

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
IZGLĪTĪBAS ZINĀTŅU UN PSIHOLOĢIJAS FAKULTĀTE
IZGLĪTĪBAS ZINĀTŅU UN PEDAGOĢISKO INOVĀCIJU NODAĻA

KLASES AUDZINĀTĀJA DARBA MODELIS PUSAUDŽIEM AKTUĀLO DZĪVES
PRASMJU VEICINĀŠANĀ

MAĢISTRA DARBS

Autore: Ieva Ūtēna
Studenta apliecības Nr.: iu20015
Darba vadītāja: Asoc.prof. *Dr.paed.* Sanita Baranova

RĪGA 2025

ANOTĀCIJA

Maģistra darba pētījuma mērķis ir izstrādāt un izvērtēt piemērotāko klases audzinātāja darba modeli pusaudžiem aktuālo dzīves prasmju veicināšanai, balstoties uz teorētisko un empīrisko datu analīzi.

Pētījumu rezultātā tika izstrādāti trīs klases audzinātāja darba modeļi, kurus novērtēja pieci izglītības jomas eksperti. Pamatojoties uz ekspertu vērtējuma efektīvākais darba modelis tika noteikts audzināšanas darba modelis, kurā audzināšanas darbu ar pusaudžiem veic pilnas slodzes speciālists. Balstoties empīrisko pētījumu datos tika izstrādāti praktiski ieteikumi pusaudžu dzīves prasmju veicināšanai audzināšanas darbā skolas pedagogiskajā procesā. Darba ietvaros secināts, ka mērķtiecīga un sistemātiska audzināšanas darba pieeja spēj būtiski ietekmēt pusaudžu dzīves prasmju attīstību.

Pētījuma praktiskā nozīme izpaužas iespējās uzlabot klases audzināšanas darbu Latvijas skolās. Pētījums var būt noderīgs izglītības iestāžu vadītājiem, klases audzinātājiem un izglītības politikas veidotājiem, lai uzlabotu audzināšanas darba efektivitāti un veicinātu pusaudžu sagatavošanu 21. gadsimta sabiedrības prasībām.

Atslēgvārdi: klases audzināšana, pusaudžu vecumposms, metodiskie materiāli, dzīves prasmes, kompetenču pieeja.

ABSTRACT

The aim of the master's thesis research is to develop and evaluate the most suitable class teacher model for promoting essential life skills among adolescents, based on theoretical and empirical data analysis.

As a result of the research, three class teacher work models were developed and evaluated by five experts in the field of education. Based on the expert assessments, the most suitable model was identified as the one where a full-time specialist performs the educational work with adolescents. Practical recommendations for promoting adolescents' life skills in the educational process at schools were developed based on empirical research data. It was concluded that a targeted and systematic approach to educational work can significantly impact the development of adolescents' life skills.

The practical significance of the research lies in the potential to improve class teacher practices in Latvian schools. The study can be useful for school leaders, class teachers, and education policymakers to enhance the effectiveness of educational work and better prepare adolescents for the demands of 21st-century society.

Keywords: class education, adolescent age group, methodological materials, life skills, competence-based approach.

SATURS

Akronīmu un apzīmējumu saraksts	6
Ievads	7
1. KLASES AUDZINĀTĀJA DARBA BŪTĪBA IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ	11
1.1. Audzināšanas kā pedagogiskas prakses reglamentējošie dokumenti un koordinēšana izglītības iestādēs	11
1.2. Audzināšanas kategorijas izpratne	15
1.3. Klases audzinātāja loma, pienākumi un kompetences	19
1.4. Klases audzinātāja darba pieejas un metodes pusaudžu vecumposmam	22
2. PUSAUDŽU DZĪVES PRASMJU VEICINĀŠANAS BŪTĪBA KLASES AUDZINĀŠANAS STUNDĀS	26
2.1. Pusaudžu vecumposma specifika un vajadzības audzināšanas un izglītības procesā... 26	
2.2. Aktuālās dzīves prasmes pusaudžu vecumposmā un to veicināšanas metodes audzināšanas darbā	31
3. KLASES AUDZINĀTĀJA DARBA MODEĻA PUSAUDŽIEM AKTUĀLO DZĪVES PRASMJU VEICINĀŠANĀ EMPĪRISKĀ IZPĒTE	35
3.1. Pētījuma metodoloģijas un bāzes raksturojums	35
3.2. Metodisko materiālu kontentanalīze	37
3.3. Kvalitatīvais interpretatīvās fenomenoloģijas pētījums par skolēnu un skolotāju dzīves pieredzi klases stundās X vidusskolā	42
3.4. Rīcības pētījums X vidusskolā pusaudžu aktuālo dzīves prasmju identificēšanai ... 47	
3.5. Audzināšanas darba plānu kontentanalīze.....	51
3.6. Klases audzinātāju aptaujas anketas datu analīze	56
3.7. Ekspertu vērtējums par izstrādātajiem audzināšanas darba modeļiem	62
4. Nobeigums	73
Bibliogrāfija.....	77
Pielikumi.....	91
1. Pielikums Klases audzinātāja loma un pienākumi pēc pielietotās darba stratēģijas ... 91	
2. Pielikums Metodisko materiālu kontentanalīze.....	93
3. Pielikums Kvalitatīvā pētījuma interviju jautājumi skolēniem	96
4. Pielikums Kvalitatīvā pētījuma interviju jautājumi skolotājiem	97
5. Pielikums Skolēnu interviju datu analīze, sadalījumā pa tēmām	99
6. Pielikums Skolotāju interviju datu analīze, sadalījumā pa tēmām	105
7. Pielikums Interviju transkripti ar X vidusskolas skolotājiem un skolēniem	118

8. Pielikums Klases stundu plāns 8.klasei	166
9. Pielikums Klases stundu plāns 10.klasei	169
10. Pielikums Aptaujas anketa 8. un 10.klases skolēniem par klases stundu tematiku un metodēm	171
11. Pielikums Audzināšanas darba programmu saturiskā analīze	172
12. Pielikums Audzināšanas darba programmu analīze pēc audzināšanas darba dokumentācijas	173
13. Pielikums Anketas aptaujas jautājumi skolotājiem – klases audzinātājiem 7.-11.klašu grupā.....	174
14. Pielikums Eksperta anketas paraugs audzināšanas darba modeļu novērtēšanai	181

AKRONĪMU UN APZĪMĒJUMU SARAKSTS

- ADP – Audzināšanas darba programma
- CASEL – *Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning*
- ESP – Eiropas Savienības Padome
- IFA – interpretatīvās fenomenoloģijas analīze
- IZM – Izglītības un zinātnes ministrija
- IKVD – Izglītības kvalitātes valsts dienests
- LR – Latvijas Republika
- MK – Ministru kabinets
- OECD – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas
- PISA – *Programme for International Student Assessment*
- PMP – priekšlaicīga mācību pamešana
- SEM – sociāli emocionālās mācīšanās
- SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs
- VISC – Valsts izglītības un satura centrs
- VM – Veselības ministrija
- WHO/PVO – *World Health Organization*/ Pasaules veselības organizācija
- UNESCO – Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija

IEVADS

Globalizācijas un digitālie procesi ir kļuvuši par mūsdienu sabiedrības normu, tomēr vēl joprojām ietekmē vērtību maiņu, attieksmes un tikumus, kā arī mainās audzināšanas stili ģimenēs, vecāku un bērnu savstarpējās attiecības. Mūsdienu digitālās paaudzes pusaudžiem jābūt spējīgiem pieņemt lēmumus, kas saistīti ar nākotnes izglītības un nodarbinātības izvēli jau pamatskolas absolvēšanas laikā, vecumposmā, kas ir būtisks personības attīstībā, kļūstot no bērna par pieaugušo (*OECD, 2020; Levina, 2012*).

Izglītības iestādes saskaras ar jauniem izaicinājumiem, sagatavot mūsdienu absolventus tā, lai viņi spētu atbilst nākotnes izglītības, nodarbinātības un sabiedrības prasībām. Šajā kontekstā mācību un audzināšanas procesiem jāpieiet holistiski, lai īstenotu kompetencēs balstītu un bērncentrētu izglītību pieeju, strādājot ar 21.gs izglītojamajiem (*Biesta, 2006; Koroļova u.c., 2009*).

Tēmas aktualitāte izglītībā saistās ar holistiskas pieejas trūkumu, risinot vairākas problēmas: paaugstināts priekšlaicīgu mācību pamešanas risks (*Ozols u.c., 2019*), augsti vardarbības rādītāji skolās (*Veselības ministrija, 2021*) un neskaidri tālākās izglītības mērķi, kas rezultējas mazā vidusskolēnu skaitā un riskā pamest augstskolas studijas pirmajā mācību semestrī (*CSP*). Katra no šīm problēmām tiek risināta atsevišķi, izmantojot projektus un metodiskos materiālus, tomēr trūkst preventīva darba cēloņu mazināšanai.

Kopš 2019./2020.mācību gada Latvijā tiek īstenota kompetencēs balstīta izglītības pieeja 2., 5., 7. un 10.klasēs. Jaunās izglītības pieejas centrā ir zināšanu, prasmju un vērtību vienotība, kas skar arī audzināšanas jomu, kura ir atbildīga par skolēnu vērtību, tikumu un attieksmju veidošanos (*Čamane, 2008; Ministru kabinets, 2016*). Līdz ar darbā tiek pētīts, kā audzināšanas darbs vispārējās izglītības iestādēs var kalpot par resursu pusaudžu dzīves prasmju attīstīšanai no 13 līdz 17 gadiem, vecumposmā, kuru pirmo skāra izglītības pieeju maiņa. Pusaudžu vecumposms, kuru dzīves prasmes un vajadzības tiek pētītas, tika noteikts 7. – 11.klase.

Pusaudžu dzīves prasmju attīstīšana izglītības iestādēs ir būtiska, jo tās veicina skolēnu personīgo izaugsmi, akadēmiskos sasniegumus un veiksmīgu karjeras plānošanu. Skolai šīs prasmes ir svarīgas šādu iemeslu dēļ:

1. Personības attīstības un sadarbības prasmes palīdz uzlabot skolēnu uzvedību, iestādes mikroklimatu un vispārējo skolas vidi, sekmējot harmonisku un produktīvu mācību procesu.
2. Akadēmiskās prasmes ir nepieciešamas, lai skolēni spētu sasniegt labus rezultātus mācībās un attīstīt izglītībai nozīmīgas kompetences.
3. Karjeras izvēles prasmes ļauj skolēniem apzināt savas intereses un spējas, kas palīdz pieņemt pārdomātus lēmumus par tālāko izglītību un nodarbinātības jomu.

Audzināšanas darbs izglītības iestādēs ir reglamentēts un noteikts izglītības likumā, ir izstrādāti metodiskie ieteikumi klases stundu programmas īstenošanai (Latvijas Republikas Saeima, 1998; VISC, 2016). Ministru kabineta noteikumi Nr. 480 nosaka, ka katrai izglītības iestādei ir jāizstrādā audzināšanas darba programma trīs gadiem un darba plānam katram gadam. Regulāri jāveic audzināšanas darba izvērtējums (Ministru kabinets, 2016). Lai gan audzināšanas darba plāni skolās tiek izstrādāti, tomēr dati par to praktisku ieviešanu un efektivitāti trūkst.

Plānošanas dokumentos skaidri iezīmējas klases audzinātāja loma gan agrīnā priekšlaicīgas mācību pamešanas cēloņu pamanīšanā, gan kā resursam preventīvā darbā (IZM, 2023). Audzināšanas darba slodze izglītības iestādēs tradicionāli tiek uzticēta mācību stundu pedagogiem papildus viņu pamatslodzei. Esošā slodze liedz iespēju pienācīgi sagatavoties stundai, turklāt skolotāji nereti atzīst, ka trūkst specifisku zināšanu un prasmju darbam ar dažādām vecuma grupām.

Valstiskā līmenī nav vienota redzējuma par audzināšanas darba modeli un vienotas atlīdzības sistēmas visām izglītības iestādēm. Atbildība par slodzi sadalījumu tiek uzlikta izglītības iestāžu vadībai, kura lēmumus pieņem pieejamā finansējuma ietvaros.

Tikai sešās izglītības iestādēs no 25, kuru audzināšanas darba programmas tika analizētas, ir iekļauti sasniedzamie rezultāti, taču kvalitatīvie rādītāji nav izmērāmi. Lielākā daļa izglītības iestāžu klases stundu tēmām izmanto VISC izstrādāto metodisko līdzekli “Klases stundu programmas paraugs”, kur katra tematiskā grupa ir sadalīta atbilstoši vecumposmam, aprakstā ir noteikts tēmas mērķis, uzdevumi un sasniedzamie rezultāti (VISC, 2016). Trūkst diagnosticējoša vai formatīvā vērtējuma, kas ļautu noteikt, vai konkrētais sasniedzamais rezultāts ir apgūts.

Viens no klases audzinātāja pienākumiem ir veikt izglītojamo izpēti, tomēr nav noteikta izpētes metode, biežums vai tēma: talantu novērtējums, kompetenču izpēte. Visbiežāk tās ir izglītības iestādes skolēnu aptaujas, kur dati tiek izmantoti apkopotā veidā, nodrošinot anonimitāti, un sekmju dinamikas novērtējums.

Audzināšanas kategorijas izpratne darbā tiek balstīta uz tikumiskās audzināšanas, rakstura izglītības un vērtībuzglītības teorijām, kā arī uz prasmju un kompetenču pilnveides nozīmi mūžizglītības kontekstā kā dzīves prasmju izglītība. Uzsvars tiek likts uz 21.gs izglītojamā sagatavošanu mūsdienu sabiedrības prasībām, koncentrējoties uz sociālo, emocionālo, caurviju un karjeras izvēles prasmju attīstīšanu (Ozols u.c., 2018; *Biesta*, 2013; Ministru kabinets, 2016).

Pētījuma objekts: Audzināšanas darbs kā resurss pusaudžu dzīves prasmju attīstīšanai izglītības jomā.

Pētījuma priekšmets: Klases audzinātāja darba modelis kā instruments pusaudžu aktuālo dzīves prasmju veicināšanai.

Pētījuma mērķis: izstrādāt un izvērtēt efektīvāko klases audzinātāja darba modeli pusaudžiem aktuālo dzīves prasmju veicināšanai, balstoties uz teorētisko un empīrisko datu analīzi.

Lai sasniegtu pētījuma mērķi un izstrādātu efektīvu klases audzinātāja darba modeli pusaudžiem aktuālo dzīves prasmju veicināšanā, tika analizēti sekojoši faktori:

1. Audzināšanas darbu reglamentējošie dokumenti un audzināšanas kategorijas nozīme izglītības nozarē;
2. Klases audzinātāja loma, nepieciešamās kompetences un darba metodes;
3. Pusaudžu vecumposma īpatnības un aktuālo dzīves prasmju definēšana izglītības jomā.

Pētnieciskais jautājums: Kāds klases audzinātāja darba modelis vislabāk veicina pusaudžu dzīves prasmju attīstīšanu, ņemot vērā pusaudžu un klases audzinātāju vajadzības un ekspertu viedokļus?

Pētījuma **uzdevumi** sevī ietver:

1. Veikt zinātniskās literatūras analīzi par audzināšanu un audzināšanas jomu reglamentējošo dokumentu analīzi.
2. Izpētīt klases audzinātāja lomu, nepieciešamās kompetences un efektīvākās mācīšanas stratēģijas darbam ar pusaudžiem.
3. Noteikt pusaudžu vajadzības un attīstāmās dzīves prasmes, balstoties uz vecumposma īpatnībām.
4. Analizēt metodisko materiālu pieejamību un kvalitāti darbam ar pusaudžiem klases stundās.
5. Intervēt klases audzinātājus un viņu skolēnus, analizēt viņu pieredzi kompetenču pieejas īstenošanā klases stundās.
6. Izstrādāt un aprobēt klases stundu plānu, balstoties uz iegūtajiem empīriskajiem datiem.
7. Veikt vispārīzglītojošo skolu audzināšanas daba programmu kontentanalīzi.
8. Veikt Latvijas vispārīzglītojošo skolu klases audzinātāju anketēšanu un iegūto datu analīzi.
9. Izstrādāt trīs audzināšanas darba modeļus, pamatojoties uz teorētiskās analīzes un empīrisko datu rezultātiem.
10. Noteikt efektīvāko klases audzinātāja darba modeli, izmantojot ekspertu vērtējumu un rīcības pētījuma datus.
11. Izstrādāt ieteikumus klases audzinātājiem pusaudžu dzīves prasmju veicināšanai skolas pedagoģiskajā procesā.

Pētījuma metode. Pētījuma metodoloģija balstās uz jauktu pētījuma metodi, ietverot gan kvalitatīvas, gan kvantitatīvas datu vākšanas un analīzes metodes. Pētījums tika īstenots četros posmos:

1. **Priekšizpēte.** Izmantojot kvalitatīvā pētījuma metodes tika veikta metodisko materiālu kontentanalīze, skolotāju un skolēnu pieredzes izpēte klases stundās.
2. **Rīcības pētījums.** Praktiska klases stundu plāna aprobācija, vadot stundas 8. un 10.klasē.
3. **Kvantitatīvā analīze.** Latvijas vispārizglītojošo skolu klases audzinātāju anketēšana.
4. **Audzināšanas darba programmu kontentanalīze.** Tika izvērtētas 25 vispārizglītojošo skolu audzināšanas darba programmas.

Pētījumā izmantotās metodes:

1. **Teorētiskās metodes:**
 - 1.1.Literatūras analīze par audzināšanas darbu un dzīves prasmju attīstīšanu.
 - 1.2.Audzināšanas darba reglamentējošo dokumentu analīze.
2. **Empīriskās metodes:**
 - 2.1.**Intervijas:** Kvalitatīvas intervijas ar klases audzinātājiem un pusaudžiem.
 - 2.2.**Rīcības pētījums:** Klases stundu plāna aprobācija praksē.
 - 2.3.**Aptaujas:** Kvantitatīva aptauja vispārizglītojošo skolu klases audzinātājiem.
 - 2.4.**Kontentanalīze:** Klases stundu metodisko materiālu izvērtējums. Vispārizglītojošo skolu audzināšanas darba programmu analīze.
3. **Datu analīze:**
 - 3.1.Kvalitatīvo datu analīze (interviju un kontentanalīzes rezultātu apkopošana, rīcības pētījums, ekspertu audzināšanas darba modeļu vērtējums).
 - 3.2.Kvantitatīvā datu analīze (aptaujas anketu datu analīze SPSS statistikas programmā)

Balstoties uz iegūtajiem datiem, tika izstrādāti trīs audzināšanas darba modeļi, pēc ekspertu vērtējuma noteikts efektīvākais modelis un izstrādāti praktiski ieteikumi pusaudžu dzīves prasmju veicināšanai skolas pedagoģiskajā procesā.

Maģistra darbs sastāv no 3 nodaļām, 76 lappuses. Darbā izmantoti 147 literatūras avoti un ietvertas 7 tabulas, 18 attēli un 14 pielikumi.

1. KLASĒS AUDZINĀTĀJA DARBA BŪTĪBA IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ

1.1. Audzināšanas kā pedagoģiskas prakses reglamentējošie dokumenti un koordinēšana izglītības iestādēs

Vecāku loma bērnu audzināšanā ir primāra, bet mūsdienās mainās vecāku atbildības, ģimenes formas, sabiedrības vērtības. Ģimenēs audzināšanas stili ir dažādi, sākot no liberāla audzināšanas līdz autoritāram. Bērni ar dažādu vērtību pieredzi satiekas skolā, kurā sastopas dažādas personības, bet vienoti noteikumi, uzvedības normas un vērtēšana ir jāpiemēro visiem. Šī iemesla dēļ izglītības iestādēm ir nozīmīga loma audzināšanas procesā, kompensējot trūkumus ģimenēs un veicinot pilnvērtīgas personības attīstību (Nelsen & Lott, 2012). Dita Nīmante grāmatā “Klasvadība” raksta sekojošo: “Pedagogs izglītības iestādē nosacīti ieņem vecāku vietu (*in loco parentis*) un uzņemas tās funkcijas, kas saistās ar bērna uzvedības atbalstīšanu, korekciju, sociālo prasmju pilnveidi” (Nīmante, 2007, 24).

Audzināšanas process ir cieši saistīts ar pedagoģijas jēdzienu. “Pedagoģija ir audzināšanas un mācību teorija un prakse, kā arī zinātnes nozare, kas pēta cilvēka pilnveidošanos” (Ķestere u.c., 2023). Ja pedagoģija ir zinātne, kas pēta cilvēka pilnveidošanos, tad audzināšanas process to nodrošina, mācot, izglītojot, izkopjot dzīvei vajadzīgās praktiskās iemaņas, iesaistot konkrētās sabiedriskās dzīves situācijās, veidojot viņam iekšējās izaugsmes nosacījumus (Beļickis u.c., 2000). Tātad audzināšanas mērķis ir mācīt, attīstīt prasmes un nodrošināt izaugsmes iespējas izglītojamajam, un atbildīgs par to ir pieaugušais.

Audzināšana kā izglītības neatņemama sastāvdaļa ir minēta Izglītības likuma 1.pantā, kurā termins “Izglītība” ir skaidrots sekojoši: “sistematizētu zināšanu un prasmju apguves un attieksmju veidošanas process un tā rezultāts. Izglītības process ietver mācību un audzināšanas darbību. Izglītības rezultāts ir personas zināšanu, prasmju un attieksmju kopums” (Latvijas Republikas Saeima, 1998).

Audzināšanas darbu reglamentē normatīvie dokumenti: Ministru kabineta 2016.gada 25.jūlija noteikumi Nr. 480 “Izglītojamo audzināšanas vadlīnijas un informācijas, mācību līdzekļu, materiālu un mācību un audzināšanas metožu izvērtēšanas kārtība” (turpmāk tekstā MK noteikumi Nr. 480), Ministru kabineta 2019.gada 3.septembra noteikumi Nr.416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem” (turpmāk tekstā MK noteikumi Nr. 416) un Ministru kabineta 2018.gada 27.novembra noteikumi Nr.747 “Noteikumi par valsts pamatzglītības standartu un pamatzglītības programmu paraugiem” (turpmāk tekstā MK noteikumi Nr. 747).

Ministru kabineta noteikumi Nr. 416, Nr. 480 un Nr. 747 nosaka, ka audzināšanas darbs ir neatņemams un nozīmīgs izglītības procesa elements, kas veicina vispusīgu izglītojamā personības attīstību. Tas ir vērsts uz tikumu izkopšanu un vērtību veidošanu, lai izglītojamajam pieaugot viņš spētu sevi realizēt kā pilsoniski līdzatbildīgu, aktīvu un patriotisku personību (Ministru kabinets, 2016; Ministru kabinets, 2018; Ministru kabinets, 2019). MK noteikumi Nr. 480 precizē, ka audzināšanas darbu īsteno izglītības iestādes visu līmeņu darbinieki: administrācija, atbalsta personāls, mācību priekšmetu skolotāji, klases audzinātāji, sadarbībā ar skolēnu vecākiem. Audzināšanas process notiek vienoti visās izglītības iestādes darbībās un organizētajos pasākumos: klases stundās, ārpus stundu pasākumos, skolas īstenotajos projektos, interešu izglītībā, kā arī starpbrīžos un ikdienas sadzīves situācijās (Ministru kabinets, 2016; Čamane, 2008; Matisāne, 2010; Ozols u.c., 2019).

MK noteikumi Nr. 480 paredz, ka izglītības iestādēs jābūt izstrādātai audzināšanas darba programma trīs gadiem un darba plānam katram mācību gadam, jāveic dokumentu ikgadēju izvērtēšanu (Ministru kabinets, 2016). No 2016.gada izglītības iestādēs ir jābūt izstrādātiem šādiem dokumentiem:

1. Audzināšanas darba plānam vienam gadam, kurš var būt kā atsevišķs dokuments vai integrēti iekļauts izglītības iestādes darba plānā mācību gadam, vai iekļauts dokumentā, kas nosaka audzināšanas virzienus trīs gadiem;
2. Izglītības iestādei ir jābūt izstrādātiem audzināšanas darba virzieniem trīs gadiem, ko var veidot kā atsevišķu plānošanas dokumentu vai iekļaut kādā no esošajiem izglītības iestādes plānošanas dokumentiem;
3. Katrai izglītības iestādei ir jāveic audzināšanas darba analīze un tās rezultātiem jābūt atspoguļotiem izglītības iestādes pašnovērtējuma ziņojumā vispārīgajā daļā (Ozols, 2020).

Ministru kabineta 2021.gada 12.augusta noteikumi Nr. 528 "Vispārējās izglītības iestāžu un profesionālās izglītības iestāžu pedagoģiskā procesa un eksaminācijas centru profesionālās kvalifikācijas ieguves organizēšanai obligāti nepieciešamā dokumentācija", nosaka klases žurnālā iekļaujamos dokumentus, kas nodrošina audzināšanas darba aktivitāšu uzskaiti un pārskatu. Klases žurnālā jāiekļauj informāciju par audzināmās klases skolēniem, klases audzinātāju, plānotos sasniedzamos rezultātus, informāciju par izglītojamā iepazīstināšanu ar iekšējās kārtības un drošības noteikumiem, elektroniskajā žurnālā veic izglītojamā kavējumu uzskaiti (Ministru kabinets, 2021).

MK noteikumos Nr. 747 un Nr. 416 noteiktas caurviju prasmes, kuras jāapgūst pamatzglītības un vispārējās vidējās izglītības obligātajā saturā ar plānotiem sasniedzamajiem rezultātiem, beidzot 3., 6., 9. un 12.klasi.:

- kritiskā domāšana un problēmrisināšana;

- jaunrade un uzņēmējspēja;
- pašvadīta mācīšanās;
- sadarbība;
- pilsoniskā līdzdalība;
- digitālā pratība (Ministru kabinets, 2018; Ministru kabinets, 2019).

Rakstura izglītība šajos noteikumos ir minēta ne tikai kā vērtību, bet arī praktisko tikumu apgūšana, kas veicina izglītojamā personības izaugsmi, attīstot individuālās spējas un morālās īpašības. MK noteikumos Nr. 480 un Valsts izglītības satura centra īstenotajā projektā “Kompetenču pieeja mācību saturā” tiek sekmēta sekojošu tikumu apguve: atbildība, centība, drosme, godīgums, gudrība, laipnība, līdzietība, mērenība, savaldība, solidaritāte, taisnīgums un tolerance. Audzināšanas mērķis ir veidot skolēnu kā krietnu, tikumisku un atbildīgu personību, kas liecina par rakstura izglītības integrēšanu kopējā izglītības procesā. Skolotājiem ir pienākums īstenot šos tikumus praktiskā audzināšanas procesā, izmantojot mācību metodes, kas palīdz izglītojamiem attīstīt personību un stiprināt viņu rakstura īpašības (Ministru kabinets, 2016; Ministru kabinets, 2021; *Fernandezs González*, 2018).

Starpinstitucionālās sadarbības nozīmīgums tiek uzsvērts priekšlaicīgu mācību pārtraukšanas (turpmāk PMP) risku mazināšanā. Projekta “PuMPuRS” ietvaros Izglītības un zinātnes ministrijā (turpmāk IZM) tika izstrādāta stratēģijas struktūra, kas kalpoja pašvaldībām kā ceļvedis savu PMP preventīvo sistēmu un to ieviešanas plānu veidošanā (IZM, “Informācija par projekta PuMPuRS aktivitāti”, 2023). Viens no pamatelementiem laicīga PMP riska novēršanai ir klases audzinātājs (Ozols, 2020).

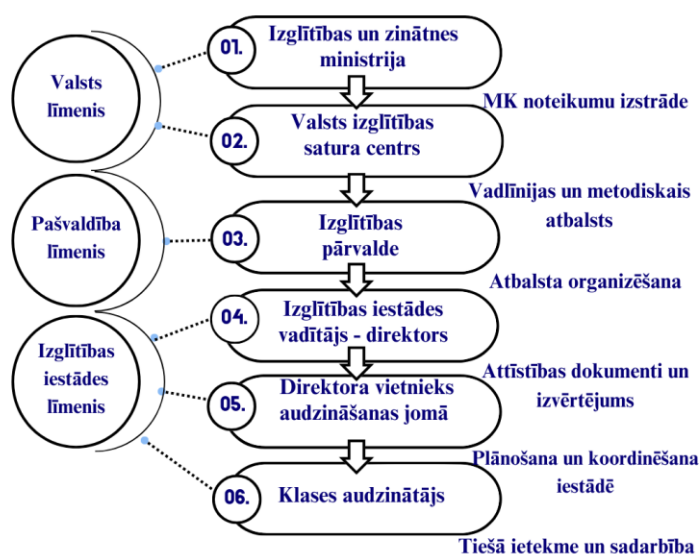
Shematiski audzināšanas process ir attēlots maģistra darba autores veidotajā 1.1. attēlā.

1.1.att. Izglītojamā audzināšanas procesā iesaistītās puses

Audzināšanas darbu izglītības iestādēs koordinē Valsts izglītības satura centrs, kas ir Izglītības un zinātnes ministrijas pakļautībā esoša iestāde. Pašvaldības ietvaros audzināšanas darbu izglītības iestādēs organizē pašvaldības izglītības pārvalde, bet izglītības iestādē klases audzinātāju darbu koordinē direktora vietnieks audzināšanas jomā vai klašu audzinātāju metodiskās komisijas vadītājs. Klases audzinātājs ir atbildīgs par pienākumu izpildi, bet plānošanas darbs ir izglītības iestāžu atbildība. Shematiski audzināšanas darba koordinēšanas hierarhija visos līmeņos ir attēlota maģistra darba autores veidotajā 1.2. attēlā.

Audzināšanas darba koordinēšana izglītības jomā

1.2.att. Audzināšanas darba koordinēšana izglītības jomā

Valsts izglītības satura centrs (turpmāk tekstā VISC) ir izstrādājis metodiskos ieteikumus “Ieteikumi Klases stundu programmas īstenošanai”. Iekļautās tēmas ir plaša diapazona, sākot no pilsoniskās līdzdalības līdz karjeras izglītībai, iekļaujot sevis apzināšanos un pilnveidošanu, veselīgu dzīvesveidu, vidi un drošību, piederību valstij. Tāpat ir izstrādāts metodiskais līdzeklis “Klases stundu programmas paraugs”, kura mērķis ir sniegt palīdzību klases audzinātājiem mērķtiecīgi plānot un īstenot klases stundas pēc tēmām, metodes pielāgojot izglītojamo vajadzībām un vecumposmu īpatnībām (VISC, 2016). VISC regulāri rīko pedagogu metodisko izstrādņu skati, kurā klases audzinātāji apmainās labās prakses piemēros, tomēr tie ir pieejami vien klātienē pasākuma dalībniekiem un publiski nav pieejami.

Līdz ar to, var secināt, ka:

1. Audzināšanas darbs ir daļa no izglītības procesa, tas ir vienots ar mācību procesu. Audzināšanas procesā tiek veicināta izglītojamā personības attīstība, veidotas vērtības un izkopti tikumi, kas ir vienoti visā izglītības iestādē.
2. Audzināšanas sasniedzamais rezultāts ir vispusīgi attīstīta personība, kura spēj ievērot pašdisciplīnu, ir spējīga veidot un nostiprināt sabiedrībā pieņemtas vērtības, gan attiecībā pret sevi (pašregulācija, motivācija, pašizziņa), gan citiem indivīdiem un sabiedrību kopumā, gan valsti (pilsoniskajā audzināšanā).
4. Audzināšanas darbs primāri tiek veikts ģimenē, bet audzināšanas procesā ir iesaistīta izglītības iestāde, pedagogi, sociālā vide. Audzināšanas darbam izglītības iestādē ir jābūt reglamentētam plānošanas dokumentos, kuros nosaka audzināšanas darba virzienus un tos izvērtē izglītības iestādes pašnovērtējuma ziņojumā.
5. Lai arī audzināšanas darbs izglītības iestādēs ir reglamentēts ar plānošanas dokumentiem, trūkst audzināšanas darba vērtēšanas indikatoru, nav vienota redzējuma valstiskā līmenī par kvalitatīviem rezultātiem, kas izglītības iestādei jāsniedz un, kā sasniegtos rezultātus novērtēt. Klases stundu plānošana ir klases audzinātāja kompetencē un ir atkarīga no katra individuālās profesionalitātes un attieksmes pret audzināšanas procesu skolā.

1.2. Audzināšanas kategorijas izpratne

Analizējot audzināšanas prakses attīstību vēsturiski, tās pamatā ir bērna garīgā un rakstura attīstīšana, tikumu un vērtību ieaudzināšana. Audzināšanas prakses izmantoja Jans Amoss Komenskis (*Iohannes Amos Comenius*). Komenskis tiešā veidā parāda pedagoga lomas nozīmi izglītības un audzināšanas procesā, izmanto tam laikam netradicionālas mācību metodes, kuras mūsdienās izmanto neformālajā izglītībā un sociāli emocionālās mācīšanās pamatā (Komenskis, 1992). Žans Žaks Russo (*Jean Jacques Rousseau*) uzver, cik liela ir izglītības un audzināšanas nozīme bērna pieaugšanā, norādot, ka audzināmais ir sabiedrības daļa, tāpēc viņam ir ne tikai jāsniedz zināšanas, bet jāattīsta viņā arī pilsoniskums (Rousseau, 1921). Rakstura izglītības pamatlicējs ir Aristotelis, kurš veicināja tikumiskās audzināšanas idejas jau Senajā Grieķijā, uzsverot cilvēka ētisko pilnveidi un tikumiem kā pieraduma formai, kas attīsta labo raksturu (*Fernandezs González*, 2018).

Latvijas valsts likumdošanā un reglamentējošos dokumentos iezīmējas audzināšanas teorijas: rakstura izglītība, vērtībuzglītība un tikumiskā audzināšana. Tāpēc tiek pētīti termini “rakstura izglītība” jeb “*character education*”, tikumiskā audzināšana vai “*virtue education*”. Saistībā ar caurviju prasmju veicināšanu klases stundās tiek pētīts termins dzīves prasmju

izglītība jeb “*life skill education*”, bet “klasvadības” jeb “*classroom management*” jēdziens tiek analizēts gan dēļ audzināšanas darba mācību stundās, jo tas ir vienots process visā izglītības iestādē, gan tādēļ, lai pētītu efektīvākās pedagoga stratēģijas darbā ar pusaudžiem.

Rakstura izglītībai nav vienotas definīcijas, vieni to uztver kā personības attīstības, citi kā morālās izglītošanās procesu, tomēr pastāv vienots uzskats, ka rakstura izglītība sevī ietver vērtību un tikumu audzināšanu (McGrath et al., 2022; Surikova & Pigozne, 2018). Tikumus iedalot četrās lielās grupās: morālie, intelektuālie, uzvedības un pilsoniskie tikumi (Fernandezs González et al., 2021; McGrath et al., 2022). Latvijā rakstura izglītība audzināšanā iesākās kopā ar kompetencēs balstītu izglītības pieeju 2018.gadā, definējot 12 tikumus, kuri ir atspoguļoti VISC projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā”, metodiskajā līdzeklī “Klases stundu programmas paraugs” un MK noteikumos Nr. 480 (Ministru kabinets, 2015; VISC, 2016; Ministru kabinets, 2016; Fernandezs González, 2018).

Lai arī rakstura izglītību vairāk saista ar morālo audzināšanu (Chazan, 2022), tikumiskas uzvedības – labu paradumu veicināšanu, liela daļa rakstura izglītību veidojošo faktoru ir sociāli – emocionālās prasmes (McGrath et al., 2022; Herlina, et al., 2024). Tomēr audzināšanas procesam jāpieiet plašāk, veicinot ne tikai individuālos tikumus, bet papildus jāveido izglītojamo attieksmes un prasmes (sadarboties ar citiem, pieņemt atbildīgus lēmumus, izvērtēt savu un citu cilvēku rīcību, problēmu risināšanas prasmes, kritisko domāšanu, pašdisciplīnu) (Fernandezs González, 2018; Fernandezs González et al., 2024; Bates, 2019; Maslo et al., 2023).

Tikumu un vērtību apguvi var mērīt caur pašrefleksiju vai pašnovērtējuma metodēm (Harrison et al., 2015; McGrath et al., 2022; VISC, 2016). Tomēr metodiskajā līdzeklī “Klases stundu programmas paraugs” ir definēti katras tēmas sasniedzamie rezultāti, kuriem var veikt diagnosticējošu vai formatīvu vērtējumu (VISC, 2016). Izglītības kvalitātes vērtēšanas kritēriju trūkums ir viens no faktoriem uz ko norāda OECD Prasmju pētījumā Latvijā (OECD, 2020).

Audzināšanas darbs ietver izglītojamo izpēti, sekmju monitoringu, uzvedības korekciju un klases stundu vadīšanu. Klases audzinātāja atbildībā ir sadarboties ar skolas atbalsta personālu, izglītojamā vecākiem, lai risinātu disciplināros jautājumus, uzlabotu audzināmās klases akadēmiskos sasniegumus, kas saskan ar klasvadības mērķi – strādāt ar klasi kā ar kolektīvu, tas ietver izpratni par to, ka ir savstarpēja ietekme starp katra atsevišķa indivīda rīcību, raksturu, vajadzībām un klases kolektīvu kopumā. Sadarbība notiek mijiedarbībā visām iesaistītajām pusēm: pedagogam, izglītojamajiem un kolektīvam savā starpā (Voterhauzs, 1999; Nīmante, 2007; Čamane, 2008; Kwok, 2023). Klasvadība kā audzināšanas procesa komponente atspoguļojas pedagoga darbībā, kura mērķis ir radīt piemērotu vidi izglītojamā akadēmisko

sasniegumu uzlabošanai un sociālo, emocionālo prasmju attīstīšanai (*Weinstein & Schafer, 2021; Beļickis u.c., 2000*).

Audzināšana, lai mazinātu vardarbību skolā, sevišķi pusaudžu vidū, kam par pamatu ir ekonomiski iemesli, pret minoritātēm vērsta agresija, bija aktuāla jau 1985.gadā. Edvards Chance pētīja klasvadības modeļus, norādot kopsakarības starp vērtību trūkumu, nepietiekamiem akadēmiskajiem sasniegumiem un disciplīnas problēmām, atzīstot tikumu audzināšanas nozīmi. Daudzu klasvadības modeļu darba metodes tiek izmantotas audzināšanas darbā mūsdienās un saskan ar rakstura izglītības mērķi (*Chance, 1985*).

Mūsdienu informācijas un globalizācijas laikmetā, izglītības sistēma saskaras ar izaicinājumu ne tikai sagatavot krietnu, atbildīgu un zinošu absolventu, bet nodrošināt viņam prasmes, atbilstoši 21.gadsimta vajadzībām, kuras nepieciešamas gan personīgajai, gan profesionālajai izaugsmei, kā arī aktīvai līdzdalībai sabiedrībā. Dzīves prasmju izglītība ir izglītības pieeja, kas koncentrējas uz būtisku sociālo, emocionālo, kognitīvo un praktisko prasmju attīstīšanu, lai indivīdi spētu veiksmīgi pielāgoties un darboties dažādās dzīves situācijās, gūstot arvien lielāku pasaules organizāciju uzmanību (*OECD, 2020; Madsen, 2023; Ministru kabinets, 2016; VISC, 2016*). Pētījums par prasmju attīstīšanu izglītībā veic *Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning* (turpmāk tekstā *CASEL*), Pasaules veselības organizācija (turpmāk tekstā *WHO*), Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk tekstā *OECD*), Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (turpmāk tekstā *UNESCO*) un *Programme for International Student Assessment* (turpmāk tekstā *PISA*), apstiprinot to, ka bez akadēmiskajām zināšanām, izglītojamajiem nepieciešams apgūt prasmes, kas sagatavo izglītojamo reālās dzīves problēmu risināšanai (*Madsen, 2023; WHO, 2023*).

Dzīves prasmju izglītības ieviešana ir aktuāla vairākās valstīs. Tās programmas ir ieviesusi Somija, Jaunzēlande un, kopš 2020.gada rudens, atsevišķas programmas ir Norvēģijas skolās kā starpdisciplinārs mācību priekšmets. Zviedrijā un Dānijā ir izstrādātas pilotprogrammas dzīves prasmju izglītībai, bet tās nav apstiprinātas (*Madsen, 2023*).

Audzināšanas komponenti Latvijā veidojošo jēdzienu salīdzinājums ir apkopots 1.1.tabulā. Pēc jēdzienu apkopojuma, var saskatīt būtiskākos vienojošos elementus. Katrs jēdziens, papildus akadēmisko zināšanu veicināšanai, attīsta konkrētas prasmes: caurviju prasmes, dzīves prasmes, sociālās un emocionālās prasmes. Izņemot klasvadības teoriju, visi pārējie jēdzieni strādā holistiski izglītības iestādē un ārpus tās, uzsverot neformālās izglītības un ikdienas mācīšanās ietekmi. (*ESP, 2018*) Audzināšanas darbs satur pārējo jēdzienu elementus, tomēr atšķiras ar to, ka tiek reglamentēts, dokumentēts, paredzētas atsevišķas klases stundas darba organizēšanai.

Jēdzienu “audzināšana”, “klasvadība”, “rakstura izglītība” un “dzīves prasmju izglītība” salīdzinājums

	Audzināšana	Klasvadība	Rakstura izglītība	Dzīves prasmju izglītība
Kopīgās iezīmes	<ul style="list-style-type: none"> Balstās uz efektīvu komunikāciju un savstarpēju attiecību veidošanu, sadarbību starp pedagogu un izglītojamo Attīsta pozitīvu uzvedību, pašregulāciju Veicina atbildīgu lēmumu pieņemšanu Iekļauts audzināšanas process Veicina sociālo, emocionālo prasmju un vērtību pilnveidi Izmanto skolēnu pašdisciplīnas veicināšanā Veido sadarbojoties grupās, komandās Veicina mācību sasniegumu uzlabošanu Notiek mācību stundās Mērķis ir sagatavot izglītojamos pieaugušo dzīvei 			
Atšķirīgās iezīmes	<ul style="list-style-type: none"> Tiek reglamentēta un noteikta plānošanas dokumentos Process tiek dokumentēts Notiek vienoti visā izglītības iestādē un ārpus tās - sociālā vidē Regulārs darba izvērtējums Atsevišķas klases stundas darba veikšanai 	<ul style="list-style-type: none"> Tiek īstenota klases telpā mācību stundās Tendēta uz uzvedības korekciju, disciplīnas ieviešanu, lai sekmētu mācību sasniegumus Mērķis ir efektīva pedagoģiskā procesa nodrošināšana 	<ul style="list-style-type: none"> Koncentrējas tikai uz tikumu, vērtību un attieksmju veidošanos – personas individuālu attīstību Notiek vienoti visā izglītības iestādē un ārpus tās - sociālā vidē 	<ul style="list-style-type: none"> Attīsta praktiskās un kognitīvās prasmes Notiek vienoti visā izglītības iestādē un ārpus tās - sociālā vidē

Apkopojot audzināšanas teorētiskā ietvara analīzi, var secināt, ka:

- Audzināšana kā pedagoģiskā procesa sastāvdaļa ir bijusi būtiska dažādos laikmetos, sākot no Aristoteļa Senajā Grieķijā, līdz Komenska un Russo idejām. Tā vienmēr ir tieši saistīta ar bērna garīgo, emocionālo un rakstura attīstību, ko veido pieaugušais mijiedarbībā ar bērnu.
- Rakstura izglītība sevī ietver vērtību un tikumu audzināšanu, koncentrējoties uz četrām galvenajām tikumu grupām: morālajiem, intelektuālajiem, uzvedības un pilsoniskajiem tikumiem.

3. Latvijā rakstura izglītības integrācija kompetenču pieejā ir radījusi pamatu sistemātiskai un strukturētai audzināšanas procesa attīstībai skolās.
4. Pedagogam ir būtiska loma, lai nodrošinātu efektīvu klasvadību, veicinātu pozitīvu vidi un attīstītu izglītojamo sociālās, emocionālās un akadēmiskās prasmes.
5. Pastāv nepieciešamība pēc efektīviem pedagoģiskiem modeļiem un metodēm, kas apvieno audzināšanas, rakstura izglītības, dzīves prasmju un klasvadības elementus.
6. Vienota un caurviju pieeja audzināšanai visā izglītības iestādē palīdz sasniegt gan individuālo, gan sabiedrisko labumu, veicinot mācību sasniegumus, disciplinētu uzvedību un vērtībās balstītu personības attīstību.
7. Dzīves prasmju izglītība nodrošina izglītojamus ar nepieciešamajām prasmēm, lai risinātu ikdienas izaicinājumus un pilnvērtīgi piedalītos sabiedrības dzīvē 21.gadsimtā. Tā ir holistiska pieeja, kas ietver ne tikai akadēmisko zināšanu apgūšanu, bet arī emocionālo un sociālo, kognitīvo un praktisko prasmju attīstīšanu. Šī izglītības pieeja gūst arvien lielāku popularitāti dažādu valstu izglītības sistēmās.

1.3. Klases audzinātāja loma, pienākumi un kompetences

Aplūkojot pusaudžu identitātes aspektus, būtiska nozīme ir sociālajiem kontaktiem un videi, kurā viņš attīstās (*Gable et al., 2005*). Klases audzinātājs, kā atbalsta persona, var nodrošināt pozitīvu emocionālu vidi, kas palīdz pārvarēt pusaudžu vecumposma izaicinājumus savas identitātes meklējumos. I. Elstiņas (2021) promocijas darbs norāda, ka skolotāji ieņem nozīmīgu lomu skolēna atbalsta sistēmā. Tomēr klases audzinātāja loma nevar pilnībā aizstāt vecāku nozīmi, turklāt skolotāja ietekme uz skolēnu krītas viņam pieaugot (*Wang et al., 2012*, kā minēts Elstiņa, 2021).

MK noteikumi Nr. 480 nosaka klases audzinātāja darba pienākumus. Viņa uzdevumos ietilps skolēnu izpēte par viņa sociālo statusu, saskarsmi, attieksmēm, vērtībām, pašnovērtējumu, karjeras izvēles un mācīšanas prasmēm. Klases audzinātājam jāizstrādā klases audzināšanas darba plāns, kurā iekļauj klases stundu tēmas, izmantotās darba metodes, klases un ārpus skolas pasākumus. Klases audzinātājs, sadarbībā ar skolēna ģimeni, pedagogiem, atbalsta personālu un valsts vai pašvaldību atbildīgām institūcijām, veicina izglītojamo attīstību, personības veidošanos. Viņš ir atbildīgs par klases vidi un saliedētu kolektīvu (*VISC, 2016; Ministru kabinets, 2016*).

Klases audzinātāja loma ir nozīmīga ne tikai skolēniem un viņu vecākiem, bet arī valstiskā līmenī. Preventīvs darbs pie priekšlaicīgas mācību pamešanas (PMP) ir starp

institucionāls uzdevums. 2023.gadā projekta “PuMPuRS” ietvaros IZM izstrādāja pašvaldību izglītības ekosistēmas stratēģijas struktūru, kas palīdz veidot pašvaldībām savu PMP preventīvas sistēmas plānu un ieviest to skolās. Klases audzinātājs ir viens no galvenajiem elementiem laicīga PMP riska novēršanā. Viņš pirmais var novērot PMP riska pazīmes, kuras var konstatēt jau trīs gadus pirms izglītojamā skolas pamešanas, jo ir atbildīgs par savas klases izglītojamo kavējumu, akadēmisko rezultātu dinamikas uzraudzību, novēro iekšējo klases mikroklimatu, savstarpējās attiecības, uzvedības izmaiņas (Andersone, 2018; Izglītības un zinātnes ministrija, 2023; Ozols, 2020).

“Pētījumā par projekta ietekmi izglītības iestādēs līdz ar pilnveidotā mācību satura un pieejas īstenošanu”, un, pamatojoties uz Skolotāja profesijas standartu, tika noskaidroti pieci skolotāja darbā būtiski aspekti, kuri vēsta, ka labs skolotājs ir tāds, kurš:

- iedvesmo, virza un atbalsta savus skolēnus izaugsmē;
- veido fiziski un emocionāli drošu, attīstošu un iekļaujošu mācību vidi;
- pārzina savu mācību jomu un to prasmīgi māca;
- plāno mācības stratēģiski un tās efektīvi īsteno;
- pilnveido savu profesionālo praksi un sadarbojas ar kolēģiem un vecākiem skolēnu mācīšanās atbalstam (Oxford Research Baltics, 2023) .

Klases audzinātāja lomu un darba pienākumus autore apkopoja 1.pielikumā, kurā analizēti dati no audzināšanas darbu Latvijā reglamentējošajiem dokumentiem, metodiskajiem materiāliem, zinātniskajiem rakstiem un pētījumiem par efektīvām klasvadības metodēm. Klases audzinātāja darba pienākumi tika apkopoti pēc to stratēģiskajiem mērķiem: preventīvs darbs, atbalsta sniegšana vai darbs krīzes situācijās – konfrontācija. Katram pienākumam tiek pielāgota darba metode un noteikti uzdevumi izvirzītā mērķa sasniegšanai (Nīmante, 2007; Daniela, 2009; Čamane, 2008; Pedota, 2007; Hattie, 2009; Hattie & Anderman, 2012; Andersone u.c., 2018; Kwok, 2023; Kwok, 2024; Ministru kabinets, 2016; VISC, 2016).

Pasaules veselības organizācija (turpmāk tekstā PVO) ir noteikusi kompetences personām, kuras strādā ar pusaudžiem: prasme sniegt konsultācijas, motivēt, komunicēt, jāmāk ievērot konfidencialitāte, jāpiemīt zināšanām par vecumposmu attīstības īpatnībām un personību atšķirībām. Sevišķi svarīga darbā ar pusaudžiem ir spēja novērtēt viņu patstāvību un spēju patstāvīgi pieņemt lēmumus, lai atbalsta persona spētu saglabāt veselīgu balansu starp aprūpi un pusaudža autonomiju (WHO, 2015).

Praksē bieži vien viņu kompetences darbam ar klasi nav pietiekošas. Trūkst zināšanu par vecumposma īpatnībām, pieredzes darbam ar aizvien diferencētākām skolēnu vajadzībām, kā veikt skolēnu izpēti un kā praksē pielietot novērojumus, kā izmainīt nevēlamu uzvedību un individualizēt pieeju katram skolēnam. Nepietiekama uzmanība profesionālās pilnveides

mācībās tiek pievērsta emocionāli drošas un iekļaujošas vides veidošanai (*Beaty – O’Feerrall et al.*, 2010; *Greenberg et al.*, 2014; *Gable et al.*, 2005; *Kallitsoglou & Mahmud*, 2023; Oxford Research Baltics, 2023). Pētījumos par jauno pedagogu kompetencēm tika secināts, ka, uzsākot darba attiecības, viņu kompetences darbam ar izglītojamajiem ir nepietiekošas. Lielāko daļu viņu uzmanības aizņem uzvedības problēmu risināšana un disciplīnas noturēšana klasēs, lai nodibinātu kārtību, celtu savu autoritāti un risinātu uzvedības problēmas. Pētījumu autori problēmas saistīja ar nepietiekamu uzmanību, ko “Klasvadība” kā kurss ieņem jauno pedagogu mācību programmās un zināšanu praktiskā pielietojuma trūkums. Tēma tiek apgūta, bet tai pietrūkst dziļuma, nav praktiskās daļas, nav vienotas pieejas. Pieredzējuši pedagogi laiku nomaina savu darba modeli, lielāku uzsvāru liekot uz savstarpēju sadarbību ar skolēniem, noteikumu izveidi un ievērošanu (*Gable et al.*, 2005; *Atici*, 2007; *Greenberg et al.*, 2014; *Kwok*, 2023).

Grūtības sagādā bērnu audzināšanas stili, kad uzvedības normas, emocionālās reakcijas, stresa situāciju pārvarēšanas ieradumi jau ir nostiprinājušies kā rakstura iezīmes. Pusaudžiem ir ļoti grūti pieņemt jaunu uzvedības modeli, mainīt ieradumus, izveidot jaunas prasmes, izmaiņām nepieciešams ilgs laiks (*Zins et al.*, 2004).

Jauno pedagogu profesionālas izglītības vai pilnveides programmās jāapvieno teorētiskās zināšanas par mācību plāna izstrādi un novērtēšanas sistēmu, klases vadīšanas modeļiem, stundas uzbūvi, vides piemērošanu, ar praktisku šo zināšanu pielietojumu. Programmas būtu lietderīgi papildināt par uzvedības stratēģijām: noteikumu izstrādāšana, rīcība pārkāpumu gadījumos, skolēnu uzvedības sekas, uzsvāru liekot uz tām stratēģijām, kurās skolotāja ietekme ir vismazākā (*Greenberg et al.*, 2014; *Kwok*, 2023). Papildus tam izglītības iestādes var sniegt atbalstu mentoringa programmas, novērojuma metodes, diskusijas, skolas vadības un skolotāju sapulču veidā (Oliņa u.c., 2018). Esošajiem klases audzinātājiem regulāri jāveic sava profesionālā pilnveide vismaz sešu stundu apmērā trīs gadu periodā, tā nosaka MK noteikumu Nr. 480 11.4.punkts (Ministru kabinets, 2016).

Nodaļas kopsavilkumā var secināt, ka:

1. Klases audzinātājs ir pilnveidotās kompetenču pieejas elements, kas veicina skolēnu iedvesmošanu, virzīšanu un atbalsta viņa izaugsmi. Rezultāts ir saistīts ar skolotāju ikdienas darbu audzināšanas jomā un klasvadības prasmēm. Šis pieejas aspekts palīdz veidot pozitīvu mācību vidi un sekmē skolēnu attieksmes un vērtību attīstību.
2. Klases audzinātājs ir primārais posms skolēnu problēmu agrīnā identificēšanā, kas saistītas ar akadēmisko sasniegumu izmaiņām, uzvedības problēmām vai emocionāliem traucējumiem. Preventīvā darba stratēģija ļauj laicīgi pievērst uzmanību riskiem un piesaistīt nepieciešamos atbalsta speciālistus.

3. Audzināšanas darba veiksmīga īstenošana lielā mērā ir atkarīga no pedagoga zināšanām, prasmēm un pieejamajiem resursiem. Svarīga ir pedagoga patstāvīga profesionālā pilnveide, kā arī sadarbība starp izglītības iestādi, vecākiem un pašvaldību institūcijām.
4. Pētījumi liecina, ka klasvadība, pozitīvas mācīšanās kultūras veidošana un attiecību stiprināšana ar skolēniem ir jomas, kuras aktīvi attīstās vai tiek identificētas kā prioritāri attīstības virzieni skolotāju un izglītības iestāžu darbā.
5. Pedagogu darbu klasē ietekmē profesionālā sagatavotība, zināšanas par klasvadību, vecumposmu īpatnībām, pedagoģiskajām pieejām. Attieksme pret darba plānošanu var mainīties laika gaitā, kad jaunie pedagogi gūst praktisku pieredzi darbā ar izglītojamajiem.
6. Klases audzinātājs vislabāk pārzina audzināmās klases skolēnu uzvedību, raksturu un pārzina, kā efektīvāk sadarboties kā kolektīvam, komandai. Klases mikroklimatu veido pedagogu un izglītojamo savstarpējās attiecības. Klases audzināšanas stundām ir sekojoši uzdevumi: sekmēt vienotību, savstarpēju atbildību un uzticēšanos, veicināt līdzdalību lēmumu pieņemšanā, drošības un piederības sajūtu, attīstīt izglītojamo vērtības, attieksmes un prasmes. To var panākt ar apkārtējās vides palīdzību, savstarpējām cieņpilnām attiecībām, kas ietekmēs uzvedības normas, kopīgi sastādītiem un pārrunātiem noteikumiem.

1.4. Klases audzinātāja darba pieejas un metodes pusaudžu vecumposmam

Lai pedagogs veiksmīgi pildītu savus pienākumus, viņam jāspēj efektīvi komunicēt ar skolēniem un vecākiem, risināt konfliktus, kā arī pielāgoties dažādām neparedzamām situācijām, izmantojot tādas darba metodes kā aktīvā klausīšanās, skaidru norādījumu sniegšana un konstruktīvas atgriezeniskās saites saņemšana, vai norādījumi ir saprasti (*Gable et al.*, 2005). Svarīgi darbā izmantot tādas stratēģijas kā pozitīvas klases atmosfēras uzturēšana, cieņpilnu attiecību veidošana un sadarbības veicināšana (*Nīmante*, 2007; *Malmgren et al.*, 2005; *Şahin – Sak et al.*, 2018). Sadarbību klasēs veicina pašu pedagogu aktivitāte nodarbību laikā, kad procesā iesaistās pedagogs kopā izglītojamajiem, organizējot darbu gan individuāli, gan pāros, gan grupās (*Pedota*, 2007).

Augstas kvalitātes skolotāji ne tikai uzlabo skolēnu akadēmiskos sasniegumus, bet rada emocionāli atbalstošu vidi, kas veicina skolēnu sociāli emocionālo prasmju attīstību. Pētījuma dati liecina, ka izaugsmes domāšanu skolēnos attīstās, ja skolotājs sniedz papildus palīdzību, konsultē un izrāda interesi par katra skolēna sasniegumiem. Pastāv saistība starp skolotāja domāšanas veidu un skolēnu domāšanas veida maiņu – ja skolotājam ir izaugsmes domāšana,

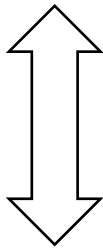
viņš spēj attīstīt četrus sociāli emocionālos aspektus skolēnos: centību, patstāvību, neatlaidību un izaugsmes domāšanu (Gable et al., 2005; Gouëdart & Valle, 2021; Kallitsoglou & Mahmud, 2023; Svence, 2020; Gamble, 2005).

Pedagogam ir svarīgi veikt sava darba novērtējumu, pašrefleksijas veidā, lai izvērtētu savas esošās kompetences un apgūtās metodes; savas vājās puses, kompetences, kuras ir jāattīsta; jāizvērtē audzināšanas darbā pieejamie resursi: speciālisti, skolas atbalsta personāls, iestādes un organizācijas (Čamane, 2008; Malmgren, 2005; Hattie & Anderman, 2012).

Pedagoga darba efektivitāte ir atkarīga no katra pedagoga individuālajām vērtībām, uzskatiem un audzināšanas stila. Pedagogam var būt autoritārs, liberāls vai demokrātisks darba stils ar izglītojamajiem, kas atbilst audzināšanas stiliem ģimenē (Čamane, 2008). Pedagoga audzināšanas darba stila, izglītības pieejas un klasvadības modeļu kopsakarības, no kuriem izriet autoritāra, demokrātiska vai liberāla darba modeļa pamatprincipi var skatīt 1.2. tabulā (Gable et al., 2005; Nīmante, 2007; Malmgren et al., 2005; Biesta, 2006; Şahin – Sak et al., 2018; Kallitsoglou & Mahmud, 2023; Shepherd, 2024).

1.2.tabula

Pedagoga darba stila, izglītības pieejas un klasvadības modeļu kopsakarības

Humānistiskā pieeja <i>Centrā bērns</i> Attiecības Komunikācija	Karls Rodžers Brīvības modelis	Lielākā mērā liberāli Mazākā mērā autoritāri Vismazākā pedagoga ietekme
	Redžinalds W. Revans Praktiskās mācīšanās modelis	
	Tomass Gordons Skolotāju efektivitātes mācīšanas modelis (T.E.T.) Heima Žinota disciplīnas modelis	
Demokrātiskā pieeja <i>Abu pušu vienlīdzīga atbildība</i> Konfrontācija Uz noteikumiem balstītas attiecības	Alfrēds Adlers, Rūdolfis Dreikurs, Džeina Nelsene Pozitīvās (sociālās) disciplīnas modelis	
	Linda Alberte Kooperatīvās disciplīnas modelis	
	Viljams Glasers Realitātes modelis (Glasera disciplīnas modelis) Frica Redla un Viljama Vatenberga modelis	
Biheivioristiskā pieeja <i>Atbildība uz skolotāju</i> Noteikumi - sekas	Lī un Merlina Kanteri Uzstājīgas disciplīnas modelis	Vismazākā mērā liberāli Vislielākā mērā autoritāri Vislielākā pedagoga ietekme
	Frederika B. Skiners Uzvedības modifikācijas modelis	

Gan K. Rodžersa, gan R. V. Revansa modeļi ir humānistiski un bērncentrēti, uzsverot personas pašvadību un atbildību par mācīšanos. Skolotājs ir mentors un skolēni kļūst atbildīgi par audzināšanas rezultātu. Rodžersa modelis balstās uz pašdisciplīnu un pašvadītu mācīšanos

ar pedagoga konsultatīvu lomu, savukārt Revansa modelis izmanto praksē balstītu pieeju, kur mācīšanās notiek caur grupas pieredzes apmaiņu un pedagogu kā procesa vadītāju. Šo pieeju mūsdienās izmanto visplašāk. Tā ietver tādas darba metodes kā klases diskusijas un grupu aktivitātes, kurās skolēni mācās sadarboties, izteikt viedokļus un plānot. Tā īpaši efektīva pusaudžu vecumposmā, jo veicina iesaisti un individuālo interešu respektēšanu. Abi modeļi ir piemēroti klases stundu vadīšanai, palīdzot izglītojamiem risināt problēmas un apzināties savas stiprās puses, tiek uzsvērtā atgriezeniskās saites sniegšanas nozīme. Tā īpaši efektīva pusaudžu vecumposmā, jo veicina iesaisti un individuālo interešu respektēšanu (*Shepherd, 2024; Andersone u.c., 2018; Travell, 2013; Kallitsoglou & Mahmud, 2023; Gamble, 2005*).

G. Biesta uzsver demokrātisku pieeju izglītībā, kas balstīta uz cieņpilnām attiecībām starp pedagogu un skolēnu, ļaujot pielāgoties individuālām vajadzībām un veicinot vērtībās balstītu audzināšanu. Šajā modelī abas iesaistītās puses ir līdzatbildīgas par rezultātu. Pedagogam jābūt atvērtam, uzticīgam un spējīgam sadarboties, lai stiprinātu skolēnu iesaisti un vērtību veidošanos (*Biesta, 2006, 2013; Siegel & Biesta, 2022*).

Lai spētu labāk pielietot un individualizēt darba metodes un veidot veiksmīgu savstarpējo sadarbību, nepieciešams veikt izglītojamo izpēti, lai izprastu izglītojamā iekšējo motivāciju, vajadzības un vērtības (*Ministru kabinets, 2016; Hattie, 2008*). Kā ieteicamās metodes ir atvērtā vai daļēji strukturētā intervija, novērojuma metode, izglītojamo veidots pašnovērtējums (*Gable et al., 2005*).

Pedagogi visbiežāk sastopas ar uzvedības un disciplīnas problēmām pusaudžu vecumposmā. Kopīgi izstrādāti noteikumi, rutīna un vienota pieeja akadēmiskajā un vērtību veidošanā palīdz uzvedības korekcijai, veicinot stabilitāti un uzticību (*Golmens, 2001; Doniņa, 2015; WHO, 2015; Sokal et al., 2003; Kwok, 2024*). Preventīva disciplīnas vadība ietver sagatavošanos, diferenciaciju, individualizāciju un personalizāciju, īpaši svarīgu pusaudžiem ar dažādām attīstības īpatnībām (*Pedota, 2007; Daniela, 2009; Ozols u.c., 2019; Kallitsoglou & Mahmud, 2023*).

Dzīves prasmju attīstīšanā *OECD*, *ESP* un *IZM* uzsver dažādo izglītības formu: formālās, neformālās un ikdienas mācīšanās nozīmi, un vides dažādības ietekmi: skola, ārpus skolas aktivitātes, jaunatnes darbs (*ESP, 2018; OECD, 2020; Latvijas Republikas Saeima, 1998*). Izpētot audzināšanas darbā ieteiktās metodes skolēnu praktiskai darbībai “Klases stundu programmas paraugs” metodiskajā līdzeklī., nākas secināt, ka tās ir vairāk piemērotas prasmju attīstīšanai kā klases stundu tematiskie ietvari. Efektīvas pedagoģiskās metodes un formas darbam ar pusaudžiem ir pētnieciskā darbība, projektu metode, diskusijas, debates, klases sapulces, līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesos, pasākumu organizēšana, pašvaldības iestāžu un nevalstisko organizāciju apmeklējums, mācību ekskursijas, situāciju analīze,

spēļošanās, skolēna pašnovērtējuma mapes izveide, darbs ar masu medijiem (VISCS, 2016; *García – Pérez et al.*, 2021).

Mūsdienu digitālās paaudzes izglītojamajiem būtiska ir digitālo prasmju attīstīšana, izmantojot video dienasgrāmatas, tiešsaistes sapulces un līdzīgas metodes (*Kennedy et al.*, 2011). Sociāli emocionālo prasmju attīstīšanai ieteicamas apzinātības un pozitīvās psiholoģijas metodes, kā arī mūzikas, kustību un mākslas terapija (*Joy et al.*, 2019; *Madsen*, 2023; *Yeh et al.*, 2020; *Yanko & Yap*, 2020).

Tomēr par klases audzināšanas darba kvalitāti, metodisko materiālu izmantošanu, dalību projektos un inovatīvu metožu pielietošanu atbildīgs ir ne tikai pedagogs, bet arī skolas administrācija. Gala iznākumu ietekmē ne tikai pedagoga personīgais redzējums, motivācija un kompetences, bet arī skolas vadības izpratne, spēja plānot un vadīt inovāciju ieviešanu (*Oliņa u.c.*, 2018; *Oganisjana u.c.*, 2019).

1. Darba autore secina, ka audzināšanas pieejas laika gaitā ir mainījušās no skolotājcentrēta un bērncentrētu pieeju, kas pierādās pētījumos, kur pedagogi savas darba stratēģijas balsta uz preventīvu un bērna interesēs balstītu rīcību. Mainījies ir fokuss no disciplīnas ieviešanas un uzvedības seku korekcijas uz preventīvu darbu ar izglītojamajiem, kas balstās uz savstarpēju cieņu, dalītu atbildību un efektīvu komunikāciju.
2. Darba efektivitāti ietekmē zināšanas, pieredze, kompetences, pedagoga rakstura iezīmes, vērtības un attieksmes pret izglītojamajiem, domāšanas veids. Svarīgs ir ne tikai darba modelis, bet konkrētas rīcības, stratēģijas, ko pedagogs izmanto darbā.
3. Pusaudžu vecumposmam īpaši piemēroti ir Rodžersa humānistiskā pieeja un Revansa praktiskās mācīšanās modelis, jo tie balstās uz skolēnu autonomiju, pašdisciplīnas attīstīšanu un grupas sadarbības veicināšanu. Šie modeļi veicina uzticību starp skolotāju un skolēnu, kā arī ļauj pusaudžiem praktiski pielietot iegūtās prasmes.
4. Pusaudžu vecumposmā īpaši svarīgs ir darbs ar uzvedības un disciplīnas korekciju. Tāpēc pedagogiem ir svarīgi zināt un prast izmantot praksē efektīvas klasvadības darba metodes ne tikai klases stundās, bet vienoti visā izglītības procesā.
5. Pedagogu pašrefleksija ir būtiska, lai viņi spētu identificēt savas stiprās un vājās puses, izvērtētu savu praksi un pielāgotu to skolēnu vajadzībām. Skolas administrācijas atbalsts šajā procesā, piemēram, nodrošinot supervīzijas, profesionālās pilnveides kursus un atbalsta personālu, ir nozīmīgs faktors pedagogu darba kvalitātes uzlabošanā.

2. PUSAUDŽU DZĪVES PRASMJU VEICINĀŠANAS BŪTĪBA AUDZINĀŠANAS DARBĀ

2.1. Pusaudžu vecumposma specifika un vajadzības audzināšanas un izglītības procesā

Pusaudžu vecumposms aptver pārejas posmu starp bērnību un pieaugušo dzīvi. Pasaules veselības organizācija definē pusaudžu vecumu no 10 – 19 gadiem (WHO, 2015). Anika Miltuze pusaudžu un jauniešu vecumu izvirza no 11 – 18 gadiem (Miltuze, 2023), Guna Svence pusaudžu vecumu definē no 12 – 18 gadiem (Svence, 1999), bet flāmu seksuālas attīstības centrs “Sensoa”, pusaudžu vecumposmu iedala divās grupās, 12 – 14 un 15 – 17 gadi, atkarībā no pusaudžu seksuālās attīstības. (Frans u.c., 2022) Sīkāk pusaudžu vecumposmu var iedalīt agrīnajos (11 – 13 gadi), vidējos (14 – 16 gadi) un vēlīnos pusaudžu gados (17 – 18 gadi). (Grēniņa, 2015) .

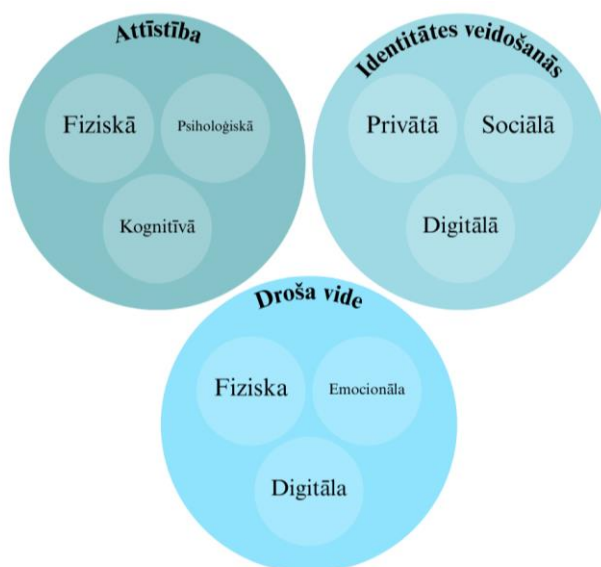
Maģistra darbā par pusaudžiem tiek uzskatīti izglītojamie no 7. – 11.klasei, vecumā no 13 – 17 gadiem. Šis vecumposms atbilst karjeras speciālistu vecuma sadalījumam kā eksperimentālais posms, kurā sākas apzināta savu kompetenču un prasmju attīstība (Paskowska – Rogacz, 2010). Izvēlētajā vecumposmā pusaudžiem ir dažādas vajadzības, intereses un attīstības līmeņi. Veicot empīrisko datu analīzi, varēs noteikt vai klases audzinātājs savas darba metodes pielāgo dažādiem vecumposmiem.

Pusaudžu vecumposms ir svarīgs posms personības attīstībā, jo notiek visstraujākā fiziskā, kognitīvā un psihosociālā attīstība. Pārmaiņas ietekmē to, kā viņi jūtas, domā, pieņem lēmumus, uztver apkārtējo pasauli. Šajā vecumposmā veidojas attieksmes un uzvedības modeļi. Pusaudžiem ir nepieciešama izglītojoša informācija par seksualitāti, iespējas attīstīt savas dzīves prasmes, nepieciešama droša un atbalstoša vide. Šīs vajadzības var apmierināt klases audzinātājs, savu pienākumu pildīšana pielietojot efektīvas darba metodes (WHO, 2015). Izglītojamo vajadzību apkopojums pusaudžu vecumposmā ir attēlots maģistra darba autores veidotā 2.1.attēlā.

Sociāli emocionālo prasmju (turpmāk tekstā SEM) attīstīšana ir būtiska pusaudžu personības veidošanās procesā, saistībā ar ES – koncepciju, kad aktuāla ir emocionālā stabilitāte, attiecības ar sava un pretējā dzimuma vienaudžiem, mainās priekšstati pašam par sevi. ES tiek salīdzināts starp vēlamo (ideālo) un esošo (Levina, 2012). Pusaudžu identitātes veidošanās bieži norisinās digitālajā vidē, kur viņi izmanto sociālos tīklus, lai eksperimentētu ar identitāti un izveidotu savu ideālo tēlu (Grēniņa, 2015). Mūsdienu pusaudžu identitāti socioloģijas profesore Barbara A. Mistāle (*Barbara A. Misztal*) raksturo kā sadrumstalotu, fragmentāru, nestabilu un daudzšķaitņainu (*Misztal, 2003*). Identitātes kontekstā pēc vairāku

autoru domām (*Palfrey, Gasser & Riley, kā minēts Grēniņa, 2015*) izšķir privāto un sociālo identitāti, kas saskan ar SEM principiem par sevis apzināšanos un saskarsmi ar citiem. Līdz ar to, var secināt, ka arī klases audzinātājam darbā ar pusaudžiem ir nepieciešams ieviest digitālus rīkus un darba metodes, kas pielāgojamas individuāliem uzdevumiem un kolektīvā.

Sociāli – emocionālās prasmes pusaudžiem jāmāca tāpēc, ka pusaudži runājot par savu pašsajūtu, visbiežāk min ar attiecībām saistītus aspektus: ar vecākiem, vienaudžiem, skolotājiem. Pētījumos starppersonu attiecības tiek identificētas kā izšķirošs faktors, kas var gan veicināt pusaudžu izaugsmi, gan radīt emocionālas grūtības, ja tās ir disfunkcionālas. Draugos un sociālajās grupās pusaudzis var saņemt nepieciešamo atbalstu, bet ja viņš cieš no vienaudžu vardarbības: tiranizēšana, ņirgāšanās, tad pusaudzim var attīstīties nopietnas psihiskas saslimšanas kā depresija (*Boulard, 2015; Keverski et al., 2016; Madsen, 2023; Elsiņa, 2021*).

2.1. att. Izglītojamo vajadzības pusaudžu vecumposmā

OECD Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (turpmāk *PISA*) 2018.gada pētījumā, kas veltīts izaugsmes domāšanai. Latvija, starp 15 gadīgu skolēnu aptaujas datiem, ierindojās 6.vietā, ar 72,6% izglītojamo, kuri uzskata, ka viņu spējas un apstākļi nav fiksēti un tos var mainīt. Šis uzskats ir vienlīdzīgs gan meiteņu, gan puīšu vidū. Skolēni ar izaugsmes domāšanu izjūt lielāku piederību savai skolai, augstākus mācību mērķus, ir vairāk motivēti mācīties un mazāk saskaras ar bailēm no neveiksmēm. Šie skolēni gūst arī augstākus rezultātus *PISA 2018* testos lasīšanā, matemātikā un dabaszinātnēs (*OECD, 2021*).

Turpretī, zemas emociju pašregulācijas prasmes negatīvi ietekmē pusaudžu emocionālo veselību: viņi biežāk saskaras ar depresiju, pašnāvnieciskām domām, ir ar pastiprinātu agresivitāti un neatbilstošu uzvedību, piemīt tendence pakļauties negatīvam vienaudžu

spiedienam, izmēģināt apreibinošas vielas. Šie jaunieši ir vardarbīgi, tiranizē citus (Golmens, 2001; Doniņa, 2015; WHO, 2015; Kallitsoglou & Mahmud, 2023).

Pētījumi par 15 gadus vecu pusaudžu garīgo veselību Eiropas Ziemeļvalstīs (Somijā, Norvēģijā un Zviedrijā) norāda, ka katrs otrais 15 gadīgs pusaudzis cieš no kāda veida mentālās veselības problēmām. Apvienotajā karalistē 2021.gadā, tas bija katrs sestais skolēns, vecumā no 5 – 16 gadiem. Tas ir motivējis šīs valstis īstenot reformas izglītības saturā, lai ieviestu dzīves prasmju un emocionālās veselības mācības izglītības iestādēs (Madsen, 2023).

Latvijā vardarbība skolās ir prioritāri risināms jautājums, jo pēc *OECD PISA 2018* datiem, 15 gadus vecu pusaudžu vidū ir ievērojami izteikti augsti skolēnu savstarpējās ņirgāšanās rādītāji. Pāridarījumu indekss skolēniem, kuri vismaz pāris reizes mēnesī ir cietuši no jebkāda veida ņirgāšanās ir 35%, tādā veidā Latvija ieņem pirmo vietu starp visām ES valstīm. ņirgāšanās rādītāji trīs gadu laikā kopš 2015.gada, kad notika *OECD PISA 2015* pētījums, ir pasliktinājušies. (*OECD, 2019*) “Latvijas skolēnu veselības paradumu pētījums 2017./2018. mācību gadā” aptaujas rezultātos ņirgāšanās izglītojamo vidū ir izplatīta problēma izglītības vidē. Šis rādītājs ir izteikti augstāks zēniem, un tas pieaug līdz ar vecumu – 11 gados tie ir 14,5%, 13 gados – 21,8%, bet 15 gados jau 28,9% zēnu ņirgājas par citiem (Veselības ministrija, 2021).

Digitālās vides nozīme pusaudžu sociālajās attiecībās ir pieaugusi. *WHO* pētījuma “Pusaudžu veselības un labklājības aktualitātes” (*Spotlight on adolescent health and well-being*) dati rāda, ka kibernetiķu ņirgāšanās izplatība dažādās valstīs ir atšķirīga, taču pastāv vispārēja tendence, ka zēni biežāk ir kibernetiķu ņirgāšanās iniciatori, bet meitenes – cietušās. Lielākais kibernetiķu ņirgāšanās cietušo izglītojamo īpatsvara pieaugums starp Eiropas valstīm 2017./2018. mācību gadā novērojams Latvijā, kur kopumā kibernetiķu ņirgāšanās 15 gadus veciem zēniem sasniedz 31% . Ir būtiska korelācija starp upura lomu skolas vidē un iespējamību kļūt par ņirgāšanās upuri kibernetiķu, ārpus skolas. Abus emocionālās vardarbības veidus ietekmē izglītības vide un tajā organizētie pasākumi (*Inchley et al., 2020; Veselības ministrija, 2021*).

Audzinašanas darbs norit nevis preventīvi, bet risinot akūtus gadījumus, piemēram, vienaudžu vardarbību vai uzvedības problēmas, citas problēmu situācijas. ņirgāšanās skolas vidē ir viens no faktoriem priekšlaicīgai mācību pamešanai. Tas apstiprina šī darba mērķi – meklēt efektīvāku audzinašanas darba modeli, ar preventīvām audzinašanas stratēģijām, īstenojot audzinašanas darbu holistiski ne tikai izglītības iestādē, bet visā valstī.

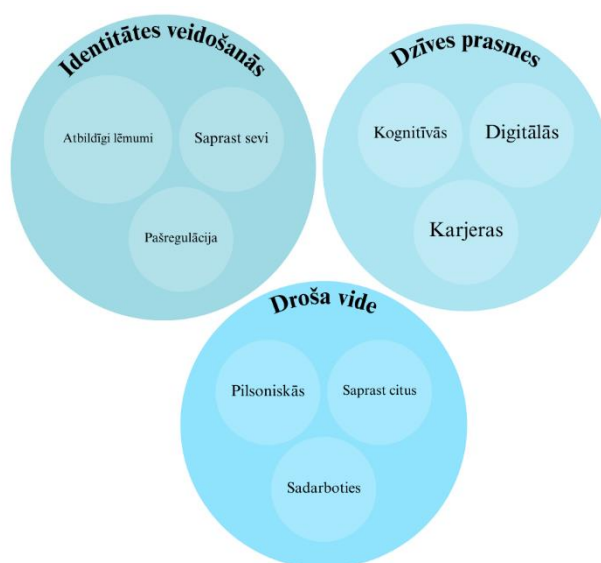
2016.gadā skolu pametušo skolēnu īpatsvars Latvijā bija 10% no kopējā skolēnu skaita, kas ir aptuveni 14 tūkstoši. Kā biežākie riski skolas pamešanā, tiek minēti motivācijas trūkums, atbalsta trūkums no vecākiem, personīgās dzīves apstākļi (laulības, grūtniecība), neattaisnoti mācību kavējumi un konfliktsituācijas skolā. Daudzos gadījumos noteicošā ir vairāku faktoru

mijiedarbība: mācību grūtības noved pie motivācijas krišanās, kas ietekmē skolas apmeklējumus un situācija pasliktinās (Briško u.c., 2021.) Pusaudžu vecumposmā skolas pamešanas risks krasi pieaug uzvedības problēmu dēļ (*Kallitsoglou & Mahmud, 2023*).

Skolas pamešanas faktorus var iedalīt trīs lielākās grupās, tie ir:

- faktori, kas piespiež izglītojamo pamest skolu (*pushed out*), pārsvarā saistīti ar skolā notiekošo: zemi mācību sasniegumi, konfliktsituācijas, kavējumi, disciplīnas un uzvedības problēmas;
- faktori, kas izglītojamo “izvelk” no skolas vides (*pulled out*), problēmas, kuras jārisina ārpus skolas: ģimenes apstākļi, ekonomiskā situācija, veselības stāvoklis;
- “izkrišanas” faktori (*fall out*), situācija, kad izglītojamam ir viduvēji vai nenoturīgi akadēmiskie sasniegumi, viņam nav motivācijas iesaistīties mācību procesā un skolas pamešana nav lēmums, bet nepietiekama personīgā ieguldījuma mācībās un izglītības atbalsta trūkuma savienojums (*Doll et al., 2013*).

Pēc UNESCO 2016.gada statistikas datiem, jauniešiem, vecumā no 15 – 17 gadiem, ir četras reizes lielāka iespējamība pamest skolu kā bērniem, vecumā no 6 – 11 gadiem (*UNESCO, 2023*). Līdzīga situācija ir Latvijā. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2021.gadā Latvijā 9.klasēs mācījās kopā 19 287 izglītojamie (Oficiālās statistikas portāls), bet 2022.gadā mācības 10.klasē turpināja 10 214 skolēni (Oficiālās statistikas portāls). Gandrīz puse absolventu izvēlējās mācības neturpināt vidusskolā. Latvijā lielākais izglītojamo skaits, kuri pamet skolu, ir profesionālo izglītības iestāžu izglītojamie. Kas norāda uz to, ka 9.klases absolventi nav emocionāli un akadēmiski gatavi turpināt mācības pašvadīti, trūkst prasmes karjeras izvēlē (Briško u.c., 2021).

2.2. att. Izglītojamo vajadzībās balstītas attīstāmās prasmes pusaudžu vecumposmā

Balstoties uz pusaudžu vecumposma vajadzībām, var identificēt trīs prasmju grupas, kuras nepieciešams attīstīt saistībā ar personības identitātes veidošanos, drošas vides nodrošināšanai paaugstinātu vardarbības rādītāju dēļ un PMP risku mazināšanai. Attīstāmo prasmju apkopojums atbilstoši izglītojamo vajadzībām pusaudžu vecumā ir attēlots māģistra darba autores veidotā 2.2. attēlā.

Tomēr būtiski ir apskatīt tās prasmes, kuras pusaudžiem ir nepieciešamas reālās dzīves izaicinājumu pārvarēšanai, piemēram, nākotnes nodarbinātības sfērā, kad sabiedrībā norisinās globalizācijas, digitalizācijas procesi, mākslīgā intelekta attīstība un straujas vides un dabas ekosistēmu pārmaiņas.

Apkopojot pusaudžu vajadzības saistībā ar straujiem personības attīstības procesiem, tam sekojošām uzvedības problēmām un izaicinājumiem izglītības jomā, var secināt sekojošas kopsakarības:

1. Pusaudžu vecumposms ir unikāls un dinamisks dzīves posms, kurā notiek visstraujākās fiziskās, emocionālās un kognitīvās pārmaiņas, kas būtiski ietekmē viņu attīstību un lēmumu pieņemšanas procesus. Šajā laikā pusaudžiem ir nepieciešams ne tikai drošs un atbalstošs emocionālais pamats, bet arī iespējas apgūt būtiskas dzīves prasmes, kas palīdz veidot viņu pašapziņu, sociālās attiecības un spēju pārvarēt izaicinājumus.
2. Klases audzinātājiem ir būtiska loma pusaudžu dzīves prasmju attīstīšanā, īpaši emocionālās stabilitātes un sociāli emocionālo prasmju veicināšanā, piedāvājot gan individuālu atbalstu, gan strukturētu vadību, kas balstīta uz efektīvām pedagoģiskajām metodēm. Viņi darbojas kā starpnieki starp skolēniem, vecākiem un izglītības iestādēm. Tomēr audzināšanas darbs bieži tiek veikts nevis preventīvi, bet reaģējot uz problēmu situācijām. Tas norāda uz nepieciešamību pēc efektīvāka audzināšanas darba modeļa, kas ietver holistisku pieeju un preventīvas stratēģijas.
3. Identitātes veidošanās, izaugsmes domāšanas attīstība un emocionālā pašregulācija ir galvenie aspekti, kas pusaudžiem jāapgūst, lai pārvarētu tādas mūsdienu problēmas kā kibernetizācija un emocionālās veselības traucējumi. Savukārt tādas metodes kā cieņpilnas sarunas, grupu darbs un digitālo rīku izmantošana var būtiski uzlabot mācību un audzināšanas procesa efektivitāti.
4. Identitātes meklējumi mūsdienās bieži notiek digitālajā vidē, kur pusaudži izmanto sociālos tīklus, lai meklētu sava ideālā tēla atspulgu. Līdz ar to, svarīgi attīstīt tādas prasmes kā kritiskā domāšana, digitālās prasmes.
5. Zema emocionālās pašregulācijas prasme var novest pie depresijas, agresivitātes un problemātiskas uzvedības. Pusaudžiem ar augstāku emocionālo intelektu ir labākas

attiecības un mazāks risks saskarties ar vardarbību vai problemātisku uzvedību. Ņemot vērā nīrgāšanās rādītājus Latvijā tieši pusaudžu vecumposmā, SEM ir būtiska nozīme izglītībā.

2.2. Aktuālās dzīves prasmes pusaudžu vecumposmā un to veicināšanas metodes audzināšanas darbā

Izglītības iestādei jāaptver trīs dimensijas: kvalifikācija (zināšanu un prasmju kopums, kas nepieciešams nākotnē), socializācija (attiecību veidošana un izpratne par sadarbību, pilsonību) un personalizācija (indivīda personības attīstīšanās) (*Biesta, 2013*). Tomēr starp zināšanu apguvi izglītības iestādēs un pielietošanu reālajā dzīvē, nodarbinātībā nepieciešamajām prasmēm ir būtiskas atšķirības. Šīs atšķirības mazināšanai ir jābūt prioritātei gan izglītības iestādē, gan valstiskā līmenī (*OECD, 2023*). Izglītojamo sagatavošana nākotnes nodarbinātībai ir aktualitāte, kuru uzsver dažādas starptautiskas organizācijas: *WHO, OECD, ESP (WHO, 2015; OECD, 2020; ESP, 2018)*. Šī aktualitāte identificējas Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2021. – 2027.gadam. ES Erasmus+ projektā “Latvijas prasmju stratēģija”, pamatojot, ka izglītība sistēmā nepieciešams balansēt darba tirgū pieprasītās un piedāvātās prasmes (*IZM, 2020; OECD, 2020*). *OECD* ziņojumā par 21. gadsimta vajadzībām atbilstošu izglītības rīcības politiku uzsvērts, ka mūžizglītība ir neizbēgama, skolu sistēmām ir jāmaina savi mērķi, jo izglītošanās nebeidzas ar skolas absolvēšanu, izglītojamajiem jāspēj zināšanas lietot reālās dzīves kontekstā, jābūt gataviem uzņemties atbildību par savu mācīšanos mūža garumā. (*OECD, CERI, 2008*.) Prasmes šajā darbā tiek lietotas plašākā nozīmē, pielīdzinot *OECD* un EK attīstības plānošanas dokumentos lietotajam angļu valodas “*skills*”. Prasme ir spēja un kapacitāte sasniegt konkrētus rezultātus, izmantojot esošās zināšanas, vērtības un attieksmes (*Ministru kabinets, 2021*).

Latvijā projektā “Kompetenču pieeja mācību saturā”, MK noteikumos par Nr. 747 un Nr. 416 ir definētas caurviju prasmes, kuras attīsta vispārējās izglītības iestādēs (*Hačatruna un Mazpane, 2021; Ministru kabinets, 2018; Ministru kabinets, 2019*). Eiropas Savienības Padome mūžizglītības kontekstā ir noteikusi vairāku prasmju attīstīšanu pusaudžiem, lai veiksmīgi pārietu uz pieaugušo vecumposmu, būtu pilsoniski aktīvi un veicinātu nodarbinātību (*ESP, 2018*). Savukārt, *OECD* secina, ka pārmaiņas vidē un tehnoloģiju attīstības ātrums pārspēj izglītības reformas un kompetenču attīstību, lai pielāgotos mūsdienu darba tirgus prasībām, tāpēc tā ir definējusi vairākas nākotnes prasmes. (*OECD, 2023*). Apkopojot informāciju par pusaudžiem aktuālajām dzīves prasmēm, kuras tiek veicinātās izglītībā, tiek izdalītas sekojošas prasmes:

1. kritiskā domāšana un problēmrisināšana;

2. jaunrade un uzņēmējspēja;
3. inovatīva domāšana un adaptācija;
4. pilsoniskā līdzdalība;
5. digitālā pratība;
6. lasīšana un informācijas apstrāde;
7. sociāli emocionālās prasmes.

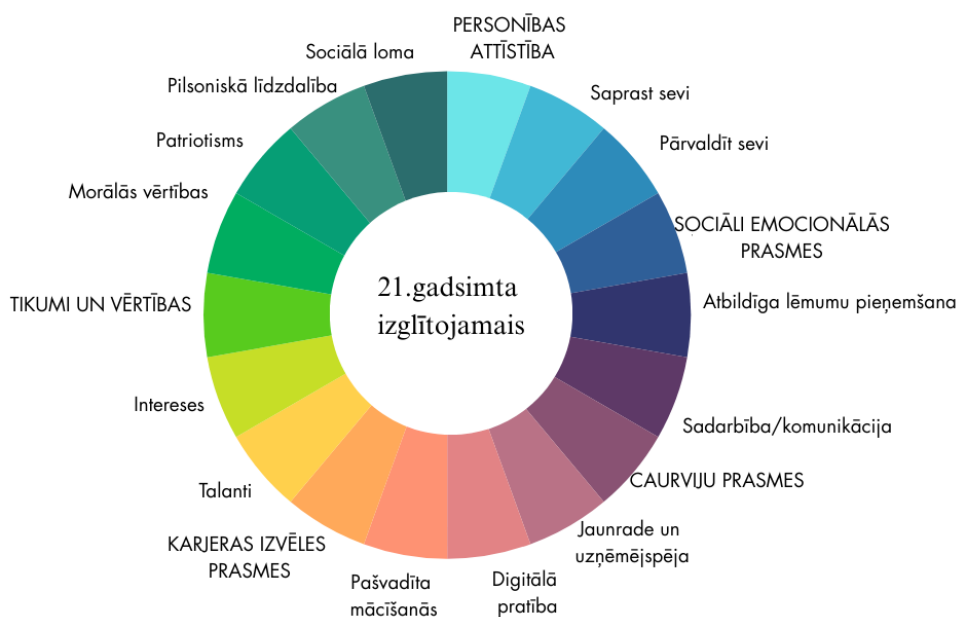
Šo prasmju attīstīšana pamatojas arī starptautiskos pētījumos par nākotnes nodarbinātību, identificējot tādās prasmes kā SEM, inovatīva domāšana un adaptācija, daudzdimensionāla digitālā pratība, multidisciplināra pieeja, kritisko domāšanu un mūžizglītību, par cik nākotnē vienvērtīgas tehniskās prasmes un zināšanas nebūs pieprasītas. Saskaņā ar *McKinsey* Globālā Institūta datiem 2030.gadā pieprasījums pēc digitālajām prasmēm pieaugs par 52%, bet sociāli emocionālo prasmju pielietojums pieaugs par 22% salīdzinājumā ar 2016. gadu (*Frey & Osborne, 2017; García – Pérez et al., 2021; Buhin et al., 2018, Ministru kabinets, 2021*). Projekta “Youth BIS Skillset” pilotpētījums identificēja Latvijas un Igaunijas darba tirgū pieprasītās prasmes. Rezultātu ziņojumā norādīts, ka Latvijas darba sludinājumos komunikācijas un saskarsmes prasmes minētas 59%, personības iemaņas un rakstura iezīmes – 77% vakanču sludinājumos. Retāk norādītās prasības pēc pamata un tehniskām prasmēm (16% un 15 %) (“Youth BIZ Skillset”, 2018). Nākotnē pieprasītas prasmes var sadalīt trīs lielos blokos: kognitīvās, profesionālas un sociāli emocionālās prasmes, kas atbilst *OECD* prasmju iedalījumam. Nākotnes prasmju sadalījums un pusaudžiem aktuālo dzīves prasmju shematisks attēlojums ir 2.3. attēlā.

 Kognitīvās prasmes	 Profesionālās prasmes	 Sociālās un emocionālās prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • radošā domāšana • kompleksa informācijas apstrāde • informācijas apstrāde un analīze • kritiskā domāšana • problēmu risināšana • lēmumu pieņemšana • projektu vadība • jaunrade • iniciatīva • attīstības domāšana • lasītprasme 	<ul style="list-style-type: none"> • uzņēmējspēja • jaunrade • inovatīva domāšana • kritiskā domāšana • lēmumu pieņemšana • projektu vadība • digitālā pratība 	<ul style="list-style-type: none"> • līderība un vadīšana • starp personu prasmes • tolerance un empātija • sadarbība un komunikācija • pašvadīta mācīšanās • spēja adaptēties • vadība un mentorings • pilsoniskās līdzdalības prasmes • sevis izzināšana un pilnveide • pašregulācija un emociju pārvaldība • mērķu izvirzīšana

2.3.att. Pusaudžiem aktuālo dzīves prasmju sadalījums pēc OECD

Pusaudžu vecumposms ir svarīgs karjeras izvēles prasmju attīstībā un pirmās pieredzes gūšanā saistībā ar nodarbinātību. Karjeras speciālisti šo posmu definē kā identitātes un lomu meklēšanas krīzi, kas tiešā veidā ietekmē nākotnes nodarbinātības izvēli. Savas identitātes meklējumos, pusaudzis uzsāk un izmēģina vairākas interešu aktivitātes, sociālās lomas. Neatradis īsto – kļūst pasīvs meklējumos un uzmanību novirza ar karjeras izvēli nesaistītos izklaides pasākumos. Netiekot galā ar identitātes krīzi, nespējot novērtēt savas intereses un resursus, viņš nav spējīgs apzināti izvēlēties un uzstādīt tālākās izglītības un karjeras izvēles mērķus. Tādā veidā identitātes atrašana ir stūrakmens arī karjeras izvēles veiksmīgā noteikšanā. (Paszowska-Rogacz,2010)

Apkopojot avotu datus par pusaudžiem aktuālām dzīves prasmēm un audzināšanas komponenti, tās var shematiski attēlot saistībā ar audzināšanas darbu maģistra darba autores veidotā 2.4. attēlā. Audzināšanas darba pamatā ir rakstura izglītība ar tikumu un vērtību ieaudzināšanu, pilsoniskās līdzdalības un patriotisma veicināšanu. Rakstura izglītība ir tiešā veidā saistīta ar atbalsta sniegšanu pusaudžu personības attīstības veicināšanā, kam par pamatu ir tādas sociāli emocionālās prasmes kā sevis pilnveide, pašregulācija. Savukārt SEM kā atbildīga lēmumu pieņemšana un sadarbība, komunikācija (saprasties ar citiem) ir to caurviju prasmju sarakstā, kuras ir veicināmas audzināšanas darbā. Caurviju prasmes kā jaunrade un uzņēmējspēja, digitālā pratība un pašvadīta mācīšanās ir saistītas ar nākotnes izglītības un karjeras izvēli. Lai veiktu pareizo karjeras izvēli, ir jāapzinās savi talanti, intereses, vērtības. Pašizpēte savukārt ir saistīta ar personības attīstību un pilnveidi. Līdz ar to pusaudžiem aktuālās dzīves prasmes ir tiešā veidā saistītas ar audzināšanas darbu.

2.4. att. Pusaudžu dzīves prasmju attēlojums audzināšanas darba komponentē

Balstoties uz pusaudžu vecumposma vajadzībām un aktuālo dzīves prasmju definēšanu, var izšķirt sekojošas audzināšanas darba jomas, kurās attīstīt konkrētas dzīves prasmes:

- pusaudžu personības attīstības veicināšanai – skolēnu izpēte, viņu tikumu, vērtību un sociāli emocionālo prasmju attīstīšana;
- sociāli emocionālo prasmju attīstīšana - preventīvam darbam vardarbības un ņirgāšanās rādītāju samazināšanu un darbam ar priekšlaicīgas mācību pamešanas riskiem;
- Caurviju prasmes – veiksmīgas karjeras izvēlei un 21 gadsimta izglītojamā sagatavošanai dzīvei pārmaiņu laikmetā.

Apkopojot nodaļas izklāstu, autore izdara sekojošus secinājumus un priekšlikumus:

1. Mūsdienu tehnoloģiskās attīstības un vides pārmaiņu laikmetā grūti prognozēt kādas dzīves prasmes, profesionālās kompetences būs nepieciešamas pēc 20 - 30 gadiem. Svarīgi ir attīstīt tās prasmes, kas ļauj pielāgoties mainīgiem apstākļiem, jo, absolvējot izglītības iestādi, izglītojamam ir jābūt gatavam uzņemties atbildību par mācīšanos un jāspēj adaptēties visa mūža garumā.
2. Minētie pētījumi un dati liecina, ka gan tagad, gan nākotnē sociāli emocionālas prasmes ir un būs neatņemama izglītības un nodarbinātības sastāvdaļa, ko nepieciešams mācīt pusaudžu vecumposmā, kad notiek emocionālās stabilitātes, personības identitātes un rakstura veidošanās.
3. 21 gadsimta absolvents ir empātisks pasaules pilsonis, ar iekšējo dzīves spēku, prasmēm sadarboties, spēju efektīvi komunicēt, ar radošu pieeju problēmu risināšanā un vērsts uz sadarbību, gatavs nākotnes nodarbinātības prasībām, jo ir attīstītas digitālās prasmes, kritiskā domāšana, viņš ir radošs, inovatīvs, uzņēmīgs un ir spējīgs apstrādāt plaši pieejamo informācijas apjomu, lasītprasmes kontekstā.
4. Audzināšanas joma apvieno rakstura izglītības komponentes – tikumus un vērtības, atbalstu personības attīstībai, caurviju prasmju veicināšanu, kas veido dzīves prasmju kopumu atbilstoši 21.gadsimta vajadzībām. Tomēr diskutabls ir audzināšanas jomas atbildības sadalījums, atšaubot klases audzinātāja kompetences un spējas savas slodzes ietvaros apmierināt izglītojamā vajadzības visu nepieciešamo prasmju attīstības atbalstam. Sevišķi pusaudžu vecumposmā klases audzinātāja darbs tiek īstenots krīzes novēršanai saistībā ar mācību motivācijas, uzvedības problēmām un pieaugošo vardarbību pusaudžu vidū. Tāpēc dzīves prasmes, kuras ir nepieciešamas nākotnes nodarbinātībai: karjeras izvēles un digitālās prasmes, vēlams attīstīt specializētās karjeras izvēles programmās vai mācību stundās, šo prasmju apguvi uzticot speciālistiem. Klases stundās šīs prasmes ieteicams pielietot metodiski neformālās vai ikdienas mācīšanās veidā.

3.KLASES AUDZINĀTĀJA DARBA MODEĻA PUSAUDŽIEM AKTUĀLO DZĪVES PRASMJU VEICINĀŠANĀ EMPĪRISKĀ IZPĒTE

3.1.Pētījuma metodoloģijas un bāzes raksturojums

Darba teorētisko bāzi veidoja audzināšanas kā pedagoģiskas prakses izpēte. Mērķis bija noskaidrot kā audzināšanas darbu koordinē izglītības iestādēs, kādi plānošanas un reglamentējošie dokumenti nosaka audzināšanas jomas īstenošanu praksē, lai teoriju varētu izmatot audzināšanas darba programmu kontentanalīzē. Svarīgi bija izprast, kas veido audzināšanas būtību, uz kādām teorijām tā balstās un noskaidrot elementus, kas veido audzināšanas jēdziena komponenti. Latvijā audzināšanas darba tiešais izpildītājs ir klases audzinātājs. Svarīgi bija noskaidrot kāda ir viņa loma, pienākumi un darba metodes ar pusaudžiem. Teorētisko bāzi veido pusaudžu vajadzību identificēšana, aktuālo dzīves prasmju definēšana. Informācijas apkopojums sniedza ieskatu audzināšanas darba izmantošanas iespējās, kā arī norādīja uz nepilnībām. Tādā veidā teorētiskā bāze nodrošināja ar nepieciešamo informāciju tālāko pētniecisko jautājumu izstrādei.

Pētījuma objekts: Audzināšanas darbs pusaudžu dzīves prasmju attīstīšanai izglītības jomā.

Pētījuma priekšmets: Klases audzinātāja darba modelis pusaudžu aktuālo dzīves prasmju veicināšanai.

Pētījuma mērķis: izstrādāt un izvērtēt efektīvāko klases audzinātāja darba modeli pusaudžiem aktuālo dzīves prasmju veicināšanai, balstoties uz teorētisko un empīrisko datu analīzi.

Pētnieciskais jautājums: Kāds klases audzinātāja darba modelis vislabāk veicina pusaudžu dzīves prasmju attīstīšanu, ņemot vērā pusaudžu un klases audzinātāju vajadzības un ekspertu viedokļus?

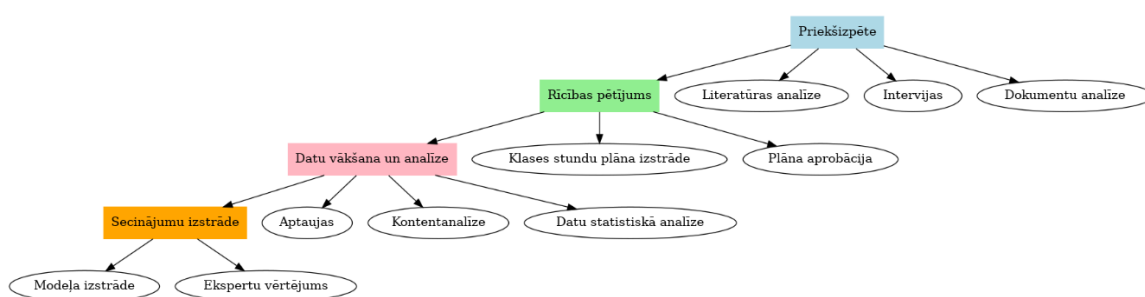
Empīriskajā daļā tika izpildīti visi ievadā noteiktie pētījuma uzdevumi, izmantojot jauktu pētījuma metodi, ietverot gan kvalitatīvas, gan kvantitatīvas datu vākšanas un analīzes stratēģijas. Jauktā pētījuma dizains grafiski parādīts maģistra darba autores izstrādātajā 3.1. attēlā.

Pētījums tika īstenots četros posmos:

1. **Priekšizpēte.** Šajā pētījuma posmā tika izmantotas kvalitatīvās pētījuma metodes. Tika veikta klases stundās izmantojamo metodisko materiālu kontentanalīze. Analizēti 17 latviešu valodā pieejami metodiskie materiāli, lai izvērtētu to piemērotību klases stundām pēc tematiskā ietvara, klases audzinātāja darba pienākumiem un pusaudžu vajadzībām. Interpretatīvās fenomenoloģijas interviju datu analīze par trīs klases audzinātāju un piecu

7., 8., un 10.klases skolēnu pieredzi klases stundās kompetencēs balstītā izglītības pieejā, lai noskaidrotu audzināšanas darba problēmas būtību, izglītojamo un pedagogu vajadzības un formulētu pētījuma virzienus. Priekšizpētes posms sniedza būtiskus datus, kas kalpoja par pamatu rīcības pētījumam.

2. **Rīcības pētījums** – metodisko materiālu kontentanalīzes dati tika izmantoti klases stundu plāna izstrādē un notika to aprobēšana X vidusskolas 8. un 10. klasē, lai izvērtētu klases audzinātāja darba metožu efektivitāti un apstiprinātu metožu diferenciaciju dažādiem pusaudžu vecumposmiem. Tika aprobēts audzināšanas darba modelis, kad tematiskās klases stundas vada speciālists, bet klases audzinātājs sniedz tikai organizatorisko atbalstu izglītojamajiem.
3. **Kvantitatīvais analīze.** 83 Latvijas vispārīzglītojošo skolu 7. – 12.klašu audzinātāju anketēšana un datu analīzei tika izmantota statistiskā programmatūra SPSS, lai veiktu deskriptīvo analīzi (vidējie rādītāji, korelācijas) un statistiskos testus (t-tests, ANOVA).
4. Datu analīzes salīdzinājums ar teorētisko bāzi par audzināšanas darba īstenošanu Latvijā.
5. **Audzināšanas darba plānu kontentanalīze.** 25 Latvijas vispārīzglītojošo skolu audzināšanas darba programmu saturiskā, strukturālā un salīdzinošā analīze, lai apzinātu audzināšanas jomas īstenošanu izglītības iestādēs, audzināšanas darba plānošanu, īstenošanu, monitoringu, atbildīgajiem par audzināšanas darba īstenošanu un rezultātu izvērtēšanu.
6. **Ekspertu vērtējums.** Balstoties uz darba teorētiskajos un empīriskajos datos identificētajām vajadzībām un iespējām, tika izstrādāti trīs audzināšanas darba modeļi, saņemts piecu izglītības jomas ekspertu vērtējums un noteikts efektīvākais audzināšanas darba modelis pusaudžu aktuālo dzīves prasmju veicināšanai.
7. **Secinājumu un ieteikumu izstrāde.**

3.1.att. Jauktais pētījums par klases audzinātāja darba modeli pusaudžiem aktuālo dzīves prasmju veicināšanā

Pētījumu dalībnieku izlase tika izvēlēta pēc mērķtiecības un pieejamības principiem, kas nodrošina dalībnieku atlasi atbilstoši pētījuma mērķim: 7. – 11. klases skolēni un klases audzinātāji. Dažādu dalībnieku izlase sniedza daudzpusīgu skatījumu uz pētījuma mērķi – skolēni sniedza vērtējumu par klases stundu tematisko ietvaru un darba metodēm, audzinātāji atklāja praktiskos izaicinājumus darbā ar pusaudžiem, izglītības iestādes nostāja tika pētīta caur plānošanas dokumentiem audzināšanas darbā, savukārt pieredzējuši izglītības jomas eksperti izvērtēja katra modeļa piemērotību.

Darba praktiskā nozīme izpaužas iespējās uzlabot klases audzināšanas darbu Latvijas vispārizglītojošajās skolās. Darbs var būt noderīgs izglītības iestāžu vadītājiem, klases audzinātājiem un izglītības politikas veidotājiem, lai uzlabotu audzināšanas darba efektivitāti un veicinātu pusaudžu sagatavošanu 21. gadsimta sabiedrības prasībām.

3.2. Metodisko materiālu analīze

Lai noskaidrotu klases audzinātājiem pieejamos metodiskos resursus, tika veikts metodisko materiālu apkopojums, kas ir brīvi pieejams ikvienam pedagogam un pielietojams praksē darbā ar pusaudžiem. Metodisko materiālu bāzi kopumā veido 17 dokumenti latviešu valodā: rokasgrāmatas, vadlīnijas, metodiskie ieteikumi no atbildīgo institūciju oficiālajām mājas lapām, tādām kā Izglītības un zinātnes ministrija un tās padotībā esošajām iestādēm: Izglītības kvalitātes valsts dienests, Valsts izglītības satura centrs, Skola 2030, projekts “PuMPuRS”; Veselības ministrija, kura ar Eiropas Sociālā fonda finansējumu izstrādājusi dokumentus vardarbības mazināšanai, citu nodibinājumu un organizāciju materiāli. Metodiskā bāze tika izmantota turpmāko empīrisko pētījumu pilnvērtīgai datu iegūšanai un analīzei, lai izprastu cik pieejami ir metodiskie materiāli klases audzinātājiem, cik kvalitatīvi tie ir sagatavoti praktiskam pielietojumam, cik laikietilpīgs ir metodisko materiālu sagatavošanas process. Metodisko materiālu apkopojums tālākā skolotāju intervēšanā un aptaujās tika izmantots, lai apzinātu, kurus metodiskos materiālus pedagogi izmanto praksē, kuri ir iekļauti izglītības iestādes audzināšanas darba programmā. Kvalitatīvāko metodisko materiālu aprobācija tiks veikta X vidusskolas 8. un 10.klasē, lai noskaidrotu pusaudžu viedokli par metodisko materiālu izmantošanu klases stundās.

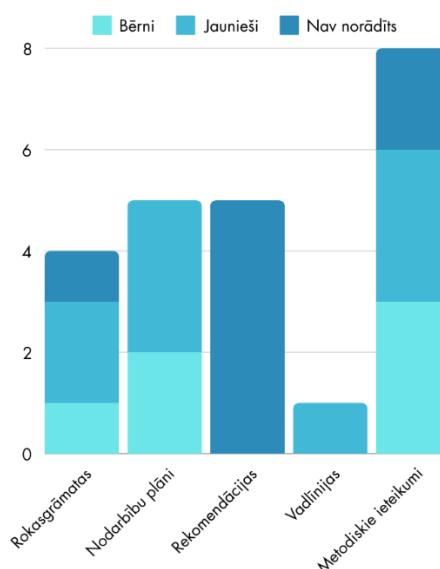
Metodiskās bāzes analīze tika veikta pēc to vispārīgas informācijas, satura un tematikas, mērķauditorijas un pielietojuma. Metodiskās bāzes analīzes kritēriji ir sekojoši:

1. resursiem jābūt latviešu valodā, lai pedagogiem, tos izmantojot, nebūtu valodas barjeras;
2. materiāliem jābūt publiski pieejamiem;

3. dokumentiem jābūt izdotiem pēdējo 10 gadu laikā;
4. tematikas atbilstība audzināšanas darba mērķim pēc tēmām, attīstāmajām prasmēm, tikumiem un sasniedzamajiem rezultātiem;
5. pielietojums darba mērķauditorijai – analizē iekļauti tikai tie metodiskie līdzekļi, kurus var pielietot darbā ar pusaudžu vecumposmu;
6. praktiskais pielietojums – vai un cik lielā mērā metodiskajā līdzeklī ir iekļauti praktiskie uzdevumi, darba lapas;

Papildus metodiskie materiāli tiks analizēti pēc to interaktīvā pielietojuma, vai metodiskajam līdzeklī ir papildus resursi un tehnoloģiju pielietojums, piemēram video, QR kodi, tiešsaistes materiāli, citi digitālās vides risinājumi, kas atbilst darba metodēm ar mūsdienu pusaudžiem.

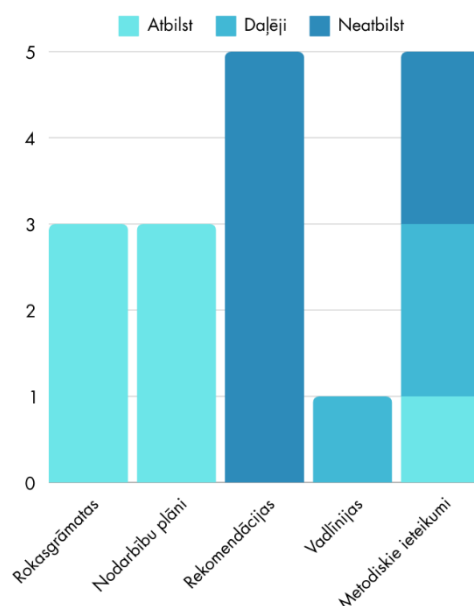
Metodiskās bāzes kontentanalīze ir apkopota 2.pielikumā, kur vecumposms, kam metodiskais līdzeklis ir paredzēts, kodēts sekojoši: B – bērniem no 7 – 12 gadiem, J – jauniešiem, vecumā no 13 – 18 gadiem, P – pieaugušajiem, V – visām vecuma grupām; mērķauditorija, kura praksē izmantos materiālus, ir kodēta sekojoši: SK – skolotājiem, IZG – izglītības iestādei; ar X ir atzīmētas tās sadaļas, kuras ir iekļautas dokumentā, ar D – ja tās ir iekļautas daļēji, bet N tabulā nozīmē, ka sadaļa dokumentā nav atrasta. Vecumposmu sadalījums: bērni un jaunieši ir iekļauts, lai klases stundās būtu iespēja diferencēt mācību uzdevumus skolēniem ar speciālajām vajadzībām, iekļaujot vieglāk saprotamus un izpildāmus uzdevumus. Otrs mērķis ir noteikt, vai materiālos tiek izdalīti vecumposmi. Vecumposmu sadalījums pēc metodiskā materiāla veida ir apkopots 3.2. attēlā.

3.2.att. Vecumposma sadalījums katram metodiskā materiāla veidam

3. Tomēr tikai daži no dokumentiem satur praksē izmantojamas, gatavas nodarbības ar stundu plāniem. Atbilstoši mūsdienu pusaudžu vecumposma interesēm – interaktīvas nodarbības

un resursus izmantoja tikai Skola2030 ietvaros izstrādātais stundu plāns, tikumiskās audzināšanas “e-TAP” programmas nodarbības un “Learning to Be” rokasgrāmata. Metodisko materiālu sadalījums pēc to praktiskā pielietojuma ir attēlots 3.3. attēlā.

3.3. att. Metodisko līdzekļu sadalījums pēc to veida un atbilstības praktiskam pielietojumam klases stundās

Projekta Skola2030 mājas lapā pedagogi var iegūt materiālu “Sociāli emocionālā mācīšanās. Nodarbību plāni 1.-12.klasei.”. Šis materiāls pēc datu analīzes visvairāk atbilst izvirzītajiem kritērijiem. Materiālā ir gatavi 40 minūšu ilgi stundu plāni SEM apgūšanai. Līdzīgi kā VISC, tēmas var tikt integrētas citos mācību priekšmetos. Tēmas klašu grupām nemainās, bet tās tiek pieskaņotas katram vecumposmam un papildinātas ar caurviju prasmēm kā pašvadīta mācīšanās, sadarbība un pilsoniskā līdzdalība. Dokumentā ir ietverta informācija kā sagatavoties nodarbībām un skolotāja pašrefleksijas jautājumi. Nodarbību tēmas ir papildinātas ar praktiski pielietojamiem materiāliem: video, teksta fragmenti, darba lapas, ko izmantot tēmas apguvei. (Martinsone u.c., 2021)

Pēc analīzes otrs praktiski izmantojams metodiskais materiāls ir Latvijas Zinātnes padome projekta ietvaros ir izstrādājuši divas tikumiskās audzināšanas programmas: pamatskolai “e-TAP” un vidusskolai “e-TAP+”. Programmu ietvaros ir iekļauta teorētiskā bāze par rakstura izglītību, tēmu prezentācijas, darba lapas, interaktīvi resursi. Vienīgais trūkums ir tas, ka materiāli ir izkaisīti un nav atrodami vienuviet. (Latvijas Zinātnes padome, 2020; Latvijas Zinātnes padome, 2021)

Erasmus+ projekta “Mācīties būt” ietvaros izstrādāta rokasgrāmata “Metodiskie paņēmieni skolēnu sociāli emocionālo prasmju novērtēšanai skolā”. Rokasgrāmata sastāv no teorētiskās un praktiskās daļa, formatīvās vērtēšanas metodēm un to izmantošanu. Rokasgrāmatas

praktiskā daļa sastāv no 11 mācību metožu aprakstiem, kas atbalsta SEM prasmju apguvi grupā. Grāmata ir vizuāli pievilcīga un viegli uztverama. (Agliati *et al.*, 2018)

VISC ir izstrādājis divus metodiskos dokumentus klases stundu tēmu apguvei, norādot katra temata mērķi un sasniedzamos rezultātus, starp priekšmetu saikni. Katrai tematiskajai grupai ir vidēji 5 stundu apakštemati, kas paliek nemainīgi vecumposmiem, bet atkarībā no klašu grupas mainās tēmas apgūšanas metode. Izvērtējot sīkāk tematus var secināt, ka tēma “Sevis izzināšana un pilnveidošana” ir cieši saistīta ar SEM pilnveidi, kas pēc CASEL ietver piecas prasmju grupas sociāli emocionālajai audzināšanai: saprast sevi, pārvaldīt sevi, saprast citus, saprasties ar citiem, pieņemt atbildīgus lēmumus. (CASEL, 2020) Citos tematiskajos blokos ir minētas tādas prasmes kā kritiskā domāšana, sadarbība, konfliktu risināšanas prasmes. Par cik tēmu apguvei stundu skaits ir sadalīts vienmērīgi, tad var teikt, ka vispusīga pusaudžiem aktuālo dzīves prasmju apguve tematiskajās stundās pilnībā netiek paredzēta (VISC, 2016; VISC, 2016)

Vēl viens SEM kompetenču attīstīšanas praktiskais metožu apkopojums, ar uzskaitītiem uzdevumu mērķiem, aktivitātes norises aprakstu un ilgumu, ir Slimību profilakses un kontroles centra, sadarbībā ar nodibinājumu „Zinātnes un mācību centrs „Cilvēks un visums””, izstrādātajā rokasgrāmatā pedagogiem cieņpilnas komunikācijas kultūras veicināšanai klasē “Izzini sevi – saproti citus”. (SPKC, 2021)

Nodibinājums “Centrs Dardedze” 2013.gadā, ar ESF atbalstu, ir izdevis “Disciplinēšanas vadlīnijas īslaicīgas sociālās rehabilitācijas institūcijām”. Dokuments satur teorētisko bāzi par disciplīnas veidiem un praktisko daļu ar disciplinēšanas metožu aprakstu dažādām vecuma grupām. Trūkums ir materiāla pieejamība. Tas ir pieejams Nacionālā bibliotēkas digitālajā vidē, iepriekš piesakoties (Redliha *u.c.*, 2013)

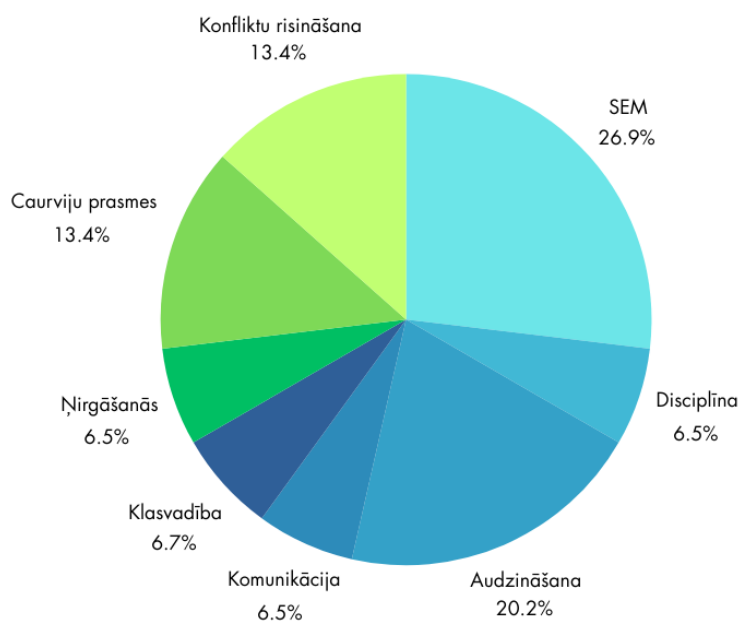
Vairākas vadlīnijas ڀirgāšanās mazināšanai izglītības iestādēs ir tapušas Veselības ministrijā, bet pusaudžu vecumposmam atbilst: “Vadlīnijas ڀirgāšanās mazināšanai pamatskolas un vidusskolas izglītības iestādēs”. Dokumentā iekļauta plaša teorētiskā daļa ar konkrētiem rīcības mehānismiem ڀirgāšanās prevencijai un konfliktu risināšanai. (Veselības ministrija, 2023)

Rakstura izglītībai veicināšanai ir metodiskie ieteikumi “Rakstura izglītība”, kuros aptverta ir rakstura izglītības teorētiskais pamatojums, tikumi un praktiski uzdevumi jauniešiem, to veicināšanai. (Margeviča – Grinberga, 2017)

Nacionālā līmenī ir pazīstams ESF projekts “Atbalsts priekšīlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai “PuMPuRS””. Projekta ietvaros ir izstrādāti vairāki metodiskie materiāli kā strādāt ar PMP riska jauniešiem. Izanalizējot rekomendācijas sīkāk, nākas secināt, ka tie vairāk satur teorētiskus tēmas skaidrojumus, pētījumu datus, nekā reāli dzīvē pielietojamas

audzināšanas, sadarbības stratēģijas, materiālus vai uzdevumus skolotājiem. Tomēr, balstoties teorētiskās bāzes secinājumos, šie dokumenti ir iekļauti sarakstā, jo ir piemēroti klases audzinātāju profesionālās pilnveides un kompetenču veicināšanai. (Andersone u.c., 2018; Ozols u.c., 2019; Oganisjana u.c., 2019; Seleviča u.c., 2019) Līdzīgu vērtējumu saņem Eiropas Savienības finansēta “Garīgās veselības veicināšanas programma, rokasgrāmata skolotājiem “PROMEHS””, kas ir noderīga pedagogu emocionālās un garīgās veselības veicināšanai, par cik rokasgrāmatas darbam ar pusaudžiem brīvi nav pieejamas. (Martinsone un Cavioni, 2020)

Pēc metodisko materiālu bāzes analīzes, var secināt, ka materiālu pieejamība ir pietiekoša. Tā atbilst audzināšanas mērķim. Vairāk materiālu satur uzdevumus sociāli – emocionālo prasmju, tādu kā sevis pilnveide un attiecību veidošana ar citiem, tādu caurviju prasmju attīstīšanai kā digitālās prasmes, kritiskā domāšana. Shematisks tēmu attēlojums metodiskajos materiālos ir maģistra darba autore izstrādātājā 3.4. attēlā.

3.4.att. Metodisko materiālu sadalījums pēc iekļautajām tēmām

Šāda veida metodiskajai bāzei būtu jābūt sagatavotai katrā izglītības iestādē, lai atvieglotu klases audzinātāja slodzi, par cik darba autorei mērķtiecīgi meklējot materiālus un analizējot to praktisko lietderīgumu aizņēma vairāk kā vienu darbu nedēļu. Starp metodiskajiem materiāliem bija tādi, kuri neatbilda izvirzītajiem kritērijiem – bija vecāki par 10 gadiem, nebija publiskas piekļuves.

Pēc metodisko bāzes analīzes var secināt, ka lietderīgākie praksē ir metodiski materiāli, kuri ir tapuši līdzdarbojoties ārvalstu specialistiem kopā ar Latvijas augstskolu mācītbspēkiem.

Esošie metodiskie līdzekļi un rokasgrāmatas ir papildināmas ar resursu krātuvi, uzdevumu piemēriem, darba lapām. Ieteicams izmantot interaktīvu pieeju uzdevumu sastādīšanai, neformālās izglītības un ikdienas mācīšanās metodes, kā to iesaka ESP un IZM Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2021. – 2027.gadam. (ESP, 2018; Ministru kabinets, 2021)

Lai klases audzinātāji pilnvērtīgi spētu izmantot metodisko līdzekli “Klases stundu programmas paraugs”, gatavojoties klases stundām tematiski, autores ieteikums būtu atjaunot mācību saturu klases stundās, pievienojot pedagoģiskās metodes ar resursu sarakstā minētajiem avotiem, piemērot tos katras tēmas apguvei un ieviest vērtēšanas kārtību pa vecumposmiem.

Mācību saturu klases stundām nepieciešams pielāgot atbilstoši pusaudžu vajadzībām, vairāk koncentrējoties uz SEM, labbūtības un personības izzīņas procesiem, kā tas ir Somijā un Norvēģijā. (Madsen, 2023) Savukārt karjeras izvēles aktivitātes uzticēt karjeras izglītības speciālistiem, bet digitālās prasmes veicināt mācību priekšmetos. Tādā veidā koncentrējoties uz šaurāku apgūstāmo tēmu loku, kas atvieglotu klases audzinātājiem plānošanas darbu.

Vadoties pēc Ziemeļvalstu principiem, uzlabojums audzināšanas jomā ir atdalīt klases audzinātāja darbu no tematisko starpdisciplināro stundu vadīšanas, tās uzticot savas jomas speciālistiem.

3.3. Kvalitatīvais interpretatīvās fenomenoloģijas pētījums par skolēnu un skolotāju dzīves pieredzi klases stundās X vidusskolā

Dalībnieku atlasei pirmais kritērijs bija, lai izlase būtu mērķtiecīga. Respondenti atbilst pētījumā izvirzītajam mērķim, atbilst pētāmajam vecumposmam vai ir klases audzinātāji pusaudžiem. Otrā dalībnieku atlase notika pēc pieejamības stratēģijas, tika izvēlēti pazīstami cilvēki, kas deva lielāku pārliecību pozitīvai sadarbībai, atvērtai un atklātai komunikācijai no respondentu puses, kas nodrošināja neformālu un drošu vidi starp intervētāju un respondentu.

Izlasses dalībnieku skaits – astoņi respondenti. Datu piesātinātību interpretatīvās fenomenoloģijas analīzes (turpmāk teksta IFA) metodē nodrošina intervijas ar diviem līdz 10 cilvēkiem, kas ir atkarīgas no pētījuma mērķa, pētnieka resursiem un atsevišķu gadījumu datu piesātinātības. (Zuitiņš u.c., 2018) Par cik intervijas tiek izmantotas darba tēmas priekšizpētē, tad izlases apjoms ir pietiekams. Izlases vienu kopu veido pieci skolēni, vecumā no 13 – 17 gadiem, bet otru izlases kopu veido trīs klašu audzinātāji. Izlases tika veidotas, lai iegūtu plašāku informācijas apjomu un izvērtētu izglītojamo un pedagogu viedokļu saskares punktus un atšķirības, noteiktu vecumposma vajadzības un satura pielāgošanu klases stundās, klases stundu plānojumu, sekošanu vadlīnijām. Skolēnu interviju izlasē, dalībniekiem ir 4 gadu vecuma starpība, no agrīniem pusaudžu gadiem līdz vidus posmam, kas dos pilnīgāku ieskatu

pusaudžu interesēs un vajadzībās, ļaus apzināt kā mainās vēlamo vajadzības pusaudzīm pieaugot.

Uz teorētiskās bāzes pamata, tika sastādīti intervijas atvērtie jautājumi, daļēji strukturētai intervijai, lai saruna veidotos par respondenta personīgo pieredzi, līdz tiek saņemta nepieciešamā informācija. Tika mainīta jautājumu secība, tematiski pielāgojot to sarunai, uzdoti papildus jautājumi, gan respondenta vispārēja viedokļa iegūšanai, gan pieredzes dziļākai izpētei, reakcijai uz dažādiem pētāmās problēmas aspektiem. (Mārtinsone u.c. 2016) Ar interviju jautājumiem skolēniem, var iepazīties 3.pielikumā, ar interviju jautājumiem skolotājiem var iepazīties 4.pielikumā.

Pirmās tika veiktas intervijas ar skolēniem, no kurām radās pirmie dati un iespaidi par klases stundu organizēšanas kārtību, tēmām, metodēm. Intervijas notika individuāli, vienojoties ar katru respondentu par konkrētu laiku un ieplānojot sarunai vienu stundu, lai tā notiktu raiti, bet nesteidzīgi. Sarunas ar skolotājiem ilga aptuveni stundu, bet skolēnu intervijas bija īsas, 8 – 9 minūtes garas. Skolotāji (visi trīs klases audzinātāji) izteica vēlmi jautājumus saņemt iepriekš, lai intervijām sagatavotos, tāpat visi izteica vēlmi atsūtīt rakstiskas atbildes uz jautājumiem.

Visi respondenti tika informēti kāda ir intervijas loma un mērķis, tika iepriekš brīdināti par sarunas ierakstu. Neviens no uzrunātajiem dalībniekiem neatteicās. Nepilngadīgo pusaudžu iesaiste notika caur viņu vecākiem, saņemot mutisku atļauju ar bērniem tikties. Vecāki tika informēti par sarunas laiku un vietu. Respondenti tika informēti par sarunas konfidencialitāti un personības kodēšanu interviju transkriptos. Kods tika veidots sekojoši: Burts – pirmais vārda burts, skaitlis – vecums, kods: KLA – klases audzinātājs, SK – skolnieks, burts, kas apzīmē dzimumu: S – sieviete, V – vīrietis. Piemēram, A.16.SK.S. ir 16 gadus veca skolniece, vārdā Anna, bet M.39.KLA.V. ir 39 gadus vecs klases audzinātājs, vārdā Mārtiņš.

Datu savākšana atbilst A. Piperes izstrādātajiem fenomenoloģiskā pētījuma procesam, kad tiek noteikti pētāmās parādības avoti un meklēti respondenti, kas vēlas un spēj aprakstīt savu pieredzi saistībā ar pētāmo parādību; notiek datu savākšana un jau ar pirmo datu ievākšanu sāk datu analīzi, kas ietekmē turpmāko datu vākšanu. (Pipere, 2011).

Interviju datu analīzei izmantota IFA metode, lai veiktu izpēti par pētāmās parādības nozīmi katram pētījuma dalībniekam noteiktā kontekstā, tā balstās uz pētījuma dalībniekam personīgi nozīmīgu pieredzi. Klases stundu efektivitāti iesaistītās puses - skolēni un skolotāji, var vērtēt atšķirīgi, tāpat stundu mērķis, organizācija, nozīme un gaidas var mainīties atkarībā no pušu iesaistes, ārējiem apstākļiem, vecumposma, personīgās pieredzes. Līdz ar to, būtiski ir noskaidrot dalībnieku personīgo pieredzi un subjektīvo vērtējumu par klases stundām, kā tās ietekmē dalībnieku gūto pieredzi, vai dalībnieku vajadzības tiek apmierinātas caur šo pieredzi.

Datu analīzē tika izmantoti sekojoši IFA soļi pēc Hovita (*Howitt*, 2010) :

- 1) sākotnējā iepazīšanās ar interviju materiāliem un noklausīšanās vairākas reizes, pirmie transkriptu komentāri.
- 2) aptuvenā tēmu noteikšana, kur pētnieks sāk rakstīt piezīmes transkripta abās pusēs: labajā malā tika rakstīts kopsavilkums, pārfrāzējumi, kodējums; kreisajā malā apbilstošas tēmas nosaukums teorētiskākā vai abstraktākā veidā nekā pats teksts;
- 3) tēmu savstarpējās saistības meklējumi, noteiktās tēmas sagrupējot plašākās tēmās, izskatot tēmu sarakstu un meklējot likumsakarības starp tām. Tika izvirzītas četras galvenās tēmas skolēniem: Personīgais aspekts, klase, klases audzināšanas stundas un skolas vide. Un piecas galvenās tēmas skolotājiem: Personīgais aspekts, klase, klases audzināšanas stundas, skolas vide, klases audzinātājs.
- 4) sistemātiskas tēmu tabulas izstrāde, vizuāli atspoguļojot apakštēmu un galveno tēmu struktūru, tika veidota skolēniem un skolotājiem atsevišķi, pēc tam meklējot kopsakarības tēmās un viedokļu, interpretācijas atšķirības;
- 5) vairāku gadījumu pētījumā analīze turpinās ar citiem gadījumiem tādā pašā veidā. Tēmas no pirmā gadījuma var izmantot arī tālākiem gadījumiem, bet var arī katru jaunu gadījumu analizēt no jauna. Interviju dati tika dalīti atsevišķi sastādot tabulas skolēniem un skolotājiem;
- 6) analizēto tēmu ietveršana rakstiskajā atskaitē, katru tēmu rūpīgi aprakstot un ilustrējot ar precīziem citātiem no interviju transkriptiem. Interviju transkripti ar X vidusskolas skolotājiem un skolēniem ir pievienoti 7.pielikumā.

Skolēnu interviju analīzē atklājās, ka kods “Sarunas”, tika minēts 16 reizes, otrais biežāk minētais vārds bija “Drošība”, kuru pusaudži 10 reizes minēja gan pie klases audzināšanas stundu tēmām, gan metodēm, gandrīz tikpat daudz – 9 reizes tika pieminētas frāzes, kas atbilda kodēšanai “Karjeras izvēle”, par vienu reizi mazāk – astoņās vietās tika pieminēta klases kolektīva veidošana. Septiņas reizes skolēni minēja informēšanu klases stundās par skolas jaunumiem. Skolotāja darbs ar pusaudžu emocionālo stāvokli, tika pieminēts četras reizes, bet divos gadījumos skolnieces sūdzējās par jauno kompetenču pieeju mācību saturā. Sīkāka skolēnu interviju datu analīze pēc tēmām ir pieejama 5.pielikumā, un skolotāju interviju datu analīze pēc tēmām ir pieejama 6.pielikumā.

Lai gan skolotāji apgalvo, ka balstās uz skolēnu vajadzībām, klases audzināšanas stundas kā resurss netiek pilnībā izmantotas. Tiek pieminēts, ka klases stundas daudzas reizes nenotika. Attaisnojumi, kāpēc klases stundas nenotiek, tiek skaidroti kā mācību stundu slogs, kaut arī skolēni uzskata, ka klases stundas tiešsaistē papildus slodzi nerada, jo nenotiek mācību process, bet sarunas. Kā citi iemesli tika minēti tēmu (informācijas) trūkums un skolēnu nogurums. Skolēni min ieteikumus klases stundu uzlabošanai: **jēgpilnu stundu organizāciju,**

ietverot testus, anketas, darba lapas, citu speciālistu iesaisti. Divi skolēni apgalvo, ka klases stundu plāns tiek klasē pārrunāts, bet trīs skolēni šim apgalvojumam nepiekrīt. 10.klasē tiekot **pildītas anketas, lai apzinātu skolēnu vajadzību,** kas saskan arī ar šīs klases audzinātājas teikto.

Klases stundās kā atbalstu nākotnes izglītības un profesijas izvēlē, visi skolēni atzīmēja, ka vēlētos iepazīties ar **interesējošo profesiju pārstāvjiem, viņu personīgo pieredzi.** Kā citus speciālistus jaunieši min **skolas izglītības psihologu, sociālo pedagogu un citus speciālistus, kas runātu par vardarbību, motivētu viņus, sniegtu informatīvu un praktisku informāciju par prasmju attīstīšanu, kā komunikācija, laika plānošana.** Arī skolotājs min, ka **speciālistu iesaiste būtu efektīvākais veids kā runāt ar vidusskolēniem par dzimumattiecībām, atkarībām, kur nepieciešami specifiski materiāli, zināšanas, sagatavotība un pieredze.** A.58.KLA.S. saka: “Un es domāju, ka materiālus savām audzināšanas stundām, protams es gribu teikt, kad es jau tagad (*smejas*) varbūt (*smejas*) jau ļoti kreatīvi darbojos tajā jomā. Bet nu es domāju tā, ka par veselīgo dzīvesveidu, es varu runāt par to, ja, par kaut kādām vēl lietām. Te arī būtu lietderīgas sarunas ar speciālistiem, ja, piemēram, kā par drošu dzimumdzīvi un tā tālāk, ja.”

Visbiežākās skolēnu pieminētās klases stundu tēmas ir “Drošība”, ceļu satiksmes un skolas iekšējie kārtības noteikumi, “Valsts svētki” (atbilst tēmai “Piederība valstij”), “Vardarbība” (jauniešu apcelšana), “Karjera”. Skolotāji min tēmas par veselīgu dzīvesveidu, valsts svētkiem, karjeras izvēli, drošību, dzimumattiecībām, atkarībām, arī klases kopīgu aktivitāšu plānošanu. Skolotāji velta stundas sarunām par aktuāliem jautājumiem (sekmes, stundu kavēšana), uzvedību, emocionālo stāvokli, attiecībām.

Izplatītākās darba metodes ir video failu skatīšanās, anketas, darba lapas, spēles. Pārsvarā stundas aizņem pārrunas par skolēnu pašsajūtu, iknedēļas notikumiem, skolas jaunumiem, citiem mācību priekšmetiem un mācību procesa organizēšanu. **Pēc skolēnu domām, skolotāji izmanto klases stundas, lai informētu par skolas pasākumiem, priekšnesumiem, sekmēm.**

Skolotāji kā klases stundu mērķi uzsver savstarpējā klases kolektīva saliedēšanu, komandas veidošanu, skolēna kā personības attīstīšanu, skolēnu vajadzību apmierināšanu, piemērojot tēmas, kas ir aktuālas katram vecumposmam. Skolotāja loma ir noteicoša kā personībai, uz kuru var paļauties, kas palīdzēs problēmu situācijās, spēs paskatīties uz situāciju “bērna” acīm, sniegs savu viedokli, bet to neuzspiedīs, veidos drošu vidi skolēniem izteikties, nebaidoties no kritizēšanas, uzsverot, ka viedoklis var būt atšķirīgs par vienu un to pašu tēmu, bet ir jābūt gatavam to pieņemt.

Klases kolektīva veidošanā atbildība ir jāuzņemas visām iesaistītajām pusēm, gan skolotājam, gan skolēnam. Klases kolektīva veidošanā iezīmējas tādas aktivitātes kā kopīgi klases priekšnesumi, ekskursijas, grupu darbs, pāru darbs, spēles.

Skolēni interviju laikā bieži novirzās no klases audzināšanas stundu tēmas un runā par mācību priekšmetiem, grūtībām, ar kurām viņi saskaras. Tiek novērots, ka tie skolēni, kuriem klases stundas tiek organizētas tiešsaistē **regulāri, labāk atsaucas un augstāk novērtē savu klases audzinātāju, uzsver sajūtas, savstarpējas sarunas par dzīvi, sarunas kā draugiem, sarunas no sirds, parunāšanos ka katram iet. Notiek klases saliedēšanās.** Savukārt, skolēni, kur klases audzināšana tiek integrēta mācību priekšmetā, kuru pasniedz klases audzinātājs, neveidojas personīgā saite, skolēns neizprot klases stundu būtību, atsaucas tikai uz drošības tēmu un video materiālu skatīšanos.

Analizējot interviju datus, pie VISC izstrādātajiem sešiem tematiskajiem blokiem klāt nāk skolas vide un klases kolektīvs, kas vairāk saistās ar klases audzinātāja pienākumiem – sekošanu līdz skolēnu sekmēm un sasniegumiem, kā arī klases kolektīva veidošana, attiecību veidošana skolēns – skolēns, skolēns – skolotājs, skolotājs – vecāki. Sadarbība ar vecākiem ir svarīga darba sastāvdaļa visiem intervētajiem skolotājiem, no kuriem divi, uzsvēra, ka to ietekmē skolēna vecumposms. Skolēniem pieaugot, sadarbība ar vecākiem kļūst formālāka.

Galvenie pētījuma secinājumi ir, ka klases audzināšanas stundām iztrūkst struktūras, kopīga plānojuma, lai gan audzināšanas darba programma skolai ir, neviens no skolotājiem to neizmanto, skola ir devusi klases audzinātājiem brīvu izvēli stundu plānojumam. Rodas iespaids, ka stundas ir haotiskas, to plānojums atkarīgs no ikdienas situācijām, attālinātajā mācību procesā biežāk nenotiek, nekā notiek, lai gan skolotāji uzsver, ka bērnu emocionālais stāvoklis ir kritisks. Klātienē mācībās klases audzināšanas stundas vairāk tiek izmantotas tieši ar skolas vidi saistītiem jautājumiem (noteikumi, jaunumi, priekšnesumi, koncerti, mācību process un saturs). A.14.SK.S. apgalvo: “Man šķiet, varētu iekļaut vairāk, darbus ar kādām, varbūt, darba lapām vai tā kā, kaut ko tādu, jo man patīk arī vienkārši tā parunāt, bet nu tas ir vairāk, arī starpbrīdī arī tas notiek un tad vairs nevar īsti atšķirt tā kā audzināšanas stundu no brīvā laika.”

Skolotāji uzskata, ka VISC metodiskie ieteikumi ir jāpārveido, atbilstoši mūsdienu tendencēm un skolēnu vajadzībām (digitalizācija, skolēnu emocionālās veselības pasliktināšanās). Skolotāji vēlas lielāku brīvību sava plāna sastādīšanā, ietverot vairāk organizatoriskā darba stundas, lielāku atbalstu metodiskajos materiālos par konkrētu tēmu. Skolotāji pilnvērtīgai stundu organizācijai velta daudz laika, lai pašizglītos, meklētu un pieskaņotu materiālus skolēnu vecumposmam. Kā galveno atbalstu, skolotāji min, kolēģus, ar kuriem tiek diskutēts, notiek apmaiņa ar materiāliem, labās prakses piemēriem.

Stundu plāna pārrunāšana ar skolēniem ir iekļauta “Ieteikumi klases stundu programmas īstenošanai”, tomēr divi no pieciem respondentiem apgalvo, ka ar viņiem stundu plāns netiek saskaņots vai pārrunāts, viņu ieteikumi netiek ņemti vērā. Tēma “Drošība” parādās skolēnu interviju atbildēs tik bieži, jo tas ir skolas iekšējās kārtības noteikumos noteikts, un skolēniem ir jāparakstās par iepazīšanos ar tiem.

Līdz ar to jāsecina, ka skolēnu vecumposma vajadzības tiek apmierinātas daļēji: tiek veikts darbs klases kolektīva veidošanā, kopīgās sarunās, bet iztrūkst specifisku tēmu pārrunāšanas, izteikts metodiskās bāzes trūkums. Klases audzinātāja profesionālā efektivitāte ir atkarīga no pedagoga pieredzes, izglītības, profesionālās pilnveides audzināšanas jomā un motivācijas patstāvīgi meklējot informāciju, pieiet procesam radoši. Skolotāja lomai ir noteicošais faktors klases kolektīva veidošanā, jo skolotajam jābūt personībai, jāpiemīt atbilstošām rakstura iezīmēm – radošums, tolerance, atvērta domāšana, vēlme pilnveidoties un attīstīties.

3.4. Rīcības pētījums pusaudžu aktuālo dzīves prasmju identificēšanai un metodiskās bāzes aprobācijai praksē

Lai praksē pārbaudītu metodisko materiālu pielietojumu, klases audzinātāju pieredzi darbā ar pusaudžiem, slodzes sadalījumu, 2022./2023. mācību gadā tika veikts rīcības pētījums klases stundu vadīšanā X vidusskolā 8. un 10. klasei.

Izlase tika veidota pēc mērķtiecības un pieejamības principa, tika uzrunāti 8. – 11. klašu audzinātāji un skolas vadība, bet izvēlēta tika 8. klase, jo tai nav jāgatavojas eksāmeniem, un 10. klasei, jo to veido jaukts, jauns kolektīvs, kam nepieciešams veidot klases kolektīva saliedēšanu. Tika izstrādāts 17 klases stundu plānojums un saskaņots ar klases audzinātājiem, skolas vadību. Kopā tika novadītas 15 nodarbības 8. a klasei un 10 nodarbības 10. klasei, par cik stundu plānojumu ietekmēja skolas ārpus stundu pasākumi. Abām klasēm pirmā stunda bija iepazīšanās stunda un informēšana par brīvprātīgu dalību pētījumā. Kopējā izlasē piedalījās sešpadsmit 10. klases skolēni, jo 5 skolēni nepiekrita dalībai pētījumā, un sešpadsmit 8. a klases skolēni, kuri labprātīgi piekrita dalībai pētījumā. Vecāku piekrišana dalībai pētījumā nebija neieciešama, jo skolēnu vecums bija sākot no 14 gadiem. Skolas direktore vecākus rakstveidā informēja par speciālista vadītām klases stundām, iebildumu no vecāku puses nebija.

Balstoties interviju datus ar skolēniem, kā darba metodes tika izmantotas asociatīvās kārtis, video skatīšanās, darba lapas. Tika izmantots Skola 2030 metodiskais līdzeklis “ Sociāli emocionālā mācīšanās. Nodarbību plāni 1.–12. klasei” (turpmāk tekstā “SEM metodiskais līdzeklis”, kuri pēc metodisko materiālu kontenanalīzes tika novērtēti kā vispiemērotākie klases

stundu vadīšanai pusaudžiem. (Mārtinsone u.c., 2021) un maģistra darba autores metodiskie materiāli no mācībām.

Uzsākot vadīt klases stundas, pirmās divās stundās, izmantojot asociatīvās kārtis tika apzinātas katras klases vajadzības. 8.klases 14 stundu tematiskais plāns sastāvēja no:

- astoņām nodarbībām tēmā “Saprast sevi”;
- divas nodarbības par tēmu “Pārvaldīt sevi”;
- divās nodarbībās tēma bija “Veidot attiecības ar citiem”, no kurām vienā tika izmantots centrs “Marta” izstrādātais metodiskais līdzeklis darbam ar pusaudžiem, bet otrā bija noslēdzošā nodarbība - āra aktivitātes komandas saliedēšanai.

Ar pilnu 8.klases stundu tēmu sarakstu un sasniedzamajiem rezultātiem var iepazīties 8.pielikumā.

10.klasei notika tikai 7 tematiskās klases stundas, kuras sastāvēja no:

- piecām nodarbībām tēmā “Saprast sevi”;
- divas nodarbības bija par tēmu “Pārvaldīt sevi”.

Pilns klases stundu tēmu saraksts un sasniedzamie rezultāti 10.klasei ir pievienoti 9.pielikumā.

Praksē radās problēma ar uzdevumu izpildi mācību stundas ietvaros (40 minūtēs). Lai izietu visas stundas fāzes: aktualizācija, apjēgšana un refleksija, nepietiek ar vienu mācību stundu, tāpēc autores ieteikums veidot 1,5h ilgas sesijas. Norvēģijā dažas “*Mastering Life*” programmas apgūst tēmas 40 minūšu, citas 90 minūšu garās nodarbībās. (Madsen, 2023) Sevišķi laikietilpīgas bija tās nodarbības, kurās tika noskaidrotas klases kolektīva vajadzības, darbs grupās pie ideju ģenerēšanas klases problēmu risināšanai, individuālais darbs pie mērķu izvirzīšanas un uzdevumu sastādīšanas to sasniegšanai.

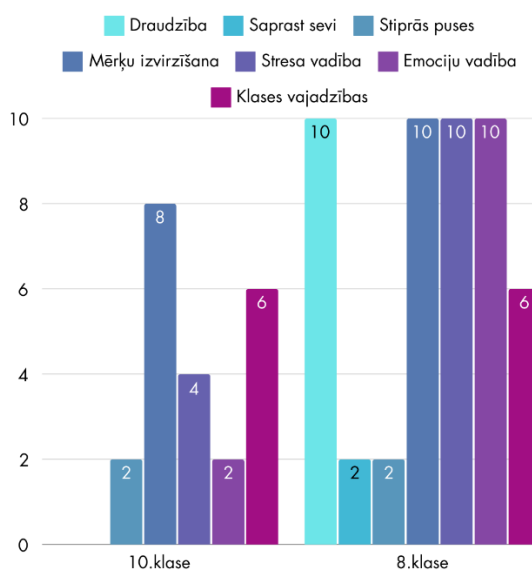
Darbam ar neformālās izglītības metodēm traucēja formālais klases telpas iekārtojums. Lai pārkārtotu telpu grupu darbiem, aizgāja papildus laiks, ko varēja veltīt tēmu apguvei.

Vērtējot skolēnus pēc vecumposma īpatnībām, nākas secināt, ka 8.klases skolēni ir atbildīgāki un vairāk apmeklē klases stundas, izsaka priekšlikumus, ko gribētu apgūt, kādas tēmas viņus interesē. Vadot stundas pēc SEM metodiskā līdzekļa 8.klases skolēniem bija grūtības atbrīvoties un izteikt savu viedokli. Tam par iemeslu varēja būt formālā klases vide vai arī tas, ka darba metode vairāk atgādināja mācību stundu un skolēniem likās, ka viņi tiks vērtēti.

Tika izstrādātas aptaujas anketas par autores vadītajām klases stundām un 2023.gada 11.aprīlī iedotas tās skolēniem anonīmi aizpildīt. Anketas sastāvēja no pieciem atvērtajiem jautājumiem par to, kuras tēmas atceras, kuras patika, kuras nepatika, kuras likās visnoderīgākās, kādas tēmas vēlas klases stundās turpmāk. Anketas aizpildīja sešpadsmit 8.a klases skolēni un astoņi 10.klases skolēni. Anketu dati pēc tēmām ir apkopoti 3.5.attēlā, izdalot

tās tēmas, kuras bija vīsaistašoškās skolēniem, un 3.6. attēlā attēlotas tēmas, kuras vēlas apgūt nākamajās klases stundās. Skolēnu aptaujas anketu pieejama 10.pielikumā.

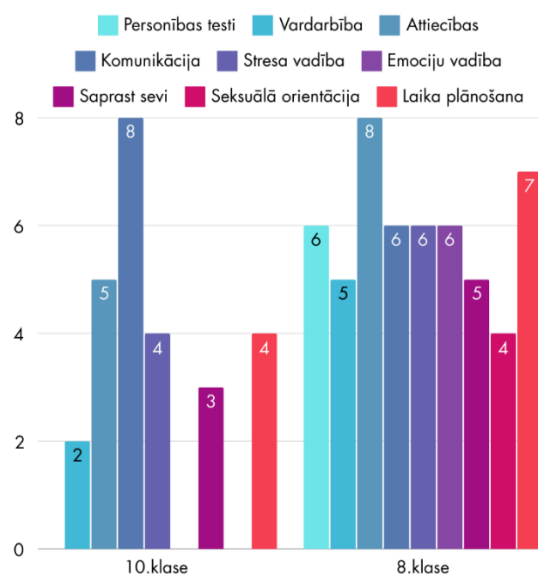
Pēc anketu datiem var secināt, ka 10.klases skolēniem nepatika izvēlētās klases stundu tēmas pēc SEM metodiskā līdzekļa. Viena no skolniecēm anketā uz atvērto jautājumu par klases stundu tēmām raksta: “Mums vairāk patika, kad tu strādāji ar mums pati, bet kad sākās tēmas no grāmatas, palika neinteresanti”. Līdz ar to, var secināt, ka vēlīnā pusaudžu vecumposmā patīk dzīva stundu vadīšana, pedagogam ir jābūt spējīgam ātri reaģēt, radoši pieiet procesam, jābūt profesionālai darba pieredzei neformālo metožu pielietošanā un zināmai plašai metodisko līdzekļu bāzei, lai ātri reaģētu uz izmaiņām. Svarīga ir regulāra profesionālā pilnveide darba metožu apgūšanai, pieredzes apmaiņas pasākumi.

3.5.att. 8. un 10.klases skolēnu vērtētās klases stundu tēmas, kuras bija visnoderīgākās

Anketas dati norāda uz to, ka pusaudžiem abos vecumos ir aktuāla tēma par attiecību veidošanu, emociju vadību un stresa situāciju pārvarēšanu. Abos vecumposmos parādās laika plānošanas un komunikācijas prasmes. 10.klases skolēni pie komunikācijas norāda uz prasmi diskutēt, paust savu viedokli. Abos vecumposmos parādās tēma par vardarbību – 8.klasei par to vēlas runāt trešā daļa respondentu. 8.klases skolēniem vairāk interesē sevis izzināšana, tiek minēti personības testi un seksuālās orientācijas tēma.

Lielākā daļa skolēnu nosauca 7 - 8 tēmas par ko tika runāts, trešā daļa spēja atcerēties 3 – 5 tēmas, kas ir labs rādītājs, jo nozīmē, ka skolēni ir iedziļinājušies tēmās un sekojuši līdz klases stundās. Jautājumā, ko pusaudžiem sniedza šīs nodarbības, viņi norāda, ka palīdzēja skaidrāk izprast savus mērķus, apdomāja savu nākotni un kāds vēlas būt, bija interesanti klausīties klases biedru viedokļos par klases klimatu. Atšķirīgi viedokļi bija par darba metodēm, vieniem patika strādāt individuāli, citiem labāk grupās, vieniem ļoti patika rakstīt mērķus, citi tos neizprata.

3.6.att. Klases stundu tēmas, kuras vēlas apgūt 8. un 10.klases skolēni

Viens no rīcības pētījuma mērķiem bija noskaidrot klases audzinātāja noslodzi, gatavojoties klases stundu tematiskai vadīšanai. Darba autorei, kura jau bija veikusi metodisko materiālu analīzi, gatavošanās katrai klases stundai aizņēma aptuveni 40 minūtes – 1,5 stundu. Klases stundām, kurās tika izmantots SEM metodiskais materiāls, centra “Marta” izstrādātais metodiskais materiāls darbam ar pusaudžiem (draudzības tēma), gatavošanās aizņēma 20 minūtes. Visvairāk laika aizņēma informācijas meklēšana par mērķu izvirzīšanu, kas pusaudžiem būtu vissaistošākais. Tika apskatītas Braiena Treisija (*Brian Tracy*), Džima Rona (*Jim Rohn*) metodes. Līdz ar to jāsecina, ka klases audzinātāja darba slodze ir atbilstoša, lai kvalitatīvi sagatavotos klases stundām, bet nepieciešama ir iekšēja motivācija, apzināts mērķis, ko vēlas sasniegt un regulāra profesionālā pilnveide.

Pēc skolēnu iesaistes klases stundās, var noprast, ka katram vecumposmam ir savas prioritātes, 14 – 15 gadus veciem pusaudžiem prioritāri ir saprast sevi, veidot attiecības, celt savu pašvērtējumu, 16 – 17 gadus veci pusaudži prioritāri nodarbojas ar savu talantu izkopšanu, sporta un mācību sasniegumu uzlabošanu.

Aptaujas anketas dati saskan ar skolēnu interviju datiem, kuros arī tika minētās tādas tēmas kā vardarbība, sevis izzināšana ar testu palīdzību, prasmju attīstīšana – komunikācija un laika plānošana.

Šis klases audzinātāja darba modelis ir efektīvs, jo klases audzinātājs ir atbildīgs tikai par organizatorisko darbu ar skolēniem, nav papildus slodzes, lai gatavotos tematiskai stundu vadīšanai. Tematiskās stundas vada speciālists ar jau gataviem tematiskajiem darba plāniem, kuram savukārt nav jādomā par skolēnu kavējumiem, sekmju dinamiku. Modelim ir savi trūkumi un priekšrocības. Trūkums ir tas, ka tradicionāli audzināšanas darbs tiek sasaistīts ar

mācību procesu, skolēniem ir viena uzticības persona, kura nepieciešamības gadījumā komunicē ar citiem mācību priekšmetu skolotājiem, atbalsta personālu, jo seko līdzi kavējumiem, uzvedības problēmām, sekmēm. Iespējams, ka klases stundu skolotāju izglītojamie uztvers kā mācību priekšmetu skolotāju, līdzīgi kā sociālo zinību vai teātra mākslas. Risinājums būtu nestandarta darba metožu izmantošana, blokstundu veidošana un neformālas vides radīšana klases stundām. Šī modeļa vēl viens trūkums ir tas, ka autorei ir grūtības nodefinēt speciālista profesionālo izglītību. Atbilstošākais būtu jaunatnes speciālists, bet trūkst pedagoģiskās izglītības. Jauns, pilnas slodzes darbinieks ir papildus izdevumi izglītības iestādēm, kurām lieku finanšu līdzekļu papildus slodzēm nav. Tāpēc šis modelis tiek daļēji iekļauts divos audzināšanas darba modeļos. Viens modelis ir pilnas slodzes klases audzinātājs, kurš ir speciālists – pedagogs un strādā ar klašu sekmju, uzvedības un kavējumu monitoringu. Otrs modelis ir esošo atbalsta speciālistu pilnvērtīga izmantošana tematisko klases stundu vadīšanai.

3.5. Vispārīzglītojošo izglītības iestāžu audzināšanas darba programmu kontenanalīze

Lai noskaidrotu kā audzināšanas darbs tiek plānots vispārējās izglītības iestādēs, tika veikta 25 vispārīzglītojošo pamatskolu un vidusskolu audzināšanas darba programmu (turpmāk tekstā ADP) kontentanalīze. Dokumentu analīzē tika izmantotas šādas metodes:

- satura analīze – identificējot galvenās tēmas, biežāk lietotos terminus, to kategorizēšana.
- salīdzinošā analīze – salīdzinot dokumentus savā starpā pēc satura, uzbūves, kopējiem konceptiem, uzsverot dokumentu atšķirīgās iezīmes. Kā arī veicot analīzi dokumentiem, kā vienotam veselumam, neizdalot atsevišķas nodaļas. (Krippendorff, 2022)

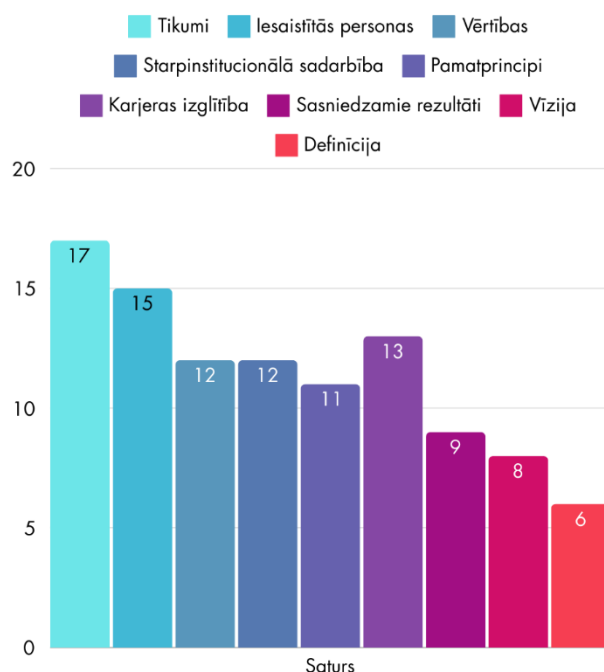
Pētnieciskās bāzes piesātinājumu nodrošināja datu atkārtotās dokumentu analīzē, novērojot trīs veidu dokumentu uzbūvi un saturu. Izlase tika veidota mērķtiecīgi, lai aptvertu pamatskolas, vidusskolas un ģimnāzijas no lielpilsētām un lauku reģioniem. Skolu sadalījumu pēc veida un atrašanās vietas attēlots 3.1.tabulā.

3.1.tabula

Vispārīzglītojošo skolu sadalījums pēc veida un atrašanās vietas

	Pilsēta	Lauki	Kopā
Ģimnāzija	2	3	5
Vidusskola	7	7	14
Pamatskola	3	3	6
Kopā	13	12	25

Audzināšanas darba programmu saturiskā analīze pievienota darba 11.pielikumā. Dokumentus analizējot pēc satura, tie pārklājas pēc būtības. Audzināšanas darba programmu satura kopsakarības ir attēlotas 3.7. attēlā.

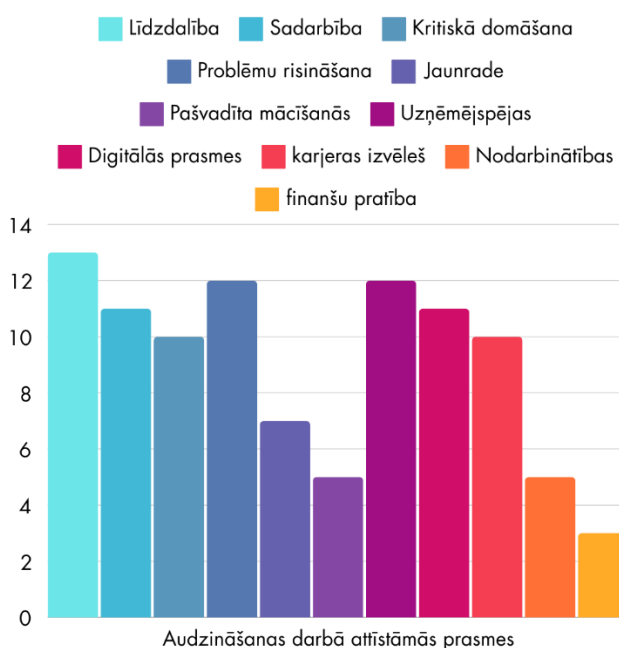
3.7. att. Audzināšanas darba plānu satura shematisks attēlojums

Tikai 5 audzināšanas darba programmas izcēlās ar individuālu pieeju, kas ir 20%, līdz ar to 80% dokumentos tiek novērots satura pārklājums. Pēc tematiskā ietvara dokumentus veido:

1. Reglamentējošo dokumentu uzskaitījums (24 no 25 bija norādīti audzināšanas darbu reglamentējošie dokumenti). Kopā visos dokumentos tika minēti 33 reglamentējošie dokumenti, 22 reizes ADP atsaucās uz MK noteikumiem Nr. 480 “Izglītojamo audzināšanas vadlīnijas un informācijas, mācību līdzekļu, materiālu un mācību un audzināšanas metožu izvērtēšanas kārtība”, 21 reizi uz Izglītības likumu, 19 reizes uz Bērnu tiesību aizsardzības likumu un ANO konvenciju par bērnu tiesībām, 14 reizes tika pieminēti MK noteikumi Nr. 89 “Kārtība, kādā izglītības iestāde informē izglītojamo vecākus, pašvaldības vai valsts iestādes, ja izglītojamais bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi” un 14 reizes ADP balstījās uz skolas attīstības plānu. Viena izglītības iestāde savā ADP reglamentējošos dokumentus netika minējusi. Vismazākais norādīto reglamentējošo dokumentu skaits bija 3, bet vislielākais – 17 dokumenti divām izglītības iestādēm.
2. Audzināšanas darba mērķis un uzdevumi (24 no 25 dokumentiem). Audzināšanas darba mērķi pēc satura ir formulēti vienādi 11 skolām: Pilsrundāles vidusskola, Andreja Upīša Skrīveru vidusskola, Daugavpils Draudzīgā aicinājuma vidusskola, Rīgas 41. vidusskola,

Jēkabpils Valsts ģimnāzija, Majoru vidusskola, Rīgas Imantas vidusskola, Valmieras Viestura vidusskola, Rīgas Baltmuižas pamatskola, Krimuldas vidusskola, Bauskas pilsētas pamatskola. Tikai trīs skolām audzināšanas darba mērķi bija pašu definēti: Limbažu Valsts ģimnāzijai, Siguldas Valsts ģimnāzijai un Krāslavas Valsts ģimnāzijai.

3. Audzināšanas darba prioritātes trīs gadiem (19 no 25 dokumentiem). Darba prioritātēs netika konstatēts satura pārklājums.
4. Audzināšanas darbā attīstāmās kompetences, prasmes vai lietpratības (22 no 25 dokumentiem). Biežākās minētās prasmes, kuras plānots attīstīt audzināšanas darbā ir attēlotas 3.8.attēlā.

3.8. att. Audzināšanas darba programmā biežāk minētās attīstāmās prasmes

5. Klases stundu tēmas bija norādītas 23 no 25 audzināšanas darba programmām, 15 skolām tie bija izstrādāti pēc VISC metodiskajiem ieteikumiem klases stundām, četras skolas tos papildināja ar savām audzināšanas tēmām: vērtībizglītība, latviskā dzīves ziņa, kristīgā audzināšana un uzvedības kultūra. Divām skolām klases stundu plāns bija veidots pēc VISC metodiskajiem ieteikumiem, tikai karjeras izvēlei bija izstrādātas atsevišķas programmas. Divas skolas bija izstrādājušas savus klases stundu plānus.
6. Klases audzinātāja pienākumi (22 no 25 dokumentiem). Biežākie klases audzinātāja darba pienākumi, kuri ir definēti ADP ir attēloti 3.2. tabulā.
7. Klases audzinātāja dokumentācija (16 no 25 dokumentiem), kura pilna analīze atrodas 12.pielikumā. Visbiežāk minētie dokumenti ir klases audzinātāja darba plāns mācību gadam, klases vecāku sapulču protokoli, kārtības un drošības noteikumu instrukctāžas,

individuālo sarunu protokoli ar vecākiem (e-klasē), klases audzinātāja darba pašvērtējums gada beigās, klases pasākumu pieteikumi, vecāku atļaujas. Puse no skolām norāda uz skolēnu izpētes materiāli/portfolio, bet tikai trim skolām ir norādīts, kas skolēnu izpētē ietilpst.

3.2.tabula

Klases audzinātāja pienākumu uzskaitē audzināšanas darba programmās

Klases audzinātāja darba pienākums	Pieminēšanas skaits ADP
Ārpus stundu aktivitātes klasē un skolā (īstenot un informēt)	18
Klases kolektīva saliedēšana	18
Individuālās pārrunas un sadarbība ar skolēnu vecākiem	18
Skolēnu iesaiste ārpus stundu pasākumos, interešu izglītībā, skolēnu organizācijās	16
Skolēnu instruēšana uzvedības, drošības un iekšējās kārtības noteikumos	16
Individuālās pārrunas ar skolēniem un atbalsta sniegšana personības attīstībā, ievērojot individuālās īpatnības	16
Izglītojamo un vecāku informēšana par sekmēm, uzvedību un kavējumiem	15
Klases vecāku sapulču organizēšana	13
Izglītojamo un klases kopumā mācību sasniegumu, disciplīnas, dinamikas analīze, motivēšana mācību sasniegumu celšanā un pašvērtējuma veikšanai	13
Skolēnu iesaiste vides sakopšanā un saglabāšanā	12
Individuālās pārrunas un sadarbība ar atbalsta personālu, individuālo atbalsta programmu sastādīšana	11
Klases pasākumu rīkošana	11
Individuālās pārrunas un sadarbība ar priekšmetu skolotājiem	10
Vecāku līdzdalība klases pasākumos un klases stundās	10

Veicot salīdzinošo analīzi tika konstatēts, ka:

- 17 skolas savos audzināšanas darba dokumentos norādīja visus 12 veicināmos tikumus: atbildība, centība, drosme, godīgums, gudrība, laipnība, līdzcietība, mērenība, savaldība, solidaritāte, taisnīgums, tolerance.
- 12 skolas ir norādījušas audzināšanas darbā attīstāmās vērtības: patriotisms, pilsoniskā līdzdalība, brīvība, laulības, ģimene, cieņa, darbs, kultūra, daba. Mazāk populāras vērtības ir kristīgās vērtības (3 skolām), tradīcijas, brīvprātīgais darbs, paaudžu sadarbība, labdarība, demokrātija, intelekts (5 skolām).

3. 12 skolām ir norādīta sadarbība ar citām institūcijām audzināšanas darba veikšanā, tai skaitā karjeras izglītības un brīvprātīgā darba īstenošanai.
4. 11 skolām ir norādīti audzināšanas darba pamatprincipi: vienotība un veselums; sistemātiskums; nepārtrauktība un pēctecība; ilgtspēja; atvērtība; patriotisms; pilsoniskā līdzdalība; sadarbība; veselība un drošība.
5. 13 skolas audzināšanas darba programmās ir uzsvērušas karjeras izglītības aktivitātes.
6. 9 skolās ir izstrādāti audzināšanas darba sasniedzamie rezultāti.
7. Lielākā daļa skolu ir noteikušas, ka audzināšanas darbs tiek īstenots ne tikai klases stundās, bet vienoti visā izglītības iestādē un ārpus tās. Audzināšanas darba īstenošanas vietas ir sadalītas pēc to pieminēšanas skaita ADP 3.3.tabulā.

3.3.tabula

Audzināšanas darba īstenošanas vietas izglītības iestādēs

Audzināšanas darba programmās audzināšanas darbība tiek īstenota	Kopā
Klases audzinātāja darbībā	20
Klases stundās	20
Pedagogu darbā	17
Mācību stundās	17
Ārpus stundu aktivitātēs	15
Sadarbībā ar vecākiem	15
Interesu izglītības programmās	14
Skolas īstenotajos un citos projektos	14
Skolas organizētajos pasākumos	13
Skolas personāla savstarpējā sadarbībā	11
Atbalsta personāla darbībā	10
Karjeras izglītības aktivitātēs	9
Skolēnu organizācijās un to rīkotajos pasākumos	8
Skolas administrācijas darbībā	8
Īsteno pats izglītojama	7
Citas organizācijas un institūcijas	6
Mācību ekskursijās	5
Sadarbībā ar atbalsta personālu	5
Nav minēts dokumentā	4
Ikdienas dzīves situācijās	3
Atbalsta grupu darbība (APU)	1

Pēc salīdzinošās analīzes var secināt, ka vairākām skolām audzināšanas darba plāni ir gandrīz identiski, vai atšķiras neliela satura daļa, kas pārklājas ar citas skolas saturu. Dažas izglītības iestādes ADP izstrādājušas pielāgojot savām vērtībām, mērķiem:

- Siguldas Valsts ģimnāzijas ADP ir izstrādāts ar mērķi plānot audzināšanas darbu. Ir izstrādātas vizualizācijas, noteikti stratēģiskie mērķi audzināšanas jomā ar kvalitatīviem un kvantitatīviem rādītājiem;
- Nīcas vidusskolas audzināšanas darba vadlīnijas - individuāli izstrādāts audzināšanas darba plānošanas dokuments, kurš satur skolas simbolus, vērtības. Audzināšanas darba uzdevumi definēti skolas posmiem – sākumskolai, pamatskolai un vidusskolai. Viens no retajiem dokumentiem, kurā norādīti skolēnu izpētes virzieni.

Daudzas ADP ir pārslogotas ar nevajadzīgu informāciju – uzskaitīti reglamentējošie dokumenti, kuri pēc būtības neatspoguļojas ADP. Piemēram, Limbažu Valsts ģimnāzijai ir uzskaitīti 13 reglamentējošie dokumenti, bet ADP pārsvarā sastāv no klases stundu tēmām, kuras balstās uz VISC izstrādātajiem metodiskajiem ieteikumiem klases stundām.

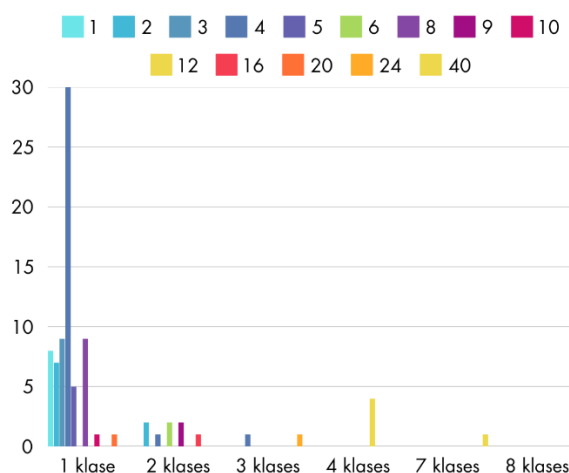
3.6. Klases audzinātāju aptaujas anketas datu analīze

Aptaujas anketas mērķis bija analizēt vispārizglītojošo skolu 7. – 11.klašu audzinātāju darba specifiku dažādos audzināšanas darba modeļos. Anketas izstrāde tika veidota, lai noskaidrotu klases audzinātāju darba slodzes, identificētu laika patēriņu dažādu pienākumu veikšanai, novērtētu slodzes atbilstību klases audzinātāja pienākumiem un noskaidrotu metodiskos un praktiskos resursus, kas tiek izmantoti klases stundās izglītojamo attīstības veicināšanai. Tāpat anketas datu analīzē, darba autore cenšas noskaidrot, kā skolotāji plāno un pielāgo klases stundas skolēnu vecumposmu vajadzībām, kā arī analizē slodzes un darba efektivitātes savstarpējās attiecības. Aptaujas anketas jautājumi 7. – 11.klases audzinātājiem pieejami 13.pielikumā.

Aptaujas anketā piedalījās 83 respondenti, 91.6% sievietes un 8.4% vīriešu. Lielākajai daļai respondentu (80.7%) darba stāžs bija virs 10 gadiem, 19.3% zem 10 gadiem, bet jauni pedagogi līdz 2 gadu darba pieredzei aptaujā nepiedalījās. Lielākā daļa klases audzinātāju ir valodu skolotāji (32%), kam seko STEM priekšmetu skolotāji (28.9%). Aptaujā piedalījušies ir 12 atbalsta speciālisti, kas norāda uz to, ka praksē pastāv darba modelis, kur klases audzinātāja pienākumus veic atbalsta personāls. 68.6% respondentu savus pienākumus kā klases audzinātāji veic, pamatojoties uz skolas nostāju vai administrācijas lēmumu, tikai trešā daļa (31.4%) savu izvēli ir izdarījuši apzināti un mērķtiecīgi. Dzimuma sadalījumam saistības ar izvēli kļūt par klases audzinātāju nav, jo 52.63% sieviešu un 42.86% vīriešu par klases audzinātājiem ir kļuvuši skolas administrācijas ietekmē.

Pamatskolas (7. – 9.klase) un vidusskolas (10. – 11.klase) respondentu skaits ir gandrīz vienāds, attiecīgi 39 un 44 respondenti, visatsaucīgākie ir bijuši 11.klases audzinātāji – 29 respondenti.

Aptaujāto darba slodze stundās svārstās no 1 – 40 stundām nedēļā, pildot klases audzinātāja pienākumus no 1 – 8 klasēm. Pilnas slodzes klases audzinātājam bija darbs ar 8 vai 7 klasēm. Vidējais slodzes rādītājs aptaujāto vidū bija 5.66 stundas par 1.3 klasēm. Vidējā slodzes mediāna ir 4, kas norāda, ka visbiežākā darba slodze ir 4 stundas. Darba slodzes sadalījums atbilstoši vienai klasei svārstās no 1 – 20 darba stundām. Grafiski tas ir attēlots 3.9. attēlā. Tas ir pierādījums tam, ka klases audzinātāju slodzes mainās atkarībā no izglītības iestādei pieejamā finansējuma. Vislielākās atšķirības ir tieši 1 vai 2 klašu audzinātāju noslodzē, tāpēc tikai 21.7% respondentu piekrita, ka viņu darba slodze atbilst pienākumu veikšanai. Analizējot datus, minētie respondenti ir 1 vai 2 klašu audzinātāji, kuri anketās plānošanai vidēji patērē ceturto daļu no savas slodzes, 8 respondenti bija 1 klases audzinātāji ar slodzi 4 darba stundas, kuri plānošanai velta 1 – 3 stundas nedēļā. Vidējās slodzes atšķirības starp dzimumiem nav statistiski nozīmīgas. Vīriešu vidējā slodze ir 6 stundas, sievietēm 5.62 stundas.

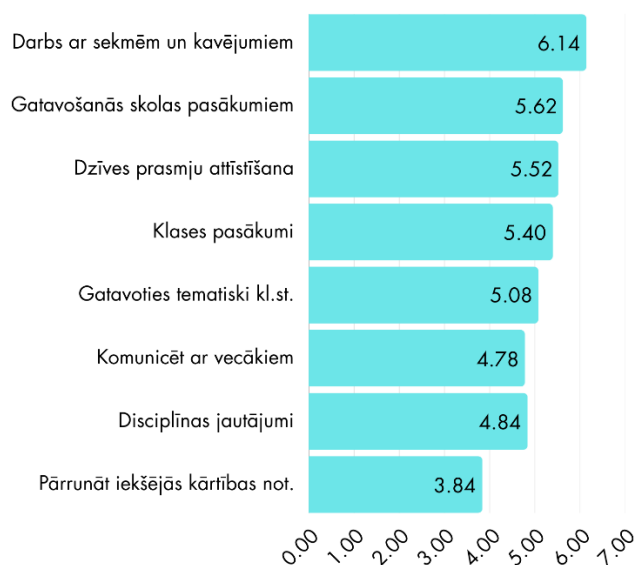
3.9.att. Klases audzinātāju darba noslodze stundās par pienākumu veikšanu atkarībā no audzināmo klašu skaita

Salīdzinot savā starpā grupas, par brīvprātīgu izvēli kļūt par klases audzinātāju, tad pedagogiem, kuri paši ir izvēlējušies kļūt par klases audzinātājiem vidējā slodze ir 6.74 stundas, bet to pedagogu slodze, kuri to strādā piespiedu kārtā ir mazāka – 4.79 stundas. Tas liecina par to, ka pedagogi, kuri paši pieņem lēmumu kļūt par klases audzinātāju vidēji strādā lielāku slodzi.

Lielākā daļa respondentu (71,1%) klases stundu plānošanai patērē 1 – 3 stundas, 4 respondenti norādīja, ka līdz 1 stundai, 4 respondenti, ka no 7 – 9 stundām patērē gatavojoties klases stundām, no kuriem vienam slodze bija 40 stundas, vienam 9 darba stundas, bet diviem

skolotāji plānošanai atvēlēja divas reizes vairāk laika, kā paredz slodze 4 stundas. Jautājumā par slodzes sadalījumu, tikai 21.7% (18 respondenti) piekrīt, ka viņu slodze ir atbilstoša darba pienākumiem. Analizējot rādītājus savā starpā, tika aprēķināts, ka to pedagogu, kuri piekrīt apgalvojumam, ka slodze atbilst darba apjomam, vidējā slodze ir 7.22 stundas un viņi plānošanai patērē vidēji 1.5 stundas nedēļā. Turklāt tie, kuri uzskata, ka slodze neatbilst darba apjomam, strādā vidēji 5.27 stundas un plānošanai patērē 2 stundas nedēļā. Statistiski nozīmīgas atšķirības starp grupām netika atrastas (T-statistika -1.17, p 0.25 plānošanai patērētais laiks grupās). Analizējot datus tuvāk, no 65 respondentiem, kuri uzskata, ka viņu slodze ir pārāk maza, lai pildītu savus pienākumus, tikai 29 respondentiem plānošanas laiks pārsniedza darba slodzi. Tātad noslodze ir ļoti subjektīvs rādītājs, ko neietekmē laiks, ko pedagogi pavada gatavojoties klases stundām. Tika veikts T-veida tests starp grupām salīdzinot slodzi stundās un pedagogu uzskatus par slodzes adekvātumu. Kronbaha alfas vērtība tika aprēķināta 0.03, kas norāda uz vāju vai minimālu saistību starp abiem mainīgajiem. (T – statistika: 0.88, p 0.39 starp slodzi un uzskatiem par slodzi)

Pedagogiem tika lūgts novērtēt laika patēriņu konkrētu pienākumu veikšanai, no 1 – vismazāk patērē laiku, līdz 8 – visvairāk patērē laiku. Diagramma ir attēlota 3.10.attēlā.

3.10.att. Klases audzinātāju darba pienākumu novērtējums pēc to laika patēriņa

Tātad, klases audzinātāji uzskata, ka visvairāk laika aiziet skolēnu sekmju un kavējumu monitoringam un lai sagatavotos skolas pasākumiem. Interesanti, ka dzīves prasmju attīstīšana aizņem vairāk laika kā gatavošanās klases stundām tematiski. Pēc pedagogu uzskatiem, šie ir divi dažādi pienākumi. Veicot statistiskos testus, tika konstatētas šādas korelācijas starp rādītājiem:

- “komunicēt ar skolēnu vecākiem” un “risināt disciplinārus jautājumus klasē” 0.59, kas liecina par to, ka pedagogi, kuri augstu novērtē komunikāciju ar vecākiem, prioritāri risina disciplīnas jautājumus;
- “sagatavoties klases stundām tematiski” un “aktivitāšu plānošana pusaudžu dzīves prasmju veicināšanai” 0.52, kas norāda uz savā starpā saistītiem pienākumiem;
- “gatavoties skolas pasākumiem” un “plānot klases ekskursijas, pasākumus” 0.59, kas liecina par pasākumiem, kuri savā starpā pārklājas.

Jautājumā par to, kādā veidā klases audzinātāji gatavojas klases stundām, tad 80.7% meklē informāciju internetā, 69.9% izmanto savus izstrādātos materiālus, 66.3% izmanto kursus apgūtās zināšanas un materiālus, 65.1% plāno tematiskās ekskursijas. VISC un Skola2030 izstrādātos materiālus izmanto ap 30% respondentu. Jautāti, cik bieži, plānojot klases stundas, pedagogi izmanto izstrādātos metodiskos materiālus, tad 35 respondenti neizmanto nemaz vai reizi semestrī, 33 izmanto reizi divos mēnešos, bet 17 respondenti – reizi mēnesī vai biežāk. Aprēķinot vidējo rādītāju, tas ir 2.69, kas norāda pedagogi gatavus materiālus izmanto reti. Salīdzinot rādītājus ar klases audzinātāju pieredzi, tad var secināt, ka visbiežāk metodiskos materiālus izmanto tā pedagogu grupa, kuras darba stāžs ir no 6 – 10 gadiem (2.89). Nozīmīga statistiska saistība starp klases audzinātāju slodzi un gatavu metodisko materiālu izmantošu netika atrasta.

57.7 % klases stundas nepielāgo pusaudžu vajadzībām un vecumposmam, bet gan skolas aktivitātēm, darba plāniem. Tika mērīta ietekme uz pedagoga slodzi un plānošanas laiku, attiecībā pret to vai klases stundas tiek pielāgotas vecumposmam. To pedagogu, kuri pielāgo klases stundas vecumposmam vidējā slodze bija 5.76 stundas un plānošanai atvēlētais laiks 2.08 stundas, bet tiem, kuri stundas nepielāgo vecumposmam, vidējā slodze bija 5.61 stunda un plānošanai veltītais laiks 1.59 stundas. No kā var secināt, ka klases stundu pielāgošana vecumposmam būtiski nepalielina laiku, kuru pedagogs velta plānošanai. Nav statistiski nozīmīgas saistības starp slodzes sadalījumu un to, vai pedagogi klases stundas pielāgo vecumposmam ($p > 1.00$). Turpretī 15.6% no kopējā respondentu skaita klases stundās neplāno vispār. Saistība starp klases audzinātāju darba slodzi un klases stundu plānošanu netika konstatēta, veicot mērījumus darba slodzēm virs 8 stundām un zem 8 stundām. Vāja korelācija pastāv starp plānošanai veltīto laiku un gatavošanos stundām tematiski, bet tā nav statistiski nozīmīga (korelācijas rādītājs 0.11).

Pedagogu attieksme pret stundu plānošanu saskan ar plānošanas dokumentu izmantošanu. 95.2% pedagogu zina, ka skolai ir izstrādāts audzināšanas darba plāns, bet tikai 54.2% pēc tā vadās. Visvairāk skolotāju (64) nepiekrīt apgalvojumam, ka klases stundas ir paredzētas iekšējo kārtības noteikumu pārrunāšanai, sekošanai skolēnu sekmēm un dalībai

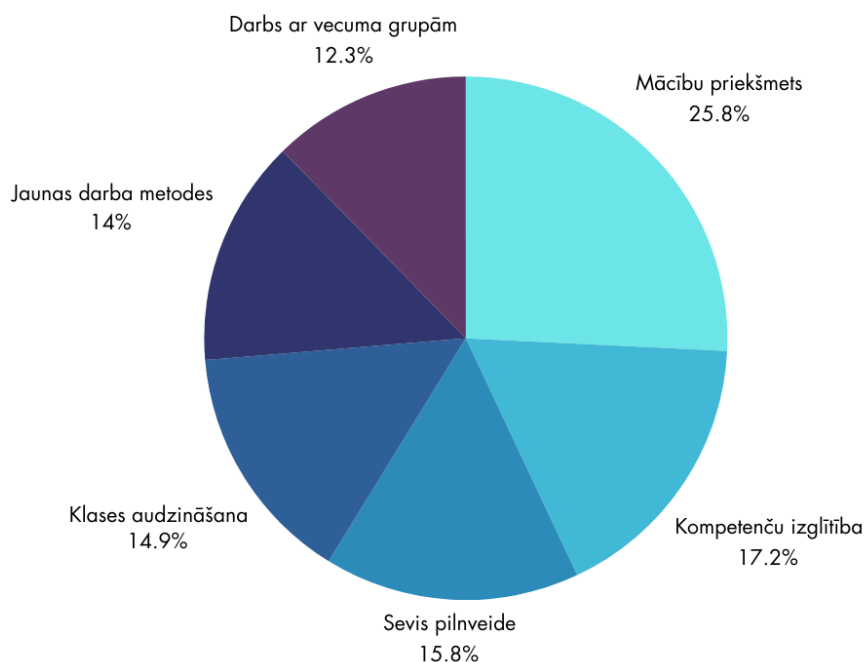
skolas pasākumos. Vislielākais atbalsts bija apgalvojumam, ka saliedēts klases kolektīvs uzlabo skolas klimatu (62 respondenti, vidējais rādītājs 3.66), tam seko apgalvojums, ka klases stundās ir jāapgūst SEM (49 respondenti, vidējais rādītājs 3.55), 42 respondenti ir par karjeras izvēles aktivitātēm klases stundās (vidējais rādītājs 3.38). Pārējiem apgalvojumiem pedagogi vairāk piekrīt nekā nepiekrīt: darbs ar skolēniem klases stundās uzlabo mācību sasniegumus (vidējais rādītājs 3.02), darbs ar skolēniem klases stundās uzlabo viņu disciplīnu (vidējais rādītājs 3.14), klases stundās ir iespējams attīstīt tādas prasmes, kuras nevar attīstīt citos mācību priekšmetos (vidējais rādītājs 3.08), klases stundās skolēniem ir jāattīsta caurviju prasmes (3.13). Katru apgalvojumu pedagogi novērtēja skalā no 1 – 4, kur 1 - nepiekrītu, 2 - vairāk nepiekrītu nekā piekrītu, 3 - vairāk piekrītu nekā nepiekrītu, 4 - piekrītu. Minētie dati ir pretrunā ar datiem par laika patēriņu konkrētu pienākumu veikšanai.

Klases audzinātāji uzskata, ka vismazāk klases stundās viņi attīsta digitālās prasmes (vidējais rādītājs 2.36) un jaunrades prasmes un uzņēmējspēju (vidējais rādītājs 2.74), bet visvairāk SEM prasmes: interpersonālās (vidējais rādītājs 3.37) un starppersonu prasmes (vidējais rādītājs 3.51), prasmes, kuras tiek attīstītas netieši ir kritiskā domāšana un informācijas apstrāde (vidējais rādītājs 3.10), problēmu risināšana (vidējais rādītājs 3.19), iniciatīva un pilsoniskā līdzdalība (vidējais rādītājs 3.13), karjeras prasmes (vidējais rādītājs 3.21). Katru rādītāju bija jānovērtē no 1 – 4, kur 1 - neveicinu nemaz, 2 - prasmes tiek veicinātas maz, 3 - prasmes tiek veicinātas netieši caur neformālām aktivitātēm 4 - prasmes tiek veicinātas apzināti un plānveidā strādājot pie to attīstīšanas. Atvērtajā jautājumā par prasmju attīstīšanu tika minētas higiēna, ģimenes vērtības, tautas tradīcijas, laika plānošanas prasmes, patriotisms un līderības prasmes.

Saistībā ar savu profesionālo pilnveidi, pedagogi visvairāk laika velta sevis izglītošanā, saistībā ar savu mācību priekšmetu, 64 respondenti izvēlas profesionālās pilnveides kursus, tad pēc popularitātes iedalās semināri un vebināri. Otra biežākā profesionālā pilnveide notiek saistībā ar kompetenču izglītību, tad prioritāri ir attīstīt savas personīgās prasmes un kompetences gan profesionālās pilnveides kursu, gan pašmācības vai neformālās izglītības ceļā. Klases audzinātāja kompetenču pilnveide ir ceturtā pēc prioritātes. Vismazāk apgūtas tiek prasmes ar konkrētām vecuma grupām un jaunas darba metodikas. Profesionālās izglītības sadalījums ir attēlots 3.11.attēlā.

Darba efektivitāte pusaudžu dzīves prasmju veicināšanā pēc pedagogu domām ir atkarīga no savstarpējām cieņpilnām attiecībām (80.7%) un komunikācijas (72.3%), sadarbības ar vecākiem (75.9%), skaidriem skolas noteikumiem, to ievērošanu un konsekventu rīcību ar sekām (69.9%) un regulāriem klases kolektīva saliedēšanas

pasākumiem (69.9%). Vismazākais uzsvars tiek likts uz pusaudžiem piemērotu darba metožu izvēli (47%).

3.11.att. Klases audzinātāja profesionālās pilnveides sadalījums pēc prioritātēm

Vislielāko atbalstu skolā klases audzinātājiem nodrošina atbalsta personāls, skolas administrācija, piedaloties projektos un piesaistot finansējumu un lektorus. 49.4% gadījumu, skolā ir izveidota atbalsta komanda audzināšanas jomā. Savukārt lielākais izaicinājums klases audzinātājam ir neatbilstoša darba slodze un atalgojums (57.8%), finansējuma trūkums speciālistu piesaistei (39.8%). 21 respondentam izaicinošs ir tieši pusaudžu vecumposms, bet 27 sadarbība ar izglītojamo vecākiem. Ceturtā daļa (26.5%) vēlas atbilstošāku metodisko nodrošinājumu un atzīst, ka nav pietiekošu zināšanu, lai mācītu visas klases stundu tēmas (22.9%). Problēmas nesagādā darbs ar dažādām vecuma grupām un pieredzes trūkums audzināšanas jomā.

Klases audzinātāji kā efektīvāko modeļi atzina tradicionālo modeli, kad klases audzinātājs ir arī priekšmetu skolotājs (55%), no kuriem 8.4% nepieciešami ir izstrādāti klases stundu plāni, bet 18.1% tematiskajās klases stundās labprāt sadarbotos ar atbalsta personālu. 5% no respondentiem norāda, ka klases audzinātājam ir jāvada tikai administratīvās stundas – sekmju monitorings, gatavošanās skolas vai klases pasākumiem. 22.9% respondentu klases stundu vadīšanu uzticētu speciālistu komandai, bet tikai 15.7% uzskata, ka pilnas slodzes klases audzinātājs ir efektīvākais darba modelis.

3.7. Ekspertu vērtējums audzināšanas darba modeļiem

Audzināšanas darbu skar problēmas valstiskā līmenī: nevienlīdzīgs slodzes sadalījums klases audzinātājiem, atbalsta personāla trūkums skolās vai samazinātas slodzes. Viens risinājums būtu pedagogu slodzes un pienākumus nodalīt un paredzēt klases audzinātājiem piemaksu par audzināšanas darbu, pēc vienas vienības izmaksu metodes, nosakot visiem vienādu atalgojumu par vienu audzināmo klasi un atbilstošu slodzi.

Tāpēc visos modeļos netiek ņemts vērā mērķdotāciju lielums un skolām pieejamais finansējums, uzsvāru liekot tikai uz audzināšanas darba modeļu veidiem. Atkarībā no modeļa veida, mainās klases audzinātāja pienākumi. Visos modeļos ir paredzēta efektīva starp institucionālā sadarbība audzināšanas jomā, kuru koordinē izglītības pārvalde un izglītības iestādes vadība. Audzināšanas darbs tiek īstenots holistiski sākot no valsts institūciju reglamentējošo dokumentu izstrādes, kurus pieņem katras pašvaldības izglītības pārvalde, ievieš izglītības iestāde un izpilda klases audzinātājs, sadarbībā ar vecākiem, kopienas organizācijām. Pašvaldības līmenī ir vienots audzināšanas darba modelis, audzināšanas darba plāni, rīcības shēmas konfliktu risināšanai un vardarbības preventīvai, agrīnai PMP pamanīšanai klasē.

Balstoties uz darba teorētiskās un empīriskās daļas datiem, tika izstrādāti trīs audzināšanas darba modeļi:

1. Klases audzinātājs ir mācību priekšmetu skolotājs;
2. Pilnas slodzes klases audzinātājs;
3. Audzināšanas darbu veic atbalsta personāls.

Katram audzināšanas darba modelim tika izstrādāts shematisks attēlojums un detalizēts apraksts. Tie tika nosūtīti sešiem izglītības jomas ekspertiem ar lūgumu novērtēt, kurš no audzināšanas darba modeļiem var veiksmīgāk sasniegt izvirzītos kritērijus, pēc 5 punktu skalas, kur 5 – kritēriju var sasniegt pilnībā, 4 – kritēriju pilnā apjomā minētājā modelī nevar sasniegt, 3 – kritērijs var tikt sasniegts daļēji, 2 – pastāv vairāki riski, ka kritērijs modelī netiks sasniegts, 1 – minēto kritēriju ar doto modeli nevar sasniegt.

Tāpat eksperti tika lūgti pēc iespējas sīkāk komentēt tos vērtējumus, kuri ir zemāki par 3 punktiem, jo tas dotu autorei iespēju, balstoties uz ekspertu vērtējumiem, izdarīt izveidoto audzināšanas darba modeļu kvalitatīvu analīzi un izvēlēties atbilstošāko pusaudžu dzīves prasmju veicināšanā, ņemot vērā speciālistu ieteikumus. Eksperta anketa un klases audzinātāja modeļu pilns pievienots 14.pielikumā.

Autores lūgumam atsaucās pieci izglītības jomas eksperti. Četriem ekspertiem ir maģistra grādi izglītības zinātnēs un vairāk kā 10 gadu praktiska darba pieredze izglītības vadībā,

izglītības plānošanas dokumentu izstrādē, viens eksperts studē izglītības vadības zinātnes maģistrantūrā un ir divu gadu pieredze izglītības iestādes vadībā, izglītības plānošanas dokumentu izstrādē. Trīs eksperti ir izglītības iestādes vadītāji, viens direktora vietnieks un viens izglītības pārvaldes vadītājs.

1. Audzināšanas darba modelis: Klases audzinātājs ir mācību priekšmetu skolotājs. Tiek skaidri noteikti klases audzinātāja darba pienākumi:

1.1. Audzināšanas darba procesa organizēšana:

- skolēnu vajadzību izpēte;
- sadarbība ar skolēnu vecākiem par sekmēm, kavējumiem, uzvedības problēmām un konfliktsituācijām;
- audzināšanas darba novērtējums;
- skolēnu sekmju, kavējumu, uzvedības monitorings un preventīva;
- skolas iekšējo normatīvo dokumentu ievērošana; sadarbība ar skolas atbalsta personālu.

1.2. Dzīves prasmju apguve:

- tematisku klases stundu vadīšana;
- klases pasākumu plānošana;
- klases kolektīva dalība skolas pasākumos;
- klases kolektīva dalība konkursos;
- ārpus skolas un ārpus stundu aktivitāšu organizēšana;
- skolēnu iesaiste organizāciju darbā: skolēnu pašpārvaldes, NVO, interešu izglītības centri u.c.

1.3. Atbalsta organizēšana izglītojamā izaugsmei:

- skolēnu motivēšana dalībai konkursos un olimpiādēs;
- darbs mācību motivācijas veicināšanai;
- skolēna talantu apzināšana un iesaiste interešu izglītības aktivitātēs.

Audzināšanas darba novērtējums katra mācību semestra beigās, pēc audzināšanas darba plāna un aktivitātēm. Pieļaujamā slodze 1 - 4 audzināmās klases. Katrai klasei: 1 kontaktstunda klasei nedēļā un 4 stundas citu pienākumu veikšanai: individuālais darbs ar izglītojamo, starpdisciplināro stundu plānošana ar priekšmetu skolotājiem, sadarbība ar skolas atbalsta personālu.

Modeļa trūkumi - mācību priekšmetu pedagogu prioritāte ir mācību sasniegumi, netiek atdalītas klases stundas un mācību vielu apguve. Klases stundām tiek izmantoti mācību priekšmetu kabineti, kas apgrūtina neformālas vides radīšanu grupu darbiem, lomu spēlēm.

Pedagogu profesionālā pilnveide prioritāri notiek mācību priekšmetos. Priekšmetu skolotājiem trūkst iekšējās motivācijas veikt audzināšanas darbu, noslodzes un atalgojuma dēļ. Darbs ar izglītojamajiem ir atkarīgs no konkrētā pedagoga vērtībām un motivācijas.

Modeļa priekšrocības – ierasts modelis izglītības iestādēs (tradicionāls). Klases audzinātāja slodze tiek palielināta, bet darba efektivitāte tiek novērtēta ar izglītojamo anketēšanu, audzināšanas darba plānu izpildes pārskatīšanu, lai klases stundas tiek izmantotas tām paredzētajiem mērķiem - tiek ieviesta sistēma audzināšanas jomas monitoringam.

Modeļi var atvasināt un pilnveidot, ja izglītības iestādē ir atbalsta komanda, kuras sastāvā ir skolas atbalsta speciālisti (izglītības psihologs, sociālais un speciālais pedagogs, logopēds, medmāsa, karjeras speciālists), kuri atbalsta klašu audzinātājus, reizi mēnesī vadot klases stundu savā specialitātē. Atbalsta komanda var izstrādāt audzināšanas plānu katrai klašu grupai, iekļaujot klases stundu tēmas, ikmēneša aktivitātes, papildinot ar resursu un materiālu sarakstu, darba lapām un atbalsta personāla sadarbības iespējām specializētu tēmu apguvei. Atbalsta komandas pienākums ir regulāri papildināt metodisko materiālu bāzi un aktualizēt to ar labās prakses piemēriem. Modeļa “Klases audzinātāja – priekšmeta skolotāja audzināšanas darba modelis” sistēmas attēlojums ir maģistra darba autore izstrādātajā 3.12. attēlā.

3.12.att. Audzināšanas darba modelis “Klases audzinātājs – priekšmetu skolotājs”

2. Audzināšanas darba modelis: Klases audzinātājs ir pilnas slodzes speciālists.

Pilnas slodzes klases audzinātājs/ audzināšanas programmas vadītājs ar izglītības zinātņu, psiholoģisko, sociālo zinātņu, karjeras izglītības vai supervizora izglītību, darba pieredze ar bērniem un jauniešiem. Modelis paredz ciešāku sadarbību ar atbalsta personālu skolā un

pašvaldībā, kas atvieglo slodzi skolas administrācijai, kurai ir tikai kontroles funkcijas. Modelis paredz, ka audzināšanas programmas vadītājs sadarbojas ar citām pašvaldības, valsts iestādēm, nevalstiskajām organizācijām, lai sniegtu atbalstu skolēnu dzīves prasmju attīstīšanā.

Audzināšanas programmas vadītāja pienākumi:

2.1. Audzināšanas darba procesa organizēšana papildus iepriekšējā modeļa pienākumiem:

- ikgadēja izglītojamā individuālā izpēte, anketēšana;
- audzināšanas aktivitāšu plāna sastādīšana konkrētai vecuma grupai;
- uzvedības un kavējumu monitorings, preventīvu pasākumu plānošana, sadarbībā ar atbalsta personālu;
- rakstura izglītības aktivitāšu plānošana;
- neformālo aktivitāšu plānošana klasēm.

2.2. Dzīves prasmju apguve papildus iepriekšējā modeļa pienākumiem:

- sociāli- emocionālo prasmju attīstīšana kolektīvā;
- dalība projektos: Skolas soma, Erasmus +, skolēnu uzņēmumu, jauniešu iniciatīvu projektos;
- dalība ārpus skolas mācībās, nometnēs, konkursos;
- karjeras izglītības aktivitātes, atbilstoši vecuma grupai;
- sadarbība un izglītojamo iesaiste citu organizāciju aktivitātēs: nodarbinātības prasmju veicināšanai (vasaras skolēnu nodarbinātība), brīvprātīgā darba aktivitātēs, jauniešu centros u.c.

2.3. Atbalsta organizēšana izglītojamā izaugsmei papildus iepriekšējā modeļa pienākumiem:

- veic regulāru izglītojamo un vecāku aptaujas.

Audzināšanas programmas vadītājs var būt atbalsta persona skolā, pienākumu apvienošanas kārtībā. Slodze 5 - 7 audzināmās klases, atkarībā no kopējās noslodzes un darba organizācijas, skolas lieluma. Katrai klasei: 1 klases/ grupas kontaktstunda nedēļā un 5 stundas citu pienākumu veikšanai. Papildus esošajiem pienākumiem, kurus veic klases audzinātājs – priekšmetu skolotājs, notiek individuālais darbs ar izglītojamo – karjeras izglītības aktivitātes, individuālie attīstības plāni, mazas skolēnu grupas konkrētu prasmju attīstīšanai. Šis modelis paredz iespēju veiksmīgāk pielāgot audzināšanas darbu vecumposmiem, gan pēc tēmām, gan darba metožu izvēlē, ieviest un īstenot projektus, aktivitātes, kurām nepietiek slodzes klases audzinātājiem. Par cik slodze paredz vairākas audzināmās klases, audzināšanas programmas vadītājs var specializēties darbam ar konkrētu vecuma grupu un veikt profesionālo pilnveidi darba metožu apgūvē ar konkrēto vecumposmu. Lielāks uzsvars uz individuālo atbalstu izglītojamajiem. Modeļa priekšrocības - audzināšanas programmas vadītājs slodzes ietvaros var

skolēnu izaugsmei, dzīves prasmju attīstīšanai. Katrai klasei: 3 kontaktstundas nedēļā – katram speciālistam viena kontaktstunda, citu pienākumu veikšanai - 4 stundas. Komunikācija ar vecākiem notiek saistībā ar savu jomu: sociālais pedagogs veic kavējumu monitoringu, izglītības psihologs veic uzvedības monitoringu, karjeras izglītības speciālists veic sekmju monitoringu. Mācību sasniegumu, kavējumu un uzvedības korekcija notiek programmu veidā, ko izstrādā atbalsta komanda kopā. Katram speciālistam paredzēta pilna slodze, 40 darba stundas, paredzot pārraudzīt līdz 8 klasēm. Atbalsta komanda ir izstrādājusi audzināšanas tēmu sarakstu katrai klašu grupai. Ir apkopoti metodiskie materiāli un tiešsaistes resursu saraksts. Tiek mainīts skolas atbalsta personāla darba fokuss no rīcības krīzes situācijās uz preventīvu darbu krīzes situāciju novēršanai. Katrai klasei var tikt izstrādāts tai piemērotākais atbalsta plāns: klasei, kurā ir izteikta vardarbība, tiek strādāts ar kolektīva saliedēšanu, mācās risināt konfliktsituācijas; klasei ar labu sadarbību un mācību sasniegumiem, vairāk tiek strādāts ar dzīves prasmēm, projektu darbiem. Audzināšanas darba plāni tiek pielāgoti klases kolektīva vajadzībām.

3.1.Karjeras izglītības speciālists:

- karjeras izglītības nodarbību vadīšana un karjeras izglītības aktivitāšu organizēšana, atbilstoši vecuma grupai
- sekmju monitorings, preventīvu pasākumu plānošana, sadarbībā ar priekšmetu skolotājiem, direktora vietnieku izglītības jomā un izglītojamā vecākiem;
- individuālās konsultācijas un grupu nodarbības – nākotnes mērķu izvirzīšana un plāna sagatavošana, vecākajām klašu grupām.

3.2.Izglītības psihologs:

- ikgadēja izglītojamā individuālā izpēte, anketēšana;
- tematisku nodarbību vadīšana grupām;
- uzvedības monitorings, preventīvu pasākumu plānošana, sadarbībā ar izglītojamā vecākiem;
- uzvedības korekcijas programmu sastādīšana un grupu nodarbību vadīšana;
- skolēna talantu apzināšana un iesaiste interešu izglītības aktivitātēs;
- veic regulāru izglītojamo un vecāku aptaujas;
- individuālās konsultācijas;
- atbalsta sniegšana priekšmetu skolotājiem, mācību stundu novērošana.

3.3.Sociālais pedagogs:

- kavējumu monitorings, preventīvu pasākumu plānošana, sadarbībā ar izglītojamā vecākiem;

- skolas iekšējo normatīvo dokumentu ievērošana;
- sociāli- emocionālo prasmju attīstīšana;
- skolēnu motivēšana dalībai konkursos un olimpiādēs;
- individuālā plāna izstrāde mācību motivācijas veicināšanai;
- sadarbība ar pašvaldību un valsts institūcijām.

3.4. Atbalsta komanda kopā:

- izglītojamo audzināšanas aktivitāšu plāna sastādīšana konkrētai vecuma grupai;
- atbalsts mācību ekskursijās;
- regulāra sadarbības grupas tikšanās un pasākumu plāna pārrunāšana;
- organizē izglītojamo un vecāku izglītošanos semināros un lekcijās par interesējošām tēmām.
- sadarbojas ar citiem speciālistiem.

Skolas pasākumus ārpus stundām koordinē direktora vietnieks audzināšanas jomā kopā ar interešu izglītības pedagogiem, skolēnu organizāciju (padomi, pašpārvaldi vai citu).

Izglītības iestādes direktors, saistībā ar audzināšanas darbu, atbild par gada pasākumu plāna izstrādi un monitorēšanu, izstrādā izglītības iestādes attīstības plānu, ievieš izglītības iestādes darbā nepieciešamās izmaiņas, pēc aptaujas datiem, sadarbojas ar citām pašvaldības un valsts institūcijām, pārrauga pedagogu profesionālo pilnveidi. Ir atbildīgā persona par projektu īstenošanu skolā.

Modeļa priekšrocības – samazinās slodze, lai sagatavotos stundām, jo atbalsta personālam ir izstrādātas savas darba metodes, apkopoti materiāli, iegūta profesionāla izglītība noteiktā jomā. Klases stundas tiek specializētas, ar skolēniem strādā profesionāļi. Audzināšanas darbs tiek plānots, balstoties uz klases vajadzībām un risināts, sadarbojoties vairākiem speciālistiem. Klases stundām tiek izmantota labiekārtota atsevišķa telpa, kura ir aprīkota ar nepieciešamo materiāli tehnisko bāzi: spēlēm, rokasgrāmatām, aprīkojumu; piemērota neformāla vide. Klases stundas tiek izmantotas tām paredzētajam mērķim. Atbalsta speciālistiem tiek nodrošināts pilnas slodzes darbs, kas atvieglo personāla nodarbināšanu izglītības iestādē.

Modeļa trūkumi - izglītības iestādēs nav atbilstošas infrastruktūras - atsevišķu telpu klases stundām, kas parasti notiek priekšmetu kabinetos, kas nav piemērota vide. Šāda veida modelis ir neierasts Latvijā. Iespējams neatbilstošu slodžu sadalījums speciālistu starpā. Nepieciešama efektīva sadarbība starp speciālistiem, ar skaidru klases stundu tematisko plānu. Lielāka slodze un atbildība par mācību sasniegumiem tiek uzlikta direktora vietniekam izglītības jomā, mācību priekšmetu skolotājiem. Valstī ir izteikts atbalsta personāla trūkums

skolās un atalgojums ir zemāks nekā pedagogiem, kā rezultātā var netikt nokomplektēta atbalsta grupa. Audzināšanas darba modelis attēlots maģistra darba autores izstrādātajā 3.14.attēlā.

3.14.att. Audzināšanas darbu izglītības iestādē veic atbalsta personāla komanda

Ekspertu modeļu kritēriju novērtējums apkopots 3.4.tabulā, bet kopējais punktu skaits pēc kritēriju grupām ir apkopots 3.5.tabulā, kodējot modeļus sekojoši:

- A – 1.modelis “Klases audzinātājs – priekšmeta skolotājs”;
- B – 2.modelis “Pilna slodzes klases audzinātājs”;
- C – 3.modelis “Audzināšanas darbu veic atbalsta personāla komanda”.

Analizējot ekspertu vērtējumus, var secināt, ka atbilstošākais ir 2.modelis ar pilnas slodzes klases audzinātāju. Modelis ir saņēmis vienlīdzīgu punktu skaitu visos kritērijos. Mazākais punktu skaits ir pie vides nodrošinājuma un atbilstošas darba slodzes, bet šie divi kritēriji ir ar viszemāko punktu skaitu visiem modeļiem.

Nākamais pēc punktu skaita ir 3.modelis, kur audzināšanas darbu veic atbalsta personāls. Lai arī kritēriju grupās punktu skaits ir izlīdzināts, analizējot katru kritēriju atsevišķi, var redzēt, ka modelis nevienmērīgi tos sasniedz. Modelis ir izdevīgs no pusaudžu un personāla vajadzību apmierināšanas perspektīvas. Analizējot ekspertu anketas, šim modelim bija visatšķirīgākie kritēriju novērtējumi pēc punktiem, kas izskaidro nevienmērīgo punktu sadalījums kritērijos. Ekspertu viedokļu atšķirības ir skaidrojamas ar to, ka šāda veida modelis nav praksē pieredzēts Latvijā, bet darba autore šī modeļa izstrādei par pamatu ņēma Skandināvu valstis, kur nav klases audzinātāja, bet ar skolēniem strādā pilnas slodzes atbalsta personāls. Lai arī pēc punktu skaita modelis atbilst pusaudžu dzīves prasmju veicināšanai izglītības iestādē, ekspertu komentāri liecina par to, ka praksē šāds modelis izraisītu sabiedrības pretestību.

Ekspertu apkopotais audzināšanas darba modeļu novērtējums

Audzināšanas darba modeļa atbilstība audzināšanas mērķiem					
Punkti modelim	Veido izglītojamo vērtības un attieksmes	Attīsta izglītojamo dzīves prasmes	Nodrošina preventīvu darbu ar riska izglītojamajiem	Tiek nodrošināta visu iesaistīto pušu sadarbība (pedagogs – izglītojamais – vecāki)	Tiek veicināta izglītojamo līdzdalība skolas pasākumos, skolēnu pašpārvaldē, ārpus skolas aktivitātēs, interešu izglītībā
A	18	16	13	21	21
B	23	23	23	24	23
C	17	16	22	19	23
Audzināšanas darba modeļa kvalitatīvie rādītāji					
Punkti modelim	Audzināšanas darbs tiek īstenots vienotā izglītības procesā	Notiek vispusīgs darbs ar izglītojamajiem: mācību jomā, karjeras izglītības jomā un kompetenču attīstīšanā	Atbilstoša vide audzināšanas darba īstenošanai	Iespējams ieviest audzināšanas darba efektivitātes novērtēšanas sistēmu	Efektīva starpinstitucionālā sadarbība
A	21	19	14	19	14
B	22	25	21	23	25
C	16	22	16	21	23
Audzināšanas darba modeļa atbilstība klases audzinātāja vajadzību nodrošināšanā					
Punkti modelim	Atbilstoša darba slodze	Profesionālās pilnveides kursi kompetenču attīstīšanai	Metodiskais atbalsts audzināšanas jomā	Praktisks atbalsts no izglītības iestādes: atbalsta personāls/mentorings/supervīzijas	Sadarbība starp institūcijām
A	11	19	16	17	16
B	21	23	24	24	25
C	15	22	20	23	23
Audzināšanas darba modeļa atbilstība pusaudžu vajadzību nodrošināšanā					
Punkti modelim	Pusaudžu vajadzību apzināšana	Veiksmīga audzināšanas darba monitoringa ieviešana: izglītojamo prasmju regulāra novērtēšana	Darba metodes atbilstoši pusaudžu vecumposmam	Iekļautas praksē balstītas aktivitātes: brīvprātīgais darbs, projektu darbs, karjeras aktivitātes, kolektīva saliedēšanas aktivitātes	Tiek nodrošināta droša, atbalstoša un iekļaujoša vide
A	16	14	19	14	19
B	24	23	25	23	23
C	19	21	23	20	20

1.modelis, tieši pretēji saņem vismazāko punktu skaitu klases audzinātāja un skolnieku vajadzību apmierināšanai. Izvērtējumā atspoguļojas šī modeļa aktuālās problēmas praksē, saņemot vismazāko punktu skaitu pie pedagogu noslodzes, preventīva darba nodrošināšanas, atbilstošas vides nodrošinājumā. Atspoguļojas jau iepriekš konstatētās problēmas – sadarbības trūkums starp institūcijām, ar atbalsta personālu un darba efektivitātes monitorings.

Audzināšanas darba modeļu kopējais punktu skaits kritērijos un kopā

Kopējais punktu skaits	A	B	C
Audzināšanas darba modeļa atbilstība audzināšanas mērķiem	89	116	97
Audzināšanas darba modeļa kvalitatīvie rādītāji	87	116	98
Audzināšanas darba modeļa atbilstība klases audzinātāja vajadzību nodrošināšanā	79	117	103
Audzināšanas darba modeļa atbilstība pusaudžu vajadzību nodrošināšanā	82	118	103
Kopā	337	467	401

Lai arī 1.modelis pēc punktu skaita ir visneefektīvākais no audzināšanas modeļiem, pēc ekspertu komentāriem var secināt, ka praksē pastāvēs tieši šis modelis, jo pārējo ieviešanai nepieciešamas reformas un papildus finanšu līdzekļi. Vismazākais punktu skaits ir pie atbilstošas slodzes nodrošinājuma, kas atbilst ekspertu viedoklim, ka slodzes ir jālīdzsvaro, bet valstī trūkst vienota rīcības plāna pedagogu atbalstam. Viens eksperts uzskata, ka klases audzinātājs var būt tikai tāds pedagogs, kura slodze kā mācību priekšmetu skolotājam nepārsniedz 20 stundas nedēļā. Preventīva darba nodrošināšanas izvērtējumā ekspertu viedoklis saskan, ka klases audzinātājs – priekšmetu skolotājs strādā krīzes situāciju novēršanai. Atbalsta personāla dalītās slodzes ir cēlonis tam, ka problēmas risina klases audzinātājs, reaģējot uz tām uzreiz. Mazās slodzes nerada iespējas speciālistiem strādāt preventīvi. Eksperti piekrīt par piemērotas vides trūkumu, kurā var nodrošināt neformālu gaisotni. Trūkst sistemātiska metodiskā atbalsta. Ekspertu viedoklis par audzināšanas darba efektivitātes novērtēšanu dalās. Divi no ekspertiem uzskata, ka praksē šajā modelī audzināšanas mērķi ir skaidri formulēti un administrācija monitorē darbības, veic audzināšanas darba novērtējumu. Citi uzskata, ka sistēmu var ieviest, bet rādītāji būs neapmierinoši, trūks tieši efektivitātes novērtējuma, kuri rādītāji mainās. Pēc ekspertu viedokļa, šī modeļa viens no lielākajiem trūkumiem ir tas, ka priekšmetu skolotāji prioritāri strādā pie mācību jomas uzlabošanas gan metodiskā atbalsta, gan profesionālās pilnveides darbībās. Izglītojamo prasmju novērtējums notiek mācību jomā, diagnosticējoši novērtējot dinamiku. Skolēnu izpēte netiek veikta.

Ekspertu viedoklis par 2.modeli – pilnas slodzes klases audzinātāju ir viennozīmīgs – modelis pēc visiem rādītājiem ir pilnvērtīgs, tomēr dzīvē grūti ieviešams. Pedagogs strādā ar vienu jomu – audzināšanas darbu. Veidojas plānveida sadarbība ar atbalsta personālu. Tiek

veikta skolēnu izpēte, novērots mācību process stundās, sniegti ieteikumi priekšmetu skolotājiem. Tomēr šāda veida modelis sasiņās ar papildus slodzēm izglītības iestādēs un finansējuma trūkumu. Viens no ekspertiem komentē: “Cilvēkresursu trūkuma dēļ nav iespējams nodrošināt audzināšanu vairākām klasēm vai klašu grupai; augstskolas negatavo audzināšanas programmas vadītājus; skolās varētu būt pieredzējuši audzinātāji – mentori, bet likumdošana neļauj apmaksāt jauno audzināšanas programmas vadītāju mācības kā mentoriem.”

Pretrunīgākais modelis ir 3. modelis, kad audzināšanas darbu veic atbalsta personāls. Eksperti norāda, ka jau patreiz ir izteikts atbalsta personāla trūkums un nevienmērīgs atalgojums. Piemēram sociālajam pedagogam maksā atbilstoši MK noteikumiem Nr. 445, bet izglītības psihologam iestāde var piemērot atalgojumu sava budžeta ietvaros. Diskutabls ir jautājums par pienākumu vienmērīgu sadali, lai neveidojas pārklājumi vai “caurumi”, un savstarpējās sadarbības efektivitāti. Atbalsta personāla pilnas slodzes nodarbināšana nenovērš steidzamo gadījumu risināšanu ikdienā. Izglītības iestādei ir savas tradīcijas – 1. septembris, Žetonu vakars. Šajā modelī iztrūkst cilvēks, kurš pārredz procesu kopumā un ir atbildīgs par klases kolektīvu, nav holistiska pieeja. Divi eksperti uz šo modeli raugās no bērna un vecāku viedokļa, vai šis modelis apmierina viņa vajadzības. Pusaudžu vecumposmā, kad vecāku loma nav tik noteicoša un izglītojamie ir patstāvīgi, šis modelis varētu strādāt.

Neatkarīgi no audzināšanas darba modeļa, eksperti iesaka audzināšanas jomas uzlabojumus. Izglītības iestādei būtu jānodrošina pilnas slodzes atbalsta personāls, karjeras izglītības speciālists. Direktora vietniekam audzināšanas jomā ir jābūt speciālistam un jāsniedz atbalsts profesionāli, lai atbalstītu kolēģus, kuriem ir audzināmās klases. Trūkst vienota metodiskā atbalsta – tas ir pieejams, bet sadrumstalots, nav sistemātisks. Klases stundas būtu nepieciešamas vairāk – vismaz 2 nedēļā, lai tiktu veikts gan organizatoriskais, gan preventīvais darbs. Ja tiktu atrisinātas šīs lietas, tad jau būtu manāms uzlabojums audzināšanas jomā.

Maģistra darba autore piekrīt ekspertu viedokļiem, ka visefektīvākais modelis ir pilnas slodzes klases audzinātājs, kurš pēc punktu skaita sasniedz visaugstākos rezultātus. Lai arī eksperti uzskata, ka šādu modeli praksē ieviest ir problemātiski, jau tagad ir izglītības iestādes, kurās ir pilnas slodzes klases audzinātāji, piemēram, Rīgas Valsts klasiskā ģimnāzija un Daugavpils Tehnoloģiju vidusskola – licejs. Modeļa priekšrocības ir pedagogu un pusaudžu vajadzību apmierināšana, kas apstiprinās ar kritēriju novērtējumā. Modelis atrisina vairākas problēmas – pedagogu papildus noslodze, metodiskā atbalsta trūkums, preventīvs darbs ar izglītojamajiem, skolēnu izpētes veikšana un efektīvas novērtēšanas sistēmas ieviešana. Cēlonis problēmu atrisināšanā audzināšanas jomā ir plānveida fokusēts pedagoga darbs, kam netraucē citu mācību jomu pienākumi. Modelis paredz arī efektīvu pedagogu profesionālo pilnveidi.

Nobeigums

1. Audzināšana ir daļa no izglītības procesa, tā ir vienota ar mācīšanu un mācīšanos un ietekmē izglītojamo prasmju attīstīšanu, akadēmiskos sasniegumus. Audzināšanas sasniedzamais rezultāts ir vispusīgi attīstīta personība, kura spēj ievērot pašdisciplīnu, ir spējīga veidot un nostiprināt sabiedrībā pieņemtas vērtības, gan attiecībā pret sevi (pašregulācija, motivācija, pašizziņa), gan citiem indivīdiem un sabiedrību kopumā, gan valsti (pilsoniskajā audzināšanā).
2. Audzināšanas rezultātā izglītojamais iegūst sociālo un kultūras pieredzi, attīsta emocionālo intelektu, veido tikumus, vērtības, attieksmes, attīsta dzīves prasmes un kompetences. Klases audzināšanas stundas ir piemērotas, lai transformētu skolas formālo vidi, padarītu stundas interaktīvākas, pielietotu netradicionālas, neformālas mācīšanās metodes, ieviestu formatīvo vērtēšanas sistēmu par veicamajām aktivitātēm.
3. Audzināšanas procesā ir iesaistīti izglītojamā vecāki, izglītības iestāde, pedagogi, sociālā vide, pats indivīds ar savu vērtību sistēmu un atbalsta personas. Klases audzināšanas stundas ir piemērotas, lai pieaicinātu speciālistus, veicinātu sadarbību ar vecākiem – ēnu dienas vecākiem, organizācijām.
4. Metodisko materiālu apjoms, ko klases audzinātājs var izmantot klases audzināšanas darba plāna izstrādē ir pietiekošs, tomēr rodas šaubas, vai esošās slodzes ietvaros tas ir iespējams. Iepazīstoties ar klases audzināšanas stundu plānu, rodas šaubas vai viens klases audzinātājs ir kompetents pasniegt un pārrunāt dažādas profesionālās tēmas – par depresiju, konfliktu risināšanas stratēģijām, ētiku. Rodas nepieciešamība pēc profesionāli sagatavota pedagoga, kurš spētu kvalitatīvi vadīt tematiskās klases stundas.
5. Inovāciju ieviešanā un akadēmisko rādītāju uzlabošanā, skolas vadībai jānodrošina viss iespējamais atbalsts, lai pedagogi būtu kompetenti, zinoši, pašefektīvi, nodrošināti ar metodoloģiskajiem materiāliem, materiāli – tehnisko bāzi. Koleģiālā sadarbība un apmaiņa ar labās prakses piemēriem, savstarpēja dalīšanās zināšanās, ieteikumos ir neatņemama profesionālās labizjūtas sastāvdaļa.
6. Klases vadīšanas pieejas laika gaitā ir mainījušās no skolotājcentrēta un bērncentrētu pieeju. Pedagogi savas darba stratēģijas balsta uz preventīvu un bērna interesēs balstītu rīcību. Mainījies ir fokuss no disciplīnas ieviešanas un uzvedības seku korekcijas uz preventīvu darbu ar izglītojamajiem, kas balstās uz savstarpēju cieņu, dalītu atbildību un efektīvu komunikāciju.
7. Klasvadības modeļos stratēģijās darbam ar izglītojamajiem ir vienojoši sekojoši elementiem: efektīva komunikācija, klases vides izmantošana, skaidru noteikumu izstrāde, rīcība noteikumu ievērošanas un pārkāpšanas gadījumos, skaidru un saprotamu norādījumu

sniegšana, atgriezeniskās saites sniegšana un saņemšana kā refleksijas metode, savstarpējas cieņpilnas attiecības, izglītojamo aktīva iesaiste aktivitātēs.

8. Pedagogam ir svarīgi veikt sava darba novērtējumu, pašrefleksiju, izprast savas stiprās puses: esošās kompetences, apgūtās metodes; vājās kompetences, kuras ir jāattīsta; jāapzinās pieejamie resursi: speciālisti, skolas atbalsta personāls, iestādes un organizācijas (pašvaldības, valsts, nevalstiskās organizācijas). Tas pedagogam palīdz plānot stundu tematiku, izvēlēties atbilstošu un interesantu pasniegšanas formātu.

9. Par klases audzināšanas darba kvalitāti, metodisko materiālu izmantošanu, dalību projektos un inovatīvu metožu pielietošanu atbildīgs ir ne tikai pedagogs, bet arī skolas administrācija. Gala iznākumu ietekmē ne tikai pedagoga personīgais redzējums, motivācija un kompetences, bet arī skolas vadības izpratne, motivācija, spēja plānot un vadīt inovāciju ieviešanu. Būtisks ir skolas dibinātāja atbalsts un redzējums izglītības kvalitātei, pārmaiņu ieviešanai un izglītības iestāžu attīstībā, sevišķi skolu optimizācijas reformas laikā.

10. Pedagogu darbu klasē ietekmē profesionālā sagatavotība, zināšanas par klasvadību, vecumposmu īpatnībām, pedagoģiskajām pieejām. Attieksme pret darba plānošanu un ieviešanu var mainīties laika gaitā, kad jaunie pedagogi gūst praktisku pieredzi darbā ar izglītojamajiem, bet darba efektivitāti ietekmē zināšanas, pieredze, kompetences, pedagoga rakstura iezīmes, vērtības un attieksmes pret izglītojamajiem, domāšanas veids. Svarīgs ir ne tikai darba modelis, bet konkrētas rīcības, stratēģijas, ko pedagogs izmanto darbā.

11. Saistībā ar nākotnes prasmēm, izglītības iestādei jāaptver trīs dimensijas: kvalifikācija (zināšanu un prasmju kopums, kas nepieciešams nākotnē), socializācija (attiecību veidošana un izpratne par sadarbību, pilsonību) un personalizācija (indivīda personības attīstīšanās). Izglītības iestādes prioritātei ir jābūt prasmju attīstībai: zināšanu apguves sasaiste ar to pielietošanu reālajā dzīvē.

12. Emocionālā intelekta un sevis apzinātības attīstīšana pusaudžiem ir nepieciešama, jo spriešanas spējas, emocionālā stabilitāte ir attīstības stadijā, zemas ir emociju pašregulācijas prasmes, kā rezultātā pusaudži bieži saskaras ar depresiju, pašnāvnieciskām domām, pastiprinātu agresivitāti un neatbilstošu uzvedību. Skolā klases audzināšanu stundu plānā jomā "Sevis apzināšanās jeb pašidentitāte", noderīgi būtu piesaistīt arī jomu speciālistus – jaunatnes darbiniekus, personību trenerus vai mentorus.

13. Pētniecības dati liecina, ka gan tagad, gan nākotnē sociāli emocionālas prasmes ir un būs neatņemama izglītības un nodarbinātības sastāvdaļa, ko nepieciešams mācīt pusaudžu vecumposmā, kad notiek emocionālās stabilitātes, personības identitātes un rakstura veidošanās. Papildus atbalsts vajadzīgs karjeras izvēles aktivitātēs, lai skolu absolvējot,

skolēniem būtu skaidra vīzija par nākotnes profesiju. Kā papildus atbalsts būtu karjeras speciālistu konsultācijas, pārrunas ar interesējošiem profesiju pārstāvjiem.

14. Lasītprasme būs aktuāla prasme arī nākotnē, jo, lai arī sabiedrība digitalizējas, mainās tikai veids un forma kā mēs lasām. Lasītprasme ir pamatprasme daudziem mācību priekšmetiem, tā nodrošina skolēnus ar faktiem, dod fona zināšanas. Ar lasītprasmi saistās citu prasmju attīstīšana: kritiskā domāšana, datu analīze, sistematizēšana, izvērtēšana; tās ir prasmes, kas skolēniem būs noderīgas augstskolās, nākotnes karjerā un sadzīvē. Mainījies ir tas, ka skolēni vairs nelasa sava prieka pēc. Izglītības sistēmai būtu jārod risinājums un jāmudina skolēnus vairāk lasīt. Kā viens no ieteikumiem būtu pusaudžiem atbilstošas literatūras avotu apkopojums, kopīga klases iesaiste Bērnu un jauniešu lasīšanas žūrijā, savas e – grāmatas veidošana katru gadu.

15. Starptautiskajos izglītības kvalitātes pētījumos, kompetences tiek vērtētas sasaistē ar to pielietojumu darbībā, spējā reālu problēmsituāciju risināšanā. Lai arī pētījumos mēra lasītprasmi, matemātiskās spējas un dabaszinību prasmes, mērķis ir noskaidrot vai skolēni spēj pieņemt pamatodus, uz pierādījumiem balstītus lēmumus, līdzatbildīgi darboties sabiedrībā kā pilsoņi, kas izmanto savus pieejamos resursus, lai risinātu mikrovides un globālas problēmas, analītiski domāt. Šo prasmju pilnveide, spēja argumentēti un uz faktiem balstīti izteikt savu viedokli, varētu notikt skolā izveidotos diskusiju klubos.

16. Pusaudžiem aktuālo dzīves prasmju attīstīšana uzlabo savstarpējās attiecības ar vecākiem, vienaudžiem, citiem pieaugušajiem, iemāca pārvarēt stresa situācijas, grūtības. Patstāvīga grūtību pārvarēšana veido veselīgu pašvērtējumu, ceļ motivāciju. Dzīves prasmju attīstīšana pusaudžiem ir svarīga, lai attīstītu pašpietiekamu, atbildīgu personību, kas pieņem atbildīgus lēmumus un rīcības, apzinās iespējamus riskus, veidojas stabila vērtību sistēma, atvērta un pozitīva domāšana. Šīs prasmes ir nepieciešamas un aktuālas pusaudžiem, lai no bērna kļūtu par pieaugušo.

17. Mūsdienu absolvents ir empātisks pasaules pilsonis, ar iekšējo dzīves spēku (*resilient*), prasmēm sadarboties, spēju efektīvi komunicēt, ar radošu pieeju problēmu risināšanā un vērsts uz sadarbību, gatavs nākotnes nodarbinātības prasībām, jo ir attīstītas digitālās prasmes, kritiskā domāšana, viņš ir radošs, inovatīvs, uzņēmīgs un ir spējīgs apstrādāt plaši pieejamo informācijas apjomu, lasītprasmes kontekstā.

18. Mūsdienu tehnoloģiskās attīstības un vides pārmaiņu laikmetā grūti prognozēt kādas dzīves prasmes, profesionālās kompetences būs nepieciešamas pēc 20 - 30 gadiem. Svarīgi ir attīstīt tās prasmes, kas ļauj pielāgoties mainīgiem apstākļiem, jo, absolvējot izglītības iestādi, izglītojamam ir jābūt gatavam uzņemties atbildību par mācīšanos un jāspēj adaptēties visa mūža

garumā. Tāpēc dzīves prasmes globālā un mūžizglītības kontekstā, papildus minētajām dzīves prasmēm, tiek izšķirtas: motivācija mācīties, atvērta domāšana, mērķu izvirzīšana.

19. Empīriskā pētījumā tiek novērots, ka tie skolēni, kuriem klases audzināšanas stundas tiek organizētas regulāri, labāk atsaucas un augstāk novērtē savu klases audzinātāju, uzsver sajūtas, savstarpējas sarunas par dzīvi, sarunas kā draugiem, sarunas no sirds, parunāšanos ka katram iet. Notiek klases saliedēšanās. Pusaudžu vajadzības empīrisko pētījumu datu analīze saskan – klases stundas ir jābalsta izglītojamo vajadzībās, veicot regulāru skolēnu izpēti.

20. Audzināšanas darba programmas izglītības iestādēs tiek izstrādātas, bet pēc satura tās ir līdzīgas, netiek individualizētas un balstītas katras izglītības iestādes vajadzību analīzē. Pētījumu dati apliecina, ka praksē audzināšanas darba dokumenti netiek izmantoti. Sekas tam ir haotisks klases stundu plānojums.

21. Izglītības sistēmā trūkst audzināšanas jomas un kvalitātes rezultātu vērtēšanas sistēmas. Audzināšanas darba programmās iekļautie sasniedzamie rezultāti nav izmērāmi. Autores ieteikums ir ieviest kompleksos un pakārtotos kompetenču sasniedzamos rezultātus vecumposmiem, balstoties uz MK noteikumiem Nr. 416 un Nr. 747 par caurviju prasmju sasniegšanas rezultātiem 3., 6., 9. un 12.klasē.

22. Skolotāju profesionālā efektivitāte ir atkarīga no klases audzinātāja vecuma, izglītības, profesionālās pilnveides kursos un patstāvīgi meklējot informāciju, pieredzes. Skolotāja lomai ir noteicošais faktors klases kolektīva veidošanā, jo skolotajam jābūt personībai, jāpiemīt atbilstošām rakstura iezīmēm – radošums, tolerance, atvērta domāšana, vēlme pilnveidoties un attīstīties. Izglītības programmās pedagogiem nepieciešams lielāks uzsvars uz audzināšanas jomu un klasvadības darba metodēm, nodrošinot teorētisko zināšanu praktisku pielietojumu.

23. Audzināšanas darbs izglītības iestādēs ir uzlabojams esošajiem audzināšanas darba modeļiem, veicot klases stundu mācību satura pilnveidi atbilstoši kompetenču pilnveidei, izveidojot sistemātisku metodisko materiālu bāzes un darba formu apkopojumu. Nepieciešams palielināt klases stundu skaitu līdz 2 kontaktstundām nedēļā, lai vienu varētu veltīt organizatoriskajam darbam, bet otru vadīt tematiski pēc plāna.

24. Valstiskā līmenī ir risināms atbalsta personāla un speciālistu trūkums izglītības iestādēs, to noslodze un atalgojums. Darba pienākumus krīzes situācijās atbalsta speciālistu vietā veic klases audzinātājs. Nepieciešama atbalsta personāla darba fokusa maiņa no darba krīzes situācijās uz preventīvu darbu krīzes situāciju novēršanai – paaugstinātie vardarbības rādītāji, PMP riska pieaugums. Atbalsta personāla komandu veido sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, izglītības psihologs un karjeras izglītības speciālists.

25. Atbalsta personāla trūkums izglītības iestādēs pieaug. Valstiskā līmenī jāveic tarifkācijas izmaiņas atbalsta speciālistiem. Nākotnes prognozes liecina par to, ka zemais

atalgojums un profesionālās pilnveides izglītības programmu trūkums situāciju pasliktinās, sevišķi speciālo pedagogu un karjeras izglītības speciālistu trūkumā.

26. Pētījumā tika izstrādāti trīs audzināšanas darba modeļi, no kuriem par atbilstošāko tika noteikts modelis, kur klases audzinātājs strādā pilnu slodzi ar vairākām klasēm. Pēc ekspertu viedokļa praksē šo modeli īstenot liedz izglītības iestādēm pieejamais finansējums

27. Analizējot klases audzinātāju aptaujas anketas datus, darba autore secina, ka respondentu izlase nav vienmērīga, lai salīdzinātu efektīvākās darba metodes un pedagogu noslodzi. Būtu nepieciešams veikt plašāku pētījumu starp pilnas slodzes klases audzinātājiem, un klases audzinātājiem, kuri ir mācību priekšmetu skolotāji, lai kvantitatīvos datus apliecinātu, kurš darba modelis ir efektīvāks.

28. Lai mazinātu nevienlīdzību klases audzinātāju – priekšmetu skolotāju slodzēs, ko apliecina aptaujas dati, nepieciešams noteikt vienas vienības samaksas noteikšanu par vienu audzināmo klasi, nosakot atbilstošu darba slodzi stundās, tarifkāciju atdalot no priekšmetu pedagogu atalgojuma aprēķina.

Bibliogrāfija

1. Aizkraukles novada pašvaldība, Andreja Upīša Skrīveru vidusskola. (2024). *Audzināšanas darba programma: 2023.–2026. gadam*. Skrīveri, Aizkraukles novads: Andreja Upīša Skrīveru vidusskola. [Audzināšanas-programma-2023-2026.pdf](#)
2. Andersone, R., Plaude, A., Rutka, L. un Stikute, E. (2018) *Metodiskā atbalsta līdzeklis. Rekomendācijas uzvedībai un sadarbībai klasē. Informatīvs materiāls*. Izglītības kvalitātes valsts dienests. Projekts “PuMPuRS”. http://www.pumpurs.lv/sites/default/files/2019-12/02_PuMPuRS_infomaterials_Rekomendācijas_uzvedībai_un_sadarbībai_klase.pdf
3. Agliati, A., Barriga, P. A., Cifuentes, P. A., Baena I. B., Beržanskytė, J., Cavioni, V., Conte, E., Méndez, F. C., Ferreira, M., Fajfar, A. G., Baya, D. G., Grazzani, I., Lazdiņa, S., Cobo, I. L., Jiménez, E. M., Martinsone, B., Campos, E. M., Muñiz Velázquez, J. A., Ornaghi, V., Panič, N., Rakovas, T., Raudienė, I., Resurrección Mena, D., Aranda, D. R., Šukytė, D., Talić, S. & Jiménez, B. V. (2015) *Rokasgrāmata Metodiskie paņēmieni skolēnu sociāli emocionālo prasmju novērtēšanai skolā*. Projekts “Mācīties būt”. [rokasgramata_met_pan_sem.pdf \(visc.gov.lv\)](#)
4. Atici, M. (2007). A small-scale study on student teachers’ perceptions of classroom management and methods for dealing with misbehaviour. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 12(1), 15–27. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1080/13632750601135881>
5. Bauskas pilsētas pamatskola (2022). *Audzināšanas darba programma: 2022/2023.-2024/2025.mācību gadam*. Bauskas pilsētas pamatskola. [AUDZINASANAS-DARBA-PROGRAMMA-2022.-2025.pdf](#)
6. Bates, A. (2019). Character education and the ‘priority of recognition.’ *Cambridge Journal of Education*, 49(6), 695–710. <https://doiorg.datubazes.lanet.lv/10.1080/0305764X.2019.1590529>
7. Beaty-O’Ferrall, M. E., Green, A., & Hanna, F. (2010). Classroom Management Strategies for Difficult Students: Promoting Change through Relationships. *Middle School Journal*, 41(4), 4–11. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1080/00940771.2010.11461726>
8. Bebru pamatskola. (2024). *Audzināšanas darba programma 2024./2025. – 2026./2027.mācību gadam*. Aizkraukles novada pašvaldība: Bebru pamatskola.
9. Beļickis, I., Blūma, D., Koķe, T., Markus, D., Skujiņa V. un Šalme, A. (2000). *Audzināšana. No Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca. Termini latviešu, angļu, vācu, krievu valodā*. Rīga: “Zvaigzne ABC”. [Terminoloģijas portāls \(termnet.lv\)](#)
10. Beļickis, I., Blūma, D., Koķe, T., Markus, D., Skujiņa V. un Šalme, A. (2000). *Klasvadība. No Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca. Termini latviešu, angļu, vācu, krievu valodā*. Rīga: “Zvaigzne ABC”. [Terminoloģijas portāls \(termnet.lv\)](#)

11. Berkowitz, M. W. (2022). Introducing the complexity of character education: A review of *Understanding character education: Approaches, applications and issues*. *Journal of Moral Education*, 51(4), 589–594.
<https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1080/03057240.2022.2132721>
12. Biesta, G. J. (2006). *Beyond learning. Democratic education for a human future*. Kolorado, Boulder: Paradigm Publishers.
13. Biesta, G. (2013). Responsive or Responsible? Democratic Education for the Global Networked Society. *Policy Futures in Education*, 11(6), 733 – 744.
<https://doi.org/10.2304/pfie.2013.11.6.733>
14. Boulard, A. (2015). Exploratory Study of Depressed adolescents' life narratives. *Psychologica Belgica*, 55 (2), 87 – 100. DOI: 10.5334/ph.bh
15. Briško, B., Daniela, L., Girgensone, B., Grīnis, E., Ģērmāne, S., Kraģe, G., Mārtinsons, K., Mihailovs, I. J., Mihailova, S. Pāvulēns, E., Pēterkopa, A., Rubene, Z., Studente, A., Štekele, I., Trūpa, K., Zagorskis, A., Zaķe, D. un Zālīte, R. (2021) Izglītības kvalitātes valsts dienests. *Metodoloģiskās vadlīnijas darbam projektā „Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” (8.3.4.0/16/I/001)*.
[Metodoloģiskās vadlīnijas darbam projekta Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai 2019.pdf \(pumpurs.lv\)](#)
16. Bughin, J., Hazan, E., Lund, S., Dahlstrom, P., Wiesinger, A. & Subramaniam, A. (2018). *Skill Shift Automation and the Future of the Workforce*. Discussion paper, McKinsey Global Institute. Pieejams <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/industries/public%20and%20social%20sector/our%20insights/skill%20shift%20automation%20and%20the%20future%20of%20the%20workforce/mgi-skill-shift-automation-and-future-of-the-workforce-may-2018.pdf>
17. CASEL, (2020) *CASEL'S SEL FRAMEWORK: What Are the Core Competence Areas and Where Are They Promoted?* casel.org/casel-sel-framework-11-2020/?view=true
18. Cesvaines vidusskola. (2021). *Audzinašanas darba programma: 2021./2022.–2023./2024. mācību gadam*. Cesvaines vidusskola. [audz.pdf](#)
19. Chance, E. W. (1985). *An Overview Of Major Discipline Programs In Public Schools Since 1960 (reality Therapy, Group Management, Assertive Discipline, Teacher Effectiveness, Jacob Kounin)* [Doctoral dissertation, The University of Oklahoma]. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/overview-major-discipline-programs-public-schools/docview/303412638/se-2>
20. Chazan, B. (2022). What is “moral education”? In *Handbook of Moral Education*. https://doi.org/10.1007/978-3-030-83925-3_4

21. Čamane, I. (2008) *Klases audzinātāja darbība pusaudžu pašaudzināšanas sekmēšanā*. [Promocijas darbs, Latvijas Universitāte.] DSpace, Latvijas Universitātes repozitorijs. [Klases audzinātāja darbība \(lu.lv\)](#)
22. Daniela, L. (2009). *Skolēni un mācību disciplīna*. Rīga: “Izdevniecība RaKa”
23. Damberga, I. (2023). Izglītības psiholoģija. *No Nacionālā enciklopēdija*. [izglītības psiholoģija - Nacionālā enciklopēdija \(enciklopedija.lv\)](#)
24. Daugavpils Draudzīgā aicinājuma vidusskola. (2022). *Audzināšanas darba programma: 2022.–2025. gadam*. Daugavpils Draudzīgā aicinājuma vidusskola. [Audzin - prog -2022-2025.pdf](#)
25. Daugavpils Tehnoloģiju vidusskola – licejs. (2019). *Audzināšanas darba programma*. Daugavpils: Daugavpils Tehnoloģiju vidusskola – licejs.
26. Doniņa, I. (2015). *Pusaudžu piesaiste mātei, draudzības ar vienaudžiem un emocionālā intelekta sakarības*. [Maģistra darbs, Latvijas Universitāte] DSpace, Latvijas Universitātes repozitorijs. <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/29381>
27. Doll, J. J., Eslami, Z. & Walters, L. (2013) Understanding Why Students Drop Out Of High School, According to Their Own Reports: Are They Pushed or Pulled, or Do They Fall Out? A Comparative Analysis of Seven Nationally Representative Studies, *Sage Open*, 3(4). <https://doi.org/10.1177/2158244013503834>
28. Eiropas Savienības Padome (2018) *Padomes Ieteikums (2018. gada 22. maijs) par pamatkompetencēm mūžizglītībā (Dokuments attiecas uz EEZ.)* (2018/C 189/01) [EUR-Lex - 32018H0604\(01\) - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)
29. Elsiņa, I. (2021). *Sociāli emocionālā kompetence, sociālais atbalsts un attiecības ar vecākiem, skolotājiem un vienaudžiem: pusaudžu pašuzvertie integratīvie depresijas riska un aizsargājošie faktori*. [Promocijas darbs. Latvijas Universitāte] DSpace, Latvijas Universitātes repozitorijs. <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/57124>
30. Feldman, G., Hayes, A., Kumar, S., Greeson, J. & Laurenceau, J. P. (2007). Mindfulness and Emotional Regulation: The Development and Initial Validation of the Cognitive and Affective Mindfulness Scale – Revised (CAMS – R). *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 29, 177 – 19. DOI 10.1007/s10862-006-9035-8
31. Fernandezs González, M. J., (2018). Research-based reflections about character education: Myths, challenges and international perspectives. *society. integration. education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 2, 126-136. <https://doi.org/10.17770/sie2018vol1.3133>
32. Fernandezs González, M. J., Elksne, G., un Sidorova, A. (2021). E-Tap curriculum for virtue education: A fit analysis to the ‘Skola-2030’ curriculum. In *Society. Integration*.

- Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 2, 214–223.
<https://doi.org/10.17770/sie2021vol2.6171>
33. Fernández González, M. J., Mūrnieks, A., Vējiņš, R., Sidorova, A., un Elksne, G. (2024). Teachers' motivations, beliefs, and expectations regarding moral education in upper secondary education. In *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 405–413. <https://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/7904/6664>
34. Frans, E., Franck, T., Janssens, K. & Storms, O. (2022), Seksuālās attīstības tabula 2022. Sensoa Karogu sistēma: seksuālās uzvedības novērtēšana un reaģēšana uz šo uzvedību. https://papardeszieds.lv/wp-content/uploads/2023/03/Last_Final_Tabula_KaroguSistema_21022023-1.docx.pdf
35. Frey, C. & Osborne, M. (2017). The Future of Employment: How Susceptible are Jobs to Computerisation? *Technological Forecasting & Social Change*, 114(C), 254–280. DOI: [10.1016/j.techfore.2016.08.019](https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.08.019)
36. Gable, R. A., Hester, P. P., Hester, L. R., Hendrickson, J. M., & Sze, S. (2005). Cognitive, Affective, and Relational Dimensions of Middle School Students Implications for Improving Discipline and Instruction. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 79(1), 40–44. <https://doi.org/10.3200/TCHS.79.1.40-44>
37. García-Pérez, L., García-Garnica, M. & Olmedo-Moreno, E.M. (2021) Skills for a Working Future: How to Bring about Professional Success from the Educational Setting, *Education Science*, 11(1), 1 – 27. <https://doi.org/10.3390/educsci11010027>
38. Goulmens, D. (2001). *Tava emocionālā inteliģence*. Rīga: JUMAVA
39. Greenberg, H., Putnam, H., & Walsh, K. (2014). Training our future teachers: Classroom management. National Council of Teacher Quality. *National Council on Teacher Quality. Future Teachers Classroom Management NCTQ Report*
40. Grēniņa, A. (2015). *Bibliotēka 2.0 un Google paaudze: aktoru mijiedarbības iespējas mūsdienās*. [Promocijas darbs, Latvijas Universitāte] DSpace, Latvijas Universitātes repozitorijs. dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/28367/298-50624-Aiga_Grenina_2015.pdf
41. Gouédard, P. & Valle, R. (2021). *Sky's the limit: Growth mindset, students, and schools in PISA*. (PDF) [Growth, fixed and mixed mindsets: Mindset system profiles in foreign language learners and their role in engagement and achievement \(researchgate.net\)](https://www.researchgate.net/publication/353111117)
42. Hačatrjana, L. un Mazpane, I. (2021) *Kā attīstīt caurviju prasmes? Metodiskais līdzeklis skolotājiem*. Valsts izglītības satura centrs. ESF projekts Nr. 8.3.1.1/16/I/002 “Kompetenču pieeja mācību saturā”. <https://mape.gov.lv/catalog/materials/70CDF87D-BC28-4809-A58C-1E65B4DD0EB6/view?preview=72745BC9-86D9-4777-B4CF-234245F0BAE0>

43. Harrison, T., Arthur, J., & Burn, E. (2015). *Character education evaluation handbook for schools*. University of Birmingham, Jubilee Centre for Character and Virtues. Retrieved from <https://www.jubileecentre.ac.uk/1721/character-education/teacher-resources/evaluation-handbook-for-schools>
44. Hattie, J. (2009). *Visible learning : a synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. New York: Routledge.
45. Hattie, J., & Anderman, E. M. (2012). *International guide to student achievement*. Taylor & Francis Group. [ProQuest Ebook Central - Book Details \(lanet.lv\)](#)
46. Herlina, H., Arismunandar, A., & Tolla, I. (2024). Education character in the era of globalization: Facing the challenges of the modern world. *International Journal of Engineering, Science and Information Technology*, 4(4), 230–236. <https://doi.org/10.52088/ijesty.v4i4.649>
47. Howitt, D. (2010). *Introduction to qualitative methods in psychology*. Pearson Education Ltd.
48. Inchley, J., Currie, D., Budisavljevic, S., Torsheim, T., Jåstad, A. & Cosma, A. (2020). Spotlight on adolescent health and well-being. Findings from the 2017/2018 Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) survey in Europe and Canada. *International report. Volume 1. Key findings*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe. [9789289055017-eng.pdf \(who.int\)](#)
49. Izglītības likums. 29.10.1998. Latvijas Vēstnesis, 343/344, 17.11.1998., [Izglītības likums \(likumi.lv\)](#)
50. Izglītības un zinātnes ministrija. (2020). *Attālināto mācību pirmās 2 nedēļas*. <https://home.edurio.com/izm-attalinato-macibu-rezultati>
51. Izglītības un zinātnes ministrija. (2021). *Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam*. <https://www.izm.gov.lv/lv/media/4972/download>
52. Izglītības un zinātnes ministrija. (2023). Informācija par projekta “PuMPuRS” aktivitāti. “Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas prevencijas sistēmas pilnveide sadarbības partneriem pašvaldībās”. [download \(izm.gov.lv\)](#)
53. Jaunjelgavas vidusskola. (2022). *Audzināšanas darba programma: 2022./2023.–2024./2025. mācību gadam*. Jaunjelgavas vidusskola. [audzinanas_programma.pdf](#)
54. Jaunogres vidusskola. (2020). *Audzināšanas darba plāns: 2020.–2023. gadam*. Jaunogres vidusskola. [Microsoft Word - Audzināšanas darba plāns 2020.-2023. gadam.docx](#)
55. Jēkabpils Valsts ģimnāzija. (2024). *Audzināšanas darba programma: 2024. – 2026. gadam*. Jēkabpils Valsts ģimnāzija. jekabpils.sharepoint.com/sites/JVadministracija/Koplietojamie

[dokumenti/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FJVadministracija%2FKoplietojamie dokumenti%2FAudzinasanas-darba-programma%2Epdf&parent=%2Fsites%2FJVadministracija%2FKoplietojamie dokumenti&p=true&ga=1](#)

56. Keverski, L., Kotevska Dimovska, M. & Ristevski, D. (2016). The Influence of the Emotional Intelligence in Protection of the Mental Health in Conditions of a Psychosocial Stress. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*, 4 (1), 17 – 21. Doi:10.5937/IJCRSEE1601017K
57. Kirkopa, A., & Svilpe, L. (2018). *Rīgas 41. vidusskolas audzināšanas darba programma 2018./2019. m.g. – 2020./2021. m.g.* Rīga: Rīgas 41. vidusskola. [PDF audzināšanas-plāns-19-21.m.g..pdf](#)
58. Komenskis, J. A. (1992). *Lielā didaktika*. Rīga: Zvaigzne ABC
59. Koroļova, I., Rungule, R., Sniķere, S. un Aleksandrovs, A. (2009). *Jauniešu identitāte un līdzdalība. Latvijas jaunatnes portrets: integrācija sabiedrībā un marginalizācijas riski*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds
60. Krāslavas Valsts ģimnāzija. (2020). *Audzinasanas darba programma: 2020./2021.–2022./2023. mācību gadam.* Krāslavas Valsts ģimnāzija. [KVG audzināšanas programma 1 5 9.pdf](#)
61. Krimuldas vidusskola. (2022). *Audzinasanas darba programma: 2022.–2025. gadam.* Krimuldas pagasts, Krimuldas novads: Krimuldas vidusskola [krimuldass-audz-programma-2024-1.pdf](#)
62. Krippendorff, K. (2022). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). Sage Publications. <https://doi.org/10.4135/9781071878781>
63. Kwok, A. (2023) Facilitating Classroom Management Development in Teacher Education. *The Educational Forum*, 87(1), 105-121. DOI: [10.1080/00131725.2022.2048758](https://doi.org/10.1080/00131725.2022.2048758)
64. Ķestere I., Andersone R. un Ozola I. (2023). Pedagoģija. *No Nacionālā enciklopēdija. [pedagoģija - Nacionālā enciklopēdija \(enciklopedija.lv\)](#)*
65. Latvijas Republikas Saeima. (1998). *Izglītības likums*. <https://likumi.lv/ta/id/50759>
66. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2016). *Izglītojamo audzināšanas vadlīnijas un informācijas, mācību līdzekļu, materiālu un mācību un audzināšanas metožu izvērtēšanas kārtība*. (Ministru kabineta noteikumi Nr. 480). [Izglītojamo audzināšanas vadlīnijas un informācijas, mācību līdzekļu, materiālu un mācību un audzināšanas metožu izvērtēšanas kārtība \(likumi.lv\)](#)

67. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2018). *Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem*. (Ministru kabineta noteikumi Nr. 747). [Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem](#)
68. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2019). *Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem*. (Ministru kabineta noteikumi Nr. 416). [Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem](#)
69. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2021). *Vispārējās izglītības iestāžu un profesionālās izglītības iestāžu pedagoģiskā procesa un eksaminācijas centru profesionālās kvalifikācijas ieguves organizēšanai obligāti nepieciešamā dokumentācija*. (Ministru kabineta noteikumi Nr. 528). [Vispārējās izglītības iestāžu un profesionālās izglītības iestāžu pedagoģiskā procesa un eksaminācijas centru profesionālās kvalifikācijas ieguves organizēšanai obligāti nepieciešamā dokumentācija](#)
70. Latvijas Republikas Ministru kabinets. (2021). *Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam*. Pieejams: <https://www.izm.gov.lv/lv/izglitibas-attistibas-pamatnostadnes>
71. Latvijas Zinātnes padome. (2020). *Tikumiskās audzināšanas programma "e-TAP"*. Projekts "Digitālas mācību programmas piemērotības un īstenojamības izpēte jauniešu tikumiskajai audzināšanai Latvijas izglītības iestādēs (no 5 līdz 15 gadu vecumā)", Nr. lzp-2020/2-0277. Latvijas Zinātnes padome.
72. Latvijas Zinātnes padome. (2021). *Tikumiskās audzināšanas programma vidusskolai "e-TAP+"*. Projekts "Digitālas mācību programmas efektivitātes izpēte jauniešu tikumiskajai audzināšanai Latvijas izglītības iestādēs (no 1. līdz 12. klasei)", Nr. lzp-2021/1-0385. Latvijas Zinātnes padome.
73. Levina, J. (2012). *Pusaudžu ES – koncepcija un sociālais statuss klasē un tuvu draugu grupā*. [Promocijas darbs, Latvijas Universitāte] DSpace, Latvijas Universitātes repozitorijs. [Pusaudžu Es-koncepcija un sociālais statuss klasē un tuvu draugu grupā \(lu.lv\)](#)
74. Limbažu Valsts Ģimnāzija. (2021) *Audzināšanas darba programma*. [Audzināšanas_programma.pdf](#)
75. Madsen, O.J. (2023). *Life Skills and Adolescent Mental Health: Can Kids Be Taught to Master Life?* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003372547>
76. Majoru vidusskola. (2018). *Audzināšanas darba programma: 2018./2019.–2020./2021. mācību gadam*. <https://majoruskola.lv/wp-content/uploads/2018/12/audz-darba-programma-2018-2021.pdf>
77. Malmgren, K. W., Trezek, B. J., & Paul, P. V. (2005). Models of Classroom Management as Applied to the Secondary Classroom. *The Clearing House: A Journal of*

Educational Strategies, Issues and Ideas, 79(1), 36–39. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.3200/TCHS.79.1.36-39>

78. Martinsone, B. un Cavioni, V. (2020). *Garīgās veselības veicināšanas programma. Skolotāja rokasgrāmata PROMEHS*. Latvijas Universitāte. [\(PDF\) Garīgās veselības veicināšanas programma. Skolotāja rokasgrāmata \[PROMEHS. The curriculum to promote mental health at school. Teacher handbook\] \(researchgate.net\)](#)

79. Martinsone, B., Niedre, R. un Bērziņa, S. (2022). *Sociāli emocionālā mācīšanās. Nodarbību plāni 1.–12. klasei. Metodiskais līdzeklis*. Valsts izglītības satura centra Eiropas Sociālā fonda projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” Nr.8.3.1.1/16/I/002. <https://mape.gov.lv/catalog/materials/30A285C1-E470-4811-85BB2ABF61055AB9/view?tab=license>

80. Maslo, I., Fernández González, M. J., & Surikova, S. (2023). Comprehension of character education and virtue education in Latvia: Analysis and synthesis of school actors' views. *Journal of Moral Education*, 1–18. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1080/03057240.2023.2236800>

81. Margeviča – Grinberga, I., (2017) *Metodiskie ieteikumi “Rakstura izglītība”*. [*Rakstura audzināšana. Metodiskie materiāli.pdf](#)

82. Matisāne, I. (2010) *Audzināšanas darba koordinēšana valstī un īstenošana izglītības iestādēs*. [Audzināšanas darba koordinēšana valstī un īstenošana izglītības iestādēs - LV portāls \(lvportals.lv\)](#)

83. Mārtinsone, K., Pipere, A. un Kamerāde, D. (2016). *Pētniecība: Teorija un prakse*. Rīga: Raka

84. McGrath, R. E., Han, H., Brown, M., & Meindl, P. (2022). What does character education mean to character education experts? A prototype analysis of expert opinions. *Journal of Moral Education*, 51(2), 219–237. <https://doi.org/10.1080/03057240.2020.1862073>

85. Miltuze, A. (2023). Attīstības psiholoģija. *No Nacionālā enciklopēdija*. [attīstības psiholoģija - Nacionālā enciklopēdija \(enciklopedija.lv\)](#)

86. Misztal, B.A. (2003). *Theories of Social Remembering*. Philadelphia: Open University Press

87. Nelsen, J. & Lott, L., (2012). *Positive Discipline for Teenagers, Revised 3rd Edition: Empowering Your Teens and Yourself Through Kind and Firm Parenting*. Harmony/Rodale

88. Nīcas vidusskola. (2022). *Audzināšanas darba vadlīnijas: 2022.–2025. gadam*. Nīcas vidusskola. [20230120-audzinanas-darba-vadlinijas-143.pdf](#)

89. Nīmante, D., (2007). *Klasvadība*. Rīga: “Zvaigzne ABC”

90. OECD, (2008). *21st Century Learning: Research, Innovation and Policy. Directions from recent OECD analyses*. OECD, CERI (Center for Educational Research and Innovation). www.oecd.org/site/educeri21st/40554299.pdf
91. OECD, (2015), *Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Skills, OECD Skills Studies*, Paris: OECD Publishing. <https://dx.doi.org/10.1787/9789264226159-en>
92. OECD, (2018), *Responsive School Systems: Connecting Facilities, Sectors and Programmes for Student Success, OECD Reviews of School Resources*, Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264306707-en>
93. OECD (2019). *PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5f07c754-en>.
94. OECD (2019) *PISA 2018 Results Combined Executive Summaries Volume I, II & III*. https://www.oecd.org/pisa/Combined_Executive_Summaries_PISA_2018.pdf
95. OECD (2020), *OECD Skills Strategy Implementation Guidance for Latvia: Developing Latvia's Education Development Guidelines 2021-2027*, OECD Skills Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ebc98a53-en>
96. OECD (2021), *Beyond Academic Learning: First Results from the Survey of Social and Emotional Skill.*, Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/92a11084-en>
97. OECD (2023) *OECD Skills Outlook 2023 Skills for a Resilient Green and Digital Transition*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/27452f29-en>
98. Oficiālās statistikas portāls. <https://data.stat.gov.lv:443/sq/21635>
99. Oficiālās statistikas portāls. <https://data.stat.gov.lv:443/sq/21636>
100. Oganisjana, K., Ozola, I., Kalniņa, I., Ozols, R. un Miķelsone, L. (2019). Rekomendācijas komunikācijai un sadarbības stiprināšanai ar iestādēm un organizācijām. Izglītības kvalitātes valsts dienests. Projekts "PuMPuRS". [06_PuMPuRS_infomaterials_Rekomendacijas_komunikacijai_un_sadarbibas_stiprinasanai.pdf](https://www.ips.lv/Portals/0/06_PuMPuRS_infomaterials_Rekomendacijas_komunikacijai_un_sadarbibas_stiprinasanai.pdf)
101. Oliņa, Z., Namsone, D., France, I., Čakāne, L., Pestovs, P., Bērtule, D., Volkinšteine, J., Lāce, G., Dudareva, I., Logins, J. un Butkēviča, A. (2018). *Mācīšanās lietpratībai*. Rīga: Latvijas Universitāte. [Macisanas_Lietpratibai.pdf \(lu.lv\)](https://www.ips.lv/Portals/0/Macisanas_Lietpratibai.pdf)
102. Oxford Research Baltics. (2023). *Pētījums par projekta ietekmi izglītības iestādēs līdz ar pilnveidotā mācību satura un pieejas īstenošanu: I daļa*. Rīga: Valsts izglītības satura centrs.
103. Ozols, R., Izglītības kvalitātes valsts dienests (2020) *Prezentācija: "IKVD aktualitātes 2020./2021.mācību gadā. Audzināšanas darba plānošana un īstenošana izglītības iestādēs."* [PowerPoint Presentation \(lps.lv\)](https://www.ips.lv/Portals/0/PowerPoint_Presentation_(lps.lv))

104. Ozols, R., Aleksejeva, K., Dresmanis, A., Grava, M., Kuola, J., Loce, L., Ozola, I., Paidere, I., Paisuma, K., Brasliņa, D., Dziedātāja, I., Karlsona, I., Lāce-Sējāne, I. un Pole, G. (2019). *Rekomendācijas sadarbībai audzināšanas jomā*. Izglītības kvalitātes valsts dienests. Projekts “PuMPuRS”. [04 PuMPuRS infomaterials Sadarbība audzināšanas joma.pdf](#)
105. Paszkowska-Rogacz, A. (2010). *Mans bērns izvēlas karjeru*. Valsts izglītības attīstības aģentūra. Retrieved from https://viaagov.sharepoint.com/sites/EGmateriali/Materili/KARJERAS_BIBLIOTEKA/Methodikas/Mans_berns_izvelas_karjeru_2010
106. Pedota, P. (2007). Strategies for Effective Classroom Management in the Secondary Setting. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 80(4), 163–168. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.3200/TCHS.80.4.163-168>
107. Pilsrundāles vidusskola. (2020). *Audzināšanas darba programma: 2020.–2023. gadam*. Pilsrundāles vidusskola. [Audzināšanas programma 2020-2023.pdf](#)
108. Pipere, A. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka
109. Redliha, L., Ābele, U., Pirsko, L., Balode, L., Sladzevska, A. un Poudžiunas, I. (2013) *Disciplinēšanas vadlīnijas īslaicīgas sociālās rehabilitācijas institūcijām*. Rīga: Nobibinājums “Centrs Dardedze”
110. Rēzeknes pamatskola - Attīstības centrs. (2019). *Audzināšanas darba programma: 2019.–2022. gadi*. Rēzekne: Rēzeknes pilsētas dome. [jaunaa-udz-programma-1.pdf](#)
111. Rīgas Baltmuižas pamatskola (2021). *Audzināšanas darba programma 2021. – 2023.gadam*. Rīga: Rīgas Baltmuižas pamatskola
112. Rīgas Imantas vidusskola. (2023). *Audzināšanas darba programma: 2023./2024.–2025./2026. mācību gadam*. Rīgas Imantas vidusskola. [Audzināšanas-programma-2024 - 2026 .pdf](#)
113. Rīgas Kultūru vidusskola. (2019). *Audzināšanas darba programma: 2019./2020.–2021./2022. mācību gadam*. Rīgas Kultūru vidusskola. [audz_prog.pdf](#)
114. Rīgas 1. Kristīgā pamatskola. (2022). *Audzināšanas darba programma un audzināšanas darba virzieni: 1.–9. klasei*. Izdots saskaņā ar Rīgas 1. Kristīgās pamatskolas nolikuma 44.2. punktu. Rīga: Rīgas 1. Kristīgā pamatskola. [Audzināšanas-programma-2022.-2024.docx](#)
115. Rīgas Natālijas Draudziņas vidusskola. (2020). *Audzināšanas darba prioritātes un programma*. Rīga: Rīgas Natālijas Draudziņas vidusskola. [RNDV audzināšanas darba prioritātes Progr.pdf](#)
116. Rubene, Z. (2018) [Zanda Rubene: Kā atšķiras dažādu paaudžu domāšana? – Open.lv](#)
117. Rousseau, J. J. (1921). *Emile, or Education*. New York: E. P. Dutton & Co. <https://oll.libertyfund.org/title/rousseau-emile-or-education>

118. Şahin-Sak, I. T., Sak, R. & Tezel-Şahin, F. (2018) Preschool teachers' views about classroom management models, *Early Years, An International Research Journal*, 38 (1), 35-52, DOI: [10.1080/09575146.2016.1242118](https://doi.org/10.1080/09575146.2016.1242118)
119. Seleviča, E., Oganisjana, K. un Ozols, R. (2019). *Rekomendācijas konfliktu un problēmsituāciju risināšanai*. Izglītības kvalitātes valsts dienests. Projekts "PuMPuRS". [05_PuMPuRS_infomaterials_Rekomendācijas_konfliktu_risināšanai.pdf](#)
120. Shepherd, G. (2024). Humanistic person-centred set facilitation. *Action Learning: Research and Practice*, 21(1), 30–42. <https://doi.org/10.1080/14767333.2023.2262403>
121. Siegel, S. T., & Biesta, G. (2022). The problem of educational theory. *Policy Futures in Education*, 20(5), 537-548. <https://doi.org/10.1177/14782103211032087>
122. Siguldas Valsts ģimnāzija. (2021). *Audzināšanas darba programma: 2021./2022.–2023./2024. mācību gadi*. Siguldas Valsts ģimnāzija. [audz_programma_2021_23-1.pdf](#)
123. Slimību profilakses un kontroles centrs. (2021). *Rokasgrāmata pedagogiem cieņpilnas komunikācijas kultūras veicināšanai klasē "Izzini sevi - saproti citus!"*. Nodarbību (pasākumu) kopums bērniem un pusaudžiem (7.–9. klase) par pozitīvas savstarpējās komunikācijas veidošanu un konfliktu risināšanu ģimnāzijas profilaksei. [Rokasgramata_2.pdf \(metodiskiedargumi.lv\)](#)
124. Sokal, L., Smith, D.G. & Mowat, H. (2003) Alternative certification teachers' attitudes toward classroom management. *The High School Journal*, 86 (3), 8-16. <https://doi.org/10.1353/hjs.2003.0004>
125. Surikova, S., & Pigozne, T. (2018). Transversal competences and character education in Latvia: A needs analysis report. Retrieved from <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/49011>
126. Svence, G. (1999). *Attīstības psiholoģija*. Rīga: Zvaigzne ABC
127. Svence, G. (2020). *Psiholoģija jaunajam skolotājam*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds
128. Travell, C. (2012). *Working with children and teenagers using solution focused approaches: Enabling children to overcome challenges and achieve their potential* (Review of the book *Working with children and teenagers using solution focused approaches: Enabling children to overcome challenges and achieve their potential*, by J. Milner & J. Bateman). *Emotional and Behavioural Difficulties*, 18(3), 345–347. <https://doi.org/10.1080/13632752.2012.683552>
129. Tukuma Ernesta Birznieka-Upīša 1. pamatskola. (2022). *Audzināšanas darba programma*. Tukuma Ernesta Birznieka-Upīša 1. pamatskola. [Tukuma E.B.U. 1. psk audz darba plāns 2022 -2025.pdf - Google disks](#)

130. UNESCO, Institute for Statistics and the Global Education Monitoring (GEM).(2023). [263 million children and youth are out of school from primary to upper secondary | Global Education Monitoring Report \(unesco.org\)](#)
131. Valmieras Viestura vidusskola. (2021). *Audzināšanas darba programma: 2021.–2023. gadi*. Valmieras Viestura vidusskola. [Valmieras-Viestura-vidusskolas-audzināšanas-darba-programma-2021-2023.pdf](#)
132. Valsts izglītības satura centrs. (2016). *Ieteikumi Klases stundu programmas īstenošanai: Metodiskie ieteikumi*. Pieejams: https://registri.visc.gov.lv/audzināsana/dokumenti/metmat/ieteikumi_klases_st_progr_ist.pdf
133. Valsts izglītības satura centrs. (2016). *Klases stundu programmas paraugs: Metodiskais līdzeklis*. Pieejams https://izglitiba.saldus.lv/wp-content/uploads/sites/4/2019/05/2_klases_stundu_progr_-_paraugs.pdf
134. Valsts izglītības satura centrs. (2020). Metodiski materiāli. [Metodiskie materiāli | Valsts izglītības satura centrs \(visc.gov.lv\)](#)
135. Veselības ministrija. (2021). Konceptuālais ziņojums “Par ģirgāšanās izplatības mazināšanu izglītības vidē” [Publiskai apspriešanai līdz 13.augustam nodots Konceptuālais ziņojums "Par ģirgāšanās izplatības mazināšanu izglītības vidē" | Veselības ministrija \(vm.gov.lv\)](#)
136. Veselības ministrija. (2023). *Vadlīnijas ģirgāšanās mazināšanai pamatskolas un vidusskolas izglītības iestādēs*. [PSK-VSK makets.pdf \(esparveselibu.lv\)](#)
137. Veselības ministrija. (2023). *Vadlīnijas ģirgāšanās mazināšanai pirmsskolas un sākumskolas izglītības iestādēs*. [\(PII-SSK makets.pdf \(metodiskiedargumi.lv\)](#)
138. Veselības ministrija. (2023). *Kā pasargāt bērnu no ģirgāšanās. Ieteikumi visu vecumu bērnu vecākiem*. [Rekomendācijas makets 1804 \(metodiskiedargumi.lv\)](#)
139. Voterhauzs, F. (1999). *Klasvadība. Rokasgrāmata skolotājiem ar praktiskiem padomiem par klases mācīšanu un mācīšanos*. Rīga: “Zvaigzne ABC”
140. Weinstein, C. S. & Schafer, N. J., (2021) Classroom management. *Oxford Bibliographies*. DOI: 10.1093/OBO/9780199756810-0155
141. World Health Organization. (2015). *Core competencies in adolescent health and development for primary care providers. Including a tool to assess the adolescent health and development component in pre-service education of health-care providers*. iris.who.int/bitstream/handle/10665/148354/9789241508315_eng.pdf?sequence=1
142. World Health Organization. (1997). *Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools Introduction and Guidelines to Facilitate the Development and Implementation of*

Life Skills Programmes. Geneva: Programme on Mental Health World Health Organization.

[who_mnh_psf_93.7a_rev.2.pdf](#)

143. Yanko, M. & Yap, P. (2020). A Symbiotic Link Between Music, Movement, and Social Emotional Learning: Mindful Learning in Early Learners. *LEARNing Landscapes*, 13(1), 249-264.

144. Yeh, Y., Chang, C.-Y., Tung, Y.-S., & Chen, S.-Y. (2020). Effects of Mindful Learning Using a Smartphone Lens in Everyday Life and Beliefs toward Mobile – based Learning on Creativity Enhancement. *Educational Technology & Society*, 23(4), 45-58.

145. “Youth BIZ Skillset” (2018). *Darba tirgū pieprasītās prasmes: iespējas izmantot darba sludinājumu informāciju darba tirgus pieprasīto prasmju identificēšanā. Pilotpētījuma rezultātu ziņojums*. https://juc.lv/wp-content/uploads/2017/07/BizzSkillSet_Study-Report_2018_LAT.pdf

146. Zins, J. E., Bloodworth, M. R., Weisberg, R. P. & Walberg, H. J. (2004) *Building Academic Success on Social and Emotional Learning: What does the research Say?* Teachers College Press. [Building academic success on social and emotional learning: What does the research say? \(apa.org\)](#)

147. Zuitiņš, J., Pipere, A. un Sudraba, V. (2018) Fenomenoloģiskās pieejas izvēle dzīves pieredzes izpētei: metodoloģiskais salīdzinājums. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference. Volume VII*, 307. – 319.

Klases audzinātāja loma un pienākumi pēc pielietotās darba stratēģijas

Klases audzinātāja pienākumi	Klases audzinātāja loma	Klases audzinātāja darba metodes, uzdevumi mērķa sasniegšanā
<i>Klases audzinātāja mērķis – Preventīva darba stratēģija</i>		
Skaidri klases noteikumi	Līdzatbildīgais	Noteikumi tiek saskaņoti ar izglītojamajiem, tie paši līdzdarbojas to izstrādes procesā.
Klases noteikumu ievērošana	Novērotājs	Par noteikumu ievērošanu atbildīgs ir katrs indivīds pats, gan pedagogs, gan izglītojamie.
Skolēnu izpēte	Līdzatbildīgais/ Atbildīgais	Pielāgo nepieciešamās darba metodes, lai veiktu izglītojamo izpēti.
Daudzveidīgas audzināšanas stundu formas un saturs	Līdzatbildīgais/ Atbildīgais	Pedagogam jāveido stundu saturs, balstoties uz izglītojamo interesēm, vajadzībām, līdzdarbojoties izglītojamajiem. Jāpielieto dažādas mācīšanās formas: lekcijas, spēles, improvizācija, speciālistu piesaiste, ekskursija.
Izglītojamo sasniegumi	Līdzatbildīgais/ Novērotājs	Pedagogs veic izglītojamo interešu un talantu izpēti. Veicina izglītojamo motivāciju pēc akadēmiskajiem un personīgajiem sasniegumiem, vēršot uz tiem uzmanību individuāli un kolektīvā. Veicina pozitīvu attieksmi kolektīvā pret katra izglītojamā sasniegumiem, talantiem.
Atbalsta personāla iesaiste	Atbildīgais	Pedagogs pārzina savas klases kolektīva vajadzības, problēmas un veic preventīvu darbu nepieciešamo tēmu apguvei klases stundās, piesaistot izglītības iestādes atbalsta personālu: izglītības psihologu, sociālo pedagogu, medmāsu, karjeras speciālistu.
Speciālistu un lektoru iesaiste	Līdzatbildīgais	Pedagogs kopā ar izglītojamajiem pārrunā vajadzības pēc kādu tēmu padziļinātas apguves, piesaista vajadzīgos speciālistus.
Sadarbība ar izglītojamo vecākiem	Līdzatbildīgais	Laicīga, regulāra un abpusēja komunikācija ar vecākiem, sniedz drošības sajūtu vecākos, mazina konfliktsituācijas, veicina pozitīvu klases audzinātāja tēlu izglītojamajos. Atvērtās dienas, ēnu dienas vecākiem, vecāku - pedagogu vakari skolās, vecāku dalība klases pasākumos, neformālas un formālas komunikācijas līdzsvars.
Resursu karte	Atbildīgais	Pedagogs sastāda savu resursu karti: savas kompetences, atgūtās metodes, sadarbības partneri: pašvaldības, valsts un nevalstiskās organizācijas, pieejamie speciālisti skolā un ārpus skolas, vecāku kompetences un iekšējais resurss, iespējas piesaistīt resursus caur projektiem, konkursiem.
Individuālā profesionālā pilnveide	Atbildīgais	Profesionālā pilnveide 6 stundu apmērā audzināšanas darba jomā katrus trīs gadus

Klases audzinātāja loma un pienākumi pēc pielietotās darba stratēģijas

Klases audzinātāja pienākumi	Klases audzinātāja loma	Klases audzinātāja darba metodes, uzdevumi mērķa sasniegšanā
<i>Klases audzinātāja mērķis – Atbalstoša darba stratēģija</i>		
Sadarbība ar izglītojamo vecākiem	Līdzatbildīgais/ Atbildīgais	Intervence izglītojamo uzvedības korekcijai, nepietiekamu mācību sasniegumu gadījumos.
Klases sapulces	Līdzatbildīgais/ Atbildīgais	Klases sapulces kā metode kopīgu lēmumu pieņemšanā, domstarpību risināšanai klasē, starp izglītojamajiem, pedagogs ieņem mediatora lomu. Domstarpības risina debašu, cieņpilnas komunikācijas veidā.
Individuālais atbalsts izglītojamajam	Līdzatbildīgais	Individuālas sarunas neformālā gaisotnē ar izglītojamajiem, kuriem ir konstatēta nosliece uz uzvedības problēmām, identificēti sociālie riski.
Klases vide, iekārtojums	Līdzatbildīgais/ Atbildīgais	Pedagogs pārzina efektīvas darba vides principus, bet to iekārto kopā ar izglītojamajiem (pašu veidotiem materiāliem).
Informē un iesaista izglītojamos ārpus stundu un ārpus skolas aktivitātēs	Novērotājs	Veicina izglītojamo vispusēju attīstību, interešu izglītību, neformālo izglītību, atbalstot viņu kompetenču attīstību.
<i>Klases audzinātāja mērķis – Konfrontācijas darba stratēģija</i>		
Noteikumu ievērošanu/ neievērošanu – pozitīvs un negatīvs iznākums	Atbildīgs/ Līdzatbildīgs	Izglītojamais izprot sagaidāmās sekas, bet par to pedagogs rīkojas atbilstoši pārkāpuma sekām.
Izglītojamo nepietiekami akadēmiskie sasniegumi	Novērotājs/ Atbildīgais	Veic savas klases izglītojamo mācību sasniegumu monitoringu, nepieciešamības gadījumā iesaista vecākus, skolas administrāciju, atbalsta personālu.
Izglītojamo stundu kavējumi	Novērotājs/ Atbildīgais	Veic kavējumu uzskaiti. Nepieciešamības gadījumā iesaista vecākus, skolas administrāciju.
Konfliktsituāciju risināšana	Atbildīgais/ Līdzatbildīgais	Veic klases kolektīva konfliktu risināšanu. Vardarbības gadījumā tiek iesaistīti vecāki, atbalsta personāls, skolas administrācija, atbildīgās institūcijas.
Individuālais atbalsts izglītojamajam	Atbildīgais	Individuālas sarunas un atbalsta vai korekcijas programmas izstrāde izglītojamajiem, kuriem ir regulāras uzvedības problēmas, smagi sociālie riski, kavējumi, krītas mācību sasniegumi.

Metodisko materiālu bāzes analīze pēc veida, tēmas, satura un pielietojuma

Metodiskā materiāla izdevējs, veids un nosaukums	Tēma, prasmes	Tēmas teorētiskais skaidrojums	Nodarbības/ aktivitātes plāns, apraksts, mērķi	Praktiskie uzdevumi	Vecumposms	Mērķauditorija	Resurss pieejams
1.VISC, metodiskie ieteikumi "Ieteikumi Klases stundu programmas īstenošanai"	Klases stundu tēmas un sasniedzamie rezultāti (SR) sadalījumā pēc vecumposma	-	-	-	B, J	SK IZG	ieteikumi_klases_st_progr_ist.pdf (visc.gov.lv)
2.VISC, metodiskais līdzeklis "Klases stundu programmas paraugs"	Klases stundu tēmas, sasniedzamie rezultāti (SR) sadalījumā pēc vecumposma, starp priekšmetu saikne un papildus resursi katrai tēmai	-	D Ir katras tēmas mērķis un SR	-	B, J	SK IZG	https://izglitiba.saldus.lv/wp-content/uploads/sites/4/2019/05/2_klases_stundu_progr_-_paraugs.pdf
3.Skola 2030 mācību materiāls, Sociāli emocionālā mācīšanās. Nodarbību plāni 1.–12. klasei	SEM kompetenču apgūšana, starp priekšmetu saikne. Teorija, metodes, uzdevumi, vērtēšana. Praktiskās uzdevumu lapas un aktīvas metodes.	X	X	X	B, J	SK	https://mape.gov.lv/catalog/materials/30A285C1-E470-4811-85BB-2ABF61055AB9/view
4.Projekts "PuMPuRS" "Rekomendācijas uzvedībai un sadarbībai klasē"	Klasvadība. Piemērots pedagogu profesionālās pilnveides nolūkos	X	-	-	SK	SK IZG	konceptija_3(izm.gov.lv)
5.Projekts "PuMPuRS", "Rekomendācijas darbam ar vecākiem"	Audzināšana Piemērots pedagogu profesionālās pilnveides nolūkos	X	-	-	SK	IZG	03_PuMPuRS_infomateri als_Rekomendacijas_dar bam_ar_veca kiem.pdf
6.Projekts "PuMPuRS", "Sadarbība audzināšanas jomā"	Audzināšana. Vairāk piemērots pedagogu profesionālās pilnveides nolūkos, sekmju un uzvedības uzlabošanai, refleksijas metodes	X	D	-	SK	IZG	04_PuMPuRS_infomateri als_Sadarbib a_audzinasan as_joma.pdf

Metodisko materiālu bāzes analīze pēc veida, tēmas, satura un pielietojuma

Metodiskā materiāla izdevējs, veids un nosaukums	Tēma, prasmes	Tēmas teorētiskais skaidrojums	Nodarbības/ aktivitātes plāns, apraksts, mērķi	Praktiskie uzdevumi	Vecumposms	Mērķauditorija	Resurss pieejams
7.Projekts "PuMPuRS" "Rekomendācijas konfliktu risināšanai"	Konfliktu un problēmsituāciju risināšana. Vairāk piemērots pedagogu profesionālās pilnveides nolūkos.	X	D	-	SK	IZG	05 PuMPuRS infomateri als Rekomendācijas konfliktu risināšanai.pdf
8.Projekts "PuMPuRS" "Rekomendācijas komunikācijai un sadarbības stiprināšanai".	Komunikācija, sadarbība skolā savā starpā un ar atbalsta spec. Katra loma un atbildības. PMP risku atpazīšana	X	D	-	SK IZG	SK IZG	06 PuMPuRS infomateri als Rekomendācijas komunikācijai un sadarbības stiprināšanai.pdf
9.Projekts "Learning to Be" Rokasgrāmata "Metodiskie paņēmieni skolēnu sociāli emocionālo prasmju novērtēšanai skolā"	SEM kompetenču attīstīšana. Teorija, metodes, uzdevumi, vērtēšana. Praktiskās uzdevumu lapas. Vairāk piemērots sk.līdz 15 gadiem.	X	X	X	B J	SK IZG	rokasgramata met pan sem.pdf (visc.gov.lv)
10.SPKC un nodibinājumu „Zinātnes un mācību centrs „Cilvēks un visums”” Rokasgrāmata "Izzini sevi – saproti citus"	SEM kompetenču attīstīšana. 7.-9.klasei. Teorija, metodes, uzdevumi, darba lapas.	X	X	X	J	SK	Rokasgramata 2.pdf (metodiskiedargumi.lv)
11.PROMEHS rokasgrāmata pedagogiem "Garīgās veselības veicināšanas programma, rokasgrāmata skolotājiem "PROMEHS"	SEM, dzīves spēks Garīgā veselība skolotājiem. Materiāli skolēniem nav publiski pieejami.	X	-	X	SK	SK	Promehs Skolotāju rokasgramata.pdf 11

Metodisko materiālu bāzes analīze pēc veida, tēmas, satura un pielietojuma

12.Nodibinājums “Centrs Dardedze” metodiskais līdzeklis “Disciplinēšanas vadlīnijas īslaicīgas sociālās rehabilitācijas institūcijām”	Disciplīna. Teorētiskā daļa un darba lapas, uzdevumi.	X	X	X	B, J	SK V	Disciplinēšanas vadlīnijas īslaicīgas sociālās rehabilitācijas institūcijām LNB Digitālā bibliotēka - DOM PIEEJA (lndb.lv)
13.Veselības ministrija, “Vadlīnijas ņirgāšanās mazināšanai pamatskolas un vidusskolas izglītības iestādēs”	Ņirgāšanās mazināšana	X	-	D	J	SK IZ G	PSK-VSK makets.pdf (esparveselibu.lv)
14. Skola2030 Metodiskais līdzeklis skolotājiem “Kā attīstīt caurviju prasmes?”	Caurviju prasmes. Teorija, SR, strapdisciplinārā saikne.	X	D	D	-	SK	https://mape.gov.l v/catalog/material s/70CDF87D- BC28-4809- A58C- 1E65B4DD0EB6/ view?preview=72 745BC9-86D9- 4777-B4CF- 234245F0BAE0
15. Tikumiskās audzināšanas programma “e- TAP”	Materiāli klases stundām. Satur teorētisko bāzi, prezentācijas, interaktīvas metodes, sadalīts pa klasēm, vecumposmiem. Caurviju prasmes.	X	X	X	B, J	SK	Ievads programmai “e- TAP”
16.Tikumiskās audzināšanas programma vidusskolai “e- TAP+”	Materiāli klases stundām. Satur teorētisko bāzi, prezentācijas, interaktīvas metodes, sadalīts pa klasēm, vecumposmiem. Vairāk orientēts uz SEM un digitālām prasmēm	X	X	X	J	SK	10. - 12. klase
17.Metodiskie ieteikumi “Rakstura izglītība”	Teorētiska bāzi, par rakstura izglītību un uzdevumi sevis pilnveidei.	X	X	D	-	SK	*Rakstura audzi nasana. Metodis kie_materiali.pd f

Kvalitatīvā pētījuma interviju jautājumi skolēniem

Paldies, ka piekriti ar mani satikties! Vēlējos ar tevi parunāt, lai noskaidrotu tavu viedokli par audzināšanas stundām un kā tu tās vērtē! Šo interviju es izmantošu savās maģistra studijās, veicot pētījumu par jautājumu “Kādas sociāli emocionālās mācīšanās metodes atbilst pusaudžu vecumposma īpatnībām”. Tavš personīgais viedoklis un personas dati netiks nodoti citiem cilvēkiem. Mūsu saruna netiks nodota citām personām, neviens neuzzinās, ka runāju tieši ar tevi, jo tavš vārds tiks šifrēts arī manā pētniecības darbā. Vēlos tevi aicināt būt atklātai un izteikt savu personīgo viedokli. Nebaidies, ka mūsu saruna tiek ierakstīta, jo tās nolūks ir, lai es vēlāk varētu labāk apstrādāt tavas atbildes un mūsu saruna ritētu raitāk, lai man nav jāveic piezīmes.

1. Vai tev līdz šim ir kādi jautājumi? Vai mēs varam sākt?
2. Lūdzu īsumā pastāsti, vari nesaukt savu vārdu, bet cik tev ir gadi, no kuras klases tu esi un kādas ir tavas intereses un hobiji?
3. Kā tu domā, kādam nolūkam vispār ir paredzētas klases audzināšanas stundas?
4. Vai tev pagājušogad arī bija tas pats klases audzinātājs?
5. Pastāsti man, ko jūs parasti darījāt, kad mācības bija klātienē audzināšanas stundās?
6. Vai tu man var pastāstīt, kā tagad tiek, attālinātajā režīmā, stundas organizētas?
7. Kas tev vislabāk patīk, vai ko tu gribētu mainīt?
8. Kā tu domā, vai tagad tev ir aktuāli uzzināt kaut ko par tavu nākotnes profesiju, par nākotnes izglītības iespējām, kas tev palīdzētu izvēlēties?
9. Saki, vai mācību gada sākumā klases audzinātājs ar jums pārrunāt audzināšanas stundu plānu, uzklusot jūsu vēlmes, ko jūs gribētu iekļaut aktivitātēs?
10. Vai jūsu tās vēlmes tiek ņemtas vērā?
11. Vai vari nosaukt kādas klases audzināšanas stundu tēmas, par ko jūs esat mācījušies?
12. Vai tev ir bijusi vēlme kaut ko mainīt klases audzināšanas stundās, piemēram, kādas aktivitātes tu iekļautu, vai izņemt kaut ko ārā?
13. Kā tu vērtētu to, ka audzināšanas stundās tev būtu iespēja tikties un uzklusīt kādus speciālistus, un, ja tu vēlētos, no kādām jomām viņi būtu?
14. Vai ir atšķirības starp pagājušā gada un šī gada klases audzināšanas stundām?
15. Kā tev liekas, kurš ir atbildīgs, lai klase veiksmīgi sadarbotos un būtu draudzīga?

Labi liels paldies tev par sarunu. Saki, lūdzu, vai ir vēl kaut kas, kas tev liekas ir svarīgs un es neesmu pajautājusi tev?

Paldies tev par to, ka piekriti ar mani satikties. Es ceru, ka tev arī bija interesanti un, ka tu kaut ko jaunu uzzināji par audzināšanas stundām!

Kvalitatīvā pētījuma interviju jautājumi skolotājiem

Paldies, ka piekritāt intervijai. Vēlējos ar Jums tikties, jo veicu pētniecisko darbu savās maģistra studijās par tēmu “Pusaudžu sociāli emocionālās mācīšanās metodes audzināšanas stundās”. Mūsu intervijas mērķis ir noskaidrot, kādas sociāli emocionālās mācīšanās metodes Jūs pielietojat praksē audzināšanas stundās, un vai tās atbilst pusaudžu vecumposma īpatnībām.

Iegūtos datus no intervijas es izmantošu tikai un vienīgi pētnieciskajam darbam. Jūsu identitāte tiks šifrēta. Jūsu viedoklis un personīgā pieredze netiks atklāta trešajām personām, tāpēc gribu lūgt pilnīgu atklātību, jo vēlos noskaidrot reālo situāciju, kā Jūs vērtējat savu profesionālo darbu, kādi metodoloģiskie uzlabojumi un atbalsts Jums būtu nepieciešams, lai uzlabotu audzināšanas stundu funkcionalitāti.

1. Lūdzu pastāstiet par sevi! Kāds ir Jūsu vecums, izglītība, darba pieredze un darba stāžs kā klases audzinātājam?
 2. Esmu informēta, ka esat arī mācību priekšmeta skolotājs. Kāpēc pieņēmt lēmumu papildus uzņemties klases audzinātāja pienākumus?
 3. Skolotāja amats ir izaicinājumiem pilns; nemitīgi jāpielāgojas izglītības reformām, jāpārorientējas īsā laikā uz pilnīgi savādāku mācīšanas stratēģiju - attālinātajām mācībām ārkārtas situācijā; mainīgās tarifikācijas likmes skolotāju atalgojumā.
 4. Kādi ir Jūsu personīgie izaicinājumi un grūtības, ar kurām ikdienas saskarieties?
 5. Kāds, jūsuprāt, ir audzināšanas stundu mērķis?
 6. Kā Jūs raksturotu savu pieeju audzināšanas darbā? Kādi ir Jūsu audzināšanas pieejas pozitīvie aspekti un trūkumi?
 7. Kas ir noteicošais audzināšanas stundu efektivitātē – skolēnu vajadzības, personīgā pieredze, zināšanas vai izstrādātas pamatnostādnes, metodoloģijas?
 8. Jūsu audzināmā klase šogad uzsāka mācības, balstoties uz kompetenču pieeju izglītībā. Valsts izglītības satura centra (turpmāk VISC) mājas lapā ir izstrādātas jaunas vairāku mācību priekšmetu vadlīnijas, projekta “Skola2030” ietvaros. Tāpat VISC mājas lapā ir atrodams metodiskais līdzeklis “Klases stundu programmas paraugs”, kurš tika izstrādāts 2016.gadā. Šis metodiskais materiāls ir iekļauts “Ilmāra Gaiša Kokneses vidusskolas audzināšanas programmā”, 2018./2019.m.g. – 2020./2021.m.g.
- Cik lielā mērā Jūs vadāties pēc minētās metodoloģijas, kā vērtējat tās lietderību?
9. Kāds ir Jūsu viedoklis, vai VISC būtu nepieciešams izstrādāt jaunu metodoloģiju audzināšanas stundām, balstoties uz sociāli – emocionālo mācīšanos un iekļaujot nākotnes kompetenču attīstību?

10. Jūsu darba plānā ir atvēlētas 3 organizatoriskā darba stundas. Kādām aktivitātēm Jūs tās atvēlat?
11. Vai Jūs audzināšanas stundas pielāgojat katra vecumposma īpatnībām un interesēm? Kur un kādā veidā Jūs iegūstiet informāciju, kas Jūsu klasei ir aktuāls?
12. Kādas sociāli – emocionālās darba metodes jūs iekļaujat savās audzināšanas stundās?
13. Lūdzu padalāties, vai sekojat līdzīgai aktualitātēm izglītības jomā: publikācijām žurnālos, zinātniskajiem rakstiem, projektos izstrādātiem ieteikumiem, piemēram, “PuMPuRS” vai “Mācīties būt”, IZM vai VISC aktualitātēm?
14. Vai ir kādas jomas, kurās Jums būtu nepieciešams papildus atbalsts (mācības, mentorings, labās prakses piemēri)?
15. Kāda veida atbalsta pasākumus Jūs saņemat savā darba vietā no kolēģiem, administrācijas puses? Vai šis atbalsts ir vairāk tendēts uz mācību priekšmetu pasniegšanas kvalitāti, vai noder audzināšanas stundām?
16. Vai Jūs varat atcerēties un nosaukt mācības un tēmas, kuras apmeklējāt pēdējo 3 gadu laikā?
17. Šis gads Jums ir bijis īpašs. Praksē bija jāievieš jaunā kompetenču pieejā balstītā izglītības sistēma, turklāt attālinātā mācību režīmā. Kā Jūs raksturotu šajā mācību gadā gūto pieredzi? Kā tikāt galā ar izaicinājumiem? Ko jaunu atgūvāt? Vai jutāties novērtēti?
18. Kas nosaka klases kolektīva veidošanos un kā atbildība ir to veidot?
19. Cik liela nozīme Jums, kā klases audzinātājam, ir sadarbība ar vecākiem?
20. Vai ir vēl kaut kas būtisks, ko es neesmu Jums pajautājusi, bet Jums ir svarīgi to pateikt?

Skolēnu interviju datu analīze, sadalījumā pa tēmām

Galvenā tēma	Personīgais aspekts			
	Sajūtas, emocijas	Vajadzības	Viedoklis	Intereses
A.13.7.SK.S.	... man ļoti patīk.	Bet mēs šeit varētu vairāk tiešsaistes, jo tagad mums ir video saziņā tikai ... dažreiz . Varbūt mēnesī divas reizes. Man šķiet, varētu vairāk, man ļoti patīk. Man šķiet, varētu iekļaut vairāk, darbus ar kādām, varbūt, darba lapām... man patīk arī vienkārši tā parunāt, bet nu tas ir vairāk, arī starpbrīdī arī tas notiek un tad vairs nevar īsti atšķirt tā kā audzināšanas stundu no brīvā laika.	...man visvairāk patīk deļot. Es arī spēlēju vijoli, bet vairāk man patīk spēlēt klavieres. Tas noteikti ir ļoti svarīgi, jo nu uz pēdējo brīdi noteikti nevar atlikt (nākotnes izglītība, profesija)
A.16.10.SK.S.	Ja godīgi, pie pašreizējās skolotājas mani viss ļoti apmierina.	Man ļoti patiktu, ja būtu kāds noteiktas profesijas pārstāvis, un, pieņemsim, pastāstītu par savu pieredzi, kā viņš ir ticis līdz savam mērķim un nonācis tur, kur viņš ir tagad. Man vēl patiktu, ja atbrauktu kāds, kurš vairāk tā kā liktu uzsvāru uz to jauniešu apcelšanu. Nu lai jaunieši saprot, ka tas tā kā nav pareizi.	Man godīgi patika labāk klātienē, tad mēs varējām kopīgi visu apspriest. Tagad ir nedaudz sarežģītāk.	... mani hobiji ir dziedāšana, nu vispār mūzika kopumā, gleznošana, sportošana, deļošana.
E.17.10.SK.S.	Man patika, ka mēs tā saliedējāmies. Skolotāja paprasīja katram, kā tev tieši iet, ko tu labu padarīji šonedēļ un tā. Man patika, es varēju visas domas uzrakstīt	... mums dažreiz arī nenotika tāpēc, ka mēs bijām piekususi, un astotā stunda un visi grib mājās.	Jā, es varētu teikt, ka lielākoties tiek ņemts vērā mūsu viedoklis. Mēs arī veicam parasti gada sākumā "kvizus", testus, kur mums jāapvelk, ko mēs labāk gribētu darīt stundās.	...mani hobiji ir deļas, tautas deļas, diemžēl sports vairs nē. Man patīk arī gleznot. ... Jā, man ļoti patīk "kvizi" un rakstīt visu, ko domāju.
M.13.6.SK.V.		Es gribētu savādāk, kad ir klātienē, skolā.	(klātienē)... var vairāk apgūt un	Es nodarbojos ar autokrosu un

			iegaumēt vairāk, iemācīties arī vairāk	braukāju ar riteņiem. ... Iziet foto kursus un kļūt par fotogrāfu.
R.13.7.SK.S.	Par mācību priekšmetu Datorika - Un šogad vēl viegli, bet mums turpināsies līdz 9. klasei, un tur būs auzas.	Tagad nav aktuālas... 8. – 9. klasē, kad jau tuvojas, kad jāizlemj, kur tu dosies tālāk vai paliksi. (nākotnes izglītības aktivitātes). Es varbūt gribētu, lai klases stundas notiek katru reizi, lai var kaut ko izrunāt	Abas ir foršas stundas (klātienē un tiešsaistes).	Manas aizraušanās un hobiji ir peldēšana, arī saksofona spēlēšana.
Galvenā tēma	Klase			
Apakštēmas	Attiecības	Kolektīvs	Komunikācija	Aktivitātes
A.13.7.SK.S.	Vai arī mēs vienkārši parunājam kā draugi savā starpā.šogad mēs tā kā esam kļuvuši arī tuvāk kā klase ar skolotāju.	Un tad arī tas ir vienkārši tā, ka mēs pārrunājam tā kā draugi, vienkārši klasē.	Visādi priekšnesumi. Nu tas bija, kad klātienē, tad vairāk par priekšnesumiem vai kādiem koncertiem.
A.16.10.SK.S.	Es domāju, ka visi. Bet lielākoties it kā skolotājs. Bet, skatoties uz to, kāda ir mana klase, mēs visi savā starpā esam ļoti draudzīgi un mēs kopīgi veidojam šo klasi uz sadarbību.	Jā, mēs kopīgi vienojamies gan par ekskursijām, gan pasākumiem, gan arī par to, kādā veidā mēs rīkosim šīs audzināšanas stundas.	Nu ZOOMā noteikti ir sarežģītāk(.), jo (.) skolotāja bieži vien runā, ka gandrīz vai pati ar sevi it kā, jo ir grūti atbildēt visiem reizē.	Mēs arī skatījāmies mūsu priekšnesumus, pārspriedām visas tā kā kļūdas
E.17.10.SK.S.	. Jo mūsu skolotāja tā būs saliedē, ka man pilnīgi prieks par mūsu klasi. Mums nekad nav bijusi tāda klase iepriekš, ka	Bet es nezinu, gan jau mēs varētu vienoties par vienu ar klasi speciālistu. Paši bērni, es domāju, bet nu skolotāji arī ir liela sastāvdaļa no tā, no tās draudzības.	...mēs parasti vienkārši runājam, kas uz sirds... . Bet varbūt vairāk tā kā informatīvi neizpildīja, lai gan skolotāja arī ļoti daudz informatīva mums stāstīja	... Es personīgi gribētu kādu profesiju, tieši kas mani te saistītu, bet pārējiem būs garlaicīgi, tāpēc, domāju, vienkārši būtu kaut kāds motivators vai

	visi ir tik saliedēti. Varbūt arī tas, ka mēs augam. Es nezinu, varbūt mēs esam izauguši, tāpēc mēs tādi. Bet es domāju, ka gan gan: gan skolotāji, gan bērni			kaut kas tāds. Vai kā, piemēram, saplānot savu laiku.
M.13.6.SK.V.		Atbildīgā ir skolotāja, bet tā, lai viņa mūs vairāk saistītu kopā. Bet mēs paši arī esam atbildīgi, lai vairāk iesaistītos.	Nav ne tādas, ko es gribētu iekļaut, ne tādas, ko es gribētu izņemt ārā. Varbūt vairāk organizēt tiešsaistē stundas	Es gribētu tikties ar fotogrāfiem, izrunāt viņu ikdienu, kā viņi, nu kā viņi tieši to dara, un jā
R.13.7.SK.S.	Skolotājs - ... Viņš ir palicis apzinīgāks un nepsiho tik ļoti. Nē, nu arī mēs esam kļuvuši prātīgāki. Salīdzinot ar paralēlo klasi, mēs esam draudzīgāki.	Mēs paši un arī klases skolotājs ir atbildīgs par kolektīvu. Lai viņš kaut kādas aktivitātes liek pa pāriem darīt, vai kaut kā grupās, lai vairāk iepazītu viens otru.	Runājuši tāpat par dzīvi.	...parunājām kā mums iet pa dzīvi... ... mēs esam spēlējuši spēles arī.... saistībā ar emociju apzināšanos. ... Lai viņš kaut kādas aktivitātes liek pa pāriem darīt, vai kaut kā grupās, lai vairāk iepazītu viens otru.
Galvenā tēma	Klases audzināšanas stundas			
Apakštēmas	Mērķis	Tēmas	Organizācija	Metodes
A.13.7.SK.S.	Varbūt ar skolotājiem pārrunāt, (.) kaut kādi jaunumi skolā vai vienkārši, tā kā tuvāki klasē palikt.	Nākotnes profesija, noteikti. Jā, tā drošība gan internetā, gan vienkārši	Tagad attālināti ir gandrīz tas pats, mums ir tiešsaistes. Mēs arī vienkārši tā parunājam par, varbūt, kādiem jaunumiem skolā vai vienkārši kā iet	Vai nu mēs pildījām kādas darba lapas, par... cilvēku tā ka emocijām.

			<p>pa dzīvi. Mēs nepildām nekādas darba lapas vai neko tādu. Bet mēs šeit varētu vairāk tiešsaistes, jo tagad mums ir video saziņā tikai ... dažreiz . Varbūt mēnesī divas reizes.</p>	
A.16.10.SK.S.	<p>šajās stundās, galvenokārt iedrošina jauniešus un palīdz viņiem izprast sevi.</p>	<p>...runājam par dažādiem publiskiem pasākumiem. Par mūsu garīgo stāvokli. Galvenokārt tas, ko mēs attīstām, ir komunikācijai savā starpā, bet mēs bieži runājam tā kā par nu profesiju iespējām un visu to. drošību internetā. Par to nu, par jauniešu apcelšanu bija tāda tēma.</p>	<p>Piemēram, mūsu klasē mēs rīkojam ZOOMā, skolotāja apmēram divās nedēļās reizi izveido un mēs saslēdzamies un kopā pārrunājam to katru nedēļu notikumus. Bet es nezinu, nav īsti ko izņemt, jo tajās četrdesmit minūtēs, mums pat ne vienmēr ir četrdesmit minūtes, un tā kā nav ko pielikt, neko atņemt, ja vēl kādu “kvizu”.</p>	<p>...ļoti bieži tā kā tiek prasītas mūsu domas, un es jūtu, tā kā atšķirību kā bija iepriekš un kā ir tagad.</p>
E.17.10.SK.S.	<p>Lai skolotāji, klases audzinātāji, varētu vairāk tā, kā informēt klases bērnus par notiekošajiem pasākumiem un vispār par skolas dzīvi.</p>	<p>...ir kaut kas bijis par drošību skolā. Drošību internetā, manuprāt. Vienkārši par skolas vidi. Ā, par nākotni mums bija. Mums bija tāds pamatīgs “kviz”, ko mēs gribam darīt, ko mēs gribam mainīt skolā.</p>	<p>...arī mūsu skolotāja taisīja ZOOMus, un mēs runājam varbūt ne tieši tajā laikā, kad bija paredzēta tā stunda, bet tā kā priekš mums vairāk.... un dažreiz sanāca arī tā, ka mums nenotika.. ja nebija īsti daudz notikumu, ko</p>	<p>...parasti gada sākumā mēs pildām “kvizus”, testus, kur mums jāapvelk, ko mēs labāk gribētu ...</p>

			mums stāstīt, tad mums arī nenotika. ... manuprāt, ir gana, man pietiek ar to, ka vienreiz nedēļā ir šī stunda.	
M.13.6.SK.V.	Izrunāt jaunus likumus, par drošību var runāt.	Tā arī mēs izrunājam noteikumus par drošību. ... Par drošības un ceļu satiksmes noteikumiem.	Stundas netiek organizētas, bet mums tiek ielikti e - klases pielikumā video, kur noskatīties	... ielikti e - klases pielikumā video,
R.13.7.SK.S.	Lai kaut kā, piemēram, tagad attālinātajā laikā aprunātos, kā mums iet pa skolu, un arī par drošību vai viss kaut kādām tādām lietām. Var izrunāt.	kad tuvojas jau ziema, par to, ka nedrīkst kāpt uz ledus, tā tālāk. Par skolas iekšējās kārtības noteikumiem. Tad, kad ir valsts svētki, tad visādi video. mums uz stundām ir nākusi psiholoģe, un dažreiz arī bija sociālais pedagogs.	Tagad divas nedēļas mums nav bijusi tiešsaiste klases stundā. Bet tā mums parasti ir. Es varbūt gribētu, lai klases stundas notiek katru reizi, lai var kaut ko izrunāt. Lai arī ir tās trīs tiešsaistes, bet klases stundā mēs tā īsti nemācāmies. Tā ir vienkārši runāšana	Mēs paskatījāties kaut kādus video.... skolotājs ieliek video paskatīties tad, kad bija valsts svētki. ... mēs esam spēlējuši spēles arī.... saistībā ar emociju apzināšanos.
Galvenā tēma	Skolas vide			
Apakštēmas	Skolas jaunieši, noteikumi	Mācību priekšmetu saturs	Mācību sasniegumi	Mācību process
A.13.7.SK.S.	Mēs arī vienkārši tā parunājam par, varbūt, kādiem jauniešiem skolā vai vienkārši kā iet pa dzīvi. Mēs nepildām nekādas darba lapas vai neko tādu.	Un arī citiem priekšmetiem, kas ir gan mums pie skolotāja, kas vada audzināšanas stundas, gan (2) citiem, jā.		Arī par skolu, kādi varbūt eksāmeni, vai gatavošanās pārbaudes darbiem.

A.16.10.SK.S.				Jā, mēs ļoti bieži tā kā tiek prasītas mūsu domas, un es jūtu, tā kā atšķirību kā bija iepriekš un kā ir tagad.
E.17.10.SK.S.	...pēdējā laikā, skolotāja pastāstīja jaunākos notikumus, kas mūs varētu ietekmēt	Piemēram, bioloģija dabaszinātņu grozā man ir vienu nedēļu, vienreiz nedēļā, bioloģija. Bet mani ir divreiz nedēļā mūzika. Un man tas šķiet tik nelohiski, manis šī bioloģija ir tik ļoti vajadzīgi, un man viņa vienkārši nav. Nu es nevaru neko izdarīt vienu bioloģiju nedēļā.		Man šķiet, ka es neredzētu, tādas izmaiņas. Nu, kad tikko sākās Covids, tad mums vispār nebija, skolotāja nemācēja ar ZOOMu rīkoties, tāpēc mums vispār nebija audzināšanas stundu. Bet nu varbūt ir tā izmaiņa, ka vienkārši ir viņas šogad, bet tādu es nekādu izmaiņu nesaskatu.
M.13.6.SK.V.		...dažreiz pārrunājam kādu tēmu par citām stundām un arī viss.		Jā, ir kļuvis nopietnāks, nedaudz. Nav tā kā – pasmieties un tā vairāk stundās.
R.13.7.SK.S.	mums ir sācies tāds priekšmets kā datorika. Un viņš ir ļoti sarežģīts, tur viss ir gandrīz jāiežubra no galvas.	Tad mēs parunājam par skolu, kuri skolotāji mums nepatīk, kā mums iet pa mācībām	Ir tā, ka mums skolā nolemts, ka var būt trīs tiešsaistes, katrā trīs tiešsaistes ir bijušas

Skolotāju interviju datu analīze pēc tēmām

Galvenā tēma	Personīgais aspekts			
	Apakštēmas	Sajūtas, emocijas	Vajadzības	Viedoklis
M.39.7.KL A.V.	es uzskatu, ka attālināti ir ļoti grūti realizēt kompetenču pieeju skolā tā pēkšņi.	nepieciešams pašam personīgi atsvaidzināt zināšanas, iemaņas.... Ar jaunajiem izaicinājumiem galā tiku samērā viduvēji, jo ir grūti pārslēgties un mainīt savu pedagoģisko domāšanu, kas jau ir izveidojusies.	... Mans uzskats ir ka varētu palielināt šo organizatoriskā darba stundu skaitu – viena mēnesī.	Esmu pārliecināts, ka kompetenču pieejas realizētāji jau pielāgo kādus materiālus jaunajam izglītības procesam...
L.24.6.KLA .S.	Sākotnēji es biju ļoti nobijusies, tomēr pirmais gads skolā, kāds tas vispār būs..... Tad beigās tās sejas, cik viņi bija priecīgi, kad vinnēja, lielo naudas balvu.... ir tā vilšanās sajūta. Jo skolotājam jau arī gribas pilnveidoties, kaut ko jaunu uzzināt, vai ne. Taču man šķiet, ka pasniedzēji paši vairs nespēj izsekot līdzī tam aktualitātēm, ko citi skolotāji jau sen izmanto un zina.	nepieciešams sagatavojies pedagogs, kas zina ko vajag bērniem, kas viņiem patīk, kas viņiem interesē. Tāds, kas saprot ko viņi grib, kas pusaudzus uzklausa, ļauj viņiem izteikties un saprast, kas ir tas, kas viņus interesē, kas viņiem patīk, ko viņi domā..... tas gatavošanās laiks, jo tiešām, es esmu tā, kurai gribās, lai ir tās interesantās stundas, lai ir perfekti. Varbūt citreiz pat nesanāk kā es biju ieplānojusi, mēs, piemēram, aizejam pavisam cita virzienā	... direktors toreiz teica, ka es it kā jauna skolotāja, ka bērniem noteikti ļoti, ļoti patīks, tāpēc arī nu viņi tā kā ļoti aicināja mani, skolas kolektīvs, lai es ņemu to ka audzināmo klasi, jā.	.. Lai gan bērnam pašam, nu varbūt viņiem tā tagad tas nav saprotams, ka viņiem pašiem jau jāpārbauda savas zināšanas, ko viņi zina, ko viņi nezina.
A.58.10.KL A.S.	ir tāds baigais gandarījums, kad bērns, kurš ir bijis tāds, varbūt savu kompleksu ieslogots, tāds varbūt kaut kur	Tev visu laiku ir jālec līdzī bērniem, jāklausa viņu mūzika, jālasa, jāizprot viņi, jārunājas ar viņiem. ... jauniešu emocionālā un psiholoģiskā fona uzlabošana ir tāda	... skolotāja darbs nedrīkst norobežoties tikai ar kaut kāda akadēmiska priekšmeta pasniegšanu.	... mēs ar prieku vērojām, ka šogad, mūsu skolā iestājās ļoti daudz bērni no citām skolām, ja un manā klasē.

	<p>nospiests, un tā, <i>pirmo reizi droši pasaka savu viedokli</i></p> <p>... es tā biju pārsteigta, ka bērni saprata un tas bija tā forši... ...kursi starp citu, man ļoti patika, man patika, ļoti interesanta lektore bija un strādāja. Ja tas darbojas un palīdz kaut vienam bērnam, nepamest mācības un turpināt, lieliski, tad tas mērķis ir sasniegts un rezultāti ir.</p>	<p>valstiska problēma. Strādājot kādus 5 - 6 gadus atpakaļ, es nekad nedomāju, ka man vajadzēs sastapties ar nopietnām emocionālām problēmām, “depresija”, “distonija”, trauksmes lēkmes. Tāpēc es domāju, ka IZM instancēm vajadzētu izstrādāt metodoloģiju jau saistībā ar mūsdienu aktualitātēm.</p> <p>... Es labprāt iepazītos ar labās prakses piemēriem, paraugiem, ziniet, lai tas nebūtu tāds iepriekš noteikts, paredzēts... man gribētos piedalīties tādā ikdienas kaut kādā pasākumā.</p> <p>... <i>Lektori, skolotāji – praktiķi</i>, kuri tā, kuri tā, praktiskus ieteikumus sniedza, ja, tas arī bagātināja teorētisko bāzi</p>	<p>... es domāju, ka jādod skolotājam lielāku brīvību, metožu, paņēmieni izvēlē, pielietojumā, varbūt, situācijas novērtēšanā, savā kaut kādā rīcībā</p>	
Galvenā tēma	Klase			
Apakštēmas	Attiecības	Kolektīvs	Komunikācija	Aktivitātes
M.39.7.KL A.V.	<p>... audzināšanas darbā jau klasē var redzēt, kuram skolēnam ir nepieciešams individuāls atbalsts vai rūpīgāka pieeja..... Sadarbībai ar skolēnu vecākiem ir liela nozīme. Es pat teiktu milzīga nozīme. Sadarbībai būtu jābūt abpusējai.....</p>	<p>.... Klases kolektīva veidošanos nosaka klasē esošie skolēni un viņu savstarpējās attiecības. Ja klasē būs pozitīvas savstarpējās attiecības, tad arī būs pozitīvs mikroklimats, kas, savukārt, var ietekmēt mācīšanās gaitu un procesu. Svarīgs komponents ir skolēnu vecāki un viņu attieksme pret sava bērna izglītības iestādi un arī skolotājiem (tostarp klases audzinātāju).</p>	<p>klases audzinātāja stundās lielas vai būtiskas pārmaiņas es nesaskatīju – tika saglabāta viena kontakta stunda, skolēnu skaits nemainījās, mācību process turpinājās, problēmu situācijas arī daudz ko nemainījās.</p>	<p>Es cenšos pielāgot klases audzinātāja stundas vecumposma īpatnībām...</p>

			... Tāpat neizsīkstoša audzināšanas darba sastāvdaļa ir tikšanās un informācija apmaiņa ar skolēnu vecākiem.	
L.24.6.KLA .S	... audzināšanas stundas, man liekas, ir tāda tuva saikne starp klases audzinātājiem un tiem pašiem skolēniem, kur skolotājiem vispār ir iespēja tuvāk iepazīt visu klasi un saprast, kas tad viņus interesē, kas viņiem patīk, kas viņiem ir aktuāls un nozīmīgs šajā brīdī.	Viņi saliedējās kopā domājot tās atbildes, pieņemot kopīgu lēmumu, jo tā spēle jau bija viena. Tad viņi diskutēja, kura varētu būt pareizā atbilde... ...klases kolektīva veidošanos nosaka gan paši bērni, viņu atvērtība, gatavība iesaistīties, protams, arī skolotāja atdeve klases darbam. Un skolotājiem ir lielākā atbildība veidot, stiprināt un noturēt klases kolektīvu kā vienotu veselumu.	viņi grib viens ar otru pakomunicēt, ja pārējās stundās ir tā, tad viņi zina, ka pie manis varēs nedaudz parunāties, arī par kaut ko nost no latviešu valodas un literatūras.... es viņus vēroju, kā notiek viņiem tā komunikācija. Tad es arī mēģinu pielāgot stundas.... ... Es sūtu vecākiem visas aktualitātes e-klases vēstulēs šobrīd. Tur mums notiek visa komunikācija. Bet visu aktuālāko es cenšos komunicēt tieši, ar pašiem bērniem, lai viņi saprot, ka viņiem uzticas, ka viņi jau ir tādi bišķi lielāki, ka ne viss ir tikai uz vecāku pleciem.	uz valsts svētkiem, , spēlējām spēli “Gribi būt miljonārs”, bija interesanta prezentācija izveidota, ir zvans draugam, ir piecdesmit pret piecdesmit atbilžu varianti. ... Vēl, man pašai šķiet interesanti uzdot viņiem kaut kādus testus, kur viņiem ir jāatbild pašiem par sevi Organizatoriskās stundas... komunikācijā ar pašiem skolēniem, gan individuāli komunicēt par sekmēm, gan par to kā viņiem iet
A.58.10.KL A.S.	Izturies ar cieņu pret	Esi saprotošs, atsaucīgs un izpalīdzīgs!	Esi draudzīgs! Nekautrējies palūgt palīdzību!	Neatsakies piedalīties skolas

	<p>skolotājiem! Vienmēr! Cilvēku attieksmi veido, pret tevi būs tāda, kāda būs tavējā pret viņiem! Un veido savu labo reputāciju! ... Un tolerance ir vispār mūsdienu moderna cilvēka inteligences iezīme un vērtība, ja. “Skolotāj! Kāpēc, ir tāds priekšstats par to, kad visiem ir tāda viena taka, tāds viens ceļš ejams – skola, augstskola, karjera un tā. Es gribu varbūt kaut kā savādāk to visu darīt.” Ir jāveido tādas demokrātiskas, saprotošas un draudzīgas attiecības ar skolēniem,. Demokrātiskas attiecības, bet neaizmirstot par pedagoģisko distanci</p>	<p>Atbalsti savus klases biedrus! Palīdzi jaunpieņacējiem ātrāk iejusties klases kolektīvā un justies kā savējiem! .. Es pateikšu tā, ka būtiska loma ir klases audzinātājam. Klases audzinātājam, vispār kāda ir cilvēka personība, harizma, ...šie bērni grib redzēt sev priekšā interesantu cilvēku. ... ja klasē ir izteikts līderis (skolēns), tas palīdz lietās organizēt un darīt</p>	<p>Par visu var izrunāties ar draugiem vai klases audzinātāju, kur es vienmēr tev palīdzēšu! ... tu pilnīgi esi izgājis no plāna, kā es saku, brūk visi tematiskie plāni, ja, bet tas ir tas vērtīgākais laikam, un tas ir tas, par ko es runāju, atveras un ir bērni, kuri ir klusējuši, pēkšņi tur sāk runāt un tā. Tas ir tas vērtīgākais. ... ar vecākiem ir svarīgi veidot regulāru sadarbību, ne tikai informējot un sazināties par kaut kādiem notikumiem skolā un klasē, sekmēm, kavējumiem vai kaut ko tādu. Kaut kādu informāciju ļoti būtisku novadīt, ja. Risinot kādas problēmas, tām pārrunām ir jābūt ļoti, ļoti sensitīvām, ja, un tās nevar būt skolēnu vai vecākus aizskarošas.</p>	<p>pasākumos, veidojot klases priekšnesumus vai izrādes! Atmiņas par skolu veido ne tikai sēdēšana klasē, bet arī priekšnesumi, it īpaši mēģinājumi, it īpaši kaut kādi neaizmirstami, spoži un smieklīgi. Sporto, dziedī vai dejo!!</p>
Galvenā tēma	Klases audzināšanas stundas			
Apakštēmas	Mērķis	Tēmas	Metodes, pieeja	Izaicinājumi
M.39.7.KL A.V. katrai audzināšanas Samērā mazu uzmanību vēršu	droši vien, ka ar audzināšanas	Uzsveru ka katra darba diena šajā

	<p>stundai tas “mazais mērķis”.... kopējais “lielais mērķis” ir veidot zinātkāru aktīvu un radošu personību, t.i. skolēnu.</p>	<p>tematiem, kas saistīti ar karjeras izvēli, jo neesmu kompetents šajos jautājumos. ... (organizatoriskās darba stundas) mēs ar klasi risinām aktuālos jautājumus, kuri, starp citu, rodas ārkārtīgi bieži. Un arī tad, kad skolā vēl notika pasākumi, tad gatavojāmies kādam pasākumam.</p>	<p>pamatnostādnēm izpētīt skolēnu vajadzības un risināt tās balstoties uz savu vai arī kolēģu audzināšanas darba pieredzi vai zināšanām... ..ir jāpielāgojas reālajai situācijai, kas ir izglītības iestādē. ... pozitīvas uzvedības metodiku un aktualizēju pozitīvu savstarpēju komunikāciju. Kā otro minēšu problēmu risināšanas prasmi, kas tiek mācīta uz klausot un risinot konfliktsituācija s maksimāli mierīgā ceļā. Visgrūtāk man veicas ar skaidru un sasniedzamu mērķu izvirzīšanu, un tad arī attiecīgi to sasniegšanu.</p>	<p>darba vietā var būt pārsteigumu un dažādu izaicinājumu pilna. jautājumos, kas saistīti ar ģimeni un audzēkņu fizioloģisko attīstību, jo šīs ir tēmas par kurām runāt (personīgu iemeslu dēļ) ir apgrūtināši, tomēr audzināšanas programmā tas ir iekļauts.</p>
L.24.6.KLA .S	<p>Man liekas, ka svarīgākais ir būt kopā – gan saprast, gan saliedēt, gan vienot visu klases kolektīvu, darīt visu to, lai redzētu kā klase kopā aug, kā viņi paliek saliedētāki, draudzīgāki un,</p>	<p>viņiem bija aktuāls TikToks vienu brīdi ļoti, tagad mēs runājam, nu jau vairs neesot aktuāli. Tad pievērsies tām tēmām. Piemēram: viltus ziņas bija vienu brīdi..... ...kas ir aktuāls te novadā vai Latvijā, vai vispār pasaulē. Nu tā, lai viņiem ir interesanti</p>	<p>savu pieeju audzināšanas darbā es vēl meklēju.padomāt kā bērns to uztver to situāciju un tad ar pieaugušo redzējumu redzēt, kā tad tas izskatās no malas. Iejusties</p>	.

	<p>jā, kā tas viss mainās. Jo kurā priekšmeta vēl to varētu tā izdarīt, ja ne audzināšanā?</p>	<p>un arī uzzina, varbūt, kaut ko jaunu, vai iepazīst paši sevi, vai pilnveido kaut kādā veidā sevi. Piemēram, mēs uz valsts svētkiem, kad vēl bijām klātienē, spēlējām spēli “Gribi būt miljonārs”.</p>	<p>to bērnu lomā ka viņi to uztver ar savu dzīves pieredzi.... pāru un grupu darbs, kas veicinot gan saliedētību, gan draudzīgāku kolektīva izveidi un prasmi sadarboties.... pēc metodoloģijas, es strādāju ļoti maz. Es zinu, ka mūsu skolai ir tie seši lielie virzieni, kuri mums ir jāiekļauj audzināšanas programmā, bet stundas es plānoju pati, atbilstoši gan tam, kas interesē skolēnus, gan tam, kas ir aktuāls te novadā vai Latvijā, vai vispār pasaulē. Nu tā, lai viņiem ir interesanti un arī uzzina, varbūt, kaut ko jaunu, vai iepazīst paši sevi, vai pilnveido kaut kādā veidā sevi.lai ir aktuāla tēma, kas viņiem patīk... ir ļoti forši, izmantot arī tos tiešsaistes testus, arī klātienē strādājot, gan tagad attālināti.</p>	
--	--	--	--	--

			<p>Tas viņiem ļoti patīk...</p> <p>... drošinternets.lv kaut kādi metodiskie materiāli, pieejami ... atgādina to metodi, valodā mēs to izmantojam: “Sniega kamols”. Kad no viena vārda, vārda savienojums, tad vienkāršs teikums, salikts sakārtots, salikts pakārtots teksts un tā...aiziet tēma</p>	
A.58.10.KL A.S.	<p>galvenais mērķis varētu būt bērnam novērtēt sevi, izprast, kas es tāds esmu, likt domāt, aizdomāties, kritiski, patiesi analizēt, izprast lietas, nebaidīties izteikt savu viedokli, un nākt pie slēdziena, ka tās ir patiesības, bet tās vienīgās patiesības nemaz nav.</p> <p>Galvenais mērķis ir šis te – kaut kāda iekšējā stieņa veidošana, man tā liekas, bērnam.</p> <p>Mana audzināšanas darba centrā</p>	<p>Protams jau, 10.klasē, nopietni domā par saviem nākotnes plāniem....</p> <p>Mēs esam nolēmuši ir jāievēro vadlīnijas, mēs esam nolēmuši, ka skolotājs varētu būt kreatīvāks un pielāgot to visu konkrētai situācijai, konkrētai klasei.</p> <p>“veselīgais dzīvesveids”, vidusskolā, tās sarunas, teikšu atklāti, ir bijušas ļoti atklātas, ļoti sensitīvas, tādas vētrainas, dažreiz, ja. Jo iet runa, iet runa teiksim jau par tādām lietām, par ēšanas ieradumiem, man klasē arī ir veģetārietes – meitenes. Veģetārisms un vegānisms.</p> <p>...vidusskolā mēs runājam par <i>tik aktuālu</i></p>	<p>Nesalīdzini sevi ar citiem! Un nekādu muļķīgu kompleksu!</p> <p>Un vēl es runāju par to, ka apsaukšana, pazemošana, rupjības, apsmiešana, divkosība, nelaiplnība, tā ir nenopietnas, nenobriedušas personības īpašības!</p> <p>Mūsdienās no tādiem cilvēkiem norobežojas. <i>Un</i> pateicu, ka klasē tas nekad nenotiks mūsu!</p> <p>... metodiskie materiāli ir nepieciešami kā pamats, uz kura skolotājs jau</p>	<p>man liekas, ka bieži vien no skolēnu nevēlēšanas, varbūt arī neprasmes, sevi mainīt. Viņš vienkārši to neprot darīt, ir ļoti grūti mainīt attieksmi pret sevi un attieksmi pret citiem.</p> <p>... mēs sagaidīsim to, ka bērni aizvērsies, ieslēpsies, un nekad vairs mēs nevarēsim ar viņiem, teiksim, nu neteiksim, “kašāties viņu dvēselē”, bet mēs nekad vairs nedzirdēsim patiesību, nesapratīsim, kas ar viņiem notiek</p>

	vienmēr, vienmēr ir bērns	jauniešiem tēmu, par dzimumattiecībām. Arī par tādu lietu kā cilvēka seksuālā orientācija ... Ir bijušas ļoti lielas diskusijas par marihuānas smēķēšanu, vai tā ir narkotika vai nē. ... temats par karjeras izvēli.	būvē un veido pats savu, specifisku plānu, atbilstošu konkrētai situācijai, bērniem. ... “Prāta vētras” metodi, es atceros kā mēs te sēdējām, domājām. ... aptauja, ko es attālinātā procesā, sastādīju anketu viņiem ar jautājumiem, par to kā viņi te jutās un kā viņi strādā, atradu internetā interesantu materiālu, krievu vietnē, pārtulkoju visu. Tur tādi interesanti jautājumi bija, psiholoģiski. ... Es to visu apkopāju un aizsūtīju bērniem atpakaļ.	
Galvenā tēma	Skolas vide			
Apakštēmas	Atbalsts/mācības	Mācību priekšmetu saturs	Mācību process	Izaicinājumi
M.39.7.KL A.V.	Skolā notiek arī klases audzinātāju metodiskās komisijas sanāksmes, kurās piedalos.... sadarbojamies ar kolēģiem, samainoties ar dažādiem materiāliem.....	2020./2021. m.g. sākumā nebija pieejami jaunie mācību līdzekļi, varēja iepazīties tikai ar mācību programmām, pēc kurām tad man nācās izveidot savu darba plānojumu	Izaicinājums bija arī stundu skaita izmaiņas 10. klasē no 2 uz 4 mācību stundām nedēļā.	jauna metodika, jāveido savādākas mācīšanas un mācīšanās stratēģijas, arī pats mācību saturs

	<p>Esmu informēts par to, ko darbā nosūta un liek iepazīties direktora vietniece mācību darbā vai arī metodisko jomu vadītāji. Ar programmu “PuMPuRS” strādājam skolā, bija arī šī mācību gada sākumā kursi, kuros ņēmu dalību....</p> <p>Atbalsta pasākumi, kas tiek realizēti skolā, galvenokārt, attiecas uz mācību stundām un mācību satura apgūšanu.</p>			
L.24.6.KLA .S	<p>Mums kā latviešu valodas skolotājiem arī ir savas konsultācijas, kur viņi stāsta par jauno pieeju. sūta aktuālāko informāciju, gan par priekšmetu, gan par audzināšanas stundu. Sūta arī par dažādiem kursiem, vebināriem. Un ar kolēģiem mēs mēdzam apmaināties gan ar materiāliem, gan, varbūt, idejām, gan mēģinām izveidot kaut kādus starp</p>	<p>Lai veidotos arī kaut kāda starp priekšmetu saikne, ne tikai tur viens priekšmets un viss</p>	<p>Ar audzināmo klasi arī tiešsaistē ir ļoti interesanti strādāt, jo pārsvarā viņi grib pastāstīt, kā viņiem iet un kas viņiem jauns. Un tad tu tā ļoti grūti koncentrēties tām mācībām un pieslēgties... Skaties un pielāgo, kas varētu būt interesantāks. Vai vecumam bišķi pamainu, lai vieglāk, grūtāk, saliec kopā. Arī gan angļiski tekstus vai vēl kaut ko, nu lai ir tā</p>	<p>Izaicinājums ir tāds, ka es nezinu, cik patstāvīgi bērni dara savus darbus, jo vienmēr jau kāds var mājās viņam palīdzēt.</p>

	<p>priekšmetu uzdevumus, kad ir vairākos priekšmetos atzīme</p>		<p>realitāte klāt, nevis tikai kaut kāda teorija.</p>	
<p>A.58.10.KL A.S.</p>	<p>Kursi “PuMPuRS”.... sociālais pedagogs, nepieciešamības gadījumā, mēs griežamies pie viņas.... ... Tad, kad mēs strādājām klātienē, laikam jau nebija laika satikties, tik cik mēs te satikāties. Tagad bij’ kaut kādi pārtraukumi starp tiešsaistes stundām, kur mēs satikāties, apspriedām, palīdzējām viens otram, un arī diskutējām par lietām un ..pārrunājām, ja. Tas ir arī ļoti daudz, tāda pieredzes apmaiņa ar kolēģiem. ... Es tā paskatījos tur, jo vienkārši man bija jāveido citu tur dokumenti un tāpēc es tā savācu visu informāciju. Es gribētu varbūt tematiski, pieskarties, un es, ziniet ko, skatījos no 2019.gada līdz šim gadam –</p>	<p>ļoti apjomīgi un lieli kursi, kuri ir bijuši par šo te kompetenču</p>	<p>.... pedagoģiskā procesa plānošana bērniem ar garīgās veselības traucējumiem, ja; tālāk – skolēna pašvērtējuma stiprināšana, izmantojot karjeras attīstību. ... Tas nav nemaz tik vienkārši, un vēl, es gribēju pateikt, par grūtībām. Protams, es teikšu tāda atgriezeniskā saite, ja. Un arī tas pieprasīja no manis. Saņemt darbu, labot, sūtīt atpakaļ, lai bērns saņem, lai bērns jūt, ka tas viss nav vienkārši pa jokam, ka tas ir nopietni. ... pārbaudes darbu veidošana, teiksim tā, lai tas ir objektīvi, no trijām sastāvdaļām, viena no kurām ir runāšana.</p>	<p>vislielākais izaicinājums mani ir bijis tā attālinātā <i>mācību procesa organizēšanu</i>, plānojums, kas saistās ar skolas reformas realizēšanu, arī pārbaudes formu izvēle, un, protams, mācību platformu un moderno tehnoloģiju izmantošana. .. šis gads ir bijis trīskārši sarežģīts, noslogots un izaicinājumiem pilns. Pirmkārt, tās ir jaunās kompetences, kas ieviesa korekcijas mūsu mācību darbā, bijā tā jāpārdomā, jāpārplāno savs darbs, ja. Otrkārt, mūsu skolai bija akreditācijas gads, un tās sagatavošanās periods bija ļoti laikietilpīgs. Nu un, protams, treškārt, attālinātais mācību process.</p>

	2021., kā mainījās tematika vispār, kāda ir tā tendence. Protams ir kursi, kuri tiek piedāvāti un ko piedāvā mums arī, teiksim, tās iestādes, kuras to organizē, es domāju, ka viņi arī tura roku uz pulsa un saprot, kas ir nepieciešams			
Galvenā tēma	Klases audzinātājs			
Apakštēmas	Izglītība/pieredze	Loma	Pilnveide	Pienākumi
M.39.7.KL A.V.	Esmu ieguvis otrā līmeņa augstāko izglītību vēstures un kultūras vēstures skolotāja kvalifikācijā. Izglītības iestādēs strādāju jau kopš 2006. gada un kā klases audzinātājam darba pieredze ir 10 gadi.... būtisku trūkumu, minēšu savu pieredzi, jo klases audzinātāja pienākumus veicu pirmo reizi savā pedagoģiskajā darbā.	...priekšrocību, un vienlaikus arī trūkumu, varu minēt pozitīvu attieksmi gandrīz visās dzīves situācijās un mācību procesā. Priekšrocību lauciņā vēlos izcelt savu komunikācijas prasmi... ... darba pieeja ir reālistiska , ikdienas darbā bieži atkāpjoties no audzināšanas darba programmas...	noder dažādi video materiāli, citi materiāli, ko var atrast internetā. Dažreiz noder arī kādas aktivitātes, kuras tiek piedāvātas semināros vaiursos. Dažreiz izlasu kādu jaunumu sociālajos tīklos.	Šis pienākums man tika piedāvāts, uzsākot darba gaitas IGKV, vēlējos izmēģināt savas spējas strādājot citā darba vietā un audzināt pamatskolas posma klasi.... neizsīkstoša audzināšanas darba sastāvdaļa ir tikšanās un informācija apmaiņa ar skolēnu vecākiem. Vecākiem ir jābūt informētiem par norisēm skolā vismaz reizi mēnesī saņemot sekmju izrakstu, gan arī jāzina jaunākā, ar skolu saistītā, informācija.

				Protams, nenoliedzu, ka arī negatīvā informācija klase audzinātājam ir jāziņo vecākiem.
L.24.6.KLA .S	<p>Mācījos Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē gan bakalāuros, gan maģistros. Bakalāuros beidzu latviešu valodas, literatūras un pirmsskolas skolotāja profesiju. Bakalaura grādu ieguvu 2019. gadā. Maģistros mācījos izglītības vadību, un grādu ieguvu tagad, ziemā (2021. gadā – autora piezīme). Skolā strādāju otro mācību gadu, no 2019./2020. mācību gada. Tas bija mans pirmais gads skolā kā skolotājam. Tagad tas ir otrais gads un arī kā klases audzinātājam šis ir otrais gads. Es mācu 6. klasi. ... man uzreiz dod klasi, es taču nezināšu, ko ar viņiem darīt, vai ne. Un, jā, uzreiz klases</p>	<p>. Bet bērni zina, ka ar mani var runāt par jebko, ka var uzticēties. Mana nostāja ir skatīties uz dažādām lietām, nu vismaz centies to redzēt to pozitīvo, un redzot dažādus variantus situācijas risinājumam .</p>	<p>Klausos aktuālos “Skola2030” vebinārus. Lasu jaunākos rakstus, cenšos rast sev noderīgu informāciju. Bet daudz kas no tā jau ir zināms, vienkārši pateikts kau kādiem citiem vārdiem ... esmu klausījies arī dažādus kursus, kas saistās gan ar kompetencēm, par tiešsaistes rīku izmantošanu. Man ļoti patika demokrātijas kursi par demokrātijas stiprināšanu skolā</p>	<p>...kļūt par klases audzinātāju aicināja direktors, sarunās.... ... daudz es arī meklēju pati, gan dažādus tiešsaistes avotus, gan materiālus, ko izmantoju. Buros cauri, eksperimentēju ar bērniem, paskatos, kas varbūt sanāk, uz lielākiem bērniem, kas uz mazākiem bērniem. Lai arī viņiem ir kaut kāda dažādība, lai nav viens un tas pats mācību procesā. Tā buršanās visam cauri ir laikam tā vislabākā pieredze!</p>

	<p>audzinātāja pienākumi man tika uzticēti. Sākumā vispār nesapratu, kas man ir jādara. Un joprojām nezinu vai daru kaut ko pareizi</p>			
<p>A.58.10.KL A.S.</p>	<p>man ir 58 gadi, esmu absolvējusi 2 augstākās mācību iestādes: Daugavpils pedagoģiskā institūts, filoloģijas fakultāte, kur es ieguvu krievu valodas un latviešu valodas speciālitāti, un Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāti, un apguvu angļu valodas filoloģijas, tātad, skolotājas specialitāti ...šeit skolā un strādāju šeit jau 36.gadu. Šī ir mana pirmā un vienīgā darba vieta. un tik pat liels ir arī mans klases audzinātājas</p>	<p>Galvenais ir, šīs te attiecības klasē. Viss mans darbs vienmēr tika balstīts uz savstarpējās sapratnes, cieņas un izpalīdzības principiem ... mērķis - es tagad veidošu personību. ... te ir mācījušies bērni, kuri pastāsta par skolu, tad viņi nāk uz personālijām. Satikt tieši to skolotāju, mācīties tieši pie viņa. .. ļoti inteligēnts jauns cilvēks, skolotājam pierādīja, ka tā nav narkotika, un tas ir pilnīgi normāli, un tas ir tikai nomierinošs līdzeklis, ja. Un skolotāja bija ļoti dusmīga... Viņš izbaudīja to, ka skolotāja lika viņam saprast, ka skolotāja viedoklis ir tas pareizais</p>	<p>...kursi, vebināri, kurus es esmu skatījusies gan tiešsaistē un arī ierakstos.... ... skolotājam jāstrādā ar pašizglītošanos, nesagaidot kursus, kurus organizē, vai vebinārus, kurus piedāvā. Vienkārši ver vaļā, lasi, interesējies, galu galā, izproti lietas un tad rīkojies. Es daudz lasu, un man ir ļoti interesanti, ja, jo es redzu, ka tam bērnam ir jāpalīdz,pašizglītošanās, es domāju, tā ir ļoti būtiska. ... izglītību, bērnu tiesības un aizsardzība; bērnu intelektuālās attīstības psiholoģiskais izvērtējums; pamatvērtību audzināšana</p>	<p>Tas bija pilnīgi neapspriežams, skolotājs – arī audzinātājs! Tagad tā situācija ir nedaudz mainījies.... tas nozīmē uzņemties ļoti lieli atbildību, ļoti lielu atbildību, un saprotiet, par visu, ne tikai kontrolēt, teiksim, stundu apmeklējumu un sekmes es negribu runāt par vidējām atzīmēm, reitingu klasē.. nepārtraukti, jāatgādina par, par nopietnu attieksmi pret mācību darbu, motivāciju.</p>

Interviju transkripti ar X vidusskolas skolotājiem un skolēniem

Intervija ar A.58.10.KLA.S.

Labdien! (*fonā – Labdien, Ieviņ!*) Paldies, ka piekritāt intervijai. Es vēlējos ar Jums tikties, jo veicu pētniecisko darbu savās maģistra studijās un tēma ir “Pusaudžu sociāli emocionālās mācīšanās metodes audzināšanas stundās”, kas tagad ir ļoti aktuāla tēma un Jūs esat klases audzinātājs. Mūsu intervijas mērķis ir noskaidrot, kādas sociāli emocionālās mācīšanās metodes Jūs pielietojat praksē audzināšanas stundās, un vai tās atbilst pusaudžu vecumposma īpatnībām, kas ir attiecīgi 16, 17gadi, varbūt jau kādam ir 18.

Iegūtos datus no intervijas es izmantošu tikai un vienīgi pētnieciskajam darbam. Jūsu identitāte tiks šifrēta, būs burtu un ciparu kods, tā kā nevarēs neviens pateiks, ka es intervēju tieši Jūs. Jūsu viedoklis un personīgā pieredze netiks atklāta trešajām personām, tāpēc gribu lūgt pilnīgu atklātību, jo vēlos noskaidrot to reālo situāciju, kā Jūs vērtējat savu profesionālo darbu, kādi metodoloģiskie uzlabojumi un atbalsts Jums būtu nepieciešams, lai uzlabotu tieši audzināšanas stundu funkcionalitāti.

Mūsu saruna tiek ierakstīta, kā Jūs redzat, tā nolūks ir precīzāka datu apstrāde un sarunas raitums. Vai Jums ir kādi jautājumi līdz šim?

Nē, paldies, viss kartībā.

Tātad mēs varam sākt?

Jā, jā.. XXX (*smiekli*)

Lūdzu pastāstiet par sevi! Kāds ir Jūsu vecums, izglītība, darba pieredze un darba stāžs kā klases audzinātājam?

Tā, Mani sauc (*vārds izņemts*), man ir 58 gadi, esmu absolvējusi 2 augstākās mācību iestādes. Pirmā ir, toreiz tā saucās, Daugavpils pedagoģiskā institūts, filoloģijas fakultāte, kur es ieguvu krievu valodas un latviešu valodas speciālista, tātad, specialitāti. Pēc tam es absolvēju XXX. Tā būs labi ja? Un absolvēju Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāti, un apguvu angļu valodas filoloģijas, tātad, skolotājas specialitāti. Uzreiz pēc institūta (DPI – autora piezīme) absolvēšanas, 1985.gadā, es sāku strādāt šeit skolā un strādāju šeit jau 36.gadu. Šī ir mana pirmā un vienīgā darba vieta. (*runā lēni un uzsvērti, smejas*) Un tik pat liels ir arī mans klases audzinātājas, tā tā tā, stāžs. Es esmu 2 klasēm, es esmu bijusi audzinātāja no 5.- 9.klasei; trijām klasēm no 5.- 12.klasei, tādas tā kā, redzēt bērnu izaugsmi no (*fona troksnis*) bērnu

gaitām līdz tad, kad viņi kļūst par jauniem cilvēkiem. Un šajā mācību gadā uzsāku audzināt 10.b klasi un pildu audzinātājas pienākumus.

Tātad stāžs Jums ir pietiekoši, Jūs esat ļoti daudz bērnus (*smejas*) uzaudzinājusi.

Ļoti, ziniet es, es atvainojos, ziniet tāda ļoti, ļoti interesanta sajūta ir, kad, kad atnāk, piemēram, 1.septembrī, es redzu mans skolēns, tātad, viņš ved bērnu uz dārziņu. Sēž klasē bērni, kuriem, kuru vecākiem es biju skolotāja un arī audzinātāja. Kā es saku, jūsu vecāki ir nepieklājīgi jauni, vienkārši. Ja, tāda, tāda forša sajūta ir tiešām, kad tā, tā notiek viss, jā! (*smaida*)

Tā, Jūs minējāt, ka Jums ir krievu un angļu filoloģijas grāds. Bet kā ir, kā notiek tā lēmumu pieņemšana kļūt arī par klases audzinātāju? Vai tas ir tā kā administrācijas tāds priekšlikums vai skolotājs pats izvēlas?

Ziniet, ziniet, laiki ir mainījušies un agrāk, kad, protams, mūsu skola bija, varbūt vairāk bija bērnu, ja, tas bija tāds nu, teiksim tāds pienākums, ja. Tas bija pilnīgi neapspriežams, skolotājs – arī audzinātājs! Tagad tā situācija ir nedaudz mainījies, bet man vienmēr ir šķitis, nekad neesmu atteikusies kļūt par klases audzinātāju, ja. Man tika *piedāvātas* klases, teikšu atklāti, man *tika* piedāvātas klases, ja, un arī, šī klase, tas tika tā nedaudz gatavots, varbūt jau, ja *bet* (.)es gribu teikt, es uzskatu, piemēram, kad skolotāja darbs nedrīkst norobežoties tikai ar kaut kāda akadēmiska priekšmeta pasniegšanu, lai tas notiek raitāk, ātrāk, interesantāk, es domāju, ka tev jāaudzina bērns, tev jāzina iekšienē, kas tur notiek, tas bieži vien palīdz, raustīt aiz kaut kādām stīgām, kaut ko izprast tajos bērnos, ja. Un protams atceros, kā viena kolēģe man kādreiz teica, kad būt par klases audzinātāju ir tāda kā pievienotā (*iesmejas*) vērtība, ja, tas nozīmē uzņemties ļoti lieli atbildību, **ļoti lielu atbildību**, un saprotiet, par visu, ne tikai kontrolēt, teiksim, stundu apmeklējumu un sekmes, un tā tālāk. Bet galvenais, kas ir, es nekad neesmu nostādījusi sev tādu, tādu patētisku, tādu mērķi - es tagad veidošu personību. Nē, tas darbs ikdienā, bieži vien tāds, nu tāds, tāds, varbūt brīžam nepatīkams tāds, bet tu saproti, tu veido cilvēku personību un ļoti milzīgs gandarījums redzēt, kā tas bērns veidojas, nobriest beigās, ja. Ļoti, ļoti liels prieks to redzēt. Sīkumos tādos, soli pa solim, ja. Tā!

5:20

Tāpēc es nekad neesmu atteikusies no šī te, es nekad neesmu uzskatījusi par pienākumu, ja. Tāds, nu tāds darbs. Un pat ne par pievienoto vērtību Tas ir mans darbs.

Un tie ir tā kā tie pozitīvie aspekti, kur Jūs redzat to rezultātu, kad ir tā personība nobriedusi.

(Fonā) tieši, tieši tā, arī, jā.

Jā, bet Jūs teicāt, ka ir arī tādi nepatīkamāki momenti. Un, un es saprotu, ka skolotāja darbs ir tāds izaicinājumiem pilns, un nemitīgi jāpielāgojas – izglītības reformas nāk viena pēc otras, bieži vien vajadzīgas, bieži vien varbūt, ne tik ļoti, un arī tagad, kad mēs

pie dzīvojam šo ārkārtas situāciju, ļoti ātrā laikā vajadzēja noreāģēt un pilnīgi savādāka pieeja bija darbam. Un arī, ko es esmu ievērojusi, arī tas, ka, manuprāt, jau no 90tajiem gadiem ir tā, ka skolotāja algas sistēma (*fonā smieklī*) visu laiku ir mainījusies; un bieži vien ir tā, ka septembrī skolotājs nezin', kādu algu viņš saņems.

Bet kādi ir Jūsu tie personīgie izaicinājumi un grūtības, ar kurām ikdienas saskarieties?

(8) Ziniet tie izaicinājumi, es gribu teikt, ka (2) pēdējā laika izaicinājumi vislielākie, ziniet ko es, es esmu sapratusi, ja, ka neskatoties uz vecumu, neskatoties varbūt.. cilvēkiem vienmēr ir iespēja mainīties, ja. Un es kādreiz teicu, kad strādājot skolā, vispār tā tā.. dzīve skolā neļauj skolotājam novecot tik ātri, laikam tā (*smejas*) iekšēji kaut vai tā. Tev visu laiku ir jālec līdz bērniem, jāklausa viņu mūzika, jālasa, jāizprot viņi, jārunājas ar viņiem un tā tālāk, ja. Un tie, protams, tādu, tādu izaicinājumu ir bijī ļoti daudz, it īpaši pēdējā laikā, ja. Un man tā šķiet, ka vispār, mūsdienu dzīvē viss notiek tā kā, ziniet, ķīmijā ķēdes reakcija. (*smejas*) Viena reakcija, izaicina otru, un tā. Un ko es esmu sapratusi, kad, (2) kad it īpaši pēdējos varbūt piecos, pēdējos gados, ja, šajā gadā ļoti daudz tādas (*atkārtojas 3 reizes*) izmaiņas manī ir notikušas, ja es sapratu, ka izmaiņas, izmaiņas sabiedrībā, ja, arī progresīvie kaut kādi procesi, un vēl tādi attīstības procesi, ja, kā ekonomikā un tehnoloģiju jomā, tie loģiski izsauc izmaiņas sabiedrībā, un cilvēku savstarpējās attiecībās, tā kā komunikācijā, ja. Jo tālāk, jo vairāk mēs runājam arī par mākslīgo intelektu un redzam, kā tas arī eksistē, kā tas arī darbojas, ja. Es domāju, kā tas ir saistīts arī ar izglītības sistēmu, jo tās līmenim, ja, ir jāatbilst mūsdienu, tā teikt, sabiedrības prasībām. Jūs runājat par reformām, jā. Man tā šķiet, man vienmēr liekas, ka mēs visu laiku dzīvojam reformās. **Visu** laiku kaut kas tiek uzlabots, pārkārtots. Kaut kas mehāniski pārmantos no citu valstu pieredzes un neveiksmīgi cenšas ieviest mums. Un tad atkal mēs atkāpjamies pie vecām, kaut kādām, kaut kādām zināmām jau patiesībām, ja. Vēl es esmu sapratusi, ka sabiedrībai nepieciešami jauni cilvēki, kuriem ir ne tikai spēcīgas akadēmiskām zināšanas, bet arī, šis te pēdējais gads, kad mēs strādājam attālināti, ir saasinājis to lietu, varbūt ne gluži saasinājis, bet viņš tā, nu tā... (2) tika tas skaidrs, ka vajadzīgi ir cilvēki rīcībspējīgi, patiesi, kritiski attieksmē pret sevi un apkārtējiem, un galvenais emocionāli ļoti stipri. Un tādi, ne visi ir tik (.) izturīgi, un kā es saku, bērniem ir tāda trausla nervu organizācija, man gribas teikt. Un arī tas ir ļoti nepieciešams.

Un ziniet, par maniem izaicinājumiem, es gribu teikt, ka strādājot tādā ļoti paātrinātā ritmā, es gribu teikt, ja, skolotājam arī ir nepārtraukti pašam jāmainās, ja. Un, un te tiek pieminēta arī tā mūsu skolas reforma, "Skola 2030". (.) Pārskatot to, jā tur ir tādi (2) teikumi par "kompetenču balstītu izglītību". Jo, jo skolas reforma paredz citu pieeju mācību stundas norisei, tādai aktīvākai skolēnu iesaistīšanai, ja, stundas vielas apguvē, tādu, nu netradicionālāku metožu pielietošanu, ja. Tas lika arī man pārskatīt savu mācību stundu norisi. Un, atskatoties atpakaļ,

mēs jau ar tādām iezīmēm esam strādājuši, svešvalodā vēl jo vairāk, ja. Jo visi mācību līdzekļi, kas tiek izstrādāti, tur jau tas, īstenībā, viss tiek iestrādāts, ja. Un daudz ko mēs arī darām, varbūt tas tā tagad ir ļoti aktualizēts. Protams vislielākais izaicinājums mani ir bijis tā attālinātā *mācību procesa organizēšanu (mainīts balss tonis, uzspēlēts)*, ja, plānojums, kas saistās ar skolas reformas realizēšanu, arī pārbaudes formu izvēle, un, protams, mācību platformu un moderno tehnoloģiju izmantošana. Jā, tas man visliekākais izaicinājums bija. Tā laikam.

10:08

Jā, tā ir. Tas bija visiem izaicinājums, jo lai arī mēs uz to digitalizāciju gājām, mēs nebijām gatavi, ka viņa būs nu tik lielā mērā jāizmanto. (fonā – tieši tā, tieši tā).

Runājot par audzināšanas stundām, kāds, jūsuprāt, vispār viņu mērķis?

(2) Ziniet, ja es runāju par visu to audzināšanas procesu, es, ziniet, varbūt vairāk fokusēšos uz vidusskolu, ja, es esmu 10.klases audzinātāja, ja. Tad arī man tā pieredze ir ilgāku gadus ir strādāt ar tiem bērniem. Ziniet, es tā domāju, tas galvenais mērķis varētu būt tāds, pirmkārt, bērnam novērtēt sevi, ja, izprast kas es tāds esmu, ja, likt domāt, aizdomāties, kritiski, patiesi analizēt, izprast lietas, nebaidīties izteikt savu viedokli, un nāk pie slēdziena, pie tāda slēdziena, ka tās ir patiesības, bet tās vienīgās patiesības nemaz nav. Un, ziniet, ir tāds baigais gandarījums, kad bērns, kurš ir bijis tāds, varbūt savu kompleksu ieslogots, tāds varbūt kaut kur nospiests, un tā, *pirmo reizi droši pasaka savu viedokli* (runā lēni un uzsvērti), ja, tātad, savu viedokli, nebaidoties būt kritizēts, varbūt, un neatskatoties, uz varbūt, dažādām piezīmēm. Tas ir baigais gandarījums. Galvenais mērķis ir šis te – kaut kāda iekšējā stieņa veidošana, man tā liekas, bērnam. Jā, kas nav, nav vienkārši, ja. Es nerunāju par vārdu principi, nē, tas jau ir par, par, par skaņu, par (.) dažreiz par skaļu, ja. Vienkārši stienis, mana nostāja, pret pamata lietām, ja. Kas ir ļoti būtiski, ja. To es vēl gribēju teikt, tā.

Paldies. Un kā Jūs, kāda tad ir tā pieeja Jūsu audzināšanas darbā, varbūt Jūs redzat šīs pieejas pozitīvie aspektus, bet varbūt ir arī kādi trūkumi?

(3) (novaidē) Vai, ziniet, protams, protams, es negribu būt pašlaik tāda, ar patosu runāt, bet protams – bērns. Mana audzināšanas darba centrā vienmēr, vienmēr ir bērns. Un es esmu strādājusi ar pusaudžiem un jauniešiem. 12 klase tie jau ir jauni vīrieši un sievietes. Tur, tie vairs nav bērni, un kur nu vairs nav jaunieši, ja. Un vienmēr, protams, man tā šķiet, man tā likās, kad (2)..mmm..ziniet, es, es, vienmēr, vienmēr sāku ar to, kad es negribu runāt par vidējām atzīmēm, reitingu klasē, tur un tā tālāk un joprojām, ja. Galvenais ir, šis te attiecības klasē. Viss mans darbs vienmēr tika balstīts uz savstarpējās sapratnes, cieņas un izpalīdzības principiem, ja, man tā liekas. Galvenais, cieņu, cieņu un sapratni, ja. Man ļoti vienmēr gribās, lai bērni saprot mani, ja, kāpēc es to daru, ja. Un es nerunāju tagad par to, ka ir bērnam nepārtraukti, protams, jāatgādina par, par (2) nopietnu attieksmi pret mācību darbu, motivāciju. Bez šaubām.

Bet es domāju, ka tas viss veidosies tad, ja viņam būs kaut kāda, tāds, emocionāli būs viņam tas fons sakārtots. Un es varbūt arī pateikšu, ka šogad, man bija tāda ideja, kad pirmajā audzināšanas stundā, 10.klasē, es viņiem biju sagatavojusi savus novēlējumus – klases dzīves principus, kurus vienmēr ievērosim un veidosim savu klases dzīvi, tā: “Novēlējumi Tev, uzsākot mācības mūsu skolā 10.b klasē”:

- Veselību, prieku un tikai patīkamas emocijas šajā mācību gadā!
- Mācies! Centies un neatkāpies pie pirmajām grūtībām! Centies visu izpildīt pēc labākās, pēc iespējas labāk un laicīgi! Nepadodies!
- Izturies ar cieņu pret skolotājiem! **Vienmēr!!**
- Nekavē neattaisnoti nevienu stundu!
- Esi draudzīgs! Nekautrējies palūgt palīdzību!
- Nesalīdzini sevi ar citiem! Un nekādu muļķīgu kompleksu!
- Esi saprotošs, atsaucīgs un izpalīdzīgs!
- **Laba humora izjūta** ir ļoti (.) novērtējama mūsdienās!
- Atbalsti savus klases biedrus! Palīdzi jaunpienācējiem (pārsakās) ātrāk iejusties klases kolektīvā un justies kā savējiem!
- Nesūdzēties un “nečīkstēt” par grūtībām! Ziniet, es arī visās klasēs, tad, kad attālināti mēs strādājam, ja, un tad, kad es dzirdu no kolēģiem, ka kāds jau tur čīkst, es tiešām, visiem teicu, (.) **“Tā jaunieši, nesūdzamies un nečīkstam, ja”**. Nesūdzamies (*smejas*) par (.) lieliem mājas darbiem un nečīkstam par, vai otrādi, par sliktiem skolotājiem, kas to uzdot, ja. Tas ir tāds, nu, nu (.) nu tā varbūt, ja.
- Vēl es bērniem teicu, ka visas problēmas ir atrisināmas!
- Par visu var izrunāties ar draugiem vai klases audzinātāju, kur es vienmēr tev palīdzēšu!

15:01

- Prats glabāt noslēpumus! Protams, ja.
- Nebaidies atklāt savus talantus! Neatsakies piedalīties skolas pasākumos, veidojot klases priekšnesumus vai izrādes! Atmiņas par skolu veido **ne tikai** sēdēšana klasē, bet arī priekšnesumi, it īpaši mēģinājumi, it īpaši kaut kādi neaizmirstami, spoži un smieklīgi.
- Sporto, dziedī vai dejo!!
- Protams jau, 10.klasē, nopietni domā par saviem nākotnes plāniem!

- Un vēl es runāju par to, ka apsaukšana, pazemošana, rupjības, apsmiešana, divkosība, nelaiplnība, tā ir nenopietnas, nenobriedušas personības īpašības! Mūsdienās no tādiem cilvēkiem norobežojas. *Un* pateicu, ka klasē tas nekad nenotiks mūsu!
- Cilvēku attieksmi veido, pret tevi būs tāda, kāda būs tavējā pret viņiem! Un veido savu labo reputāciju!
- Un vēl kas man ļoti patīk un ko es vienmēr uzsveru, *vienmēr un visur esi patiens!!!* Tie bija mani tādi novēlējumi. Un ziniet, ko es, es, es tā biju pārsteigta, ka bērni tā, nu (.) es, .. man liekas, ka viņi tā saprata un, un tas bija tā forši, ja. Un man tā šķiet, ka problēmas, problēmas bieži rodas, problēmas arī audzināšanā rodas, ziniet, es saprotu, arī no dažādiem apstākļiem ģimenē, arī kaut kur no ārējiem apstākļiem, ja. Bet man liekas, ka bieži vien no skolēnu nevēlēšanas, varbūt arī neprasmes, sevi mainīt. Viņš vienkārši to neprot darīt, ja. Un arī (.) mmm, ļoti grūti ir mainīt attieksmi pret sevi un attieksmi pret citiem, ja. Tāpēc es arī ļoti uzsveru, vienmēr, par tiem nevajadzīgiem kompleksiem. Es ar prieku redzu kā daži bērni, piemēram, atmet tādu, tādu (.) nu, nemainās pilnīgi uz, teiksim, pilnība no balta uz melnu, bet tādas patīkamas, tādas foršas izmaiņas bērnos ir. Nu tā, tādi tie darba principi ir.

Hmn, tā tad es saprotu, un man tā cauri visam spīdēja, ka viņiem izveidota šeit ir droša vide, (fonā – tieši tā), kur viņi tiek pieņemti, kur viņiem ir arī tā cieņpilnā attieksme un mobings tiek izslēgts un, tā kā, nepieņemts, un tad varbūt viņiem arī ir tā vieta, tos kompleksus savus, nu viņi jūtas droši un līdz ar to savus kompleksus arī atmet.

Jā! Es atvainojos, es vēl piebildīšu, jo, lieta ir tāda, ka mēs ar prieku vērojām, ka šogad, nu pagājušajā gadā, mūsu skolā iestājās ļoti daudz bērni no citām skolām, ja un manā klasē. Un es domāju, ka tā ir tāda ļoti jauki lieta ja, tā tad šeit ir tāda aura. Un es runāju ar jaunpienācējiem, ja. Viņi, protams, ir dzirdējuši no citiem bērniem, kas šeit ir mācījušies, ka te ir tāda, tāda aura, aura izveidojusies. Arī skolotāji, ja, tādi, teiksim, tāda demokrātiska aura, skolotāji, kuriem nav bail pienākt, pajautāt kaut ko, viņi vienmēr palīdzēs, ja. Un man ļoti gribējās arī saviem bērniem, koknesiešiem, es uzsvēru, ka ir, protams, jādara viss, lai tas bērns, jaunpienācējs, jūtas tāds savējais, mūsējais, manējais – droši, labi, lai viņam te ir vienkārši, lai viņš te labi jūtas, ja. Labi jūtas, viss pārējais notiksies, ja. Tas ir galvenais, es domāju.

Hmn. Jā. (3) Jā, jo skolēni nāk patiesībā, vairāk viņi nevis motivēti ir nākt uz skolu mācīties (smejas), bet nu tieši tā socializēšanās un personīgās attiecības ir tās, kas viņus uzrunā. (tiek runāts pa virsu)

Jā, tieši tā. Un ziniet, skolēni tiešām nāk. Un ja te ir mācījušies bērni, kuri pastāsta par, par mūsu skolu, tad viņi nāk arī uz personālijām (XXX) Satikt tieši to skolotāju, mācīties tieši... Es, es to esmu; mēs par to; es to jūtu pēc tādiem nostāstiem. Tā kā, tam arī liela nozīme.

Jā. (4) Jūs jau minējāt, ka 10.klase ir jaunā, arī termins, “kompetenču pieeja izglītībā”, bet saistībā ar audzināšanas stundām, viņas nav. Nu, es skatoties Skola 2030, tur ir metodoloģiskie materiāli mācību priekšmetiem, bet uz audzināšanas stundām ir tikai Valsts izglītības satura centra 2016.gadā izstrādātas metodiskais līdzeklis, kas ir ieteikumi klases audzināšanas stundām. Viņi arī ir aprobēti mūsu skolas audzināšanas programmā pagājušajam un šim mācību gadam. Bet tas jautājums ir, cik lielā mērā Jūs vadāties pēc tās metodoloģijas un kāds ir Jūsu vērtējums, vai tā ir efektīva prakse?

19:58

Ziniet, es gribu teikt, ka, protams, es esmu iepazinusies ar vadlīnijām, un šo te metodoloģiju un, es gribu teikt, kad, es gribu teikt, kad, arī šī te vadlīnijas ir iestrādātas mūsu skolas šajā kopējā audzināšanas plānā. ***Tas ir pārrunāts, ja.*** Mēs esam nolēmuši, ka, protams, mums ir jāvadās, nu teiksim tā – jāievēro tās vadlīnijas, ***bet*** (2) mēs esam nolēmuši, ka skolotājam tomēr ir; skolotājs varētu, tā nu, būt kreatīvāks un pielāgot to visu konkrētai situācijai, konkrētai klasei, ja. Nu tā es arī, tā es arī rīkojos un es jau teicu par to, ka tas ir lietderīgi, tas ir, protams, lietderīgi un jāizstrādā kaut kādas tādas kopējās, tāds virziens, ja. Bet es domāju, ka jādod skolotājam lielāku brīvību, metožu, paņēmieni izvēlē, pielietojumā, varbūt, situācijas novērtēšanā, savā kaut kādā rīcībā, ja. Es domāju, ka jādod lielāka brīvība. Protams, tie ir lietderīgi, ja. Un es domāju, ka šādi te metodiskie materiāli ir nepieciešami kā pamats, uz kura skolotājs jau būvē un veido pats savu, specifisku plānu, atbilstošu konkrētai situācijai, bērniem. **Jā, es pilnīgi, es gan nedrīkstu kā intervētājs teikt savu (*smejas*) viedokli. Bet tāpēc tas jautājums bija, vai tā metodoloģija ir atbilstoša tieši tām pusaudža vecumposma, nu, īpatnībām, kas ir tas galvenais, ko viņš tieši tajā konkrētajā posmā: pamatskolā ir citas intereses, viņi vēl tik, kā lai saka, nav tik ļoti uz nākotni noskaņoti, bet nu vidusskola jau ir tā, ka tev tiešām ir, kā Jūs teicāt, ir tas kodols viņam jāizveido, lai viņš tālāk būtu gatavs. Kāds ir Jūsu viedoklis, vai VISC būtu nepieciešams izstrādāt jaunu metodoloģiju, jo viņa ir 2016.gada, jau labi pieci gadi ir pagājuši. Un arī tā digitalizācija ir skārusi, un kas balstītos uz sociāli – emocionālo mācīšanos?**

Ziniet, (3) es domāju, ka (.) pieci gadi pagājuši, bet es domāju, ka mūsdienu attīstībā procesā, it īpaši, skolā, tas ir pietiekoši ilgs laiks, lai kaut ko mainītu. Ņemot vērā, it īpaši pēdējā gada, teiksim, tās izmaiņas, kas notikušas bērnu emocionālā stāvoklī, komunikēšanās trūcumā, uzskatu, ka VISC vajadzētu izstrādāt vai veikt kaut kādus jauninājumus, vai izstrādāt pilnīgi jaunu šo metodoloģiju audzināšanas stundām, atbilstoši dotai situācijai, ja. Protams, tai vajadzētu paredzēt lielāku, šo te, skolotāja, teiksim, klases audzinātāja tādu ***brīvību***, ja, tādu darba formu un metožu izvēlē, kā es teicu, ja. Jo jauniešu emocionālā un psiholoģiskā fona uzlabošana ir tāda valstiska problēma. Tad, kad es skatos (.) arī sociālajos tīklos, kaut ko vai

lasu, protams, tā ir tāda ļoti saasināta problēma, ziniet. Strādājot kādus 5 - 6 gadus atpakaļ, es nekad nedomāju, ka man vajadzēs sastapties ar tādām ļoti, ļoti nopietnām emocionālām problēmām, ja, kuras ir saistītas ar vārdu “depresija”, vārdu “distonija”, vai tur trauksmes lēkmes vai tā tālāk, ja. Tāpēc es domāju, ka šīm te instancēm vajadzētu izstrādāt šo te metodoloģiju jau saistībā ar mūsdienu aktualitātēm.

Jā, es tagad pajautāšu (.) Par cik Jūs pieskārties tam, ka skolotājam būtu vajadzīga lielāka brīvība, es arī piekrītu, ka to plānu varētu skolotājs pats, nevis viņam ir dots plāns, bet viņš varētu izstrādāt viņu pats, un ka, varbūt, VISC, varbūt varētu apkopot tieši tās metodes kādā veidā strādāt, piemēram, kādas ir pazīmes, piemēram, depresijai, un ko tad ar viņu darīt, nevis tajā un tajā stundā mēs runāsim par depresiju, bet ja, skolotājs pamana, ka ir šis te depresīvais stāvoklis, ko tad darīt, un tie ieteikumi. Un ja nav, tad viņš arī šo metodoloģiju, viņam tā nav nepieciešama. (fonā – jā, jā!) Un ja ir karjera attiecīgi, tad ir apkopots metodoloģiskais materiāls, kuri ir speciālisti, kuras ir tie testi, vai citi ieteikumi kā tieši strādāt. Un tad es pārleķšu uz to jautājumu, kad (.)

25:01

Kāds ir tas Jūsu atbalsts, ko jūs saņemat? Gan no administrācijas puses, no kolēģiem? Kur Jūs meklējat šīs metodoloģijas. Jo mans novērojums arī bija, kad es izlasīju šo plānu, ka skolotājam ir jābūt tādām, nu tik multi kompetentam, lai runātu gan par depresiju, gan par karjeru, gan attīstītu kritisko domāšanu, pilsonisko līdzatbildību. Nu tāds kā, kā mēs sakām “Šveices nazītis”, kurš var, viens nazītis, kurš var visu izdarīt.

Ziniet, es gribu teikt, par palīdzības saņemšanu, ja: ziniet, protams, protams, mēs saņemam šo te palīdzību tādu ieteikumu formā, protams daudz kursi ir bijuši. Piemēram, skolā ir, mēs iesaistījāmies projektā “PuMPuRS”, ja, ir dzirdēts, ir zināms, ja, bet tie kursi starp citu, man ļoti patika, ja. Tie bija tādi varbūt laika ietilpīgi, rudenī man patika, ļoti interesanta lektore bija un strādāja, ja. Ja tas darbojas un palīdz kaut vienam bērnam, un, nepamest mācības un turpināt, lieliski, tad tas mērķis ir sasniegts un rezultāti ir. Ir protams kursi, vebināri, kurus es esmu skatījusies gan tiešsaistē un arī ierakstos, ja. Tā arī sociālais pedagogs, nepieciešamības gadījumā, mēs griežamies pie viņas, ja. Bet es domāju, ka ļoti, vismaz manā gadījumā, ja, ļoti daudz ir (.) skolotājam jāstrādā vispār ar pašizglītošanos, ja, saprotiet. Nesagaidot kaut kādu, nu, (2) kursus, kurus organizē, vai vebinārus, kurus piedāvā. **Vienkārši ver vaļā, lasi, interesējies**, galu galā, galu galā, es nezinu, nu izproti lietas un tad rīkojies un tā. Vismaz tā es darbojos, ja. Es daudz lasu, un man ir ļoti interesanti, ja, jo es redzu, ka tam bērnam ir jāpalīdz, ja. Varbūt tāpēc tā pašizglītošanās, es domāju, tā ir ļoti būtiska pašlaik, ja. Ļoti, pēdējā laikā, piemēram, šajā te attālināto mācību procesā, ļoti daudz mēs sadarbojamies ar kolēģiem, ja. Un atrodoties skolā (XXX) ziniet, tiešām, mēs te, es, es nu... Tad, kad mēs strādājām klātienē,

laikam jau nebija laika satikties, tik cik mēs te satikāties. Tagad bij' kaut kādi nu *pārtraukumi* starp tiešsaistes stundām, kur mēs satikāties, apspriedām, *palīdzējām viens otram*, un, un..un, te arī *diskutājām* par lietām un ..pārrunājām, ja. Tas ir arī ļoti daudz, tas ir tāda pieredzes, pieredzes apmaiņa ar kolēģiem, ja. Bet es vēlreiz gribu uzsvērt, ka šajā gadījumā, ka šajā gadījumā ļoti svarīga ir paša skolotāja tāda vēlme pašizglītoties un, un, un...un, un, un..pašizglītoties, laikam tā.

(2)

Līdz ar to (2)..Es jau vairs nesekoju plānam. (fonā – Viss kārtībā!) Bet par cik tas ir arī tā domāts, tas ir tikai uzmetums, un mūsu saruna jau aiziet un pati vadās.. Jūs arī teicāt, jā, ka skolotāja kā skolotāja, kā loma ir ļoti svarīga un tikai tas skolotājs, kurš pašizglītojas un seko līdz, un attīstās, var parādīt skolēniem saviem piemēru, ka viņiem arī (smejas), viņi arī nevar stāvēt uz vietas un viņiem ir jāattīstās. Tad nu jā, kompetents cilvēks tikai citam var iemācīt kaut kādas kompetences un vērtības, kas viņam ir.

Jā, Jūs minējāt, ka tās audzināšanas stundas ir pielāgotas katra vecumposma īpatnībām un interesēm. Bet kādā veidā Jūs iegūstiet to informāciju, kas Jūsu klasei ir aktuāls?

Ziniet, vispirms es gribētu, varbūt, teikt, par to, par to satura pielāgošanu vecuma īpatnībām. Ziniet, tas man atkal atgādina to metodi, varbūt es to tagad nepareizi pateikšu, valodā mēs to izmantojam: “Sniega kamols”. Kad no viena vārda, vārda savienojums, tad vienkāršs teikums, salikts sakārtots, salikts pakārtots teksts un tā tālāk, ja. Man tā liekas, ka arī audzināšanas darbā tā ir. Paņemsim vienu tēmu, kas iet no 1.klases “veselīgais dzīvesveids”, ja. Un tad tu redzi kā tas atbilstoši, kā tu vari, piemēram, atbilstoši vecumam jau to tēmu papildināt. Nu 5.klasē pamatlietas varbūt, ja, tur veselīgi ēšanas ieradumi, higiēnas ievērošanas. Pēc tam atkal 6.klasē tu vari runāt par smēķēšanas kaitīgumu; 7.klasē iet jau sarunas par alkoholu un narkotiku lietošanas bīstamību un atkarību; 8.klasē jau tā tolerantī, sensitīvi par dzimumattiecībām, varbūt. Varbūt pieaicināt kaut kādus speciālistus un organizēt dalītas nodarbības zēniem, meitenēm, ja.

30:08

Savukārt vidusskolā, bez šaubām, tās sarunas, teikšu atklāti, ir bijušas ļoti atklātas, ļoti tādas, (.) tādas ļoti sensitīvas, ja, un ļoti (.) arī (.) tādas, nu tādas vētrainas, dažreiz, ja. Jo (.) iet runa, iet runa teiksim jau par tādām lietām, par ēšanas nu (.) ieradumiem, man klasē arī ir veģetārietes – meitenes. Veģetārisms un vegānisms, ja. Piemēram, vidusskolā mēs runājam par *tik aktuālu* jauniešiem tēmu kā nu, es arī runāju atklātāk, par dzimumattiecībām. Arī par tādu lietu kā cilvēka seksuālā orientācija, ja. Un es, piemēram, vienmēr viņiem uzsveru, ka tu vari to pieņemt vai nepieņemt, bet tev jābūt ir *tolerantam* pret cilvēka izvēli. Un *tolerance* ir vispār *mūsdienu moderna cilvēka inteliģences iezīme un vērtība, ja*. (XXX) Ir bijušas ļoti lielas diskusijas par

marihuānas smēķēšanu, vai tā ir narkotika vai nē. Un man ir bijuši, piemēram, arī tādi,... nevar pārlicināt jaunietai par to, ja. Es tagad nerunāju, es pat, es pat neiedziļinājos un negribēju veikt nekādu izmeklējumu, vai viņš to dara vai ne, piedodiet man, ja. Bet tādu, ja. (.) Un es atceros, ka man bija ļoti patīkami dzirdēt, vienā klasē es atceros bija tāda saruna, ka atnāca jaunieši un teica, ka bija stunda, cita stunda, kur viņi šo te lietu diskutēja, ja, vai marihuāna ir narkotika vai nē. Un viens jaunietais, (.) **ļoti inteligents jauns cilvēks**, skolotājam pierādīja, ka **tā nav narkotika**, un tas ir **pilnīgi normāli**, un **tas ir tikai** nomierinošs līdzeklis, ja. Un skolotāja bija ļoti **dusmīga**, ja. Tā, un (.) atnākot šeit mēs arī to pārrunājām, un es teicu, zini, (XXX) man arī par to ir viedoklis, un, un, un.. es uzskatu, ka nav vieglu narkotiku, un, un, un..tā ir ļoti diskutējama lieta, ja. Un, un ...tad es teicu, kā viņš teica: “Skolotāj, redziet kā, laikam jau ir telpas, kur savu viedokli nevar izteikt.”, ja. Man tā bija ļoti patīkami to dzirdēt, es teicu, zini, tas ir tavs viedoklis, un tā, un tas nenozīmē, ka..man ļoti skumji, ka viņš, zini, ir izbaudījis tajā stundā (.) Viņš izbaudīja to, ka skolotāja lika viņam saprast, ka skolotāja viedoklis ir tas pareizais, ja. (.) (XXX) Un tad mēs sagaidīsim to, ka bērni aizvērsies, ieslēpsies, un nekad vairs mēs nevarēsim ar viņiem, teiksim, nu neteiksim, “kašāties viņu dvēselē”, bet mēs nekad vairs nedzirdēsim patiesību, nesapratīsim, kas ar viņiem notiek. Un tas audzināšanas darbs būs vairāk vai mazāk formāls, man tā liekas, ja. Tā. Tāpēc tā, un arī runājot par šo te, tāpat arī marihuānas piemēram, tā ir tāda saruna, ja. Un es domāju, ka materiālus savām audzināšanas stundām, protams es gribu teikt, kad es jau tagad (*smejas*) varbūt (*smejas*) jau ļoti kreatīvi darbojos tajā, tajā jomā. Bet nu es domāju tā, ka par veselīgo dzīvesveidu, *ok (runā angļiski – labi)*, es varu runāt par to, ja, par kaut kādām vēl lietām. Te arī būtu lietderīgas sarunas ar speciālistiem, ja, piemēram, kā par drošu dzimumdzīvi un tā tālāk, ja. Un, un.. Man uz domu pavedina, piemēram, arī kaut kādas publikācijas internetā, ja. Starp citu es lasu (.) ļoti (.) daudz (.) krievu vietnes. Ir ļoti labas, ļoti interesantas, ļoti interesantas vietnes krievu valodā, ja, krievu tieši, krievu vietnes, ja. Tādi ļoti interesanti psiholoģijā, ar netradicionālām metodēm, ja, un tādu skatījumu uz izglītību, sniedz savus padomus. Un tad es tā pārdomāju, varbūt, varbūt es bērniem kaut ko varētu tādu piedāvāt un pārrunāt. Tā kā viss rodas es domāju, viss rodas arī no informācijas, no situācijas. Un es atceros toreiz to situāciju, vesela stunda aizgāja uz tām pārrunām, ja. Tā kā tā, ja.

Jā un tas ir arī tas, ko mēs izglītībā tagad runājam par to stundu plānojumu (2), kad skolotājiem vajadzētu būt tā kā lielākai iespējai arī izvēlēties. Jo tu nevari pārtraukt, ja tā diskusija aiziet, tu nevari pārtraukt tajā 40tajā minūtē, pateikt “Viss!” (smejas) Stunda ir beigusies. Nu jā! Varbūt nākotnē tā būs viena no nākamajām reformām. (smejas)

Es vēl atļausos, pārtraucu Jūs. Atvainojos. Man tagad ienāca prātā arī, piemēram, tas temats par karjeras izvēli, ja. Es atceros arī, šī te iepriekšējā, pēdējā audzināmā klase, tāda ļoti nopietna

tāda klase, ja. (3) Bija, nu bija tur problēmas, ja. Es ar prieku redzēju kā viņi tā **sadzird, saklausa tevi pēc laika**, pēc tā visa.

35:05

Bet ziniet arī par to, par karjeru, par savu dzīvi, ja. Es atceros kā viens jauneklis, ja, kurš tāds diezgan ass (.) un varbūt, (.) dažreiz tāds diezgan (.) parupjš, ja. Bet es atceros, kā viņš man teica: “Skolotāj! Kāpēc, kāpēc ir tāds priekšstats par to, kad visiem ir tāda viena taka, tāds viens ceļš ejams – skola, augstskola, karjera un tā. Es gribu varbūt kaut kā savādāk to visu darīt.” Un tad viņš man pateica: “Varbūt tiem”, pagaidiet, viņš man teica, tūlīt es atceros pat: “Varbūt tie (2), tie pretrunīgie ceļi ir tie produktīvākie.” Kaut ko tādu viņš man teica, ja. Tad bija arī, kā Jūs saktiet,..(.) man bija neapstādināma, tāda saruna, par to ko darīt, kā darīt, varbūt paņemt to brīvo gadu, to *gap year (runā angļiski – brīvais gads)*, kā angļi saka, ja, un izbaudīt, izmēģināt, melni pastrādāt, lai pēc tam kaut ko savā dzīvē sasniegtu, ja. Tāpēc tās sarunas bieži vien ir tādas. (.) Nu tu pilnīgi esi izgājis no plāna, kā es saku, brūk visi tematiskie plāni, ja, bet tas ir tas vērtīgākais laikam, un tas ir tas, par ko es runāju, atveras un ir bērni, kuri ir klusējuši, pēkšņi tur sāk runāt un tā. Tas ir tas vērtīgākais.

To plānā nevar ierakstīt. (*smejas*)

Jā, jā, jā, nevar. Un godīgi runājot, nu tiešām ir. Jā!

(3) Jums pēc plāna ir atvēlētas piecas organizatoriskās darba stundas. Kā Jūs viņas un kam Jūs viņas tērējat? Vai kā Jūs viņas saplānojat?

Ziniet, tās piecas **organizatoriskās** darba stundas, tas ir apmēram tā kā, piemēram, priekšmeta apguvei ir rezerves stundas, aptuveni tā. Kā angļi saka: “*In case of emergency*”. (*runā angļiski – ārkārtas situācijām*). Ziniet es tās, es tās, piemēram, izmantoju tā, ir stunda, ir stunda, piemēram, man vajadzīga stunda bez, (*smejas*) bez temata, ja - pārrunām, piemēram, par pirms brīvlaikiem: “Tā, jaunieši, kāda situācija, kas notiek, kas darāms.” Saprotyiet tāda vienkārši pārrunāt lietas. Pirms Ziemassvētkiem, pārrunāt lietas, arī stunda vajadzīga organizēt, nu, būsim godīgi, kad klātienē te, te bijām skolā, organizēt pasākumu, tā. Viss kaut kas man te ir, nevaru satikt bērnus, tad es ņemu vienu stundu un izmantojam tādām lietām, ja. Kaut kur tādu steidzīgu, klasei aktuālu problēmu risināšanai, klases lietu pārrunāšanai varbūt, par sekmēm un kavējumiem. Nu tā, tā es viņas izmantoju.

Varbūt nākotnē, tajos metodoloģiskajos ieteikumos vajadzētu atvēlēt lielāku šo te organizatorisko stundu skaitu, mazāk iekļaujot tematus?

Īstenībā es nezinu, vai (2)... Īstenībā, jā. Tās stundas ir nepieciešamas, kad mēs strādājam klātienē, piemēram. Un, runājot par tām, stundām, ja. Ziniet, piemēram, tagad attālināti strādājot, es esmu organizējuši ļoti daudz viņiem arī tiešsaistes stundas. Un, ziniet, ir stundas, kur es vienkārši tā vienkārši jūtu, kad, jūtu, kad pēc sarakstes mūsu tajā klases grupā, ja, ka viņi

tādi sašļukuši, ja. Viss, satiekamies bērni pusstoņos vakarā. Saslēdzamies mēs, vienkārši saslēdzamies, ja. Un tā, par ko? Nu ne par ko! Kā iet? Un kaut ko. Es tā jūtu, kad es tā kaut kādus smieklīgus atgadījumus viņiem stāstu par bērniem, kas ir atgadījušies un vēl kaut ka. Tā drusciņ viņiem, tā drusciņ viņiem,.. pacelt viņus augšā. Jo es esmu redzējusi (.), godīgi runājot, es esmu redzējusi (.) **nogurušas sejas, sašļukušu** galīgi šo te - neslēgšu kameru. Cepuri nost, mana klase vienmēr saslēdz kameras, un tā. Ir meitenes, kuras negrib rādīties. Es saku: “Meitenes, nevienai te nav krāsotu lūpu pašlaik”, bet ir tādi, kuri: “Skolotāj, nu es negribu, lai mani redz”, - “Nu parādies!”, -“Ai, nē!”. Un tad parādās seja, saprotiet, es jūtu, ka to bērnu drusku ir jāsapurina, ja. Lūk tādā stilā tās stundas arī ir. Zem nosaukuma “organizatorisks” varētu būt.

39:14

Jūs minējāt, ka jums ir bieži tās diskusijas, kas ir viena sociāli emocionālā darba metodēm. Varbūt ir vēl kādas efektīvas metodes, kuras izmantojat jūs savās audzināšanas stundās? Tagad attālinātajā darbā būs diezgan grūti.

Diskusijas, tās bieži vien ir tādas spontānas. Man ļoti patīk piemēram, tagad ja man jāmeklē (XXX) definīciju jāpiemēro, ja. Man patīk tā “Prāta vētras” metode, ja. Tā ļoti bieži vien tiek izmantota, gatavojot kaut kādus pasākumus. Es atceros, iepriekšējā klase, nekad viņi nebija piedalījušies ZZ čempionātā, un 11.klasē viņi man, “Skolotāj!”, nu viņiem tā gribās! Nu es, es tajā momentā sapratu, **kāda tagad būs atbildība, kāds tas ir darbs** sagatavošanās periodā. Bet es atceros, kā viņi tādām lūdzošām acīm skatījās, jo (es audzināju to klasi tikai divus gadus, pēc skolotājas, viņa aizgāja pelnītā atpūtā un tad man palūdza audzināt divus gadus, ja), un tādām lūdzošām acīm, ja. Es domāju, nu es sapratu kāda būs atbildība.. bet kas tas bija par foršu tādu periodu tiem bērniem, ja! Un tad mēs gan tikām pusfinālā, un arī finālā. Un tas, cik bija grūti tikt. Un aizbraucām uz pasākumu visi. Un tas bija vienreizējs pasākums, ja. Es pēc tam, nu kolosāli vienreizēji bija. Bet par to “Prāta vētras” metodi, es atceros kā mēs te sēdējām, domājām. Mums bija jāizgudro klases karogs, ja kuru mums pēc tam arī *izprinēja* un iedeva tur, ja. Klases karogu! Cik tas ir .. un es atceros, kad beidzās stunda, un starpbrīdis, un, es skatos, ak Dievs, un vēl pusstundu visi te bija sanākuši, un mēs veidojām to karogu. Man ļoti patīk tādas piemēram, ja. Mana viena no ļoti iedarbīgām metodēm ir, es teikšu varbūt ne audzināšanas stundā, bet arī audzināšanas darbā, ja, tās ir, protams, individuālās pārrunas. Individuālas – zem četrām, sešām, astoņām acīm, varbūt tā, ja. Bet zem četrām acīm, tas ļoti iedarbojas. Piemēram, ja. Tad tu tā jūti, piemēram. Man ir bijušas situācijas, kad bērns atgādina aizvērtas durvis, ja. Un tad tu runā, runā, un tad ar čīkstēšanu tā drusku atveras, un tu redzi, cik viņam ir tiešām baigi slikti, ja. Un varbūt tāpēc viņš nav nācis uz skolu, nav darījis tur, es nezinu, kaut kas ir noticis, ja. Nu tādas zini! Ā, aptauja, piemēram, ko es tagad attālinātā procesā, aptauja, ja. Es

(2), neesmu šīs metodes piekritēja, ja (*smejas*). Bet, bet es nolēmu nu tādu, tādu aptauju ar viņiem, ja. Un sastādīju arī anketu viņiem ar jautājumiem, par to kā viņi te jutās un kā viņi strādā. Un tādu, tādu atradu internetā interesantu materiālu, krievu vietnē, *pārtulkoju visu*. Tur tādi interesanti jautājumi bija, psiholoģiski. Es viņiem aizsūtīju un palūdzu būt pēc iespējas atklātākiem. Ļoti interesanti, ļoti interesanti rezultāti bija, ja. Es to visu apkopāju un aizsūtīju bērniem atpakaļ. Ļoti interesanti. Tas bija pēc Jaunā gada, janvārī, janvāra sākumā. Tāds man tā šķiet, tādi ir tie iedarbīgākie.

Jūs teicāt, Jūs atmeklējat krievu vietnes un arī virslaiku līdzdarbojaties. Tātad es saprotu, ka Jūs sekojat līdzī aktualitātēm!

Jā, nu sekoju līdzī, cenšos! Jā, jā tiešām, jā!

Jūs arī atzinīgi izteicāties par PuMPuRS mācībām, es arī dzirdēju, ka vispār ļoti daudziem pedagogiem viņas likās saistošas. Un te mēs saskaramies ar to, ka bieži vien neformālās mācības, arī jaunatnes jomas, ir efektīvākas, jo manuprāt, ka tur ir tāds vairāk praktiskāks uzsvars uz to, kas darbojas metodoloģijā. (3) Bet vai ir kādas jomas, kurās Jums būtu nepieciešams papildus atbalsts, mentorings, labās prakses piemēri?

Jā, ziniet es arī par to domāju. Es labprāt iepazītos ar labās prakses piemēriem, paraugiem, ja, un ziniet, lai tas nebūtu tāds iepriekš noteikts, paredzēts... man gribētos piedalīties tādā ikdienas kaut kādā pasākumā, teiksim, ja. Nu ko nozīmē iepriekš sagatavots pasākums, man gribētos tieši to melno darbu pavērot, kaut kādu melnu darbu, audzinātāja, ikdienā, varbūt, ja. Vai kaut kāds sagatavošanās process, kaut kāda pasākuma sagatavošanās process, tā maliņā pavērot, kā tas skolotājs tur rausta aiz tiem diegiem klasē un iedarbina visus, ja. Tādu man gribētos ļoti, ja. Es, protams, labprāt paskatot, piemēram, citu Latvijas skolu mājas lapās, viņiem ir ievietots materiāls publiskai apskatei, ja, tur var paskatīties, ļoti interesanti tādi. Pavisam nesen, man liekas ka tā bija Durbe, neatceros – viena vidusskola, tāda vidusskoluļa, kur ļoti interesanta viena skolotāja nošēroja vienu audzināšanas stundas plānu un to norisi visu, gaitu, ja. (2) Es neatceros to tematu, bija ļoti interesanti, viņa piedāvāja tādus fragmentus no literāriem darbiem, bērniem bija jādarbojas tur tā, es tā paskatījos, ka mēs klātienē arī kaut ko tādu es ar viņiem varētu organizēt. Tāds ļoti interesants, tāda sevis izzināšana, pamatojoties un saistībā ar literāriem darbiem, tā ļoti interesanti, man likās. Jā es, vēlreiz saku, labprāt pavērotu, tā kaut kur pavērotu kā darbojas kolēģi, piemēram, tā darba procesā.

45:37

Jā, (4) un tad ir tas jautājums, kāda veida atbalsta pasākumus Jūs saņemat savā darba vietā. Jūs teicāt, ka tagad, attālinātā darbā ir vairāk iespējas ar kolēģiem satīties, bet kāds ir tas atbalsts no administrācijas puses un vai šis atbalsts ir vairāk tendēts uz mācību priekšmetu pasniegšanas kvalitāti, vai arī uz audzināšanas stundām?

Nu ziniet, protams skolā katram ir sava loma, ja, sava loma un, ziniet ko, atbalsts tiek piedāvāts, ja, atbalsts tiek piedāvāts, un par to tiek visu laiku atgādināts, par to, ja ir kādas problēmas, tad var vērsties, ja. Es zinu, ka, piemēram, neattaisnoto kavējumu vai nepieslēgšanos tieši stundām, iesaistījās pati direktore, es zinu. Tur arī viņa darbojas. Protams sociālā pedagoģe, ja, vienmēr piedāvā, ja. Un, nē nu atbalsts tiek piedāvāts, bez šaubām. Mācību pārzinis arī piedāvā atbalstu, palīdzību, ja, jo šogad man ir laimējies strādāt ar tik jaukiem, motivētiem bērniem, ja. Tik jauki, motivēti bērni, kaut kā. Tad, kad mēs te divas nedēļas satikāmies, man lieka, ka viņi tā grib viens otru tā takā mīlēt, tā viņiem gribējās satikties, ja. Un tāpēc, man liekas, ka viņi saprot tā no pusvārda, no pus rakstīta teikuma, ja. Bet īstenībā, protams, palīdzība tiek piedāvāta, bez šaubām. Skolotāji var izmantot cik tas ir nepieciešams, viņu situācijā. Es domāju, ja Jūs pārrunāsi ar Māri, Māris ļoti daudz izmantoja, jo viņam tajā septītajā klasē ir problēmas, kuras ir jārisina.

Vai Jūs varat atcerēties un nosaukt mācības un tēmas, kuras apmeklējāt (smejas) pēdējo 3 gadu laikā?

Bez šaubām, man par laimi viss te ir savākts, bet ziniet es negribu tagad lasīt (xxx) Es negribētu tagad visu lasīt, bet es tikai, varbūt tā tematiski. Es tā paskatījos tur, jo vienkārši man bija jāveido citu tur dokumenti un tāpēc es tā savācu visu informāciju. Es gribētu varbūt tematiski, pieskarties, un es, ziniet ko, skatījos no 2019.gada līdz šim gadam – 2021., ja, kā mainījās tā tematika vispār, kāda ir tā tendence, ja. Protams ir kursi, kuri tiek piedāvāti un ko piedāvā mums arī, teiksim, tās iestādes, kuras to organizē, es domāju, ka viņi arī tura roku uz pulsa un saprot, kas ir nepieciešams. Un (2), protams, tie ir ļoti apjomīgi un lieli kursi, kuri ir bijuši par šo te kompetenču izglītību, ja, bet ja paskatās, piemēram, tā tematika sākot ir tā: pedagoģiskā procesa plānošana bērniem ar garīgās veselības traucējumiem, ja; tālāk – skolēna pašvērtējuma stiprināšana, izmantojot karjeras attīstību, ja; tālāk, protams, bērnu tiesības un aizsardzība; bērnu intelektuālās attīstības psiholoģiskais izvērtējums; audzināšana, tātad, un audzināšanas, mmm, pamatvērtību audzināšana, ja; tālāk, protams, PuMPuRA, šī te projekta iedzīvināšana un īstenošana, ja. Saprotiet? Es domāju, ka arī tendence ir tāda, ka tiek piedāvātas šīs te mācības skolotājam, kursi, kas ir saistīti ar šo te sociāli – emocionālo izglītību un audzināšanu, ja. Es domāju, ka arī vadošās instances jūt un saprot, ka tas ir nepieciešams, ja. Un es gribu teikt, ka ir kursi, kuros es guvu ļoti daudz, piemēram, man ļoti patika, vēlreiz atkārtošos, PuMPuRA kursi, ja. Būšu godīga, bija arī garlaicīgi lektori, ja. Bet man ļoti patika šie te kursi, kurus es veselu nedēļu apmeklēju Rīgā, (2), saistīti ar krievu valodas un angļu valodas mācīšanos, jo tur bija skolotāji – praktiķi, ja. **Lektori, skolotāji – praktiķi**, kuri tā, kuri tā, praktiskus ieteikumus sniedza, ja, tas arī bagātināja teorētisko bāzi, ja.

50:20

Un es nekad neesmu veidojusi stundas tā haotiski, ja, protams, pārdomāju, ja. Bet tagad, es gribu teikt, ka esmu guvusi un atkal atsvaidzinājusi savu teorētisko bāzi un tādas, tādas lietas par caurviju prasmēm un principiem un tā tālāk. Un tad tu novērtē to savu darbu un vari pateikt, ka *wow (runā angļiski)*, tu dari (*smejas*) kaut ko labāk, vai ne. Tas ir tā, man tā radīja tādu savu tādu, tas cēla manu tādu pašvērtējumu, es negribu tagad būt lielīga, bet nu tomēr, ja. Es domāju tomēr, es domāju tā, tomēr (2) laikam jau ir arī kaut kas tāds, ar ko es arī varu palepoties, ja. Tāpēc es domāju, ka tā tendence, tā tendenciozi skatoties uz tiem tematiem, es domāju, ka tiek piedāvāti attiecīgi temati tādi, kā strādāt ar bērniem, ja. Jo būšu atklāta, (2), būšu atklāta, ka tiešām ir bērni, tādi, nu, ļoti daudzi ir emocionāli nenoturīgi, bērni. Ne daudz, bet ir. Ir bērni, kuriem ir vajadzīga tāda, ļoti mierīga, lēna, nesteidzīga vide, vielas izskaidrošana, ja. Un, un, un tā nav viņu diagnoze, tā ir viņa tāda attīstības īpatnība, ja. Un ir bērni, kuriem tiešām ir palēlināts tas viss, ja. Un vēlreiz, vēlreiz, gribu teikt, tā nav diagnoze, tā ir viņu tāda attīstības īpatnība. Nu tā, es gribētu teikt.

Jā, paldies. (4) Atgriežoties pie šī gada, kad praksē ir jāieviešas jaunā kompetenču pieeja un, turklāt, attālinātā režīmā (*smejas*), kas visiem ir bijis izaicinājums. Kā Jūs raksturotu šajā mācību gadā gūto pieredzi? Kā tikāt galā ar izaicinājumiem, vai kaut ko jaunu apgūvāt?

Bez šaubām, bez šaubām (*smejas*). Ziniet. Šis gads, es jau teicu kolēģiem, ka es esmu, *neesmu tik daudz sen, sen* (.) nu tik daudz strādājusi, ļoti daudz strādājusi. Protams šis gads ir bijis trīskārši sarežģīts, es domāju, mūsu skolā, noslogots un izaicinājumiem pilns. Pirmkārt, tās ir jaunās kompetences, kas ievieša korekcijas mūsu mācību darbā, bijā tā jāpārdomā, jāpārplāno savs darbs, ja. Otrkārt, mūsu skolai bija akreditācijas gads, un tās *sagatavošanās periods* bija ļoti laikietilpīgs, ja. Un tiešām, es negribu iedziļināties tagad, bet bija lietas, kas bija jāizdara un bija jāizdara, ja, un tāds ļoti darbietilpīgs process bija, ja. Nu un, protams, treškārt, attālinātais mācību process. Protams, tas bija, tas bija, varbūt, tas lielākais izaicinājums, ja. Es vienmēr sevi uzskatu par tādu, un uzskatu, un uzskatīju, un uzskatīšu, par personu, kas ir atklāta visam jaunam. Es nekad nebaidos (*smejas*) mesties kaut kādos izaicinājumos, pajautāt pēc palīdzības un bieži ir situācijas skolā, klasē, kad man kaut kas nesanāk, es nebaidos pateikt: "Tā, atnāciet un palīdziet!" Es esmu redzējusi sejas izteiksmes bērniem, kad nu nezina tik vienkāršas lietas, bet es to (*smejas*) pārvēršu par humoru, ja – ES MĀCOS! - māciet mani, ja! Un ziniet, šis te vislielākais izaicinājums bija, *protams*, protams, organizēt pilnvērtīgi attālināto mācību procesu, saprotiet. Man vienmēr gribējās, lai tas nav tāds feiks (*runā angļiski*), lai tas ir pilnvērtīgs, lai bērni saprot, ka tā nav vienkārši tāda laika tukša pavadīšana, ka skolotājam jātur roka uz pulsa un jāizdzīvo šis te laiks, ja. Tā, un, protams, tās ir manas apgūtās tehnoloģijas. Ā, vēl es gribēju pateikt, par šo te. Es biju vienosursos, atceros, tas bija laiku atpakaļ, kad mēs

tikko sākām strādāt, neteiksim ar datoru, bet nu jau ar mācību platformām, un tad parādījās tad termins “mācīšanās platforma” vai “mācību platforma”. Es atceros, kā lektore man pateica tā – “Ziniet, ko, skolotāji! Pieņemiet tādu patiesību, ka bieži vien mēs esam kā tehnoloģiju invalīdi bērnu priekšā, jo viņi ir daudz prasmīgāki un zinošāki!”, un viņa teica: “Mēģiniet šo te pārvērst par humoru un mācīties.” Un man tas palika atmiņā – šis te “tehnoloģiju invalīds”. Un es domāju, nē, nu es vairs tas neesmu, jo es esmu tiešām ļoti daudz apguvusi. Redziet te ir tā kā kosmiskajā kuģī viss ir, ja. (*norāda uz skolotāja darba galdu klasē*) (xxx) Protams, **vadīt dažādās vietnēs tiešsaistes stundas, strādāt ar datu kameru, arī veidot tur...** visas opcijas, ko piedāvā, piemēram, **ZOOM vietne un Teams vietne** un tā tālāk, ja.

55:12

Tas ļoti daudz.. arī tās visas mācību platformas, kurās tik vienkārši, ļoti, ļoti parocīgi, ļoti vienkārši strādāt. Dažādas opcijas, ko tu vari bērnam piedāvāt. Man vienmēr gribējās tās izmantot, lai pilnveidotu stundu, lai tā ir interesantāka. Tu vari ierakstīt savu balsi, tu vari pievienot tur, tur, es nezinu, kaut kādu video. Ir tāda ļoti jauka vietne “Padlet.com”, ar ko mēs strādājam ar skolotāju Kalniņu, ja, ļoti jauka. To es izmantoju gan krievu valodā, gan angļu valodā. Tur ir dažādas opcijas, pievienot, ierunāt balsi, video, uz kartes atrast vietas, kaut ko ierakstīt. Vienreizēji! Un es arī paskatījos Krievijā, piemēram, krievu skolas ļoti aktīvi strādā šajā vietnē, tikai, protams, viņiem tāda, tāda krieviskota versija, krievu valodā. Un viņiem ir tāda vietne, infouroki.ru (*runā krieviski*), ko es izmantoju krievu valodā, apmēram 15, 12 minūšu garumā tāda vienreizēja, tāda stunda, interaktīva stunda, piemēram, Krievijas vēsture, Krievijas svētki, ģeogrāfija, ko es arī izmantoju savās stundās krievu valodā, jā!

Tā kā tas izaicinājums man bija tāds, es teikšu tā, es biju tāda lepna (smejas) un gandarīta par sevi, ka es varēju to izdarīt. Un kaut ko tādu interesantu man gribējās, gribējās paveikt, lai bērniem ir interesanti, lai viņiem šis te laiks liktos, lai nezustu mācību nopietnība, lai tas neizskatītos viņiem kā tāds kārtējais brīvlaiks, piedodiet man. Ja, tā.

Jā!

Tas nav nemaz tik vienkārši, un vēl, es gribēju pateikt, par grūtībām. Protams, es teikšu tāda atgriezeniskā saite, ja. Un arī tas pieprasīja no manis. Saņemt darbu, labot, sūtīt atpakaļ, lai bērns saņem, lai bērns jūt, ka tas viss nav vienkārši pa jokam, ka tas ir nopietni. Man liekas, ka atgriezeniskā saite, šajā te momentā, ir tas nopietnais, lai bērns sajūt, ka tas ir nopietni viss, ja. Kad tev atsūta, tu redzi savas kļūdas, ja. Tur varbūt, runājot arī par nopietnību, (2), **pārbaudes darbu** veidošana, teiksim tā, lai tas ir objektīvi, no trijām sastāvdaļām, viena no kurām ir runāšana, ja. Tā kā tāds bija mans mērķis, izaicinājumi bija daudz un tā.

Jā! Atgriezeniskā saite arvien vairāk tiek pieminēta, jo pamazām mēs pārejam uz formatīvo vērtēšanas sistēmu un, bieži vien, kas arī zinātniskajās konferencēs parādās, ka

bērni nav gatavi, jo viņi tā kā neuztver to, kā Jūs teicāt, nopietni. Viņiem ir jāsaprot, ka tas arī ir vērtējums un, bieži vien, pat vērtīgāks nekā atzīme, kur tu īsti nesaproti. Varbūt tu saproti, ka procentuāli tiek vērtētas tavas zināšanas, bet jā..

Ziniet, es atvainojot, vēlreiz par to formatīvo. Tiešām. Teiksim, stundā viņam tur ir ielikts ieskaitīts/ neieskaitīts, bet tajā ieskaitīts ir ļoti daudz: cik tu darbojies, kā tu atsaucies, teiksim, uz manu aicinājumu darboties, (.) cik tu biji uzmanīgs, kā tu sekoji darbam, ko tu varēji, kā tu varēji reaģēt vajadzīgajā momentā. Tas ieskaitīt ietver sevī ļoti daudz tādas nianšes, ja. Un tas vērtējums bieži vien ir ļoti, ļoti vērtīgs, ja. Un skatoties pēc stundas tēmas, es skatos, ooo, tas bērns ir tajā stundā ieskaitīts, bet viņš tik daudz ir darbojies, ja. Tā kā tas ir, tā, tā.. Es pilnīgi piekrītu, ka tai (2), tam formatīvajam vērtējumam ar laiku būs daudz lielāka vērtība.

59:15

Tāds nedaudz provokatīvs jautājums: “Kas nosaka klases kolektīva veidošanos un kā atbildība ir to veidot?”

Vai, ziniet, es gribu pateikt, ka (5) Es pateikšu tā, ka būtiska loma ir klases audzinātājam. Klases audzinātājam, vispār kāda ir cilvēka personība, harizma, jo (2), jo (2) ja es runāju par vidusskolu, ar ko es strādāju, ja. Jo šie bērni grib redzēt sev priekšā interesantu cilvēku, ja, interesantu cilvēku. Ne tikai, teiksim, ja par audzinātāju mēs runājam, ja. Ir jābūt, ir jābūt, (2) ir jābūt interesantam, ar plašu redzesloku. Tev ir, es esmu, teiksim tev viņiem kaut kas ir jāpiedāvā, ja, kaut ko jāiesaka lasīt, skatīties, klausīties, ja. Tā, ir jābūt... Ir jāveido tādas demokrātiskas, saprotošas un draudzīgas attiecības ar skolēniem,. Demokrātiskas attiecības, bet neaizmirstot par pedagoģisko distanci, to obligāti jāievēro, saprotiet. Mans uzskats ir tāds, ka tev var būt labas, draudzīgas attiecības, bet, nu, es negribētu pieļaut, ka man uzsit pa plecu un nosauc varbūt vārdā. Varbūt, kaut kur neformāli, viņi mani sauc vārdā, bet tad, kad es nedzirdu, ja. Tā, saproti, tai pedagoģiskai distancei ir jābūt. Un vēl, kas ir ļoti būtiski, tie ir klases līderi, ja. Jo klasē, protams, līderi var būt tie “gaišie” un “tumsie”, ja. Un ja klasē ir izteikts līderis, tas palīdz lietās organizēt un darīt, ja. Un, piemēram, tajā klasē, kur mācījās *Kitija (intervētājas tobrīd aizbildnībā esošā māšas meita – autores piezīme)*, ja, par prieku un laimi, mums visiem, man bija līderis...(. man bija līderis, jā, man bija līderis Otto, ar kuru es strādāju no 6.klases, un (2) pie visām blēņām tur arī, un tā tālāk. Tas bija tas zēns, kurš (4), kurš bija ne tikai visspožākais savā klasē, pēc savas inteligences, bet viņš bija arī tāds, pieaudzis savā rīcībā, attieksmē, ja. Un es zināju, (xx) es redzēju kā viņš tā savilka klasi un palīdzēja daudziem, un tā, ja. Un tad, uz to es varēju balstīties, vienmēr, ja. Un kad palūdzu, ja. Es atceros, kā viņš man teica: “Nu, skolotāj, nu viss būs izdarīts!” Un tiešām, nākamajā dienā, bija lapa ar visu sarakstītu, viss bija izdomāts, pārdomāts, un tā, ja. Tāpēc es domāju, ka tā noteicošā loma tomēr ir (.), tomēr (2) skolotājam kā personībai. Es viņiem, piemēram, arī stundās uzsveru, par to, ka

bērni arī vidusskolā, jo tālāk, jo vairāk, jebkas, ko tu dari, tev vēlāk noderēs dzīvē, ja. Tāpēc nebaidies kaut ko mēģināt, izbaudīt, un tā, gūt kaut kādu labu pieredzi, jo tas varbūt būs tavs bonuss kādreiz nākotnē, ja. Un tava prasme dejot, varbūt noderēs (smejas) varbūt noderēs kādreiz un būs bonuss, kas tevi izcels, un varbūt tu, varbūt palīdzēt tev turpmāk dzīvē. Daudz kas, daudz kas ir atkarīgs no skolotāja. Teikšu kā ir.

Un cik liela nozīme Jums, kā klases audzinātājam, ir sadarbība ar vecākiem?

Nu bez šaubām, tā ir ļoti, ļoti liela nozīme, ja. Un ziniet, ar vecākiem ir svarīgi veidot regulāru sadarbību, ne tikai informējot un sazināties par kaut kādiem notikumiem skolā un klasē, sekmēm, kavējumiem vai kaut ko tādu. Kaut kādu informāciju ļoti būtisku novadīt, ja. Risinot kādas problēmas, tām pārrunām ir jābūt ļoti, ļoti sensitīvām, ja, un tās nevar būt skolēnu vai vecākus aizskarošas. Bet (4) tas arī ir atkarīgs no skolēnu vecumposma, no klases, kurā tu strādā, ja. Un, piemēram tāda ciešāka, varbūt tāda informēšana, ir sekmēm un kavējumiem, biežāk man notika, kad es strādāju pusaudžu klasēs, ja. Tā vidusskolā, vidusskolā, *protams, es sadarbojos ar vecākiem*, bet ja ir kaut kāda problēma, es godīgi sakot, es iesaistu vecākus tikai nu galīgi akūtās situācijās. Jā! Kad jau tiešām smeļas mutē, ja. Bet tā es cenšos risināt to visu, risināt to visu. Un ziniet tad, kad es satiekos ar vecākiem, vecāku sapulcēs, tad, kad bija, es vienmēr sāku, (xxx), es sagatavoju vecākiem tādu ļoti individuālu informāciju par tieši viņa bērnu atsevišķi, par sekmēm, varbūt kavējumiem un tā tālāk. Un es stundu nekad nesāku ar to, es nekad nesāku ar tur sekmēm un tā tālāk. Sāku ar lietām, kas mani iepriecina, kas mani satrauc mazliet klasē, tāda līmeņa. Attiecības, emocijas, vēl kaut kas, nenosaucot, protams, protams, tā ir tāda sensitīva lieta, ja. Nenosaucot, ja. Bet es nekad nesāku ar sekmēm. Tā. Un pēc tam jau tādu kopējo, tikai kopējās tendences. Ja man kaut kas ir jāpārrunā, jāpārrunā konkrēti, tad jau, tad jau tā zem četrām acīm es ar vecākiem runāju. Protams, protams, jūs saprotiet, ka tā saziņa notiek, un ... gan telefoniski, gan caur e – klasi. Satiekoties uz ielas, es nekad, nekad neatsakos pārrunāt. Un arī vēl uz ļoti vēliem zvaniem es atbildu, ja. Un tā kā ir bijuši visādi gadījumi.

1:05:07

Protams, sadarbībā ar vecākiem vienmēr ir laimējies strādāt ar tādiem ļoti pretimnākošiem vecākiem, ja. Kaut arī ir bijuši tādi (4) nepatīkami pārmetumi, nepelnīti liekas, pārmetumi, ja. Bet tādi bijuši ir reti, ja. Bet nu.. Tā.

Liels paldies! Un pēdējais jautājums. Varbūt ir kaut kas būtisks, ko es neesmu iedomājies Jums pajautāt, (smejas) (fonā – Es jau esmu tik daudz runājusi!) bet Jums ir svarīgi to pateikt?

Ziniet, es gribu pateikt, nu nezinu, runājot par (3), nu man paziņas, draugi ir jautājuši, kā tik ilgi var strādāt skolā, kā to izturēt var, ja. Es gribu teikt, tas nav tik dramatiski kā liekas, ja. Tas ir ļoti, ļoti.. nav viegls darbs. Jo tālāk, jo vairāk, protams, ja. Bet, tas nav tik dramatiski.

Būtiskākais ir tā.. Kāds tu pats esi, kāds tu pats esi, ja. Un bērni, protams, novērtē, es gribu teikt, ka bērni novērtē, vēlreiz saku, tavu redzesloku, tāpēc nepārtraukti ir jāattīstās, ja. Un es esmu pieķērusi sevi pie tā, kas es dzirdu viņi runā tur par kaut kādu mūziku, un (xxx) “Skolotāj, Jūs neklausaties?”, un es noklausos, tikai, lai dzirdētu, ko viņi tur klausās, ja. Un (2), piemērm, es esmu novērojusi to, ka viņi ieklausās arī tavos ieteikumos. Nu paskatieties to gudro filmu, nu noskatieties to..., ja. Tā kā zini, strādāt skolā ir, ir, ...es domāju, nav nemaz tik dramatiski, es pateikšu vēlreiz. Viss atkarīgs no tevis. (2) Un es domāju, (.) tad, kad būšu pelnītā atpūtā, jāraksta ir grāmata “Ainiņas iz skolas dzīves”, jo man ir palikušas atmiņā, palikušas atmiņā ir, ir.. tādas, tādas smieklīgas un tādas, tādas ļoti mīļas ainas, kad atnāk bērns un saku, es zinu uz kura sāna tu esi gulējis (xxx) skolotāju Nuhtiļinu ...pazudis pirmajā stāvā ir pirmklasnieks, raud, garas biželes, kur skolotāja Īrisa. Es domāju, ak cik mīļi! Bērns pazudis skolā, pirmajā klasē, viņš atmaldījies, un tāds bērniņš, atceros mēs viņu vedām... Bērns, kurš pienāk 1.septembrī klāt un rausta, un saka: “Cik tev smukas kurpes, man mammai tādu nav!”, ja. (smejas) Ir arī bijušas situācijas, kad es aizlieku vārdnīcu priekšā un es smejos, jo man nav ko teikt šajā situācijā. Un ir bijuši tādi, nu varbūt tādi, nu (2) es negribētu teikt sāpīgi, bet tādi nepatīkami momenti, kuri liek tev aizdomāties. Nu tādi nepatīkami varbūt, bet tādu ir bijis maz, ja. Un tāpēc es gribu teikt, ka nu (2), nu (2), par skolu runājot, es nekad neesmu domājusi par skolas maiņu, ja. Un Jūs saprotiet, ka nav paradīzes zemes virsū, bet es nekad neesmu domājusi. Pasaule būt tādā krāsā, kādā tu viņu iekrāsosi. Un cilvēku būs apkārt tādi, kāds tu esi pats. (smejas) Vēl pateikšu pēdējo, Ieviņ, tas man nav tāds patoss, es gribu pateikt, man ļoti patīk tāds vārds “Patiess”, ja. Un es bērniem arī saku, vispār ir jābūt patiesiem, visam. Nu visam: jūtām, mīlestībai, attiecībām, visam, visam patiesam. Ja tas ir nepatīkams, nu tad patiens esi, ja. Un tā. Un vēl es gribu pateikt, ka es daudz strādāju pie tā, lai bērnam vispār, lai bērnam rodas tāds, tāds nu.. pašvērtējums, ja. Es uzskatu, ja bērnam paslīd kāja, nevar viņu, nu (.) grūst tālāk. Vienmēr ir jāpalīdz, un, un, un jādod vienmēr otrā iespēja, obligāti, ja. Tā kā (2) nu jā. (smejas)

Liels, liels Jums paldies par sarunu. Bija ļoti noderīgi (smejas) un arī izsmēļoši.

Jā! Paldies! Paldies, Ieviņ! Es tā ļoti emocionāli, protams, jā. Un stāstīju par to, bet nu tā es strādāju, Ieviņ! Tā es strādāju.

Intervijas transkripts A.13.7.SK.S

Tā. Paldies, ka piekriti ar mani satīties! Vēlējos ar tevi parunāt, lai noskaidrotu tavu viedokli par audzināšanas stundām un kā tu tās vērtē! Šo interviju es izmantošu savās maģistra studijās, veicot pētījumu par jautājumu “Kādas sociāli emocionālās mācīšanās metodes atbilst pusaudžu vecumposma īpatnībām”. Tu jau arī esi pusaudzis, vai ne?

Jā!

Tātad, tavs personīgais viedoklis un personas dati netiks nodoti citiem cilvēkiem. Respektīvi mūsu šī te saruna netiks nodota ne tavam klases audzinātājam, ne kādiem citiem skolotājiem vai direktoram. Tā paliks tīri starp mums. Un neviens neuzzinās, ka runāju tieši ar tevi, jo tavs vārds tiks šifrēts arī manā pētniecības darbā. Un vēlos tevi aicināt būt atklātai un izteikt savu personīgi viedokli. Un nebaidies, ka mūsu saruna tiek ierakstīta, jo tās nolūks ir, lai es vēlāk varētu labāk apstrādāt tavas atbildes un mūsu saruna arī ritētu raitāk, lai man nav piezīmes jāveic. Vai tev līdz šim ir kādi jautājumi?

Nē.

Vai mēs varam sākt?

Jā.

Tā, lūdzu īsumā pastāsti, vari nesaukt savu vārdu, bet cik tev ir gadi, no kuras klases tu esi un kādas ir tavas intereses un hobiji?

Man ir 13 gadi, mācos 7. klasē, un man visvairāk patīk dejot. Es arī spēlēju vijoli, bet vairāk man patīk spēlēt klavieres.

Āā.... bet tu vijoles klasē ej, ja?

Jā!

Tā, un kā tu domā, kādam nolūkam vispār ir paredzētas klases audzināšanas stundas?

Varbūt ar skolotājiem pārrunāt, (.) kaut kādi jaunumi skolā vai vienkārši, tā kā tuvāki klasē palikt. Apmēram tā.

Tuvāk sadraudzēties?

Jā!

Labi. Vai tev pagājušogad arī bija tas pats klases audzinātājs?

Jā.

Vai tu man vari pastāstīt, ko jūs, kad, kad mācības bija klātienē, ko jūs tad parasti darījāt audzināšanas stundās?

Vai nu mēs pildījām kādas darba lapas, par... kaut kas līdzīgs sociālajās zinībās, par arī kaut kādu emocionālajām tur, cilvēku tā ka emocijām, vai ko tādu. Vai arī mēs vienkārši parunājām kā draugi savā starpā.

Un šogad jau jums ir nu, attālināti viss notiek. Vai tu man var pastāstīt, kā tagad tiek, attālinātajā režīmā, tās stundā organizēties? Un pie reizes, tu man varētu pateikt, kas tev vislabāk patīk, vai ko tu gribētu mainīt.

Tagad attālināti ir gandrīz tas pats, mums ir tiešsaistes. Mēs arī vienkārši tā parunājam par, varbūt, kādiem jaunumiem skolā vai vienkārši kā iet pa dzīvi. Mēs nepildam nekādas darba lapas vai neko tādu. Bet mēs šeit varētu vairāk tiešsaistes, jo tagad mums ir video saziņā tikai tad...(2) dažreiz. Varbūt mēnesī divas reizes. Man šķiet, varētu vairāk, man ļoti patīk.

Tā, tas ir labi. Tu mācies tagad 7.klasē. Kā tu domā, vai tagad jau ir aktuālas, vai tagad tev ir aktuāli uzzināt kaut ko par tavu nākotnes profesiju, par nākotnes izglītības iespējām, kas tev palīdzētu izvēlēties?

Man šķiet, ka, jā. Tas noteikti ir ļoti svarīgi, jo nu uz pēdējo brīdi noteikti nevar atlikt, un tas ir kā kuram, varbūt kāds vispār ļoti vēlu, varbūt skolas gados tikai izvēlas, tas noteikti palīdz.

Saki, vai mācību gada sākumā klases audzinātājs ar jums pārrunāt audzināšanas stundu plānu, uzklusot jūsu vēlmes, ko jūs gribētu iekļaut aktivitātēs?

Jā, vienkārši mēs nepildam nekādas tā kā rakstot, tā kā mē to nerakstam, bet es vienkārši tā īsi pārrunājam.

Vai jūsu tās vēlmes tiek ņemtas vērā?

Noteikti.

Vai vari nosaukt kādas klases audzināšanas stundu tēmas, pa tēmām (2) ko jūs esat mācījušies? Tu vari brītiņu arī padomāt!

Jā! Nākotnes profesija, noteikti. (4)

Kaut kas par drošību internetā, varbūt?

Jā, tā drošība gan internetā, gan vienkārši. (fonā – Jā.) (4) Arī par skolu, kādi varbūt eksāmeni, vai gatavošanās pārbaudes darbiem. (5) Visādi priekšnesumi. Nu tas bija, kad klātienē, tad vairāk par priekšnesumiem vai kādiem koncertiem. Un arī citiem priekšmetiem, kas ir gan mums pie skolotāja, kas vada audzināšanas stundas, gan (2) citiem, jā.

5:32

Pārrunājiēt tā kā citus mācību (fonā – Jā.) procesus, ja. Vai tev ir bijusi vēlme kaut ko mainīt klases audzināšanas stundās, piemēram, kādas aktivitātes tu iekļautu, vai izņemt kaut ko ārā?

(2) Man šķiet, varētu iekļaut vairāk, darbus ar kādām, varbūt, darba lapām vai tā kā, kaut ko tādu, jo man patīk arī vienkārši tā parunāt, bet nu tas ir vairāk, arī starpbrīdī arī tas notiek un tad vairs nevar īsti atšķirt tā kā audzināšanas stundu no brīvā laika.

(smejas) Jā, ļoti labi. Tā. Kā tu vērtētu to, ka audzināšanas stundās tev būtu iespēja tikties un uzklausīt kādus speciālistus, un, ja tu vēlētos to, to, ar viņiem tikties, no kādām jomā viņi būtu?

Tas arī par nākotnes profesiju, mums arī ir bijuši, ka ar speciālistiem, bet, man šķiet, vienu vai divas reizes. Varētu vairāk, jo tagad, tā kā tagad iesim uz 8. klasi, tas ir vairāk aktuāli šobrīd, nekā tas varbūt bija pagājušogad. (2) Jā, es tā kā vēl, es tā nevaru iedomāties, ko vajadzētu vēl.

Labi. (3) Jā, vai tu jūti, par cik tev arī pagājušo gadu bija tas pats klases audzinātājs, tad tu varētu vairāk atšķirības saskatīt, vai ir viņas, vai nav. Salīdzinot šī gada audzināšanas stundas ar pagājušā gada audzināšanas stundām, vai ir vairāki tās tieši sociāli emocionālās, kaut kādas, aktivitātes iekļautas.

Man šķiet, tas bija vairāk pagājušogad, jo šogad mēs tā kā esam kļuvuši arī tuvāk kā klase ar skolotāju. Un tad arī tas ir vienkārši tā, ka mēs pārrunājam tā kā draugi, vienkārši klasē.

Jau dabīgi tas notiek.

Jā.

(3)Tā, kā tev liekas, kurš ir atbildīgs, lai klase veiksmīgi sadarbotos un būtu draudzīga?

Man šķiet vairāk skolēni, tāpēc ka skolotājs noteikti dara visu, lai tā kā...(.)klasē būtu labākas attiecības starp, nu kā draugi vairāk. Un vairāk ir aktuāli, ka skolēni nesatiek vienkārši kopā, varbūt strīdas vairāk, un, jā, klasē lielākā daļa ir skolēni, tāpēc man šķiet tā.

Labi liels paldies tev par sarunu. Saki, lūdzu, vai ir vēl kaut kas, kas tev liekas ir svarīgs un es neesmu pajautājusi tev?

(4) Man šķiet, ka nē. *(smejas)*

Ka viss ir izrunāts? Labi, paldies tev par to, ka tu piekriti ar manīm satikties. Es ceru, ka tev arī bija interesanti un, ka tu kaut ko jaunu uzzināji par audzināšanas...

Nu to, pasakot vairāk, uzreiz...

Jā, vai ne. Sāc piedomāt.

Jā!

Labi, paldies tev!

8:32

Intervijas transkripts A.16.10.SK.S.

Paldies, ka piekriti ar mani satīties! Vēlējos ar tevi parunāt, lai noskaidrotu tavu viedokli par audzināšanas stundām un kā tu tās vērtē! Un šo interviju es izmantošu savās maģistra darba studijās, veicot pētījumu. Un tas jautājums pētnieciskais ir: “Kādas sociāli emocionālās mācīšanās metodes atbilst pusaudžu vecuma īpatnībām”. Tavs personīgais viedoklis un personas dati netiks nodoti citiem cilvēkiem, piemēram, ne tavam klases audzinātājam, ne direktoram, vispār, ne vienam. Nevienam nezinās, ka runāju es tieši ar tevi, tavs vārds tiks šifrets zem ciopariem un burtiem arī manā pētnieciskajā ziņojumā. Tāpēc vēlos tevi aicināt būt atklātai un izteikt savu subjektīvo viedokli. Nebaidies, ka mūsu saruna tiks ierakstīta, katu redzi. Tā nolūks ir, lai es pēc tam, vēlāk, varētu labāk apstrādāt tavas atbildes un mūsu saruna ritētu raitāk. Vai tev līdz šim ir kādi jautājumi, ko tu man vēlies uzdot?

Pagaidām, nē.

Tātad mēs varam sākt?

Jā.

Sāksim ar to, ka es palūgšu tev pastāstīt nedaudz par sevi! Kāds ir tavs vecums, kurā klasē tu mācies un kādas ir tavas aizraušanās, un hobiji?

Man ir 16 gadi, es mācos 10. klasē. Un mani hobiji ir dziedāšana, nu vispār mūzika kopumā, gleznošana, sportošana, dejošana. Apmēram tā.

Paldies. Tagad sāksim par tām audzināšanas stundām to tēmu. Un kā tev vispār liekas, kāpēc skolā ir tādas audzināšanas stundas? Kam viņas ir domātas?

Man šķiet, ka tas varētu būt, lai.. nu šajās stundās, galvenokārt iedrošina jauniešus un palīdz viņiem izprast sevi.

(4) Vai tu varētu man pastāstīt, ja tu atceries, kā tika organizētas stundas tad, kad vēl mācības bija klātienē? Tev bija cita.., tu mācies 9. klasē, tev bija cits arī klases audzinātājs, vai tu varētu atcerēties, kādas aktivitātes, ko, piemēram, jūs darījāt?

(2) Mēs ļoti bieži. (.) runājam par dažādiem publiskiem pasākumiem. Par mūsu garīgo stāvokli. Mēs arī skatījāmies mūsu priekšnesumus, pārspriedām visas tā kā kļūdas. Nu jā, apmēram tā.

Un kā tagad, kad ir attālinātais mācību process Kā tagad tiek organizētas audzināšanas stundas?

Piemēram, mūsu klasē mēs rīkojam ZOOMā, skolotāja apmēram divās nedēļās reizi izveido un mēs saslēdzamies un kopā pārrunājam to katru nedēļu notikumus.

Kas tev visvairāk, piemēram, tagad, salīdzinot to ZOOMu tikšanos ar tām, kas bija klātienē mācības, ko tu teiktu, kas ir labāk, vai kas ir sliktāk? (2) Kas tev patīk vairāk? Ja vispār ir kaut kas, kas patīk vairāk ZOOMā? (smejas)

(3) Nu ZOOMā noteikti ir sarežģītāk(.), jo (.) skolotāja bieži vien runā, ka gandrīz vai pati ar sevi it kā, jo ir grūti atbildēt visiem reizē. Man godīgi patika labāk klātienē, tad mēs varējām kopīgi visu apspriest. Tagad ir nedaudz sarežģītāk.

(3) Tā. Parunāsim par to, par bišķiņ par tavu nākotni. Tagad tu mācīties 10. klasē un noteikti tev ir aktuāls jautājums par savu nākotnes profesiju un tālākās izglītības virzienu, kur tu iesi, kādā augstskolā. Kā tev liekas, vai tagad audzināšanas stundu plānus nodrošina tevi ar nepieciešamo informāciju un attīsta kādas prasmes, kas tev būtu noderīgas nākotnē?

Jā, protams, mēs, man liekas, tas.. Galvenokārt tas, ko mēs attīstām, ir komunikācijai savā starpā, bet mēs bieži runājam tā kā par nu profesiju iespējām un visu to.

4:56

(5) Un tagad ir arī tas pamainījās, protams, jums ir gan tās attālinātās mācības, kas arī, protams, ietekmē to visu, kā teici, gan komunikāciju, gan visu pārējo. Bet jums arī ir tā jaunā kompetenču pieceja.

Jā.

Vai tu jūti, kad tajā, nu tagad ir tāds subjektīvs viedoklis tavš. Vai tu vispār esi pamanījusi kādas pārmaiņas, piemēram, kad klases audzinātājs liek uzsvaru uz šīm jaunajām kompetencēm, uz emociju vadību, uz sadarbību savstarpējo, uz tā kā cieņpilnu attieksmi?

Jā, mēs ļoti bieži tā kā tiek prasītas mūsu domas, un es jūtu, tā kā atšķirību kā bija iepriekš un kā ir tagad.

(3) Tagad man tāds nedaudz tāds provokatorisks jautājums. Vai mācību gada sākumā klases audzinātājs pārrunā ar jums audzināšanas stundu plānu, uz klausot jūsu vēlmes, ko jūs gribētu iekļaut, kādas aktivitātēs?

Jā, mēs kopīgi vienojāmies gan par ekskursijām, gan pasākumiem, gan arī par to, kādā veidā mēs rīkosim šīs audzināšanas stundas.

(3) Vai tu varētu atcerēties, kādas ir bijušas tēmas, par kurām jūs esat tikušies?

(4) Ir grūti atcerēties, bet es atceros, ka bija, tas nebija klātienē, tas bija attālinātajā mācību procesa laikā, bija par, man liekas, drošību internetā. Par to nu, par jauniešu apcelšanu bija tāda tēma.

Labi. Vai tev ir bijusi, nu tev personīgi ir bijusi vēlme kaut ko mainīt klases audzināšanas stundās, piemēram, kādas aktivitātes tu iekļautu vai, piemēram, tev kaut kas nav patīcis un to nu negribētu to aktivitāti? Vai, piemēram, nesaukšu viņu par metodi, bet lai tu vairāk saprastu, piemēram, kā skolotājs strādā, vai ir grupu darbs un negribētu to grupu

darbi, pavāru darbs tev patīk labāk individuāli. Tātad, vai ir kaut kas tāds, ko tu gribētu ielikt tajās audzināšanas stundās un vai ir kaut kas tāds, ko tu gribētu izņemt ārā?

Ja godīgi, pie pašreizējās skolotājas mani viss ļoti apmierina. Man ļoti patīk, ka viņa taīsa arī stundas ZOOMā, jo es zinu, ka citas klases netaīsa tā kā, un tas ir ļoti jauki, mēs varam parunāties – gandrīz vai kā aci pret aci.

(6) Kā tu vērtētu to, ka audzināšanas stundās tev būtu iespēja tikties ar kādiem speciālistiem? Un ja tu vēlētos, tad ar kādas jomas speciālistiem tu gribētu tikties?

Protams, es vēlētos tikties. Man ļoti patīktu, ja būtu kāds noteiktas profesijas pārstāvis, un, pieņemsim, pastāstītu par savu pieredzi, kā viņš ir ticis līdz savam mērķim un nonācis tur, kur viņš ir tagad. Man vēl patīktu, ja atbrauktu kāds, kurš vairāk tā kā liktu uzsvāru uz to jauniešu apcelšanu. Nu lai jaunieši saprot, ka tas tā kā nav pareizi. Nu, jā.

(10) Viens no pēdējiem jautājumiem, mēs esam jau gandrīz interviju pabeigušas. Kā tev liekas, kurš ir atbildīgs, lai klase veiksmīgi sadarbotos un būtu draudzīga savā starpā?

Es domāju, ka visi. Bet lielākoties it kā skolotājs. Bet, skatoties uz to, kāda ir mana klase, mēs visi savā starpā esam ļoti draudzīgi un mēs kopīgi veidojam šo klasi uz sadarbību.

(xxx) liels paldies, ka tur ar mani satiekies un, ka tu man uzticējies un izteicis savas domas.

Paldies tev.

9:35

Intervijas transkripts E.17.10.SK.S.

Paldies, ka piekriti ar mani satīties! Vēlējos ar tevi parunāt, lai noskaidrotu tavu viedokli par audzināšanas stundām un kā tu tās vērtē! Šo interviju es izmantošu savās maģistra studijās, veicot pētījumu par jautājumu “Kādas sociāli emocionālās mācīšanās metodes atbilst pusaudžu vecumposma īpatnībām”. Tavs personīgais viedoklis un personas dati netiks nodoti citiem cilvēkiem, ne tavai audzināšanas skolotājam, ne kādam citam skolotājam, ne direktoram, nevienam. Nevieni nezinās, ka runāju tieši ar tevi, jo tavš vārds tiks šifrets. Vēlos aicināt tevi būt atklātai un izteikt savu personīgi viedokli. Nebaidies, ka mūsu saruna tiks ierakstīta, kā tu redzi, tās nolūks ir, lai es vēlāk varētu labāk apstrādāt tavas atbildes un mūsu saruna ritētu raitāk. Vai tev man ir kādi jautājumi?

Pagaidām, nav.

Vai varam sākt?

Jā.

Sākumā es lūgšu tev pastāstīt nedaudz par sevi. Vārdu tu vari neteikt, bet tu vari pateikt savu vecumu, kurā klasē tu mācies un kādas ir tavas intereses, hobiji, aizraušanās.

Man ir 17 gadi, es mācos 10. klasē Ilmāra Gaiša Kokneses vidusskolā, mani hobiji ir dejas, tautas dejas, diemžēl sports vairs nē. *(smejas)* Man patīk arī gleznot.

Jauki. Kā tev liekas, kādam nolūkam ir paredzētas audzināšanas stundas skolā?

Lai skolotāji, klases audzinātāji, varētu vairāk tā, kā informēt klases bērnus par notiekošajiem pasākumiem un vispār par skolas dzīvi.

Pastāsti man, kā jūs parasti, ko jūs parasti darījāt audzināšanas stundās, kad mācības bija klātienē. Tas nozīmē, ka diemžēl laikam šogad tas neskaitīsies, tas būs vairāk par 9. Klasi.

Bet lai gan nē, arī mūsu skolotāja taisīja ZOOMus, un mēs runājam varbūt ne tieši tajā laikā, kad bija paredzēta tā stunda, bet tā kā priekš mums vairāk. Un mēs parasti vienkārši runājam, kas uz sirds, pēdējā laikā, skolotāja pastāstīja jaunākos notikumus, kas mūs varētu ietekmēt un dažreiz sanāca arī tā, ka mums nenotika, jo *(zvana telefons)* (7)

Tu droši vari pacelt, es..

Nē, man modinātājs.

Labi. *(smejas)*

Es nofeiloju. *(lieto anglicismu, no angļu valodas to fail – izgāsties)*

Nekas. *(smejas)*

Tu šito izgriezīsi? *(smejas)*

Viss kārtībā. *(smejas)* **Tā ir dzīve.**

Labi. Nu mums dažreiz arī nenotika tāpēc, ka mēs bijām piekusuši, un astotā stunda un visi grib mājās. Un tā.

Bet tas ir, kad bija attālinātās mācības?

Gan, gan. Klātienē arī dažreiz nenotika.

Tas nozīmē tā, ka skolotājs vairāk vadījās pēc jūsu vajadzībām, ja viņa redzēja, ka jūs esat noguruši, jums nepieciešama tā atpūta, tad viņa tā kā ja?

Jā, jā, jā. Arī, ja nebija īsti daudz notikumu, ko mums stāstīt, tad mums arī nenotika.

Pastāsti man tieši par šo attālināto mācību procesu. Teici, ka jums audzināšanas, ka jūsu klases audzinātāja viņas rīkojas ZOOMā. Kas tev visvairāk patika, salīdzinot ar, piemēram, ar pagājušā gada klātienes mācībām, vai ko tu būtu mainījuši, darītu savādāk?

Man patika, ka mēs tā saliedējāmies. Skolotāja paprasīja katram, kā tev tieši iet, ko tu labu padarīji šonedēļ un tā. Bet varbūt vairāk tā kā informatīvi neizpildīja, lai gan skolotāja arī ļoti daudz informatīva mums stāstīja. Man kaut kā gribētos vēl vairāk, lai es vairāk zinu, kad mums ir jāiet, piemēram, kad būs jāiet uz skolu, kad nebūs, kas skolā jauns un tā. Bet, tā jau ļoti mūs informēja, pietiekami daudz, manuprāt.

Tā. Tagad parunāsim nedaudz par tavu nākotni. Kā tu teici, tu jau mācies 10. klasē, un aktuāls jautājums par nākotnes profesiju un izglītības virzienu. Tavuprāt, vai esošais audzināšanas stundu plāns nodrošina tevi ar nepieciešamo informāciju un attīsta, kādas prasmes, kas tev palīdzēs nākotnē?

Es domāju, ka jā, bet es domāju arī, ka varētu būt vairāk, piemēram, es varu minēt tieši?

Jā!

Piemēram, bioloģija dabaszinātņu grozā man ir vienu nedēļu, vienreiz nedēļā, bioloģija. Bet mani ir divreiz nedēļā mūzika. Un man tas šķiet tik neloģiski, manis šī bioloģija ir tik ļoti vajadzīgi, un man viņa vienkārši nav. Nu es nevaru neko izdarīt vienu bioloģiju nedēļā.

4:56

Nu bet tas ir tā kā vairāk par mācību priekšmetiem, bet par audzināšanas stundām?

Ā, par audzināšanas stundām. Nē, manuprāt, ir gana, man pietiek ar to, ka vienreiz nedēļā ir šī stunda.

Pastāsti man, vai mācību gada sākumā klases audzinātājs pārrunā ar jums, skolniekiem, audzināšanas stundu plānu un vai uzklausa jūsu vēlmes, ko jūs gribētu iekļaut.

Jā, es varētu teikt, ka lielākoties jā. Mēs arī veicam parasti gada sākumā kvizus (*lieto anglicismu, no angļu valodas quiz – tests, anketa*), testus, kur mums jāapvelk, ko mēs labāk gribētu un tā. Tā kā es domāju, ka jā.

Ļoti labi. Vai tu vari atcerēties kādas konkrētas audzināšanas stundas tēmas?

Hmm

Vari padomāt.

Es padomāšu. Man šķiet, ka mums varbūt, vai es jaucu ar visiem iepriekšējiem gadiem, bet, man šķiet, mums ir kaut kas bijis par drošību skolā. Drošību internetā, manuprāt. Kaut kas tamlīdzīgs. Vienkārši par skolas vidi. Ā, par nākotni mums bija, mums bija tāds pamatīgs kviz (*lieto anglicismu, no angļu valodas quiz – tests, anketa*), ko mēs gribam darīt, ko mēs gribam mainīt skolā. Tas bija kaut kad, kad mums vēl bija jāiet uz skolu.

Tev patika?

Man patika, es varēju visas domas uzrakstīt. (*smejas*)

(*smejas*) **Vai tu velētos vairāk tādus?**

Jā, man ļoti patīk kvizi (*lieto anglicismu, no angļu valodas quiz – tests, anketa*) un rakstīt visu, ko domāju.

(*smejas*) **Nu re. Tāpēc arī nākošais jautājums. Vai tev ir bijusi vēlme kaut ko mainīt klases audzināšanas stundās? (fonā – nēēē.) (smejas) Un kādas aktivitātes tu iekļautu vai izņemt kaut kā ārā.**

Es noteikti, ieliktu vairāk kvizus (*lieto anglicismu, no angļu valodas quiz – tests, anketa*), jo man ļoti patīk. Bet es nezinu, nav īsti ko izņemt, jo tājās četrdesmit minūtēs, mums pat ne vienmēr ir četrdesmit minūtes, un tā kā nav ko pielikt, neko atņemt, ja vēl kādu kvizu (*lieto anglicismu, no angļu valodas quiz – tests, anketa*) varētu iebāzt, tas būtu perfekti. (*smejas*)

(*smejas*) **Tā. Kā tu vērtētu to, ka audzināšanas stundās tā būtu iespēja tikties un uzklaut speciālistus? Un, ja tu gribētu, tad ar kādiem jomas speciālistiem tu gribētu tikties?**

Būtu ļoti interesanti. Bet es nezinu, gan jau mēs varētu vienoties par vienu ar klasi speciālistu. Es personīgi gribētu kādu profesiju, tieši kas mani te saistītu, bet pārējiem būs garlaicīgi, tāpēc, domāju, vienkārši būtu kaut kāds motivātors vai kaut kas tāds. Vai kā, piemēram, saplānot savu laiku. Kaut ko tādu informējošu, manuprāt.

Informējošs vai arī kas praktiski noderētu?

Gan, gan.

Tātad parādīt, ko, kāpēc un kā?

Jā, jā. Jā, praktiskāk varbūt būtu labāk.

(4) Salīdzinot šo gadu un, teiksim, pagājušo gadu, jo jums šogad ir jau jaunā kompetenču pieeja, jums arī ir sociāli emocionālās mācīšanās metodes iekļautas.

Nu jā, jā.

Nu, piemēram, tas, ko tu teici par par drošību skolā un arī par to, ka jūsu domas tiek uzklautas, tas arī ir vienas no tām sociāli mācīšanās, sociāli emocionālās mācīšanās metodēm. Bet vai tu jūti, ka ir tās izmaiņas, salīdzinot šī gada mācīšanos, nu audzināšanas stundas tieši, lai arī attālināti, un pagājušajā gadā?

Man šķiet, ka es neredzētu, tādas izmaiņas. Nu, kad tikko sākās Covids, tad mums vispār nebija, skolotāja nemācēja ar ZOOMu rīkoties, tāpēc mums vispār nebija audzināšanas stundu. Bet nu varbūt ir tā izmaiņa, ka vienkārši ir viņas šogad, bet tādu es nekādu izmaiņu nesaskatu. Nē.

Kā tev liekas, šis ir pēdējais jautājums. Kā tev liekas, kurš ir atbildīgs, lai klase veiksmīgi sadarbotos un būtu draudzīga?

Paši bērni, es domāju, bet nu skolotāji arī ir liela sastāvdaļa no tā, no tās draudzības. Jo mūsu skolotāja tā būs saliedē, ka man pilnīgi prieks par mūsu klasi. Mums nekad nav bijusi tāda klase iepriekš, ka visi ir tik saliedēti. Varbūt arī tas, ka mēs augam. Es nezinu, varbūt mēs esam izauguši, tāpēc mēs tādi. Bet es domāju, ka gan gan: gan skolotāji, gan bērni ir (xxx)

Paldies, ka piekriti ar mani tikties. Mūsu intervija ir galā. Vai varbūt tu vēl kaut ko vēlētos piebilst.

(6) Šķiet, ka diemžēl nē, atvainojos.

(smejas) **Labi, paldies.**

9:35

Intervijas transkripts L.24.6.KLA.S.

Viss tā es sāku. Šeit ierakstīt. Tā slēdzu iekšā to. Tā. (*fonā, runā angļiski – Your meeting is being recorded*) **Dzirdēji, ja?** (*smejas*)

Paldies, ka piekritāt intervijai. Vēlējos ar satikties, jo veicu pētniecisko darbu savās maģistra studijās par tēmu “Pusaudžu sociāli emocionālās mācīšanās metodes audzināšanas stundās”. Mūsu intervijas mērķis ir noskaidrot, kādas sociāli emocionālās audzināšanas metodes Jūs... Es varu tevi uz Tu uzrunāt, vai ne? (*fonā – Protams!*) **Tu pielieto praksē audzināšanas stundās, un vai tās atbilst pusaudžu vecumposma īpatnībām. Iegūtos datus es izmantošu tikai un vienīgi pētnieciskajam darbam. Tava identitāte tiks šifrēta. Tāpēc man ļoti svarīgs tas tavs viedoklis un personīgā pieredze un viņa netiks atklāta trešajām personām. Vēlos noskaidrot to reālo situāciju, kā tu vērtē savu profesionālo darbu, kādi metodiskie uzlabojumi un atbalsts būtu nepieciešams, lai uzlabotu audzināšanas stundu funkcionalitāti. Kā redzi mūsu sapulce tiek ierakstīta, tās nolūks ir precīzāka datu apstrāde un sarunas raitums. Vai ir kādi jautājumi, kas attiecas uz šo interviju?**

Nē.

Varam sākt?

Jā.

Lūdzu pastāstiet par sevi! Kāds ir Jūsu vecums, izglītība, darba pieredze un darba stāžs kā klases audzinātājam?

Nu man ir 24 gadi. Mācījos Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē gan bakaluros, gan maģistros. Bakaluros beidzu latviešu valodas, literatūras un pirmsskolas skolotāja profesiju. Bakalaura grādu ieguvu 2019. gadā. Maģistros mācījos izglītības vadību, un grādu ieguvu tagad, ziemā (*2021. gadā – autora piezīme*). Skolā strādāju otro mācību gadu, no 2019./2020. mācību gada. Tas bija mans pirmais gads skolā kā skolotājai. Tagad tas ir otrais gads un arī kā klases audzinātājai šis ir otrais gads. Es mācu 6. klasi.

Tu teici, ka tev ir latviešu valodas filologa grāds. Kāpēc ..

Nē. (4) Skolotāja, (*smejas*) filologa viņš nav.

Skaidrs, jā pirmsskolas.

Jā. (*smejas*)

Es atvainojos. (*smejas*) Kāpēc pieņēmi lēmumu papildus uzņemties klases audzinātāja pienākumus?

Nu. To vispār aicināja skolas direktors, vairākās sarunās ar mani. Sākotnēji es biju ļoti nobijusies, tomēr pirmais gads skolā, kāds tas vispār būs. Un ka man uzreiz dod klasi, es taču nezināšu, ko ar viņiem darīt, vai ne. Un, jā, uzreiz klases audzinātāja pienākumi man tika

uzticēti. Sākumā vispār nesapratu, kas man ir jādara. Un joprojām nezinu vai daru kaut ko pareizi, vai nē. *(smejas)* Nu tā, tā. *(smejas)*

Sanāk tā, kad tas tā kā ir brīvprātīgi obligāts lēmums, jatu esi skolotājs tev ir jābūt arī klases audzinātājam.

Nu arī direktors toreiz teica, ka es it kā jauna skolotāja, ka bērniem noteikti ļoti, ļoti patiks, tāpēc arī nu viņi tā kā ļoti aicināja mani, skolas kolektīvs, lai es ņemu to ka audzināmo klasi, jā.

Skolotāja amats ir vispār tāds izaicinājumiem pilns; nemītīgi jāpielāgojas izglītības reformām, kas viena pēc otras nāk, viena nebeidzas, otra sākas; jāpārorientējas īsā laikā no klātienē uz attālinātājam, jāmaina vispār mācīšanās stratēģija. Tagad vēl ar šo gadu ir tās jaunās kompetences klāt. Kādi ir tavi personīgie izaicinājumi un grūtības, ar kurām ikdienā saskarieties?

(2) Nu tagad jau ir pierasts, ka ir tās tiešsaistes stundas, ka viņas jāvada attālināti. Izaicinājums ir tāds, ka es nezinu, cik patstāvīgi bērni dara savus darbus, jo vienmēr jau kāds var mājās viņam palīdzēt, vai ne. Lai gan bērnam pašam, nu varbūt viņiem tā tagad tas nav saprotams, ka viņiem pašiem jau jāpārbauda savas zināšanas, ko viņi zina, ko viņi nezin. Nu tas ir tas, ko es nespēju kontrolēt. Ar audzināmo klasi arī tiešsaistē ir ļoti interesanti strādāt, jo pārsvarā viņi grib pastāstīt, kā viņiem iet un kas viņiem jauns. Un tad tu tā ļoti grūti koncentrēties tām mācībām un pieslēgties. Jā, jo viņi grib viens ar otru pakomunicēt, ja pārējās stundās ir tā, tad viņi zina, ka pie manis varēs nedaudz parunāties, arī par kaut ko nost no latviešu valodas un literatūras.

5:10

Kāds, tavuprāt, vispār ir audzināšanas stundu mērķis?

Man liekas, ka svarīgākais ir būt kopā – gan saprast, gan saliedēt, gan vienot visu klases kolektīvu, darīt visu to, lai redzētu kā klase kopā aug, kā viņi paliek saliedētāki, draudzīgāki un, jā, kā tas viss mainās. Jo kurā priekšmeta vēl to varētu ta izdarīt, ja ne audzināšanā?

Piekrītu. Kā tu raksturotu savu pieeju audzināšanas darbā? Kādi ir tie pozitīvie aspekti un trūkumi?

Man šķiet, ka savu pieeju audzināšanas darbā es vēl meklēju. Bet bērni zina, ka ar mani var runāt par jebko, ka var uzticēties. Zina, ka katrai situācijai ir kāds risinājums. Viņi zina, ka mana nostāja ir skatīties uz dažādām lietām, nu vismaz centies to redzēt to pozitīvo, un redzot dažādus variantus situācijas risinājumam. Vismaz tā man šķiet, jo cenšos domāt tajos dažādos virzienos. Gan arī padomāt kā bērns to uztver to situāciju un tad ar pieaugušo redzējumu redzēt, kā tad tas izskatās no malas. Iejusties to bērnu lomā ka viņi to uztver ar savu dzīves pieredzi.

(3) Kas ir noteicošais audzināšanas stundu efektivitātē – tas, kas skolēniem ir nepieciešams, viņu vajadzības, personīgā pieredze, vai tomēr zināšanas un izstrādātas pamatnostādnes, metodoloģijas?

Man šķiet, ka, pirmkārt, ir nepieciešams sagatavojies pedagogs, kas zina ko vajag bērniem, kas viņiem patīk, kas viņiem interesē. Tāds, kas saprot ko viņi grib, kas pusaudzus uzklausa, ļauj viņiem izteikties un saprast, kas ir tas, kas viņus interesē, kas viņiem patīk, ko viņi domā. Varbūt pasaka kādu savu padomu, no sava redzējuma uz situāciju, bet neuzspiežot to savu viedokli. Noteikti arī, lai ir aktuāla tēma, kas tiem bērniem patīk. Arī, piemēram, pāru un grupu darbs, kas veicinot gan saliedētību, gan draudzīgāku kolektīva izveidi un prasmi sadarboties.

Jūsu audzināmā klase nākošgad uzsāks mācības, balstoties uz kompetenču pieeju izglītībā. Valsts izglītības satura centra (turpmāk VISC) mājas lapā ir izstrādātas jaunas vairāku mācību priekšmetu vadlīnijas, projekta “Skola2030” ietvaros, kas, protams, ir ļoti labi. Tāpat tajā pašā mājas lapā ir atrodams metodiskais līdzeklis “Klases stundu programmas paraugs”, kurš 2016.gadā ir izstrādāts. Viņš ir iekļauts arī mūsu skolas audzināšanas programmā pagājušajam un šim mācību gadam (2018./2019.m.g. – 2020./2021.m.g.). Cik lielā mērā tu vadies pēc šī dokumenta un kā vērtē tā lietderību?

(2) Nu pēc tās metodoloģijas, man liekas, es strādāju ļoti maz. Es zinu, ka mūsu skolai ir tie sešu lielie virzieni, kuri mums ir jāiekļauj audzināšanas programmā, bet stundas es plānoju pati, atbilstoši gan tam, kas interesē skolēnus, gan tam, kas ir aktuāls te novadā vai Latvijā, vai vispār pasaulē. Nu tā, lai viņiem ir interesanti un arī uzzina, varbūt, kaut ko jaunu, vai iepazīst paši sevi, vai pilnveido kaut kādā veidā sevi. Piemēram, mēs uz valsts svētkiem, kad vēl bijām klātienē, spēlējām spēli “Gribi būt miljonārs”. Un bija tāda interesanta prezentācija izveidota. Viņi saliedējās kopā domājot tās atbildes, pieņemot kopīgu lēmumu, jo tā spēle jau bija viena. Tad viņi diskutēja, kura varētu būt pareizā atbilde. Tad viņi visi spēlēja, ir zvans draugam, ir piecdesmit pret piecdesmit atbilžu varianti, viss tā kā spēlē. (*smejas*) Tad beigās tās sejas, cik viņi bija priecīgi, kad vinnēja, (*smejas*) lielo naudas balvu. Un tieši tajā brīdī skanēja zvans un viņi bija perfekti laikā pabeiguši (*smejas*) spēli. (*smejas*) Nu tā.

9:41

(2) Jā, es pārlēkšu vienkārši. Tātad tu arī pielāgo nu to metodoloģiju, izmantojot digitālos rīkus, arī pielāgo, nu par cik mūsu jaunieši ir, viņi man tā liekas ir zinošāki nekā mēs. Kad (.) Nu tātad tu izmanto arī tajā metodoloģijā, tos rīkus, kas viņiem būtu tādi kā saistošāki. Bet kur tu iegūsti informāciju, vai tie kaut kādi ārējie avoti, vai tie paši audzināmie bērni, kuri tev pasaka priekšā, vai kā tu uzzini, kas viņiem tagad ir aktuāls un uz kā to vajadzētu balstīt to audzināšanas stundu?

Cik es viņus vēroju, citreiz starpbrīžos, vai kā, kā notiek viņiem tā komunikācija. Tad es arī mēģinu pielāgot arī tās stundas. Nu, piemēram, daudz laika tiek pavadīts tiešsaistē, tad viņiem bija aktuāls TikToks vienu brīdi ļoti, tagad mēs runājam, nu jau vairs neesot aktuāli. Tad pievērsies tām tēmām. Piemēram: viltus ziņas bija vienu brīdi. Tad viņi prasīja, nu davi (*runā krieviski*), vēl kaut ko par tām viltus ziņām parunājam, pamēģinām, kuri ir īstie, kuri nav, varbūt. Tad ir ļoti forši, izmantot arī tos tiešsaistes testus, arī klātienē strādājot, gan tagad attālināti. Tas viņiem ļoti patīk. Nu vēl ko es gribēju teikt, nu jā. Es mēģinu saprast, kas varētu būt vēl tāds aktuāls, skatoties uz viņiem pašiem. Tad mēģinu kaut kādus interesantos uzdevumus atrasts. Daži ir, piemēram, drošinternets.lv kaut kādi metodiskie materiāli, pieejami. Skaties un pielāgo, kas varētu būt interesantāks. Vai vecumam bišķi pamainu, lai vieglāk, grūtāk, saliec kopā. Arī gan angļiski tekstus vai vēl kaut ko, nu lai ir tā realitāte klāt, nevis tikai kaut kāda teorija.

Jā, un tāpēc tas jautājums ir par to Valsts izglītības satura centra izstrādāto metodoloģiju. Vai tu uzskati, vai viņu būtu nepieciešams izstrādāt jaunu audzināšanas stundām un balstoties jau uz sociāli emocionālo mācīšanos, iekļaujot to nākotnes kompetenču attīstību? Kāda varbūt būtu tā struktūra vai tas saturs?

Nu baigi grūti spriest, jo tas atkarīgs gan no klases aktualitātēm, gan saistībā ar citiem priekšmetiem, lai veidotos arī kaut kāda starp priekšmetu saikne, ne tikai tur viens priekšmets un viss. Arī audzināšanas stundas, man liekas, ir tāda tuva saikne starp klases audzinātājiem un tiem pašiem skolēniem, kur skolotājiem vispār ir iespēja tuvāk iepazīt visu klasi un saprast, kas tad viņus interesē, kas viņiem patīk, kas viņiem ir aktuāls un nozīmīgs šajā brīdī. Kur tad vēl to varētu paspēt izdarīt. Kā Tu esi domājusi, kas ir nākotnes kompetences?

Tās ir tās nākotnes kompetences kā kritiska domāšana, kas ir radošums, kas ir domāts aktuāls nākotnes profesijām, lēmumu pieņemšana.

Par kritisko domāšanu arī esam runājuši arī ar viņiem. Bet to jau īstenībā ne tikai audzināšanā, to jau man liekas visos priekšmetos kaut kādā ziņā, varbūt skolēni paši nesaprot, tā ir kritiskā domāšana, bet viņi viņi tiek izmantoti, viņa izmanto jebkur, man liekas. Kaut vai kritiski paskatīties uz to, kas notiek ārā, kāds laiks vai labs, vai slikts, vai ne.

(2) **Jā, ko mēs kopā arī ar pārējiem skolotājiem norunājām, kad nu tā īsti neviens to metodoloģiju neizmanto, tāpēc arī man rodas tās šaubas, vai viņa ir efektīva un lietderīga. Ka vispār tāds dokuments, vai viņš vispār ir viņš vajadzīgs. Un tāpēc tas jautājums ir, vai, vai labāk nebūtu apkopot, piemēram, gatavas metodes, kā strādāt, nevis iedod tēmu, ar kuru tev ir jāstrādā, bet iedot, piemēram, resursu, kur tu vari skatīt šo tēmu vai digitālo rīku. Nu, piemēram, nu tādu, kā jau praktisku materiālu, praktisku metodi, piemēram. Es saprotu, ka ļoti daudziem skolotājiem trūkst šo te labās prakses piemēru, kā tieši to**

stundu novadīt aktuāli tiem jauniešiem. Nu, piemēram, kā tu teici par tām viltus ziņām. Kas ir ļoti labs, tieši kritiskās domāšanas attīstīšanas rīks. Un ir ļoti daudzas mājas lapas, kuru izmantojot tu tur vari noteikt, vai tā fotogrāfija nāk no tā attiecīgā reģiona un tā. Bet skolotājiem jau trūkst, pirmkārt, tur ir jābūt ļoti lieliem laika, nu pašam sava laika ieguldījumam un skolotāju slodze neparedz to, kad nu, kad būtu tik daudz, daudz lielāks laiks, lai gatavotos, piemēram, tieši audzināšanas stundām.

15:10

Un otrs ir, ko tu arī minēji, tās starpdisciplinārās, jo audzināšanas stundas iet ļoti, tie temati saskaras, piemēram, ar sociālām zinībām, ar arī, piemēram, ar ģeogrāfiju, politiku, politikas zinībām un tādām, kuras tiešām kā tu arī minēji, ka viņa nu var pielāgot šīm te starpdisciplinārajām, piemēram, veidot jau to nu stundu sadarbību. Tas bija man tas apakšējais mērķis (*smejas*) tam jautājumam. Tā un tieši par to, kā gatavoties: tev, darba plānā ir atvēlētas trīs organizatoriskā darba stundas, nu tā kā audzināšanas, kam tu viņas izmanto?

Man šķiet, ka tās ir komunikācijā ar pašiem skolēniem, gan individuāli komunicēt par sekmēm, gan par to kā viņiem iet. Vai arī tas ir tas gatavošanās laiks, jo tiešām, es esmu tā, kurai gribās, lai ir tās interesantās stundas, lai ir perfekti. Varbūt citreiz pat nesanāk kā es biju ieplānojusi, mēs, piemēram, aizejam pavisam cita virzienā, jo pēkšņi viņiem ir “bams” kaut kada ideja, davai (*runā krieviski*) darām šodien to, nu labi – pielāgojos jums – darām! Tad tā mana ideja pārvēršas kaut kādā viņu idejā, un kopā sanāk vispār cits iznākums, bet tas iznākums, varbūt, ir vēl foršāks nekā es biju pirms tam domājusi. Nu jā, tad tā gatavošanās ir tas laiks pārsvarā, jā. **Jā, man ir tas jautājums, vai audzināšanas stundas pielāgo katra vecumposma īpatnībām, un jā, par to tu man jau atbildēji, ka tu viņus tā kā vairāk novēro. Kādas vēl tu vari minēt? Ir tas pāru darbs, ir grupu darbs, ir arī tāds kopējs lielās grupās darbs tajā spēlē “Gribi būt miljonārs?” Kādas vēl tu metodes izmanto sociāli emocionālās mācīšanās?**

Vēl, man pašai šķiet interesanti uzdot viņiem kaut kādus testus, kur viņiem ir jāatbild pašiem par sevi: ”Kā es šorīt jūtos? Kas sēž man blakus? Kāds ir ārā laiks?” Lai pēc paris gadiem apskatītos, ko viņi tajā brīdī ir domājuši. Tajā brīdī viņiem liekas, kas tad te, ko viņa mums atkal liek darīt, vai ne. Bet pēc tam, pēc paris gadiem, kad tu paskaties, kas tur ir sarakstīts, leikas, ak Dievs, cik esmu tur rakstījis. Nu tā kā pavērot pašam sevi, kā tu pēc gadiem mainies, audz. Tas man liekas tā interesanti. Es nezinu, varbūt viņiem tajā vecumā tas liekas galīgi garām, bet varbūt pēc paris gadiem, viņi ar prieku atcerēsies to, kādi viņi ir bijuši. Nu, jā, tad tie jautājumi ir dažādu veidu, bet par jebko, arī tādi psiholoģiskie varbūt, kaut kāda veida. Tad var apkopot kāds ir kopējais klases klimats, kā viņi vispār jūtas, gan skolā, gan mājās. Nu tāda veidā.

Paldies. Lūdzu, padalies, vai tu seko līdzī (xxx) aktualitātēm izglītības jomā: publikācijām, rakstiem, interneta vietnēm, kādos projektos, kādai metodoloģijai.

Es protams sekoju visam tam līdzī. Klausos aktuālos “Skola2030” vebinārus, arī dažādos semināros iesaistos. Mums kā latviešu valodas skolotājiem arī ir savas konsultācijas, kur viņi stāsta par jauno pieeju. Lasu jaunākos rakstus, cenšos rast sev noderīgu informāciju. Bet daudz kas no tā jau ir zināms, vienkārši pateikts kaut kādiem citiem vārdiem. Tad liekas, kad nu “wow” (*runā angļiski*), kaut kas jauns ir uzrakstīts, bet reizēm tas jaunais ir labi aizmirsts vecais. (*smejas*) Bet nu atkārtošana ir zināšanu māte, vai ne.

Jā, nu jā, tu jau tikko esi beigusi maģistrāturu, tev jau tas zināšanu (*smejas*) kā lai saka, nu vēl ir svaigas tās zināšanas.

Protams.

Bet nu labi, tev tās zināšanas ir svaigas, bet, kā jau teici, kad nu tā, kā tev arī bija nedaudz bail uzņemties to, to audzināmo klasi. Kāda veida atbalsta pasākumus tu saņem skolā, no kolēģiem vai no administrācijas puses un vai šis atbalsts ir vairāk tendēts uz mācību priekšmetu vai ir arī kaut kas, ko jūs pārrunājat par audzināšanas stundām?

20:10

Administrācija skola mums sūta aktuālāko informāciju, gan par priekšmetu, gan par audzināšanas stundu. Sūta arī par dažādiem kursiem, vebināriem. Un ar kolēģiem mēs mēdzam apmaināties gan ar materiāliem, gan, varbūt, idejām, gan meģinām izveidot kaut kādus starp priekšmetu uzdevumus, kad ir vairākos priekšmetos atzīme, vai ne. Tas viss jau noder mācību stundās, gan mācību priekšmetā, gan audzināšanā. Jā, tagad arī savai klasei nākamnedēļ audzināšanas stunda es gribu, pieteicu mums tādu interaktīvu nodarbību par uzvedību dzelzceļa tuvumā. Tā kā, nezina kā mums tur ies, bet nu tas ir pieteikts. Finiša taisne pēdējai maija nedēļai.

(*smejas*) **Jā. Vai tu vari atcerēties un nosaukt mācības un, nu tādos lielos vilcienos, un tās tēmas, kuras apmeklē pēdējo trīs gadu laikā? (*smejas*) Nu es nezina kā tev tur ar pēdējiem trīs gadiem. (*smejas*)**

(*smejas*) Nu jā. Man augstskola pati bija liela mācību stunda. (*smejas*) Bet tad es esmu klausījies arī dažādus kursus, kas saistās gan ar kompetencēm, jau pēc augstskolas beigšanas. Un piedalījos arī Zemgales skolotāju e-prasmju, tā bija februārī, nē, marta, kad bija pavasara brīvlaiks. Tad esmu klausījies arī kursus par tiešsaistes rīku izmantošanu, bet tur es diemžēl neko jaunu neuzzināju, jo pati biju jau lēnu garu tam visam izbūrsies cauri. Man ļoti patika demokrātijas kursi par demokrātijas stiprināšanu skolā. Tas bija tāds ļoti vērtīgs un interesants, un mēs tiešām arī paši darbojāmies un iesaistījāmies. Bet daudz es arī meklēju pati, gan dažādus

tiešsaistes avotus, gan materiālus, ko izmantoju. Buros cauri, eksperimentēju ar bērniem, paskatos, kas varbūt sanāk, uz lielākiem bērniem, kas uz mazākiem bērniem. Lai arī vieniem ir kaut kāda dažādība, lai nav viens un tas pats mācību procesā. Tā buršanās visam cauri ir laikam tā vislabākā pieredze!

Jā, bet es, tāds atkāpjoties no tēmas, bet varbūt arī par tēmu – par tām mācībām. Nesen Facebookā (*runā angļiski*), ka bija tāds ieraksts, ka skolotāji ir neapmierināti ar tām lekcijām, es nezinu.

Jā, es redzēju.

Jā. Kāda ir tev tā pieredze? Vai tev ir bijis tā, ka tu aizej kaut kur un domā, ak Dievs, izmesta diena, neko neiemācījos un galīgi garām viss?

Jā, tā, tā ir. Es nezinu kāpēc tas tā tagad ir. Jo man gribās! Es eju ar interesi uzzināt kaut ko jaunu, bet es daudzreiz esmu vīlusies, jo daudzi atkārtoti vienu un to pašu, daudzi, varbūt, neko jaunu nevar izstāstīt. Un tad, tad ir tā vilšanās sajūta. Jo skolotājam jau arī gribas pilnveidoties, kaut ko jaunu uzzināt, vai ne. Taču man šķiet, ka pasniedzēji paši vairs nespēj izsekot līdz tam aktualitātēm, ko citi skolotāji jau sen izmanto un zina, vai ne. Un tad zūd aktualitāšu vērtība kaut kādā ziņā. Jā un arī tie kaut kādi labās prakses piemēri, ko varbūt gribētos uzzināt, vai kā, viņi, viņi arī šķiet, var teikt, līdzīgi, kaut kādi vienvēidīgi. Nu jā tad es, es, es esmu vīlusies viņos. Tad pazūd tas kaut kāds, man pašai idejas vairs nenāk prātā, jo liekas, ka, nu es te sēžu domāju kaut ko jaunu, beigās kaut kāds labās prakses piemērs, ko es jau pusgadu atpakaļ (*smejas*) esmu izmēģinājusi. Nu jā, tad tā kā tā vilšanās ir.

Jā, skaidrs. (4) Jā. (2) Vai, tavuprāt, būtiskas pārmaiņas klases audzināšanas stundu plānojumā vai darba metodikā nākamajā gadā būs, salīdzinot ar šo gadu? Un ja jā, vai esi gatava pārmaiņām?

Nu man jau šķiet, ka tādu baigi kraso pārmaiņu nebūs. Augstskolā ar kursabiedriem diskutējām par to, ka ir vispār valstis pasaulē, kur tādu klases audzinātāju nemaz nav. Viņiem ir tāds takā mentors, pie kura viņi var iet parunāties, kas uzklausa, nedaudz palīdz un viss – gluži kā augstskolā. Šķiet, ka Latvijā, es nevarētu iedomāties neko tādu, bet par šādu ideju, man liekas, sprieda arī “Skola2030” projektā vienu brīdi. Nu jā, es domāju, ka nekas būtiski nemainīsies. Bet ja būs, tad pārmaiņām taču var pielāgoties!

25:05

Tieši tā! Kas nosaka klases kolektīva veidošanos un kā atbildība ir to veidot?

Nu klases kolektīva veidošanos nosaka gan jau paši bērni, viņu atvērtība, gatavība iesaistīties, protams, arī skolotāja atdeve klases darbam. Un skolotājiem jau ir tā lielākā atbildība veidot, stiprināt un noturēt klases kolektīvu kā vienotu veselumu, jo tomēr daudzi gadi kopā ir jāpavada. Skolotājam ir jācenšas kaut kā vienot, cik nu ir iespējams, izmantojot, varbūt, dažādas

metodes, un kaut kādā veidā eksperimentējot un atrodot to īsto variantu, noturot klasi uz *(smejas)* tā viena viļņa.

Cik liela nozīme tev, kā klases audzinātājam, ir sadarbība ar vecākiem?

Nu man šķiet, ka ir ļoti liela nozīme sadarbībai ar vecākiem, jo vecāki tomēr ir atbildīgi par saviem bērniem, un viņiem jāzina, kas notiek. Es sūtu vecākiem visas aktualitātes e-klases vēstulēs šobrīd. Tur mums notiek visa komunikācija. Bet visu aktuālāko es cenšos komunicēt tieši, ar pašiem bērniem, lai viņi saprot, ka viņiem uzticas, ka viņi jau ir tādi bišķi lielāki, ka ne viss ir tikai uz vecāku pleciem. Un ja nu kas ir nopietnāks vai tāds, kas tiešām jāzina, tad ziņoju, runāju, risinu arī ar vecākiem. Nu ir situācijas, protams, kad bērni varbūt aizmirst vai piemirst izstāstīt kaut ko svarīgu vecākiem, tad labi, ka ir tā e-klases saziņa, kur viss aktuālais ir aizsūtīts.

Vai ir vēl kaut kas būtisks, ko es neesmu tev pajautājusi, bet tev ir svarīgi to pateikt?

Es nezinu, es laikam visu (smejas) esmu pateikusi!

Jā, paldies tev par to “Skola 2030”, kad viņi domā, nu kā audzināšanas stundas nu, ka viņi bija domājuši, jā, to es, nebija man tādas informācijas.

Es nezinu, es ceru, ka es nemeloju. Bet mēs kaut kā tā diskutējām ar kursa biedriem par to, ka tur kaut kādas runas vīdēja.

(smejas) Nu es domāju, ka tas varbūt arī ir tāds, kad, kad viņš varbūt nebūs, ka, iespējams, nākotnē kaut ko kāda nu atsevišķa, piemēram, stunda. Jo tā nu, cik mana pieredze ir pēc intervijām, neviens baigi pēc tās metodoloģijas neseko. Un, un ja neseko, tad un pārsvarā visiem arī ir tas mērķis to klases kolektīvu vairāk nu tā kā saliedēt. Kas tas ir vairāk to attiecību, savstarpējo attiecību veidošana klasē un, nu jā, palīdzēšana tiem, tiem skolēniem nobriest kā personībām. Varbūt tas arī ir vairāk mentoringa un koučinga darbs. Nu kas, nu tā kā noder. Liels paldies tev par interviju. Bija ļoti noderīgi, kā tu redzi, *(smejas)* redzi, nu jā. Tā kā liels paldies, ka tu piekriti ar mani satīties.

Intervijas transkripts M.13.6.SK.V.

Paldies, ka piekriti ar mani satikties! Vēlējos ar tevi parunāt, lai noskaidrotu tavu viedokli par audzināšanas stundām un kā tu tās vērtē! Šo interviju es izmantošu savās maģistra studijās, veicot pētījumu par jautājumu “Kādas sociāli emocionālās mācīšanās metodes atbilst pusaudžu vecumposma īpatnībām”. Tavs personīgais viedoklis un personas dati netiks nodoti citiem cilvēkiem, kā skolotājiem vai direktoram, un neviens nezinās, ka runāju tieši ar tevi, jo tavs vārds tiks šifrets. Vēlos aicināt tevi būt atklātam un izteikt savu personīgi viedokli. Nebaidies, ka mūsu saruna tiek ierakstīta, tā nolūks ir, lai es varētu labāk apstrādāt tavas atbildes un mūsu saruna ritētu raitāk. Vai Jums ir kādi jautājumi? Nē!

Vai varam sākt?

Jā.

Vai vari man pastāstīt nedaudz par sevi! Kāds ir tavs, cik tev ir gadi, kurā klasē tu mācies un kādi ir tavi hobiji un aizraušanās?

Man 13 gadi, es eju 6.a klasē. Es nodarbojos ar autokrosu un braukāju ar riteņiem.

Kā tev liekas, kādam nolūkam ir paredzētas klases audzināšanas stundas? Ko tu no tām sagaidi?

Izrunāt jaunus likumus, par drošību var runāt. Viss.

Pastāsti man, ko jūs parasti darījāt audzināšanas stundās.

Tā arī mēs izrunājām noteikumus par drošību, dažreiz pārrunājam kādu tēmu par citām stundām un arī viss.

Vai tagad, kad mācības ir attālināti, arī tiek organizētas audzināšanas stundas?

Nē, bet mums tiek ielikti (2) pielikumā video, kur noskatīties.

Par kādām tēmām viņi ir?

Par drošības un ceļu satiksmes noteikumiem.

Vai tev tagad patīk vairāk salīdzinot ar klātienē mācībām? Nu tas, ka jums ir tikai jānoskatās video. Vai arī kaut ko tu gribētu savādāk?

Es gribētu savādāk, kad ir klātienē, skolā.

Un ko tu tieši gribētu, kāpēc tev ir svarīgi būt klātienē?

Tā var vairāk apgūt un, jā var vairāk apgūt, (4) iegaumēt vairāk, iemācīties arī vairāk

Arī satikties ar saviem klasesbiedriem? Vai tas nav svarīgi?

Ira.

Tu mācies, kā teici, 6.klasē. Kā tu domā, vai tagad jau būtu jāsāk domāt par savu nākotnes profesiju, vai kādām prasmēm, kuras tev nākotnē noderētu un kuras varētu apgūt audzināšanas stundās?

Jā, var sākt domāt, var. Nekad nav par agru sākt domāt un noteikti apgūt arī var kaut ko, jau sāk domāt, bet ne ļoti daudz.

Nu, piemēram, ko tu gribētu apgūt?

Iziet foto kursus (4) un kļūt par fotogrāfu.

(4) Bet kas saistās nu ar audzināšanas stundām?

Nav baigi, tā.

Tā kā no audzināšanas stundām tu neko daudz negaidi?

Nē.

Vai mācību gada sākumā klases audzinātājs parunā ar jums audzināšanas stundu plānu un vai uzklausā jūsu vēlmes, ko jūs gribētu iekļaut plānotajās aktivitātēs?

Āā, uzklausā, ko mēs gribētu iekļaut, bet (2) mēs neizrunājam.

Bet iekļaut jūsu tās aktivitātes?

Dažreiz jā, dažreiz nē.

Vai tu vari nosaukt, tu jau minēji par drošību un par satiksmes noteikumiem, bet kādas vēl citas tēmas jūs esat izskatījuši klases audzināšanas stundās?

Nava tādu, ko es baigi atcerētos.

Vai tev ir bijusi vēlme kaut ko mainīt klases audzināšanas stundās, vai kādas aktivitātes tu iekļautu vai izņemt kaut ko ārā?

Nav ne tādas, ko es gribētu iekļaut, ne tādas, ko es gribētu izņemt ārā. (2) Varbūt vairāk organizēt tiešsaistē stundas.

Kā tu vērtētu to, ka klases audzināšanas stundās tev būtu iespēja tikties un uzklausīt speciālistus? Un ja tu vēlētos, tad ar kādiem jomas profesionāļiem tu vēlētos tikties?

Es gribētu tikties ar fotogrāfiem, izrunāt viņu ikdienu, kā viņi, nu kā viņi tieši to dara, un jā.

Tā kā vairāk jau par nākotnes profesiju iepazīt?

Jā.

5:05

Vai tu jūti kādas izmaiņas klases audzināšanas stundās salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem? Vai kaut kas mainās? Vai, piemēram, salīdzinot ar sākumskolu, kā sākumskolā tika organizētas un ko jūs darījāt?

Jā, ir kļuvis nopietnāks, nedaudz. Nav tā kā – pasmieties un tā vairāk stundās. Viss.

(4) Kā tev liekas, kurš ir atbildīgs, lai klase veiksmīgi sadarbotos un būtu draudzīgi?

Atbildīgā ir skolotāja, bet tā, lai viņa mūs vairāk saistītu kopā. Bet mēs paši arī esam atbildīgi, lai vairāk iesaistītos.

Vai ir vēl kaut kas, kas tev ir svarīgs, ko tu vēlētos pateikt, bet es neesmu pajautājusi.?

Nē.

Paldies par sarunu.

Lūdzu.

Attā.

6:08

Intervija ar M.39.7.KLA.V.

Paldies, ka piekritāt intervijai. Vēlējos ar Jums tikties, jo veicu pētniecisko darbu savās maģistra studijās par tēmu “Pusaudžu sociāli emocionālās mācīšanās metodes audzināšanas stundās”. Mūsu intervijas mērķis ir noskaidrot, kādas sociāli emocionālās mācīšanās metodes Jūs pielietojat praksē audzināšanas stundās, un vai tās atbilst pusaudžu vecumposma īpatnībām. Iegūtos datus no intervijas es izmantošu tikai un vienīgi pētnieciskajam darbam. Jūsu identitāte tiks šifrēta. Jūsu viedoklis un personīgā pieredze netiks atklāta trešajām personām, tāpēc gribu lūgt pilnīgu atklātību, jo vēlos noskaidrot reālo situāciju, kā Jūs vērtējat savu profesionālo darbu, kādi metodoloģiskie uzlabojumi un atbalsts Jums būtu nepieciešams, lai uzlabotu audzināšanas stundu funkcionalitāti.

21. Lūdzu pastāstiet par sevi! Kāds ir Jūsu vecums, izglītība, darba pieredze un darba stāžs kā klases audzinātājam?

Man ir 39 gadi. Esmu ieguvis otrā līmeņa augstāko izglītību vēstures un kultūras vēstures skolotāja kvalifikācijā. Izglītības iestādēs strādāju jau kopš 2006. gada un kā klases audzinātājam darba pieredze ir 10 gadi.

22. Esmu informēta, ka esat arī mācību priekšmeta pasniedzējs. Kāpēc pieņēmt lēmumu papildus uzņemt klases audzinātāja pienākumus?

Šis pienākums man tika piedāvāts, uzsākot darba gaitas IGKV, vēlējos izmēģināt savas spējas strādājot citā darba vietā un audzināt pamatskolas posma klasi.

23. Skolotāja amats ir izaicinājumiem pilns; nemitīgi jāpielāgojas izglītības reformām, jāpārorientējas īsā laikā uz pilnīgi savādāku mācīšanas stratēģiju - attālinātajām mācībām ārkārtas situācijā; mainīgās tarififikācijas likmes skolotāju atalgojumā.

Kādi ir Jūsu personīgie izaicinājumi un grūtības, ar kurām ikdienas saskarieties?

Uzsveru ka katra darba diena šajā darba vietā var būt pārsteigumu un dažādu izaicinājumu pilna. **Izaicinājumi šajā mācību gadā:** jauna metodika, jāveido savādākas mācīšanas un mācīšanās stratēģijas, arī pats mācību saturs 7. un 10. klasēs ir izmainīts un ir nepieciešams pašam personīgi atsvoidzināt zināšanas, iemaņas. Izaicinājums bija arī stundu skaita izmaiņas 10. klasē no 2 uz 4 mācību stundām nedēļā. **Grūtības** sagādāja tas, ka 2020./2021. m.g. sākumā nebija pieejami jaunie mācību līdzekļi, varēja iepazīties tikai ar mācību programmām, pēc kurām tad man nācās izveidot savu darba plānojumu. 7. klasē arī mācību grāmata (vēstures) netika izdota, jau uzsākot jauno mācību gadu.

24. Kāds, jūsuprāt, ir audzināšanas stundu mērķis?

Man liekas, ka katrai audzināšanas stundai tas “mazais mērķis” var atšķirties, bet “lielie mērķi” – pēc manām domām ir saliedēt klasi, iepazīt klases kolektīvā katru skolēnu, izrunāt svarīgus jautājumus, kas ir aktuāli tikai konkrētajā klasē. Bet kopējais “lielais mērķis” ir veidot zinātkāru aktīvu un radošu personību, t.i. skolēnu.

5. Kā Jūs raksturotu savu pieeju audzināšanas darbā? Kādi ir Jūsu audzināšanas pieejas pozitīvie aspekti un trūkumi?

Man šķiet, ka es savu pieeju audzināšanas darbā esmu izveidojis, un tāpēc arī sauksu to par **reālistisku**, ikdienas darbā bieži atkāpjoties no audzināšanas darba programmas. Tomēr pilnībā aiziet no tās nav iespējams. Kā savu priekšrocību, un vienlaikus arī trūkumu, varu minēt **pozitīvu attieksmi gandrīz visās dzīves situācijās** un mācību procesā. Priekšrocību lauciņā vēlos izcelt savu komunikācijas prasmi, savukārt, kā būtisku trūkumu, minēšu savu pieredzi, jo klases audzinātāja pienākumus veicu pirmo reizi savā pedagoģiskajā darbā.

25. Kas ir noteicošais audzināšanas stundu efektivitātē – skolēnu vajadzības, personīgā pieredze, zināšanas vai izstrādātas pamatnostādnes, metodoloģijas?

Šis nav viegls jautājums – droši vien, ka ar audzināšanas pamatnostādņēm izpētīt skolēnu vajadzības un risināt tās balstoties uz savu vai arī kolēģu audzināšanas darba pieredzi vai zināšanām.

26. Jūsu audzināmā klase šogad uzsāka mācības, balstoties uz kompetenču pieeju izglītībā. Valsts izglītības satura centra (turpmāk VISC) mājas lapā ir izstrādātas jaunas vairāku mācību priekšmetu vadlīnijas, projekta “Skola2030” ietvaros. Tāpat VISC mājas lapā ir atrodams metodiskais līdzeklis “Klases stundu programmas paraugs”, kurš tika izstrādāts 2016.gadā. Šis metodiskais materiāls ir iekļauts “Ilmāra Gaiša Kokneses vidusskolas audzināšanas programmā”, 2018./2019.m.g. – 2020./2021.m.g.

Cik lielā mērā Jūs vadāties pēc minētās metodoloģijas, kā vērtējat tās lietderību?

Savā darbā es balstos uz šo VISC audzināšanas programmu, jo notiek gan audzināšanas plāna izveidošana, klases audzinātāja stundas, mācību stundas, kurās arī tiek iesaistīts audzināšanas darbs. Tāpat neizsīkstoša audzināšanas darba sastāvdaļa ir tikšanās un informācija apmaiņa ar skolēnu vecākiem. Samērā mazu uzmanību vēršu tematiem, kas saistīti ar karjeras izvēli, jo neesmu kompetents šajos jautājumos. Skolā notiek arī klases audzinātāju metodiskās komisijas sanāksmes, kurās piedalos.

27. Kāds ir Jūsu viedoklis, vai VISC būtu nepieciešams izstrādāt jaunu metodoloģiju audzināšanas stundām, balstoties uz sociāli – emocionālo mācīšanos un iekļaujot nākotnes kompetenču attīstību?

Manuprāt, esošais metodoloģiskais materiāls ir pietiekams, tomēr man, personīgi, ne vienmēr izdodas izmantot esošos metodiskos materiālus, jo ikdienas situācijas un mana personīgā pieredze liecina, ka ir jāpielāgojas reālajai situācijai, kas ir izglītības iestādē. Esmu pārliecināts, ka kompetenču pieejas realizētāji jau pielāgo kādus materiālus jaunajam izglītības procesam.

28. Jūsu darba plānā ir atvēlētas 3 organizatoriskā darba stundas. Kādām aktivitātēm Jūs tās atvēlat?

Šajās stundās mēs ar klasi risinām aktuālos jautājumus, kuri, starp citu, rodas ārkārtīgi bieži. Un arī tad, kad skolā vēl notika pasākumi, tad gatavojāmies kādam pasākumam (olimpiskā diena, popiela, tematiskās pēcpusdienas). Mans uzskats šajā jautājumā ir tāds, ka varētu palielināt šo organizatoriskā darba stundu skaitu – viena mēnesī.

29. Vai Jūs audzināšanas stundas pielāgojat katra vecumposma īpatnībām un interesēm? Kur un kādā veidā Jūs iegūstiet informāciju, kas Jūsu klasei ir aktuāls?

Es cenšos pielāgot klases audzinātāja stundas vecumposma īpatnībām, te lieti noder dažādi video materiāli vai arī kādi citi materiāli, ko var atrast internetā. Dažreiz noder arī kādas aktivitātes, kuras tiek piedāvātas semināros vaiursos. Dažreiz arī sadarbojamies ar kolēģiem, samainoties ar dažādiem materiāliem.

30. Kādas sociāli – emocionālās darba metodes jūs iekļaujat savās audzināšanas stundās?

Es visbiežāk cenšos izmantot pozitīvas uzvedības metodiku un aktualizēju pozitīvu savstarpēju komunikāciju. Kā otro noteikti minēšu problēmu risināšanas prasmī, kas tiek mācīta uzklusot un risinot konfliktsituācijas maksimāli mierīgā ceļā. Visgrūtāk man veicas ar skaidru un sasniedzamu mērķu izvirzīšanu, un tad arī attiecīgi to sasniegšanu.

31. Lūdzu padalīties, vai sekojat līdzī aktualitātēm izglītības jomā: publikācijām žurnālos, zinātniskajiem rakstiem, projektos izstrādātiem ieteikumiem, piemēram, “PuMPuRS” vai “Mācīties būt”, IZM vai VISC aktualitātēm?

Jūsu nosauktajām aktivitātēm faktiski nesekoju. Esmu informēts par to, ko darbā nosūta un liek iepazīties direktora vietiece mācību darbā vai arī metodisko jomu vadītāji. Ar programmu “PuMPuRS” strādājam skolā, bija arī šī mācību gada sākumā kursi, kuros ņēmu dalību. Dažreiz izlasu kādu jaunumu sociālajos tīklos.

32. Vai ir kādas jomas, kurās Jums būtu nepieciešams papildus atbalsts (mācības, mentorings, labās prakses piemēri)?

Es īsti nezinu, šobrīd nevaru nosaukt kādu piemēru. Varbūt jautājumos, kas saistīti ar ģimeni un audzēkņu fizioloģisko attīstību, jo šīs ir tēmas par kurām runāt (personīgu iemeslu dēļ) ir apgrūtināši, tomēr audzināšanas programmā tas ir iekļauts.

33. Kāda veida atbalsta pasākumus Jūs saņemat savā darba vietā no kolēģiem, administrācijas puses? Vai šis atbalsts ir vairāk tendēts uz mācību priekšmetu pasniegšanas kvalitāti, vai noder audzināšanas stundām?

Atbalsta pasākumi, kas tiek realizēti skolā, galvenokārt, attiecas uz mācību stundām un mācību satura apgūšanu, bet audzināšanas darbā jau klasē var redzēt, kuram skolēnam ir nepieciešams individuāls atbalsts vai rūpīgāka pieeja.

34. Vai Jūs varat atcerēties un nosaukt mācības un tēmas, kuras apmeklējāt pēdējo 3 gadu laikā?

2020./2021. m.g. sākumā "Atbalsts skolēniem mācību procesa pārtraukšanai PuMPuRS". Bija vēl kursi bērnu tiesību aizsardzībā – mācību gadu precīzi neatceros.

35. Šis gads Jums ir bijis īpašs. Praksē bija jāievieš jaunā kompetenču pieejā balstītā izglītības sistēma, turklāt attālinātā mācību režīmā.

Kā Jūs raksturotu šajā mācību gadā gūto pieredzi? Kā tikāt galā ar izaicinājumiem? Ko jaunu atgūvāt? Vai jutāties novērtēts?

Šis tiešām bija īpašs mācību gads, jo kompetenču pieejas ieviešana sakrita arī ar to periodu, kad lielāka daļa šī mācību gada noritēja attālināti. Protams, ka šī ir pirmā pieredze un tā tiek augstu novērtēta, jo nākamajā mācību gadā vajadzēs jau balstīties un izmantot šo, šī mācību gada pieredzi. Personīgi es uzskatu, ka attālināti ir ļoti grūti realizēt kompetenču pieeju skolā tā pēkšņi.

Lai gan klases audzinātāja stundās lielas vai būtiskas pārmaiņas es nesaskatīju – tika saglabāta viena kontakta stunda, skolēnu skaits nemainījās, mācību process turpinājās, problēmu situācijas arī daudz ko nemainījās.

Ar šiem jaunajiem izaicinājumiem galā tiku samērā viduvēji, jo ir grūti pārslēgties un mainīt savu pedagoģisko domāšanu, kas jau ir izveidojusies.

36. Kas nosaka klases kolektīva veidošanos un kā atbildība ir to veidot?

Klases kolektīva veidošanos nosaka klasē esošie skolēni un viņu savstarpējās attiecības. Ja klasē būs pozitīvas savstarpējās attiecības, tad arī būs pozitīvs mikroklimats, kas, savukārt, var ietekmēt mācīšanās gaitu un procesu. Svarīgs komponents ir skolēnu vecāki un viņu attieksme pret sava bērna izglītības iestādi un arī skolotājiem (tostarp klases audzinātāju).

37. Cik liela nozīme Jums, kā klases audzinātājam, ir sadarbība ar vecākiem?

Tā, kā tā ir viena no audzināšanas darba jomām, tad, protams, ka šai sadarbībai ir liela nozīme. Es pat teiktu milzīga nozīme. Vecākiem ir jābūt informētiem par norisēm skolā vismaz reizi mēnesī saņemot sekmju izrakstu, gan arī jāzina jaunākā, ar skolu saistītā, informācija. Protams, nenoliedzu, ka arī negatīvā informācija klase audzinātājam ir jāziņo vecākiem. Sadarbībai būtu jābūt abpusējai.....

38. Vai ir vēl kaut kas būtisks, ko es neesmu Jums pajautājusi, bet Jums ir svarīgi to pateikt?

Laikam nē!

Inetrvijas transkripts R.13.7.SK.S.

Paldies, ka piekriti ar mani satīkties! Vēlējos ar tevi parunāt, lai noskaidrotu tavu viedokli par audzināšanas stundām un kā tu tās vērtē! Šo interviju es izmantošu savās maģistra darba studijās, veicot pētījumu par jautājumu “Kādas sociāli emocionālās mācīšanās metodes atbilst pusaudžu vecumposma īpatnībām”. Tu arī jau esi pusaudzis. Tā. Tavs personīgais viedoklis un personas dati netiks nodoti citiem cilvēkiem, ne tavam klases audzinātajam, ne citiem skolotājiem, ne direktoram. Un neviens neuzzinās, ka runāju tieši ar tevi, jo tavš vārds tiks šifrets. Tur būs cipariņi, burtiņi. Un vēlos aicināt tevi būt atklātai un izteikt savu personīgo viedokli, jo nav pareizu, ne nepareizu atbilžu, es tikai apkopuju, ko tu domā. Nebaidies, ka mūsu saruna tiek ierakstīta, tā nolūks ir, lai es varētu labāk apstrādāt tavas atbildes un mūsu saruna ritētu raitāk. Vai tev ir kādi jautājumi?

Nē.

Vai varam sākt?

Jā.

Lūdzu pastāstiet man nedaudz par sevi! Kāds ir tavš vecums, kurā klasē tu mācies un kādas ir tavas aizraušanās, hobiji?

Es, es. Man ir 13 gadi, es mācot 7. Klasē. Manas aizraušanās un hobiji ir peldēšana, arī saksofona spēlēšana. Nu jā.

Kā tev liekas, kādam nolūkam vispār ir paredzētas klases audzināšanas stundas?

Lai kaut kā, piemēram, tagad attālinātajā laikā aprunātos, kā mums iet pa skolu, un arī par drošību vai viss kaut kādām tādām lietām. Var izrunāt.

(3) Pastāsti man, ko jūs parasti darijāt, kad bija audzināšanas stundās klātienē. Nu laikam tas skaitās pagājušā gada kaut kāds nelielais periods.

Mēs tā kā 7.klasē, katru gadu ir jārunā par drošības noteikumiem. Mēs praktiski tad tikai parakstāmies, jo mēs jau praktiski visu zinām. Mēs paskatījāmies kaut kādus video, parunājām kā mums iet pa dzīvi. Tas arī viss.

Un kā tagad tiek organizētas, kad ir attālinātās mācības?

Ir tā, ka mums skolā nolemts, ka var būt trīs tiešsaistes, katrā trīs tiešsaistes ir bijušas. Tagad divas nedēļas mums nav bijusi tiešsaiste klases stundā. Bet tā mums parasti ir. Tad mēs parunājam par skolu, kuri skolotāji mums nepatīk, kā mums iet pa macībām, un, jā. Dažreiz skolotājs ieliek video paskatīties tad, kad bija valsts svētki un kaut kas tāds.

(3) Ja tu salīdzinātu tagad attālināto un kā bija ar klātienes mācībām. Vai ir kādas pozitīvas lietas, kas tev vairāk patīk, kad ir attālinātās? Vai kaut ko tu mainītu, piemēram, savādāk?

Es varbūt gribētu, lai klases stundas notiek katru reizi, lai var kaut ko izrunāt. Lai arī ir tās trīs tiešsaistes, bet klases stundā mēs tā īsti nemācāmies. Tā ir vienkārši runāšana. Un īsti atšķirības nav. Abas ir foršas stundas.

(10)

Tā, laikam šādi jārūnā. (smejas) Tuvāk. Nē, nu es it kā dzirdēju, nav tik traki. Nākamais jautājums man ir jau uz nākotni skatoties un cik aktuāli tev tas ir tagad, kad tu mācies 7. Klasē. Vai ir tagad, kādas aktivitātes nepieciešams ieviest audzināšanas stundās, kas tev palīdzētu saistībā ar tavu nākotnes profesiju vai, piemēram, kādu prasmju attīstīšanu, kas tev tagad ir aktuāls?

Man liekas, ka nav.

Viss, ir labi tā, kā viņš ir? Kad tev liekas vajadzētu sākt tam pievērsties?

Nu, es nezinu. 8. – 9. klasē, kad jau tuvojas, kad jāizlemj, kur tu dosies tālāk vai paliksi.

Bet vai mācību gada sākumā klases audzinātājs pārrunā ar jums audzināšanas stundu plānu, uz klausot jūsu vēlmes, ko jūs gribētu iekļaut plānotajās aktivitātēs?

Nē.

(smejas) Labi. Tā. Vai tu vari atcerēties un nosaukt kādas ir bijušas klases audzināšanas stundās tēmas?

Ir bijušas tad, kad tuvojas jau ziema, par to, ka nedrīkst kāpt uz ledus, tā tālāk. Par skolas iekšējās kārtības noteikumiem. Tad, kad ir valsts svētki, tad visādi video. Tad mēs esam spēlējuši spēles arī. Runājuši tāpat par dzīvi. Nu jā.

Un kādās spēles jūs spēlējāt?

To gan es vairs neatceros. Bet kaut kādas spēlējām.

4:59

(3) Tas jautājums man bija vienkārši, vai tās bija saistībā ar (.) vai tās bija parastās galda spēlēs, vai tās bija saistībā ar, piemēram, emociju apzināšanos?

Nē, saistībā ar emociju apzināšanos.

Labi. (2) Vai tev ir bijusi vēlme kaut ko mainīt klases audzināšanas stundās? Un kādas aktivitātes tu iekļautu, vai izņemtu kaut ko ārā?

Īsti nē.

Viss apmierina, kā ir?

Jā.

Varbūt vairāk spēles, varbūt mazāk spēles?

Nu, nē.

(smejas) **Kā tu vērtētu to, ka klases audzināšanas stundās tev būtu iespēja tikties un uzklausīt speciālistus? Un ja tu gribētu, ar kādiem jomas pārstāvjiem tu gribētu tikties?** Es tagad nevaru ātri apdomāties, bet mums uz stundām ir nākusi psiholoģe, un dažreiz arī bija sociālais pedagogs, tādās. Bet, nu. Man liekas, ka pagaidām nezinu.

Nav aktuāli.

Jā.

Vai tu jūti kādas izmaiņas klases audzināšanas stundās salīdzinot ar pagājušo gadu? Tas jautājums ir vairāk saistīts ar to, ka jums šogad sākas kompetenču izglītība un arī sociāli emocionālās mācīšanās metodes ir jāiekļauj. Un vai kāda atšķirība no pagājušā gada, vai nav?

Ir, jo mums ir sācies tāds priekšmets kā datorika. Un viņš ir ļoti sarežģīts, tur viss ir gandrīz jāiežubra no galvas. Un šogad vēl viegli, bet mums turpināsies līdz 9. klasei, un tur būs auzas.

(smejas)

(smejas) **Būs grūti, ja?**

Jā.

Bet ar audzināšanas stundām, ir atšķirības?

Nē.

(8) Tagad ir ļoti provokatīvs jautājums. Kā tev liekas, kurš ir atbildīgs, lai klase veiksmīgi sadarbotos un būtu draudzīga?

Mēs paši un arī klases skolotājs. Lai viņš kaut kādas aktivitātes liek pa pāriem darīt, vai kaut kā grupās, lai vairāk iepazītu viens otru.

Un izdodas viņam tas?

Tas ir (2) gadu gaitā tas ir mainījies, kopš piektās klases. Viņš ir palicis apzinīgāks un nepsiho tik ļoti. Bet tā, jā.

(smejas) **Tas ir vairāk uz skolotāju, ja.**

Nē, nu arī mēs esam kļuvuši prātīgāki. Salīdzinot ar paralēlo klasi, mēs esam draudzīgāki.

Labi, nu redz, tas arī būs viss. Bet beigās tev gribēju pajautāt, vai ir kaut kas tāds, ko es, kas tev ir svarīgi, man pateikt, bet es tev neesmu to pajautājusi?

Hm, jāpadomā. (3) Man liekas, ka nē.

Labi, paldies tev par sarunu.

Lūdzu.

Un tūlīt es izslēgšu ārā.

7:49

Klases stundu plāns 8. klasei

Datums	Tēma	Mērķis	Sasniedzamais rezultāts	Piezīmes
08.11.2022.	Iepazīšanās nodarbība	Iepazīstināt skolēnus ar pētījumu, darba tēmu un viņu iesaisti, darba procesu, izveidot sadarbības un konfidencialitātes noteikumus	Efektīvas sadarbības veidošana ar skolēniem, cieņpilnas attiecības, sadarbības noteikumu sastādīšana un pārrunāšana	Skolēni ir atvērti sadarbībai
15.11.2022.Klases audzinātāja vadīta stunda Valsts svētku ietvaros				
22.11.2022.Klases audzinātāja vadīta stunda Valsts svētku ietvaros				
29.11.2022.	Klases vajadzību novērtējums	Izzināt konkrētās klases kolektīva vājās puses	Klases kolektīvs vienojas par četrām klases vājajām pusēm, ko audzināšanas stundu ietvaros uzlabot	Tiek izmantotas komandu sadarbības kārtis, katrs izvēlas vienu un prezentē klasei. Kopīgi tiek izvēlētas četras uzlabojamās tēmas :Komunikācija, Problēmu risināšana, Sadarbība un Emocijas
6.12.2022.	Klases vajadzību novērtējums	Izstrādājam konkrētus risinājumus četru iepriekš izvirzīto tēmu uzlabošanai, darbs grupās	Klases kolektīva saliedēšana, kopīgu risinājumu meklēšana kopīgām problēmām	Katra tēmu vajadzēja novērtēt no 1 – 10, un sniegt ieteikumus uzlabojumiem, katra grupa papildināja visas darba lapas
13.12.2022.Klases audzinātāja vadīta stunda gatavošanās semestra noslēgumam				
20.12.2022.Klases audzinātāja vadīta stunda gatavošanās semestra noslēgumam				
10.01.2023	Saprast sevi. 8. klase, 1. stunda	Paplašināt priekšstatu par pozitīva un adekvāta pašvērtējuma uzturēšanu. Izmantots SEM metodiskais līdzeklis.	Mācēt novērtēt klase biedru pozitīvās īpašības, izteikt komplimentus un ieteikt kā stiprās puses izmantot praktiski	Darbs grupās. Katrai grupai jāsgatavo komplimentu un labo īpašību saraksts par citu grupu un jāizdomā, kādu pasākumu šī grupa varētu īstenot kopā.

17.01.2023.	Saprast sevi. 8. klase, 1. stunda	Paplašināt priekšstatu par pozitīva un adekvāta pašvērtējuma uzturēšanu	Apzināties savas stiprās puses un grūtību jomas, attīstības iespējas. Attīstīt kompetenci izvirzīt mērķus, sadarbojoties grupā.	Sadarbojoties grupā, jāapzinās grupas stiprās īpašības un jāizdomā kāda pasākuma vai projekta ideja, ko varētu īstenot. Izmantots SEM metodiskais līdzeklis.
24.01.2023.	Saprast sevi. 8. klase, 2. stunda	Pieredzes paplašināšana par mērķa sasniegšanai nepieciešamo rīcību un īpašībām	Spēt sasaistīt rakstura īpašības, stiprās puses un rīcību mērķa sasniegšanā	Darbs grupās, tiek analizēts video materiāls kā sasniegt savu mērķi – strādāt profesijā. Izmantots SEM metodiskais līdzeklis.
31.01.2023.	Saprast sevi	Izstrādāt savus individuālos mērķus, izvērtēt tos pēc prioritātēm un sasniegšanas ilguma: iedalīt ilgtermiņa un īstermiņa mērķos	Apzināties un atpazīt savas vajadzības, vēlmes. Tiek izstrādāti savi īstermiņa un ilgtermiņa mērķi.	Skolēniem sagādā grūtības noteikt savas vēlmes un prioritātes.
07.02.2023.Klases audzinātāja vadīta stunda gatavošanās Valentīna dienas pasākumam				
14.02.2023.Valentīna dienas pasākums				
21.02.2023.	Saprast sevi	Izvēlēties vienu ilgtermiņa mērķi un sastādīt mazākus īstermiņa mērķus, uzdevumus tā sasniegšanā, nepieciešamo palīdzību un resursus	Apzināties un atpazīt savas vajadzības, vēlmes. Tiek izstrādāts plāns ilgtermiņa mērķa sasniegšanai	Skolēniem patīk praktiski uzdevumi, kuri ir jēgpilni un izmantojami realitātē
28.02.2023.	Saprast sevi	Izstrādāt savus individuālos īstermiņa mērķus, izvērtēt tos pēc prioritātēm un izstrādāt konkrētus uzdevumus viena mērķa sasniegšanai.	Apzināties un atpazīt savas stiprās un vājās puses. Tiek izstrādāti savi īstermiņa un ilgtermiņa mērķi.	Skolēniem patīk praktiski uzdevumi, kuri ir jēgpilni un izmantojami realitātē
07.03.2023.Klases audzinātāja vadīta stunda gatavošanās Popielai				
14.03.2023.Popiela				
21.03.2023.	Veidot attiecības ar citiem.	Izprast, ko katram nozīmē "Draudzība". Centrs "Marta" metodiskais līdzeklis pusaudžiem.	Mācīties pieņemt dažādus viedokļus, pamatot savus uzskatus un labāk iepazīt klases biedrus	Stunda notiek aktu zālē, skolēni ir sasēdušies aplī. Tiek lasīti apgalvojumi. Tie, kuri piekrīt apgalvojumam maina savu vietu, tie, kuri nepiekrīt, paliek sēžot.

28.03.2023.	Pārvaldīt sevi. 8. klase, 1. stunda.	Vingrināties vizualizēt nākotni, lai apzinātos emociju pārvaldīšanai nepieciešamās īpašības un uzvedību. Izmantots SEM metodiskais līdzeklis.	Apzināties emociju kontroles metodes, domas un uzvedību dažādās situācijās. Vizualizēt savu nākotni.	Tiek skatīts video fragments, jauniešiem jānosaka emociju vadības metodes un kādām profesijām nepieciešamas konkrētas īpašības un prasmes. Šis uzdevums sagādā grūtības, vai nav interesants, bet nav skolēnu iesaistes. Rodas ideja par aptaujas anketām, aktuālo tēmu apzināšanai.
04.04.2023. Klases audzinātāja vadīta stunda gatavošanās Ēnu dienai				
11.04.2023.	Pārvaldīt sevi.	Apzināties savas spējas ievērot pašdisciplīnu un trenēt paņēmienus sevis atbalstīšanai.	Apzināties emociju kontroles metodes, domas un uzvedību dažādās situācijās. Vizualizēt savu nākotni.	Tiek strādāts pie pozitīvas domāšanas attīstīšanas un pašdisciplīnas. Skolēni pilda aptaujas anketas par klases stundu tēmām, izsaka priekšlikumus.
18.04.2023.	Saprast sevi. Pašizziņas testi.	Veicināt skolēnu pašizziņas procesu	Skolēni kritiski novērtē testu pildīšanu un to atbilstību, reflektē par rezultātiem	Tiek sameklēti vairāki psiholoģijas testi, sadarbībā ar sociālā dienesta psihologu, par personības tipiem, agresivitāti.
25.04.2023.	Saprast sevi. Pašizziņas testi.	Veicināt skolēnu pašizziņas procesu	Skolēni kritiski novērtē testu pildīšanu un to atbilstību, reflektē par rezultātiem	Tiek sameklēti vairāki psiholoģijas testi, sadarbībā ar sociālā dienesta psihologu.
16.05.2023.	Kolektīva saliedēšanas nodarbība	Saliedēt klases kolektīvu	Skolēni savā starpā sadarbojas, ieklausās viens otrā, lai kopīgi atrisinātu uzdevumus	Tiek izmantoti āra dzīves uzdevumi, kurus var izpildīt tikai sadarbojoties visiem kopā.

Klases stundu plāns 10. klasei

Datums	Tēma	Mērķis	Sasniedzamais rezultāts	Piezīmes
08.11.2022.	Iepazīšanās nodarbība	Iepazīstināt skolēnus ar pētījumu, darba tēmu un viņu iesaisti, darba procesu, izveidot sadarbības un konfidencialitātes noteikumus	Efektīvas sadarbības veidošana ar skolēniem, cieņpilnas attiecības, sadarbības noteikumu sastādīšana un pārrunāšana	Tikai 16 no 21 skolēna piekrita dalībai pētījumā
15.11.2022.Klases audzinātāja vadīta stunda Valsts svētku ietvaros				
22.11.2022.Klases audzinātāja vadīta stunda Valsts svētku ietvaros				
29.11.2022.	Klases vajadzību novērtējums	Izzināt konkrētās klases kolektīva vājās puses	Klases kolektīvs vienojas par četrām klases vājajām pusēm, ko audzināšanas stundu ietvaros uzlabot	Tiek izmantotas komandas sadarbības kārtis, katrs izvēlas vienu un prezentē klasei. Kopīgi tiek izvēlētas četras uzlabojamās tēmas : Pārslodze, Atmosfēra, Cieņa un Motivācija
6.12.2022.	Klases vajadzību novērtējums	Izstrādājam konkrētus risinājumus četru iepriekš izvirzīto tēmu uzlabošanai, darbs grupās	Klases kolektīva saliedēšana, kopīgu risinājumu meklēšana kopīgām problēmām	Katru tēmu vajadzēja novērtēt no 1 – 10, un sniegt ieteikumus uzlabojumiem, katra grupa papildināja visas darba lapas
13.12.2022.Klases audzinātāja vadīta stunda gatavošanās semestra noslēgumam				
20.12.2022.Klases audzinātāja vadīta stunda gatavošanās semestra noslēgumam				
21.02.2023.	Saprast sevi	Izstrādāt savus individuālos mērķus, izvērtēt tos pēc prioritātēm un izstrādāt konkrētus uzdevumus viena mērķa sasniegšanai.	Attīstīt kompetenci izvirzīt mērķus, uzdevumus mērķu sasniegšanai.	
10.01.2023.	Saprast sevi. 10. klase, 1. stunda	Mērķis – pieredzes paplašināšana par savu mērķu sasniegšanai nepieciešamo rīcību, īpašībām, spējām. Izmantots SEM metodiskais materiāls	Izprast galvenās komponentes savu mērķu sasniegšanā	Skolēniem ir jāatceras savas dzīves kāds no sasniegumiem un jānosaka savas rakstura īpašības un saņemtais atbalsts mērķa sasniegšanā. Skolēni izskatās garlaikoti un par saviem sasniegumiem stāsta bez azarta.
17.01.2023.	Saprast sevi	Izstrādāt savus individuālos mērķus, izvērtēt tos pēc prioritātēm un sasniegšanas ilguma: iedalīt ilgtermiņa un īstermiņa mērķos	Apzināties un atpazīt savas vajadzības, vēlmes. Tiek izstrādāti savi īstermiņa un ilgtermiņa mērķi.	Skolēni pārsvarā izvirza mērķus, saistīta ar sporta vai mācību sasniegumiem, var secināt, ka tās ir jauniešu prioritātes - vēlīnais vecumposms

24.01.2023.	Saprast sevi	Izvēlēties vienu ilgtermiņa mērķi un sastādīt mazākus īstermiņa mērķus, uzdevumus tā sasniegšanā, nepieciešamo palīdzību un resursus	Apzināties un atpazīt savas vajadzības, vēlmes. Tiek izstrādāts plāns ilgtermiņa mērķa sasniegšanai	
31.01.2023.	Saprast sevi	Izstrādāt savus individuālos īstermiņa mērķus, izvērtēt tos pēc prioritātēm un izstrādāt konkrētus uzdevumus viena mērķa sasniegšanai.	Apzināties un atpazīt savas stiprās un vājās puses. Tiek izstrādāti savi īstermiņa un ilgtermiņa mērķi.	
07.02.2023.Klases audzinātāja vadīta stunda gatavošanās semestra noslēgumam				
14.02.2023.Klases audzinātāja vadīta stunda gatavošanās semestra noslēgumam				
21.02.2023.	Pārvaldīt sevi. 10. klase, 1. stunda.	Papildināt zināšanas par emociju pašregulācijas izpausmi uzvedībā. Izmantots SEM metodiskais materiāls	Spēj atpazīt emocijas un zina emociju pašregulācijas metodes	Vienas stundas ietvaros varēja izpildīt tikai uzdevumu ar fotoattēliem un emociju atpazīšanu, par cik skolēniem bija grūtības ar emociju nosaukšanu.
28.02.2023.	Pārvaldīt sevi. 10. klase, 2. stunda.	Apgūt paņēmienus sevis aktivizēšanai, ja nav pietiekamas darbības motivācijas. Izmantots SEM metodiskais materiāls	Spēj attīstīt sevī motivāciju darīt neinteresantas lietas	Skolēniem grupās bija jāamcās teksts, lai analizētu kā viņi pārvar grūtības darīt to, ko negribas. Skolēni nesaprata uzdevuma jēgu, teica, ka labāk mācītos praktiskus paņēmienus kā reāli izdarīt un pabeigt lietas līdz galam, tās neatstājot uz pēdējo mirkli, jo tas ir svarīgi pie patreizējās mācību slodzes

Aptaujas anketa 8. un 10.klases skolēniem par klases stundu tematiku un metodēm

ATGRIEZENISKĀ SAITE PAR KLASES AUDZINĀŠANAS STUNDĀM

1. Kādas tēmas tu atceries ir bijušās līdz šim klases audzināšanas stundās? Nosauc tās:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

2. Kuras tēmas tev likās vīsaīstošākās?

1.
2.
3.
4.
5.

3. Kuras nodarbības tu neīzprati vai nepatika?

1.
2.
3.
4.
5.

4. Vai šīs nodarbības īr tev vērtīgas? Ko tev tās snīdz?

1.
2.
3.
4.
5.

5. Kādas tēmas tu gribētu apskatīt turpmāk vai dziļāk? Tavi īeteikumi

1.
2.
3.
4.
5.

Audzināšanas darba programmu saturiskā analīze

Skolas nosaukums	Šīrējuma nr.	Audzinašanas definīcija	Reklamējamais dok. uzskaitē	Shematiskais atveidojums	Vizualizācija	Vertības	Pieejas	Prioritātes	Mērķis	Uzdevumi	Tikumi	Kompetences, prasmes, lietpratība	Karjeras izglītība	Audzinašana iesaistīto personu lomās un atbildības	Klases stundu plāns	Klases audzinātāja pienākumi	Klases audzinātāja dokumentācija	Notiekti sadarbības rezultāti	Sadarbība ar citām institūcijām un organizācijām
Jaunorges vidusskola	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	VISC	1	2	1	1
Sīguldas valsts ģimnāzija	2	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	2	VISC	1	0	1	1
Jaunjelgavas vidusskolas	3	1	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	VISC	1	1	0	0
Nīcas vidusskola	4	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0	2	0	0	VISC	1	1	1	0
Cesvaines vidusskola	5	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	VISC	1	1	0	1
Rīgas Natālijas Draudziņas vidusskola	6	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1
Valmieras Viestura vidusskola	7	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	VISC	1	1	1	1
Rīgas Kultūru vidusskolas	8	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	VISC	1	1	0	0
Rīgas Imantas vidusskola	9	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	2	1	0	VISC	1	2	0	0
Jēkabpils Valsts ģimnāzija	10	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1
Pilsrundāles vidusskola	11	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
Daugavpils Draudzīgā aicinājuma vidusskola	12	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	VISC	1	1	0	1
Limbažu Valsts ģimnāzija	13	0	1	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	VISC	1	1	0	0
Rīgas Baltmuižas pamatskola	14	0	1	0	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	VISC	1	0	1	1
Rēzeknes 5. pamatskola	15	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0
Bebru pamatskola	16	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	VISC	1	1	0	0
Tukuma Ernesta Birznieka - Upīša 1.pamatskola	17	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	VISC	0	1	0	0
Daugavpils tehnoloģiju vidusskola - licejs	18	0	1	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1
Krāslavas Valsts ģimnāzija	19	0	1	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1
Rīgas 41.vidusskola	20	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	2	1	0	VISC	1	1	1	0
Krimuldas vidusskola	21	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	VISC	1	0	0	1
Majoru vidusskola	22	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	VISC	1	1	0	0
Bauskas pilsētas pamatskola	23	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	2	0	0	VISC	1	0	0	0
Rīgas 1.Kristīgā pamatskola	24	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0
Andreja Upīša Skrīveru vsk	25	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	VISC	0	1	1	1
Kopā		6	24	9	8	12	12	19	24	24	17	22	13	15	23	22	16	9	12

Audzināšanas darba programmu analīze pēc audzināšanas darba dokumentiem

Klases audzinātāju dokumentācija	Skolas, kuru audzināšanas darba programmās ir minēti klases audzinātāja mapes dokumenti																			Kopā
	1	2	3	4	5	7	8	9	0	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	
Klases audzinātāja darba plāns mācību gadam		x	x	x	x		x		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	16
Klases vecāku sapulču protokoli	x	x	x	x	x		x		x	x	x	x	x	x		x		x	x	16
Kārtības noteikumu un drošības instrukcijās		x	x	x	x			x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	16
Individuālo sarunu protokoli ar vecākiem (e-klasē)	x	x	x		x			x		x	x		x			x	x	x	x	13
Klases audzinātāja darba pašvērtējums gada beigās		x	x	x	x		x			x	x	x	x		x			x	x	13
Klases pasākumu pieteikumi, vecāku atļaujas	x		x	x	x				x	x	x	x	x		x			x	x	13
Skolēnu izpētes materiāli/portfolio		x	x	x	x			x	x	x	x		x			x	x			12
Ārpusstundu aktivitāšu materiāli					x				x	x	x	x				x			x	8
Diplomi/pateicības par dalību pasākumos/konkursos			x		x				x	x	x	x				x				8
klases stundās izmantotie materiāli		x			x				x		x	x				x				7
Sekmju izraksti/liiecības							x					x					x		x	4
Audzināšanas darba prioritātes un uzdevumi mācību gadam					x							x								3
Klases izpētes/sasniegumu materiāli		x									x	x								3
Kavējumu attaisnojumi		x										x								2
Karjeras izvēles un iespēju izvērtēšanas dokumenti		x									x									2
Interesu izglītības apkopojums klasei					x								x							3
Pasākumu plāns 1. un 2.semestrim					x															2
Audzinātāja darba pienākumi					x															2
Klases audzinātāja darba atskaite katra semestra beigās				x								x								2
Skolēnu adaptācijas izvērtējums 1., 5., 10.klasēm un jaunajiem skolēniem				x																1
Klases audzinātāja dienasgrāmata										x										1
Iekšējās kārtības noteikumi un drošības instrukcijas											x									1
Bērnu tiesību konvencija											x									1
Individuālais darbs ar audzēkņiem															x					1
Informācija par klasi/saraksts															x					1
Skolas audzināšanas darba programma															x					1
Sasniedzamie rezultāti 1., 4., 7., 10.klasei						x														1
Nav noteikts, kādiem dokumentiem jābūt dokumentu mapē																				6
Kopā skolā	3	10	8	8	14		3	4	8	11	12	13	7	3	5	10	5	6	8	5.52

Anketa skolotājiem - klases audzinātājiem, 7. - 11.klašu grupā

Aicinu Jūs piedalīties LU Izglītības zinātņu aptaujā par aktualitātēm audzināšanas jomā vispārējās izglītības iestādēs. Anketēšanu veic MSP maģistrante Ieva Ūtēna, maģistra darba “Klases audzinātāja darba modelis pusaudžiem aktuālo dzīves prasmju veicināšanā” ietvaros.

Aptaujas **mērķis** ir noskaidrot esošo situāciju klases audzināšanas jomā izglītības iestādēs, lai izveidotu efektīvu klases audzināšanas darba modeli, kas atbilstu pedagogu interesēm un veicinātu pusaudžu prasmju attīstību.

Aptaujas **rezultāti** ir nozīmīgi, jo audzināšanas tēma pedagogijā nav plaši pētīta un šāda veida aptauja sniegtu ieguldījumu turpmākiem pētījumiem audzināšanas jomā, tādēļ priecāšos par katra respondenta ieguldījumu!

Piedalīšanās aptaujā ir **brīvprātīga**. Jums ir tiesības atteikties aizpildīt anketu, un atteikšanās neradīs nekādas nevēlamas sekas. **Anketa ir anonīma**, Jūs nebūs iespējams identificēt pēc anketā sniegtās informācijas, dati tiks izmantoti tikai apkopotā veidā pētījuma mērķa sasniegšanai.

Anketas aizpildīšana aizņems **aptuveni 10 - 15 minūtes**. Aptauja ir atvērta no 01. - 15.maijam.

Sirsnīgi pateicos par līdzdalību aptaujā!

1. Dzimums: Sieviete Vīrietis
2. Darba stāžs gados: 0 – 1, 2 – 5, 6 – 10, virs 10
3. Kāda priekšmeta/-u skolotājs Jūs esat (iespējamās vairākas atbildes):
 - Valodu
 - STEM
 - Valodas/ literatūra
 - Māksla, dizains
 - Vēsture/ kultūrvēsture/ sociālās zinību
 - Sports
 - Esmu atbalsta persona skolā
 - Cits
4. Kā Jūs kļūvāt par klases audzinātāju (iespējamās vairākas atbildes) ?
 - Skolas iekšējā nostāja ir, ka priekšmetu skolotājiem ir jābūt klases audzinātājiem

- Motivēja darbs ārpus mācību priekšmetu programmas strādāt ar klases kolektīviem
 - Uzskatu, ka klases audzināšana papildina manas kompetences
 - Iekšējā motivācija satuvināties ar skolēniem, veicināt viņu izaugsmi
 - Veicot klases audzinātāja pienākumus, labāk izprotu skolēnu vajadzības mācību priekšmetos
 - Mans apzināts lēmums strādāt tikai par klašu audzinātāju
 - Piespiedu kārtā no skolas administrācijas puses
 - Cits
5. Cik liela ir Jūsu slodze kā klases audzinātājam, ierakstiet atbildi brīvā formā (piemēram, 0.2 slodzes, 4.stundas)?
6. Vai Jūsu esošā slodze ir adekvāta klases audzinātāja pienākumu veikšanai?
- Jā, pilnībā
 - Nē, nepieciešams vairāk laika organizatoriskajam darbam
 - Nē, nepieciešamas vairāk kontaktstundas nedēļā
 - Nē, nepieciešams vairāk stundu individuālajam darbam ar skolēniem
 - Cits
7. Cik Jums ir audzināmās klases (atbildi rakstiet brīvā formā, piemēram, 4 klases, 1 klase)?
8. Kuru klašu audzinātājs Jūs esiet?
- 7.klase
 - 8.klase
 - 9.klase
 - 10.klase
 - 11.klase
9. Cik stundas nedēļā Jūs veltiet klases stundu plānošanai?
- 1 – 3,
 - 4 – 6
 - 7 – 9
 - 10 vai virs 10 stundām
 - necik
10. Kuru pienākumu veikšanai Jums aiziet visvairāk un vismazāk laika? Sarindojiet pienākumus pieaugošā secībā, no 1 - 8, kur 1 vismazāk laika patērē, bet 8-visvairāk laika patērē.

- Pārrunāt ar izglītojamajiem skolas iekšējos kārtības noteikumus
- Sekot līdz skolēnu mācību sasniegumiem, stundu kavējumiem
- Gatavoties skolas pasākumiem
- Plānot klases ekskursijas, pasākumus
- Risināt disciplināros jautājumus klasē
- Komunicēt ar izglītojamo vecākiem
- Sagatavoties klases audzināšanas stundām tematiski pēc tēmas
- Aktivitāšu plānošana pusaudžu dzīve sprasmju veicināšanai
- Cits

11. Vai plānojot klases stundas, Jūs tās pielāgojat katram vecumposmam un tā vajadzībām? Kādā veidā? (Iespējamās vairākas atbildes)

- Veicu pārrunas ar savu audzināmo klasi par interesējošām tēmām
- Veicu anonīmu skolēnu aptauju
- Izmantoju neformālās izglītības metodes datu savākšanai
- Izpēte netiek veikta, jo zinu, kas manai klasei ir vajadzīgs
- Izpēti neveicu, par pamatu ņemu skolas audzināšanas plānu
- Klases stundas tēmas neplānoju, jo risinu aktuālas situācijas
- Cits

12. Vai skolai ir izstrādāts audzināšanas darba plāns?

- Jā, strādājam pēc tā
- Jā, bet darbu organizējam pēc saviem ieskatiem
- Jā, bet saturu nepārzinu
- Nē
- Neesmu informēts
- Cits

13. Cik lielā mērā Jūs, plānojot klases stundas, izmantojiet metodiskos materiālus (VISC metodiskie ieteikumi klases stundām, Skola2030 stundu plāni u.c.), no 1 – 5, kur 1 – neizmantoju nemaz, 2 – izmantoju vidēji reizi semestrī vai retāk, 3 – izmantoju reizi divos mēnešos, 4 – izmantoju reizi mēnesī, bet 5 – izmantoju regulāri, plānojot klases stundu tēmas.

14. Kādus metodiskos materiālus Jūs izmantojat, plānojot klases stundas?

15. Cik lielā mērā Jūs piekrītat šiem apgalvojumiem no 1 – 4, kur 1 – nepiekrītu, 2 – vairāk nepiekrītu nekā piekrītu, 3-vairāk piekrītu nekā nepiekrītu, 4 – piekrītu:

- Skolā ir svarīgi organizēt audzināšanas procesu

- Darbs ar skolēniem klases stundās uzlabo mācību sasniegumus
- Darbs ar skolēniem klases stundās uzlabo viņu disciplīnu citos mācību priekšmetos
- Darbs ar skolēniem klases stundās attīsta viņos tās prasmes, kuras nevar citos mācību priekšmetos
- Lai pilnvērtīgi izpildītu klases stundu tematisko plānu, nepieciešams piesaistīt konkrētas tēmas speciālistus
- Klases stundas galvenokārt ir paredzētas skolas iekšējo kārtības noteikumu pārrunāšanai, sekošanai skolēnu sekmēm un dalībai skolas pasākumos
- Saliedēts klases kolektīvs uzlabo skolas mikroklimatu
- Klases stundās skolēniem ir jāveicina sociāli emocionālo prasmju apguve
- Klases stundās skolēniem ir jāveicina karjeras izvēles prasmju apguve
- Klases stundās skolēniem ir jāveicina sociāli caurviju prasmju apguve

16. Cik lielā mērā Jūs veicināt sekojošu prasmju attīstīšanu klases stundās, no 1 – 4, kur 1 – neveicinu nemaz, 2 – prasmes tiek veicinātas maz, 3 – prasmes tiek veicinātas netieši caur neformālām aktivitātēm, 4 – prasmes tiek veicinātas apzināti un plānveidā strādājot pie to attīstīšanas:

- Interpersonālās prasmes: saprast sevi, pārvaldīt sevi un pieņemt atbildīgus lēmumus, prasme pašvadīti mācīties
- Starppersonu prasmes: saprast citus, saprasties ar citiem, prasme sadarboties un komunicēt
- Caurviju prasmes: kritiskā domāšana un informācijas apstrāde
- Caurviju prasmes: jaunrade un uzņēmējspēja
- Caurviju prasmes: problēmu risināšana
- Caurviju prasmes: digitālās prasmes
- Caurviju prasmes: iniciatīva un pilsoniskā līdzdalība
- Nākotnes izglītības un nodarbinātības prasmes

17. Kādas vēl prasmes Jūs attīstiet klases stundās pusaudžiem, kuras nav nosauktas?

18. Kādā veidā Jūs gatavojaties klases stundām, lai veicinātu skolēnu prasmju attīstīšanu?

- Plānoju klases stundas pēc VISC metodiskajiem ieteikumiem klases stundām
- Izmantoju Skola2030 metodiskos materiālus klases stundām
- Izmantoju savus izstrādātos materiālus un darba metodes
- Informāciju meklēju internetā: video, testi, spēles un cita veida informācija
- Izmantoju materiālus un darba metodes, ko apguvu mācībās,ursos, projektos

- Izmantoju materiālus, ko sagatavojuši skola vai skolas atbalsta personāls
- Konkrētu tēmu apgūšanā, iesaistu skolas atbalsta personālu vai citus pedagogus
- Konkrētu tēmu apgūšanā, iesaistu šīs tēmas speciālistus (lekcijas, tematiskās nodarbības)
- Konkrētu tēmu apgūšanā, izmantoju ārpus skolas iespējas: iestāžu, centru, uzņēmumu apmeklēšana
- Plānoju tematiskās ekskursijas
- Klases stundās izmantoju neformālās izglītības metodes, skolēni mācās viens no otra
- Klases stundām tematiski negatavojos. Prasmes ir jāattīsta mācību priekšmetos
- Cits

19. Kāda veida izglītojošas aktivitātes esat apmeklējis pēdējo piecu gadu laikā? (semināri, vebināri, profesionālās pilnveides kursi, konferences, dalība projektos, cita veida mācības – neformālās izglītības vai neesmu apguvis):

- Saistībā ar savu mācību priekšmetu
- Saistībā ar klases audzinātāja darba pienākumiem
- Saistībā ar kompetenču izglītību
- Darbam ar konkrētām vecuma grupām
- Jaunas darba metodika apguve
- Savu personīgo prasmju pilnveidei

20. Kādu atbalstu Jums kā klases audzinātājam sniedz skola?

- Nodrošina ar atbalsta personāla konsultācijām klases stundās
- Sniedz iespēju piesaistīt maksas speciālistus lekciju vadīšanai no skolas budžeta
- Skola sadarbojas ar citām organizācijām, pašvaldības un nevalstiskajām iestādēm un piesaista bezmaksas lektorus
- Skola piedalās projektos, caur kuriem ir iespējams piesaistīt finansējumu un speciālistus aktivitātēm
- Skola piedalās projektos, caur kuriem notiek pedagogu pilnveide un jaunu darba metožu, metodisko materiālu apguve
- Skola nodrošina regulāras mācības, lekcijas, profesionālas pilnveides kursus audzināšanas jomā
- Skolā ir izveidota sadarbības komanda darbam audzināšanas jomā

- Skolā ir izstrādāti metodiskie materiāli, stundu plāni klašu grupām audzināšanas jomā
- Skola sniedz atbalstu klases audzinātājiem mentoringa vai supervīziju veidā
- Neviena no augstāk minētajiem atbalstiem netiek sniegts

21. Kādi ir lielākie izaicinājumi Jums kā klases audzinātājam darbā ar pusaudžiem?

- Neatbilstoša slodze un atalgojums par klases audzinātāja pienākumu veikšanu
- Atbalsta personāla trūkums preventīvam darbam ar skolēnu uzvedību un disciplīnu
- Finansējuma trūkums speciālistu piesaistei
- Finansējuma trūkums kursiem, mācībām klases audzinātājiem
- Zināšanu un prasmju trūkums darbam ar dažādām vecuma grupām
- Zināšanu un prasmju trūkums visu tematu mācīšanai, kas paredzētas audzināšanas programmās
- Metodisko materiālu un stundu plānu trūkums
- Sadarbība ar skolēnu vecākiem
- Sadarbība ar skolas administrāciju
- Izaicinoši strādāt ar pusaudžu vecumposmu
- Personīgās pieredzes trūkums
- Cits

22. Kāda Jūsaprāt ir veiksmes atslēga pusaudžu dzīves prasmju veicināšanā?

- Stundu plānu balstīt uz pusaudžu vajadzībām
- Regulāri klases kolektīva saliedēšanas pasākumi
- Klases kolektīva dalība skolas pasākumos
- Ārpus skolas pasākumu apmeklēšana, dalība konkursos
- Pusaudžiem piemērotu darba metožu izvēle
- Cieņpilnas savstarpējās attiecības, drošība un uzticēšanās
- Cieņpilna savstarpējā komunikācija un konfliktu risināšana
- Skaidri klases un skolas noteikumi, to ievērošana un sekas
- Veiksmīga sadarbība ar vecākiem
- Klases audzinātāja kompetences audzināšanas jomā
- Atbalsts no skolas vadības

23. Kāds Jūsaprāt ir veiksmīgākais klases audzināšanas darba modelis?

- Klases stundas vada pedagogs – klases audzinātājs, kurš nav priekšmetu skolotājs

- Klases stundas vada pedagogs, kurš ir arī priekšmetu skolotājs
- Klases stundas vada priekšmetu skolotāji, bet ar skolas sagatavotiem klases stundu plāniem
- Klases stundas vada priekšmetu skolotāji, bet ar atbalsta speciālistu iesaisti tematisko stundu vadīšanā
- audzināšanas jomā ir izveidota atbalsta personāla komanda, kura vada klases stundas
- Klases audzinātājs atbild tikai par skolēnu sekmēm, kavējumiem, sadarbojas ar vecākiem, bet nevada klases stundas

24. Jūsu komentāri, ieteikumi pusaudžu dzīves prasmju veicināšanai klases stundās?

Ekspertu anketas paraugs audzināšanas darba modeļu novērtēšanai

1.eksperta anketa

Eksperta vārds, uzvārds: 1.eksperts

Ieņemamais amats:

Darba stāžs izglītības vadībā, pētniecībā vai citā izglītības darba jomā:

Kvalifikācija un/vai akadēmiskais/zinātniskais grāds, nosaukums:

1. Vai ekspertam ir pieredze audzināšanas darba reglamentējošu dokumentu izstrādē:
 - jā, ne mazāka kā 5 gadi pēdējo septiņu gada laikā;
 - jā, ne mazāka kā 2 gadi pēdējo septiņu gada laikā;
 - nē.
2. Vai savu viedokli par novērtējamo jautājumu eksperts pamato (vajadzīgo pasvītrot):
 - ar profesionālo darba pieredzi izglītības nozarē;
 - ar zināšanām par izglītības sistēmu, izglītības iestādes darbību un audzināšanas darba kvalitātes vērtēšanu;
 - ar intuitīvu priekšstatu palīdzību.
3. Cik lielā mērā eksperts pārzina novērtējamo jautājumu (vajadzīgo pasvītrot):
 - zina visus galvenos audzināšanas darba vērtēšanas aspektus;
 - zina lielāko daļu audzināšanas darba vērtēšanas aspektu;
 - daļēji pārzina audzināšanas darba vērtēšanas aspektus.

AUDZINĀŠANA DARBA MODEĻU NOVĒRTĒJUMS

Lūgums novērtēt, ar kuru no audzināšanas darba modeļiem var veiksmīgāk sasniegt tabulā minētos izvirzītos kritērijus, katra kritērija sasniegšanu novērtējot pēc 5 punktu skalas:

5 – kritēriju var sasniegt,

4 – kritēriju pilnā apjomā minētājā modelī nevar sasniegt,

3 – kritērijs var tikt sasniegts daļēji,

2 – pastāv vairāki riski, ka kritērijs modelī netiks sasniegts,

1 – minēto kritēriju ar doto modeli nevar sasniegt.

Lūgums pēc iespējas sīkāk komentēt tos vērtējumus, kuri ir zemāki par 3 punktiem. Tas dotu autori iespēju, balstoties uz ekspertu vērtējumiem, izdarīt izveidoto audzināšanas darba modeļu kvalitatīvu analīzi un izvēlēties atbilstošāko pusaudžu dzīves prasmju veicināšanā, ņemot vērā speciālistu ieteikumus.

Audzināšanas darba modeļu apraksts.

Audzināšanas darbu skar problēmas valstiskā līmenī. Lai arī pēc MK noteikumiem, vienas klases audzināšanai paredz slodzi 4 darba stundas: 1 akadēmiskā kontaktstunda un 3 stundas citu pienākumu veikšanai, mazākās skolas var apmaksāt tikai 1 klases audzinātāja darba stundu no skolas budžeta par vienas audzināmās klases darbu. Viens risinājums būtu pedagogu slodzes un pienākumus nodalīt un paredzēt klases audzinātājiem piemaksu par audzināšanas darbu, pēc vienas vienības izmaksu metodes, nosakot visiem vienādu atalgojumu par vienu audzināmo klasi un atbilstošu slodzi. Tāpat audzināšanas jomu skar atbalsta personāla trūkums

skolās, ko iespaido dalītas slodzes un mazs atalgojums. Klases audzinātāji anketās atzīmē sadarbības nepieciešamību ar atbalsta personālu audzināšanas darba īstenošanā.

Tāpēc visos modeļos netiek ņemts vērā mērķdotāciju lielums un skolām pieejamais finansējums, uzvaru liekot tikai uz audzināšanas darba modeļu veidiem. Atkarībā no modeļa veida, mainās klases audzinātāja pienākumi. Visos modeļos ir paredzēta efektīva starp institucionālā sadarbība audzināšanas jomā, kuru koordinē izglītības pārvalde un izglītības iestādes vadība. Audzināšanas darbs tiek īstenots holistiski sākot no valsts institūciju reglamentējošo dokumentu izstrādes, kurus pieņem katras pašvaldības izglītības pārvalde, ievieš izglītības iestāde un izpilda klases audzinātājs, sadarbībā ar vecākiem, kopienas organizācijām. Pašvaldības līmenī ir vienots audzināšanas darba modelis, pedagogu slodzes un atalgojums, audzināšanas darba plāni. Ir skaidras rīcības shēmas konfliktu risināšanai/ vardarbības prevencijai, agrīnai PMP pamanīšanai klasē.

1. Audzināšanas darba modelis: Klases audzinātājs ir mācību priekšmetu skolotājs

Klases audzinātāja darba pienākumos ietilpst:

3. Audzināšanas darba procesa organizēšana:

- skolēnu vajadzību izpēte;
- sadarbība ar skolēnu vecākiem par sekmēm, kavējumiem, uzvedības problēmām un konfliktsituācijām;
- audzināšanas darba novērtējums;
- skolēnu sekmju, kavējumu, uzvedības monitorings un preventīva;
- skolas iekšējo normatīvo dokumentu ievērošana;
- sadarbība ar skolas atbalsta personālu.

4. Dzīves prasmju apguve:

- tematisku klases stundu vadīšana;
- klases pasākumu plānošana;
- klases kolektīva dalība skolas pasākumos;
- klases kolektīva dalība konkursos;
- ārpus skolas un ārpus stundu aktivitāšu organizēšana;
- skolēnu iesaiste organizāciju darbā: skolēnu pašpārvaldes, NVO, interešu izglītības centri u.c.

5. Atbalsta organizēšana izglītojamā izaugsmei:

- skolēnu motivēšana dalībai konkursos un olimpiādēs;

- darbs mācību motivācijas veicināšanai;
- skolēna talantu apzināšana un iesaiste interešu izglītības aktivitātēs.

Direktora vietnieks audzināšanas darbā vada skolēnu pašpārvaldi, organizē izglītības iestādes pasākumus, ievēro un kopj tradīcijas, pārrauga vai rīko karjeras izglītības aktivitātes, izstrādā un pārrauga izglītības iestādes audzināšanas darba plāna ieviešanu un īstenošanu, organizē izglītojošas aktivitātes ārpus stundām izglītojamajiem un vecākiem, īsteno interešu izglītības aktivitātes skolā.

Izglītības iestādes direktors, saistībā ar audzināšanas darbu, atbild par gada pasākumu plāna izstrādi un monitorēšanu, izstrādā izglītības iestādes attīstības plānu, veic regulāru izglītojamo un vecāku aptaujas, ievieš izglītības iestādes darbā nepieciešamās izmaiņas, sadarbojas ar citām pašvaldības un valsts institūcijām, pārrauga pedagogu profesionālo pilnveidi, tai skaitā audzināšanas jomā. Izglītības iestādes direktors veicina priekšmetu skolotāju, klases audzinātāju un atbalsta personāla sadarbību, sadarbību ar izglītojamo vecākiem. Ir atbildīgā persona par projektu īstenošanu skolā.

Audzināšanas darba novērtējums katra mācību semestra beigās, pēc audzināšanas darba plāna un aktivitātēm. Pieļaujamā slodze 1 - 3 audzināmās klases. Katrai klasei: 1 kontaktstunda klasei nedēļā un 3 stundas citu pienākumu veikšanai: individuālais darbs ar izglītojamo, starpdisciplināro stundu plānošana ar priekšmetu skolotājiem, sadarbība ar skolas atbalsta personālu.

Modeļa trūkumi - mācību priekšmetu pedagogu prioritāte ir mācību sasniegumi, netiek atdalītas klases stundas un mācību vielu apguve, klases stundas netiek izmantotas paredzētajiem mērķiem. Klases stundām tiek izmantoti mācību priekšmetu kabineti, kas apgrūtina neformālas vides radīšanu grupu darbiem, lomu spēlēm. Pedagogu profesionālā pilnveide prioritāri notiek mācību priekšmetos. Visā valstī ir problēmas ar atbalsta personāla trūkumu skolās un nepiemērotām slodzēm, atalgojumu. Izglītības iestādes nelabprāt sadarbojas ar neformālās izglītības organizācijām. Priekšmetu skolotājiem trūkst iekšējās motivācijas veikt audzināšanas darbu, jo tā ir izglītības iestādes iekšējā nostāja vai norīkots pienākums, ka papildus mācību priekšmetiem ir jāveic klases audzināšanas darbs. Darbs ar izglītojamajiem ir atkarīgs no konkrētā pedagoga vērtībām un motivācijas.

Nav noteikts, kādu tieši pienākumu veikšanai ir paredzētas organizatoriskās stundas. Pēc anketas aptaujas datiem pārsvarā tiek risinātas konkrētu skolēnu uzvedības problēmas, sadarbība ar vecākiem un atbalsta personālu, plānoti pasākumi un pārrunāti kopīgie klases pasākumi: klases priekšnesumi un ekskursijas.

Modeļa priekšrocības - ierasts modelis izglītības iestādēs (tradicionāls). Klases audzinātāja slodze tiek palielināta, bet darba efektivitāte tiek novērtēta ar izglītojamo

anketēšanu, audzināšanas darba plānu izpildes pārskatīšanu, lai klases stundas tiek izmantotas tām paredzētajiem mērķiem - tiek ieviesta sistēma audzināšanas jomas monitoringam.

Modeli var atvasināt un pilnveidot, ja izglītības iestādē ir atbalsta komanda, kuras sastāvā ir skolas atbalsta speciālisti (izglītības psihologs, sociālais un speciālais pedagogs, logopēds, medmāsa, karjeras speciālists), kuri atbalsta klašu audzinātājus, reizi mēneši vadot klases stundu savā specialitātē. Atbalsta komanda var izstrādāt audzināšanas plānu katrai klašu grupai, iekļaujot klases stundu tēmas, ikmēneša aktivitātes, papildinot ar resursu un materiālu sarakstu, darba lapām un atbalsta personāla sadarbības iespējām specializētu tēmu apguvei. Atbalsta komandas pienākums ir regulāri papildināt metodisko materiālu bāzi un aktualizēt to ar labās prakses piemēriem.

Ar modeļa sistēmas attēlojumu varat iepazīties 1. attēlā Klases audzinātāja – priekšmeta skolotāja audzināšanas darba modelis.

Eksperta 1. modeļa novērtējums

Audzināšanas darba modeļa atbilstība audzināšanas mērķiem					
Kritērijs	Veido izglītojamo vērtības un attieksmes	Attīsta izglītojamo dzīves prasmes	Nodrošina preventīvu darbu ar riska izglītojamajiem	Tiek nodrošināta visu iesaistīto pušu sadarbība (pedagogs – izglītojamais – vecāki)	Tiek veicināta izglītojamo līdzdalība skolas pasākumos, skolēnu pašpārvaldē, ārpus skolas aktivitātēs, interešu izglītībā
Punktu skaits					
Punktu skaits kopā					
Komentārs					
Audzināšanas darba modeļa kvalitatīvie rādītāji					
Kritērijs	Audzināšanas darbs tiek īstenots vienotā izglītības procesā	Notiek vispusīgs darbs ar izglītojamajiem: mācību jomā, karjeras izglītības jomā un kompetenču attīstīšanā	Atbilstoša vide audzināšanas darba īstenošanai	Iespējams ieviest audzināšanas darba efektivitātes novērtēšanas sistēmu	Efektīva starpinstitucionālā sadarbība

Punktu skaits					
Punktu skaits kopā					
Komentārs					
Audzināšanas darba modeļa atbilstība klases audzinātāja vajadzību nodrošināšanā					
Kritērijs	Atbilstoša darba slodze	Profesionālās pilnveides kursi kompetenču attīstīšanai	Metodiskais atbalsts audzināšanas jomā	Praktisks atbalsts no izglītības iestādes: atbalsta personāls/ mentoringi/ supervīzijas	Sadarbība starp institūcijām
Punktu skaits					
Punktu skaits kopā					
Komentārs					
Audzināšanas darba modeļa atbilstība pusaudžu vajadzību nodrošināšanā					
Kritērijs	Pusaudžu vajadzību apzināšana	Veiksmīga audzināšanas darba monitoringa ieviešana: izglītojamo prasmju regulāra novērtēšana	Darba metodes atbilstoši pusaudžu vecumposmam	Iekļautas praksē balstītas aktivitātes: brīvprātīgais darbs, projektu darbs, karjeras aktivitātes, kolektīva saliedēšanas aktivitātes	Tiek nodrošināta droša, atbalstoša un iekļaujoša vide
Punktu skaits					
Komentārs					
Punktu skaits kopā					
Kopējais audzināšanas darba modeļa punktu skaits					

2. Audzināšanas darba modelis:

Klases audzinātājs ir pilnas slodzes speciālists.

Pilnas slodzes klases audzinātājs/ audzināšanas programmas vadītājs ar izglītības zinātņu, psiholoģisko, sociālo zinātņu, karjeras izglītības vai supervizora izglītību, darba

pieredze ar bērniem un jauniešiem. Modelis paredz ciešāku sadarbību ar atbalsta personālu skolā un pašvaldībā, kas atvieglo slodzi skolas administrācijai, kurai ir tikai kontroles funkcijas. Modelis paredz, ka audzināšanas programmas vadītājs sadarbojas ar citām pašvaldības, valsts iestādēm, nevalstiskajām organizācijām, lai sniegtu atbalstu dzīves prasmju attīstīšanā.

Audzināšanas programmas vadītāja pienākumi:

1. Audzināšanas darba procesa organizēšana:

- ikgadēja izglītojamā individuālā izpēte, anketēšana;
- audzināšanas aktivitāšu plāna sastādīšana konkrētai vecuma grupai;
- uzvedības un kavējumu monitorings, preventīvu pasākumu plānošana, sadarbībā ar atbalsta personālu;
- skolas iekšējo normatīvo dokumentu ievērošana;
- rakstura izglītības aktivitāšu plānošana;
- sociāli- emocionālo prasmju attīstīšana kolektīvā;
- neformālo aktivitāšu plānošana klasēm.

2. Dzīves prasmju apguve:

- tematisku nodarbību vadīšana grupām;
- dalība skolas un ārpus skolas pasākumos;
- dalība projektos: Skolas soma, Erasmus +, skolēnu uzņēmumu, jauniešu iniciatīvu projektos;
- dalība ārpus skolas mācībās, nometnēs, konkursos;
- skolēnu iesaiste organizāciju darbā: skolēnu pašpārvaldes, NVO, interešu izglītības centri u.c.;
- organizē karjeras izglītības aktivitātes, atbilstoši vecuma grupai;
- sadarbība un izglītojamo iesaiste citu organizāciju aktivitātēs: nodarbinātības prasmju veicināšanai (vasaras skolēnu nodarbinātība), brīvprātīgā darba aktivitātēs, jauniešu centros u.c.

3. Atbalsta organizēšana izglītojamā izaugsmei:

- skolēnu motivēšana dalībai konkursos un olimpiādēs;
- individuālā plāna izstrāde mācību motivācijas veicināšanai;
- skolēna talantu apzināšana un iesaiste interešu izglītības aktivitātēs;
- veic regulāru izglītojamo un vecāku aptaujas.

Direktora vietnieks audzināšanas darbā vada skolēnu pašpārvaldi, organizē izglītības iestādes pasākumus, ievēro un kopj tradīcijas, ir atbildīgs par interešu izglītības aktivitātēm,

organizē izglītojošas aktivitātes ārpus stundām izglītojamajiem un vecākiem, organizē mācību ekskursijas klašu grupām, sadarbībā ar priekšmetu skolotājiem. Audzināšanas darba plānu sastāda audzināšanas programmas vadītājs katrai konkrētajai vecuma grupai, direktora vietnieks audzināšanas darbā apkopo un izstrādā izglītības iestādes audzināšanas darba plānu, kontrolē izpildi. Karjeras izglītības aktivitātes tiek izdalītas pa vecuma grupām, tās īsteno audzināšanas programmas vadītājs.

Izglītības iestādes direktors, saistībā ar audzināšanas darbu, atbild par gada pasākumu plāna izstrādi un monitorēšanu, izstrādā izglītības iestādes attīstības plānu, ievieš izglītības iestādes darbā nepieciešamās izmaiņas, sadarbojas ar citām pašvaldības un valsts institūcijām, pārrauga speciālistu profesionālo pilnveidi. Izglītības iestādes direktors veicina priekšmetu skolotāju, audzināšanas programmas vadītāja un atbalsta personāla sadarbību, sadarbību ar izglītojamo vecākiem.

Audzināšanas programmas vadītājs var būt atbalsta persona skolā, pienākumu apvienošanas kārtībā. Slodze 5 - 7 audzināmās klases, atkarībā no kopējās noslodzes un darba organizācijas, skolas lieluma. Katrai klasei: 1 klases/ grupas kontaktstunda nedēļā un 5 stundas citu pienākumu veikšanai: individuālais darbs ar izglītojamo – karjeras izglītības aktivitātes, individuālie attīstības plāni, mazas skolēnu grupas konkrētu prasmju attīstīšanai. Šis modelis paredz iespēju veiksmīgāk pielāgot audzināšanas darbu vecumposmiem, gan pēc tēmām, gan darba metožu izvēlē, ieviest un īstenot projektus, aktivitātes, kurām nepietiek slodzes klases audzinātājiem – priekšmetu skolotājiem, piemēram: Skolēnu mācību uzņēmumi, Erasmus+, karjeras izglītības un brīvprātīgā darba aktivitātes. Par cik slodze paredz vairākas audzināmās klases, audzināšanas programmas vadītājs var specializēties darbam ar konkrētu vecuma grupu un veikt profesionālo pilnveidi darba metožu apgūvē ar konkrēto vecumposmu. Lielāks uzsvars uz individuālo atbalstu izglītojamajiem.

Priekšmetu skolotāji par mācību procesu komunicē ar vecākiem, audzināšanas programmas vadītāju informē par atbalsta nepieciešamību konkrētiem skolēniem. Priekšmetu skolotāji plāno mācību aktivitātes ārpus skolas, sadarbībā ar skolas administrāciju. Izglītojamā sekmju monitoringu veic priekšmetu pedagogi katrā mācību priekšmetā, nepieciešamības gadījumā informējot izglītojamā vecākus. Kopējo akadēmisko sasniegumu monitoringu veic direktora vietnieks izglītības jomā, ja izglītojamajam ir nepietiekami mācību sasniegumi, tiek sastādīts mācību sasniegumu uzlabošanas plāns. Sociālais pedagogs tiek informēts par strauju sekmju pasliktināšanos vai dinamikas izmaiņām, kuras tiek kompleksi risinātas sadarbībā ar izglītojamo un vecākiem, nepieciešamības gadījumā piesaistot izglītības psihologu.

Modeļa trūkumi - izglītības iestādēs nav atbilstošas infrastruktūras - atsevišķu telpu klases stundām. Tās parasti notiek priekšmetu kabinetos, kur netiek piemērota vide. Šāda veida

modelis ir neierasts, iespējama izglītības iestādes un citu pedagogu negatīva attieksme. Valstī ir izteikts atbalsta personāla trūkums skolās, nepiemērotas slodzes un atalgojums, kas iespējams skars arī audzināšanas jomas pedagogus - zemais atalgojums veicināts personāla trūkumu.

Modeļa priekšrocības - audzināšanas programmas vadītājs slodzes ietvaros var strādāt ar vienas vecuma grupas izglītojamajiem, veidot nodarbības vairākām klašu grupām pēc to vajadzībām. Uzsvārs uz atbalsta komandas darbu audzināšanas jomā: sevišķi audzināšanas programmas vadītāju savstarpējā sadarbība, kas nodrošina vienotas pieejas ieviešanu audzināšanas jomā izglītības iestādē. Tiek atdalīts Modelis ir izdevīgs mazām izglītības iestādēm, kur klasēs ir 8 – 15 skolēni, jo palielinās darba efektivitāte organizatorisko pienākumu veikšanai, piemēram karjeras izglītībā vai skolēnu iesaistē brīvprātīgā darbā, kas pēc vajadzībām atbilst 7. – 9.klases vecumam. Modelis ir izdevīgs mazām izglītības iestādēm, kur klasēs ir 8 – 15 skolēni, jo palielinās darba efektivitāte organizatorisko pienākumu veikšanai, piemēram karjeras izglītībā vai skolēnu iesaistē brīvprātīgā darbā, kas pēc vajadzībām atbilst 7. – 9.klases vecumam.

Klases stundām tiek labiekārtota atsevišķa telpa, kura ir aprīkota ar nepieciešamo materiāli tehnisko bāzi: telpu iekārtojums ir neformāls, ir brīva vieta kustību aktivitātēm, spēlēm, pieejamas audzināšanas jomas rokasgrāmatām, materiāli, tiek ieviesta audzināšanas jomas monitoringa sistēma.

Ar modeļa sistēmas attēlu varat iepazīties 2. attēlā Pilnas slodzes klases audzinātāja darba modelis.

Eksperta 2. modeļa novērtējums

Audzināšanas darba modeļa atbilstība audzināšanas mērķiem					
Kritērijs	Veido izglītojamo vērtības un attieksmes	Attīsta izglītojamo dzīves prasmes	Nodrošina preventīvu darbu ar riska izglītojamajiem	Tiek nodrošināta visu iesaistīto pušu sadarbība (pedagogs – izglītojamais – vecāki)	Tiek veicināta izglītojamo līdzdalība skolas pasākumos, skolēnu pašpārvaldē, ārpus skolas aktivitātēs, interešu izglītībā
Punktu skaits					
Punktu skaits kopā					
Komentārs					
Audzināšanas darba modeļa kvalitatīvie rādītāji					

Kritērijs	Audzināšanas darbs tiek īstenots vienotā izglītības procesā	Notiek vispusīgs darbs ar izglītojamajiem: mācību jomā, karjeras izglītības jomā un kompetenču attīstīšanā	Atbilstoša vide audzināšanas darba īstenošanai	Iespējams ieviest audzināšanas darba efektivitātes novērtēšanas sistēmu	Efektīva starpinstitucionālā sadarbība
Punktu skaits					
Punktu skaits kopā					
Komentārs					
Audzināšanas darba modeļa atbilstība klases audzinātāja vajadzību nodrošināšanā					
Kritērijs	Atbilstoša darba slodze	Profesionālās pilnveides kursi kompetenču attīstīšanai	Metodiskais atbalsts audzināšanas jomā	Praktisks atbalsts no izglītības iestādes: atbalsta personāls/ mentoringa/ supervīzijas	Sadarbība starp institūcijām
Punktu skaits					
Punktu skaits kopā					
Komentārs					
Audzināšanas darba modeļa atbilstība pusaudžu vajadzību nodrošināšanā					
Kritērijs	Pusaudžu vajadzību apzināšana	Veiksmīga audzināšanas darba monitoringa ieviešana: izglītojamo prasmju regulāra novērtēšana	Darba metodes atbilstoši pusaudžu vecumposmam	Iekļautas praksē balstītas aktivitātes: brīvprātīgais darbs, projektu darbs, karjeras aktivitātes, kolektīva saliedēšanas aktivitātes	Tiek nodrošināta droša, atbalstoša un iekļaujoša vide
Punktu skaits					
Komentārs					
Punktu skaits kopā					
Kopējais audzināšanas darba modeļa punktu skaits					

3. Audzināšanas darba modelis:

Audzināšanas darbu izglītības iestādē veic atbalsta personāla komanda

Pilnas slodzes atbalsta personāls, kurš kopā sastāda audzināšanas darba plānu un kompleksi strādā ar klašu grupām, audzināšanas procesa organizēšanai klasē un atbalsta sniegšanai skolēnu izaugsmei, dzīves prasmju attīstīšanai. Katrai klasei: 3 kontaktstundas nedēļā – katram speciālistam viena kontaktstunda, citu pienākumu veikšanai - 2 stundas. Komunikācija ar vecākiem notiek saistībā ar savu jomu: sociālais pedagogs veic kavējumu monitoringu, izglītības psihologs veic uzvedības monitoringu, karjeras izglītības speciālists veic sekmju monitoringu. Mācību sasniegumu, kavējumu un uzvedības korekcija notiek programmu veidā, ko izstrādā atbalsta komanda kopā. Katram speciālistam paredzēta pilna slodze, 40 darba stundas, paredzot pārraudzīt 8 klases. Atbalsta komanda ir izstrādājusi audzināšanas tēmu sarakstu katrai klašu grupai. Ir apkopotī metodiskie materiāli un tiešsaistes resursu saraksts.

Tiek mainīts skolas atbalsta personāla darba fokuss no rīcības krīzes situācijās uz preventīvu darbu krīzes situāciju novēršanai. Katrai klasei var tikt izstrādāts tai piemērotākais atbalsta plāns: klasei, kurā ir izteikta vardarbība, tiek strādāts ar kolektīva saliedēšanu, mācās risināt konfliktsituācijas; klasei ar labu sadarbību un mācību sasniegumiem, vairāk tiek strādāts ar dzīves prasmēm, projektu darbiem. Audzināšanas darba plāni tiek pielāgoti klases kolektīva vajadzībām.

4. Karjeras izglītības speciālists:

- karjeras izglītības nodarbību vadīšana un karjeras izglītības aktivitāšu organizēšana, atbilstoši vecuma grupai
- sekmju monitorings, preventīvu pasākumu plānošana, sadarbībā ar priekšmetu skolotājiem, direktora vietnieku izglītības jomā un izglītojamā vecākiem;
- dalība ārpus skolas pasākumos, saistībā ar karjeras izglītību;
- dalība projektos: Skolas soma, Erasmus +, skolēnu uzņēmumu, jauniešu iniciatīvu projektos;
- dalība kopā ar izglītojamajiem ārpus skolas mācībās, nometnēs, konkursos;
- sadarbība un izglītojamo iesaiste citu organizāciju aktivitātēs: nodarbinātības prasmju veicināšanai (vasaras skolēnu nodarbinātība), brīvprātīgā darba aktivitātēs, jauniešu centros u.c.;

- individuālās konsultācijas – nākotnes mērķu izvirzīšana un plāna sagatavošana, vecākajām klašu grupām.

5. Izglītības psihologs:

- ikgadēja izglītojamā individuālā izpēte, anketēšana;
- tematisku nodarbību vadīšana grupām;
- uzvedības monitorings, preventīvu pasākumu plānošana, sadarbībā ar izglītojamā vecākiem;
- uzvedības korekcijas programmu sastādīšana un grupu nodarbību vadīšana;
- skolēna talantu apzināšana un iesaiste interešu izglītības aktivitātēs;
- veic regulāru izglītojamo un vecāku aptaujas;
- individuālās konsultācijas;
- atbalsta sniegšana priekšmetu skolotājiem, mācību stundu novērošana.

6. Sociālais pedagogs:

- kavējumu monitorings, preventīvu pasākumu plānošana, sadarbībā ar izglītojamā vecākiem;
- skolas iekšējo normatīvo dokumentu ievērošana;
- sociāli- emocionālo prasmju attīstīšana;
- skolēnu motivēšana dalībai konkursos un olimpiādēs;
- individuālā plāna izstrāde mācību motivācijas veicināšanai;
- sadarbība ar pašvaldību un valsts institūcijām.

7. Atbalsta komanda kopā:

- izglītojamo audzināšanas aktivitāšu plāna sastādīšana konkrētai vecuma grupai;
- atbalsts mācību ekskursijās;
- regulāra sadarbības grupas tikšanās un pasākumu plāna pārrunāšana;
- organizē izglītojamo un vecāku izglītošanos semināros un lekcijās par interesējošām tēmām.
- sadarbojas ar citiem speciālistiem.

Skolas pasākumus ārpus stundām koordinē direktora vietnieks audzināšanas jomā kopā ar interešu izglītības pedagogiem, skolēnu organizāciju (padomi, pašpārvaldi vai citu). Direktora vietnieks audzināšanas darbā vada skolēnu pašpārvaldi, ievēro un kopj tradīcijas, pārrauga izglītības iestādes audzināšanas darba plāna ieviešanu un īstenošanu, īsteno interešu izglītības aktivitātes skolā.

Izglītības iestādes direktors, saistībā ar audzināšanas darbu, atbild par gada pasākumu plāna izstrādi un monitorēšanu, izstrādā izglītības iestādes attīstības plānu, ievieš izglītības

iestādes darbā nepieciešamās izmaiņas, pēc aptaujas datiem, sadarbojas ar citām pašvaldības un valsts institūcijām, pārrauga pedagogu profesionālo pilnveidi. Ir atbildīgā persona par projektu īstenošanu skolā.

Par priekšmetu skolotāju sadarbību ar izglītojamo vecākiem, atbildīgs ir direktora vietnieks izglītības jomā, kas veic sekmju monitoringu un dinamikas izpēti.

Modeļa trūkumi - izglītības iestādēs nav atbilstošas infrastruktūras - atsevišķu telpu klases stundām, kas parasti notiek priekšmetu kabinetos, kas nav piemērota vide. Šāda veida modelis ir neierasts Latvijā. Iespējams neatbilstošu slodžu sadalījums speciālistu starpā. Nepieciešama efektīva sadarbība starp speciālistiem, ar skaidru klases stundu tematisko plānu. Lielāka slodze un atbildība par mācību sasniegumiem tiek uzlikta direktora vietniekam izglītības jomā, mācību priekšmetu skolotājiem. Valstī ir izteikts atbalsta personāla trūkums skolās un atalgojums ir zemāks nekā pedagogiem, kā rezultātā var netikt nokomplektēta atbalsta grupa.

Modeļa priekšrocības - Samazinās slodze, lai sagatavotos stundām, jo atbalsta personālam ir izstrādātas savas darba metodes, apkopoti materiāli, iegūta profesionāla izglītība noteiktā jomā. Klases stundas tiek specializētas, ar skolēniem strādā profesionāli. Audzināšanas darbs tiek plānots, balstoties uz klases vajadzībām un risināts, sadarbojoties vairākiem speciālistiem. Klases stundām tiek labiekārtota atsevišķa telpa, kura ir aprīkota ar nepieciešamo materiāli tehnisko bāzi: spēlēm, rokasgrāmatām, aprīkojumu; piemērota neformāla vide. Klases stundas tiek izmantotas tām paredzētajam mērķim. Atbalsta speciālistiem tiek nodrošināts pilnas slodzes darbs, kas atvieglo personāla nodarbināšanu izglītības iestādē.

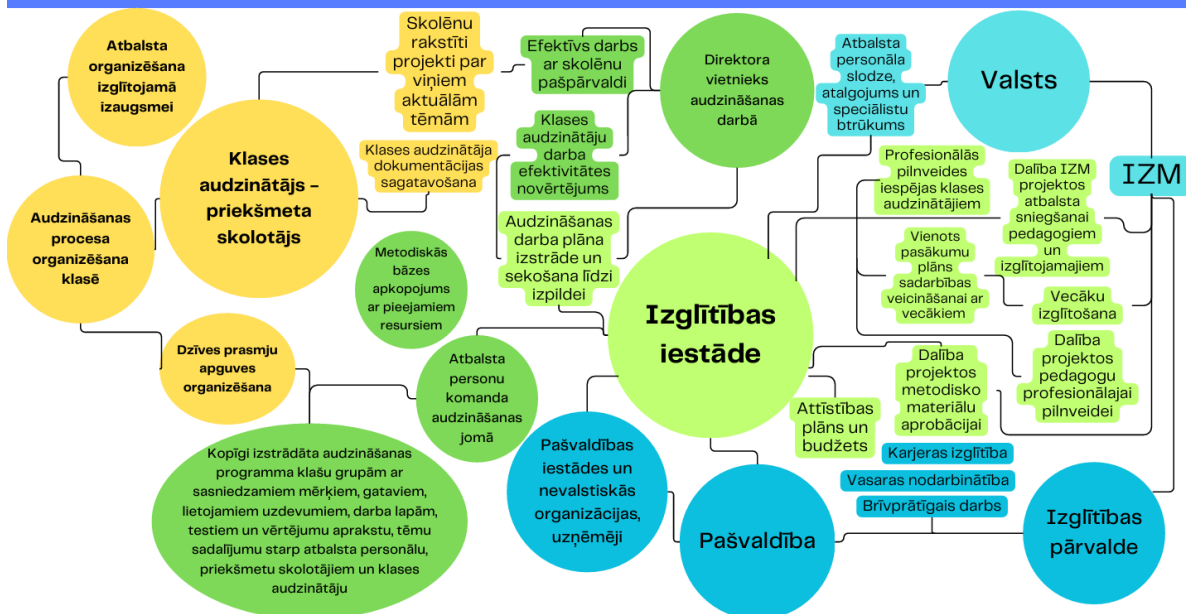
Eksperta 3.modeļa novērtējums

Audzināšanas darba modeļa atbilstība audzināšanas mērķiem					
Kritērijs	Veido izglītojamo vērtības un attieksmes	Attīsta izglītojamo dzīves prasmes	Nodrošina preventīvu darbu ar riska izglītojamajiem	Tiek nodrošināta visu iesaistīto pušu sadarbība (pedagogs – izglītojamais – vecāki)	Tiek veicināta izglītojamo līdzdalība skolas pasākumos, skolēnu pašpārvaldē, ārpus skolas aktivitātēs, interešu izglītībā
Punktu skaits					
Punktu skaits kopā					
Komentārs					

Audzināšanas darba modeļa kvalitatīvie rādītāji					
Kritērijs	Audzināšanas darbs tiek īstenots vienotā izglītības procesā	Notiek vispusīgs darbs ar izglītojamajiem: mācību jomā, karjeras izglītības jomā un kompetenču attīstīšanā	Atbilstoša vide audzināšanas darba īstenošanai	Iespējams ieviest audzināšanas darba efektivitātes novērtēšanas sistēmu	Efektīva starpinstitucionālā sadarbība
Punktu skaits					
Punktu skaits kopā					
Komentārs					
Audzināšanas darba modeļa atbilstība klases audzinātāja vajadzību nodrošināšanā					
Kritērijs	Atbilstoša darba slodze	Profesionālās pilnveides kursi kompetenču attīstīšanai	Metodiskais atbalsts audzināšanas jomā	Praktisks atbalsts no izglītības iestādes: atbalsta personāls/ mentoringa/ supervīzijas	Sadarbība starp institūcijām
Punktu skaits					
Punktu skaits kopā					
Komentārs					
Audzināšanas darba modeļa atbilstība pusaudžu vajadzību nodrošināšanā					
Kritērijs	Pusaudžu vajadzību apzināšana	Veiksmīga audzināšanas darba monitoringa ieviešana: izglītojamo prasmju regulāra novērtēšana	Darba metodes atbilstoši pusaudžu vecumposmam	Iekļautas praksē balstītas aktivitātes: brīvprātīgais darbs, projektu darbs, karjeras aktivitātes, kolektīva saliedēšanas aktivitātes	Tiek nodrošināta droša, atbalstoša un iekļaujoša vide
Punktu skaits					
Komentārs					
Punktu skaits kopā					

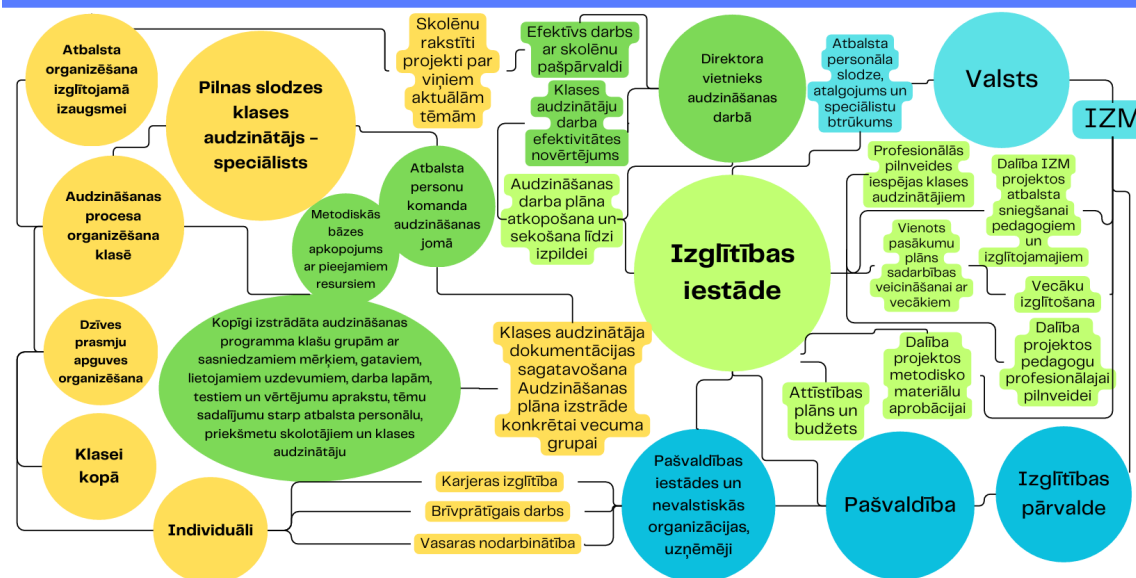
Ja Jums ir citi komentāri vai ieteikumi, lūdzu tos sniegt šeit:

Klases audzinātāja - priekšmetu skolotāja audzināšanas darba modelis

1.attēls Klases audzinātāja – priekšmetu skolotāja audzināšanas darba modelis

Pilnas slodzes klases audzinātāja darba modelis

2.attēls Pilnas slodzes klases audzinātāja darba modelis

